

Utgiftsområdena 10, 11 och 12 inom socialförsäkringsområdet

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens förslag till anslag för 2014 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. Utskottet behandlar även ett stort antal motioner från den allmänna motionstiden 2013 som rör socialförsäkringsområdet. Motionerna gäller anslagen eller anslutande frågor men även allmänna principer för socialförsäkringarna.

När det gäller *utgiftsområde 10* föreslår regeringen att riksdagen beslutar om fördelning av medel på de olika anslagen, sammanlagt ca 96 520 miljoner kronor samt att regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:6 Bidrag till sjukskrivningsprocessen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 190 miljoner kronor 2015 och 2016. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att för 2014 besluta om kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 60 miljoner kronor för att tillgodose Försäkringskassans behov av likviditet i hanteringen av fakturor för vård i andra länder.

Beträffande *utgiftsområde 11* föreslår regeringen att ett fribelopp för arbetsinkomst på 24 000 kronor vid beräkning av bostadstillägg införs den 1 januari 2014. Vidare föreslås att riksdagen beslutar om fördelning av medel på de olika anslagen, sammanlagt ca 39 013 miljoner kronor, samt att regeringen bemyndigas att besluta om kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 8 000 miljoner kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar.

När det gäller *utgiftsområde 12* föreslår regeringen att bostadsbidrag i form av det särskilda bidraget för hemmavarande barn höjs med 200 kronor till 1 500 kronor per månad för ett barn, med 250 kronor till 2 000 kronor per månad för två barn och med 300 kronor till 2 650 kronor per månad för tre eller flera barn. Förslaget avses träda i kraft den 1 januari 2014. Regeringen föreslår vidare att riksdagen beslutar om fördelning av medel på de olika anslagen, sammanlagt ca 81 610 miljoner kronor.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker samtliga motioner.

S- och MP-ledamöterna har inte deltagit i besluten om anslagsfördelning vad gäller utgiftsområde 10 och 12. SD- och V-ledamöterna har inte deltagit i besluten om anslagsfördelning vad gäller utgiftsområde 10, 11 och 12. De redovisar i stället sina respektive partiernas budgetförslag i särskilda yttranden.

I övrigt finns 49 reservationer från S-, MP-, SD- och V-ledamöterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Redogörelse för ärendet	17
Ärendet och dess beredning	17
Budgetprocessen	17
Utskottets överväganden	19
Allmänna principer för socialförsäkringarna	19
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	23
Anslag för 2014 inom utgiftsområde 10	24
Sjukpenning och rehabilitering	37
Aktivitets- och sjukersättning	54
Handikappersättning	57
Arbetskadeförsäkring	58
Socialförsäkringens administration m.m.	60
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	64
Anslag för 2014 inom utgiftsområde 11	65
Bostadstillägg till pensionärer m.m.	68
Pensionssystemet	70
Premiepension	72
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	74
Anslag för 2014 inom utgiftsområde 12	74
Mål för familjepolitiken m.m.	82
Föräldraförsäkring	87
Underhållsstöd	100
Adoptionsbidrag	102
Vårdbidrag	103
Bostadsbidrag	104
Vårdnadsbidrag	106
Reservationer	108
1. Allmänna principer för socialförsäkringarna, punkt 1 (S)	108
2. Allmänna principer för socialförsäkringarna, punkt 1 (MP)	109
3. Arbete i annat land, punkt 2 (MP)	109
4. Sjukpenninggrundande inkomst m.m. för företagare, punkt 4 (MP)	110
5. Sjukpenninggrundande inkomst m.m. för företagare, punkt 4 (V)	111
6. Övrigt om sjukpenninggrundande inkomst, punkt 5 (MP)	112
7. Rehabiliteringskedjan, punkt 6 (S)	112
8. Rehabiliteringskedjan, punkt 6 (V)	113
9. Karensdag, punkt 7 (MP, V)	114
10. Studerande, punkt 8 (S)	115
11. Studerande, punkt 8 (MP)	115
12. Rehabilitering, punkt 9 (S)	116
13. Rehabilitering, punkt 9 (V)	117
14. Rehabiliteringsinsatser, punkt 10 (S, MP, V)	117
15. Förrehabilitering, punkt 11 (S, MP)	118

16. Kvinnors ohälsa m.m., punkt 12 (S)	119
17. Individanpassning av ersättningsnivån, punkt 13 (MP, V)	119
18. Övrigt om sjukförsäkringen, punkt 14 (MP)	120
19. Politiska och ideella uppdrag, punkt 15 (V)	120
20. Aktivitets- och sjukersättningar, punkt 16 (MP)	121
21. Aktivitets- och sjukersättningar, punkt 16 (V)	121
22. Arbetsskadeförsäkring, punkt 18 (S, V)	122
23. Finansiell samordning m.m., punkt 19 (S)	122
24. Försäkringskassan och jämställt uttag av föräldrapenning, punkt 20 (MP, V)	123
25. Övrigt om Försäkringskassan, punkt 21 (S)	124
26. Övrigt om Försäkringskassan, punkt 21 (V)	124
27. Bostadstillägg till pensionärer m.m., punkt 23 (S)	125
28. Pensionssystemet, punkt 24 (S)	126
29. Pensionssystemet, punkt 24 (MP)	126
30. Pensionssystemet, punkt 24 (V)	127
31. Premiepension, punkt 25 (V)	127
32. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 27 (S)	128
33. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 27 (MP)	129
34. Ekonomisk utsatthet bland barnfamiljerna, punkt 28 (S, MP, V)	129
35. Bidrag till ekonomiskt utsatta barnfamiljer, punkt 29 (V)	130
36. Tredelad föräldrapenning m.m., punkt 30 (S, MP)	131
37. Tredelad föräldrapenning m.m., punkt 30 (SD)	132
38. Tredelad föräldrapenning m.m., punkt 30 (V)	133
39. Jämställdhetsbonus, punkt 31 (MP)	133
40. Samtidigt uttag av föräldrapenning, punkt 32 (MP)	134
41. Samtidigt uttag av föräldrapenning, punkt 32 (SD)	134
42. Graviditetspenning, punkt 34 (S)	135
43. Tillfällig föräldrapenning, punkt 35 (S)	136
44. Frågor om föräldraförsäkringen i övrigt, punkt 36 (S)	136
45. Underhållsstöd, punkt 37 (V)	137
46. Vårdbidrag, punkt 39 (S)	137
47. Bostadsbidrag, punkt 40 (S)	138
48. Bostadsbidrag, punkt 40 (V)	139
49. Vårdsnadsbidrag, punkt 41 (S, MP, V)	139
Särskilda yttranden	141
1. Anslag inom utgiftsområde 10 och 12 (S)	141
2. Anslag inom utgiftsområde 10 och 12 (MP)	142
3. Anslag inom utgiftsområde 10, 11 och 12 (SD)	144
4. Anslag inom utgiftsområde 10, 11 och 12 (V)	145
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	149
Propositionen	149
Motion väckt med anledning av proposition 2013/14:4	150
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	150
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	173
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	175

<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	177
<i>Bilaga 5</i>	
Offentligt seminarium – Företagshälsovårdens roll i rehabiliteringsarbetet	179
<i>Bilaga 6</i>	
Bilder från seminariet	203

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Socialförsäkringar

1. Allmänna principer för socialförsäkringarna

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 13,

2013/14:Sf249 av Matilda Ernkrans m.fl. (S),

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

2013/14:Sf388 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP)

2. Arbete i annat land

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf239 av Jan Lindholm (MP) och

2013/14:Sf273 av Sven-Erik Bucht (S).

Reservation 3 (MP)

Utgiftsområde 10

3. Anslag för 2014 inom utgiftsområde 10

a) Bemyndiganden

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 190 000 000 kronor 2015 och 2016.

2. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 60 000 000 kronor för att tillgodose Försäkringskassans behov av likviditet i hanteringen av fakturor för vård i andra länder.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 10 punkterna 1 och 2.

b) Anslag

Riksdagen anvisar för anslagen 2014 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 10 punkt 3 och avslår motionerna

2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 19,

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1, 7–9, 13 och 14,

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 2,

2013/14:Sf214 av Ingemar Nilsson (S) i denna del,

2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 4,

2013/14:Sf293 av Kerstin Haglö m.fl. (S),
2013/14:Sf298 av Kerstin Haglö m.fl. (S),
2013/14:Sf300 av Olle Thorell m.fl. (S),
2013/14:Sf306 av Carin Runeson m.fl. (S),
2013/14:Sf318 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),
2013/14:Sf343 av David Lång m.fl. (SD),
2013/14:Sf350 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 1,
2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 3, 4, 7, 9, 13,
17, 18, 20 och 25,
2013/14:Sf383 av David Lång (SD) yrkandena 1 och 2,
2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 3,
2013/14:N223 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 2,
2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 1 och
2013/14:A409 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 35.

4. Sjukpenninggrundande inkomst m.m. för företagare

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi206 av Gunvor G Ericson och Jonas Eriksson (båda MP)
yrkande 2,
2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkandena 1, 3–5
och 7,
2013/14:Sf214 av Ingemar Nilsson (S) i denna del,
2013/14:Sf274 av Annika Qarlsson (C),
2013/14:Sf275 av Annika Qarlsson (C),
2013/14:Sf276 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S),
2013/14:Sf281 av Anders Åkesson (C),
2013/14:Sf284 av Karin Nilsson och Helena Lindahl (båda C),
2013/14:Sf338 av Mats Odell (KD),
2013/14:Sf380 av Anti Avsan (M),
2013/14:N223 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 4 och
2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 4 (MP)

Reservation 5 (V)

5. Övrigt om sjukpenninggrundande inkomst

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 11 och
2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 6 (MP)

6. Rehabiliteringskedjan

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2, 4 och 6,
2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1 och
3,

2013/14:Sf294 av Suzanne Svensson m.fl. (S),
2013/14:Sf355 av Meeri Wasberg (S),
2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 5 och 19 samt
2013/14:So624 av Hillevi Larsson m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 7 (S)

Reservation 8 (V)

7. Karensdag

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10,
2013/14:Sf209 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP),
2013/14:Sf234 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (S),
2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 2,
2013/14:Sf272 av Sven-Erik Bucht och Maria Stenberg (båda S) och
2013/14:Sf301 av Suzanne Svensson m.fl. (S).

Reservation 9 (MP, V)

8. Studerande

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf226 av Anna Steele (FP),
2013/14:Sf259 av Stefan Svanström (KD),
2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 4,
2013/14:Sf271 av Adnan Dibrani (S),
2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 11 och
2013/14:Ub572 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 21.

Reservation 10 (S)

Reservation 11 (MP)

9. Rehabilitering

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf213 av Kristina Nilsson och Eva Sonidsson (båda S) yrkande 2,
2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 2, 5 och 6,
2013/14:Sf233 av Irene Oskarsson (KD),
2013/14:Sf244 av Kerstin Nilsson (S),
2013/14:Sf287 av Johan Löfstrand och Anna-Lena Sörenson (båda S),
2013/14:Sf303 av Ingemar Nilsson och Kristina Nilsson (båda S),
2013/14:Sf370 av Anders Andersson (KD),
2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 8 och 11 samt
2013/14:So618 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S) yrkande 2.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (V)

10. Rehabiliteringsinsatser

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 8,

2013/14:Sf350 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3 och

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 10.

Reservation 14 (S, MP, V)

11. Förrehabilitering

Riksdagen avslår motion

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 15.

Reservation 15 (S, MP)

12. Kvinnors ohälsa m.m.

Riksdagen avslår motion

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 12.

Reservation 16 (S)

13. Individanpassning av ersättningsnivån

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2013/14:Sf207 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP),

2013/14:Sf212 av Helene Petersson i Stockaryd (S),

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 3,

2013/14:Sf315 av Maria Lundqvist-Brömster (FP) i denna del,

2013/14:Sf375 av Ann-Christin Ahlberg (S) och

2013/14:So616 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 21.

Reservation 17 (MP, V)

14. Övrigt om sjukförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf254 av Solveig Zander (C),

2013/14:Sf258 av Annika Eclund (KD) och

2013/14:So348 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkande 16.

Reservation 18 (MP)

15. Politiska och ideella uppdrag

Riksdagen avslår motion

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11.

Reservation 19 (V)

16. Aktivitets- och sjukersättningar

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12,

2013/14:Sf224 av Margareta Larsson (SD),

2013/14:Sf237 av Billy Gustafsson (S),

2013/14:Sf315 av Maria Lundqvist-Brömster (FP) i denna del och

2013/14:Sf350 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 20 (MP)

Reservation 21 (V)

17. Handikappersättning

Riksdagen avslår motion

2013/14:Sf247 av Catharina Bråkenhielm (S).

18. Arbetsskadeförsäkring

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf208 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2013/14:Sf245 av Hannah Bergstedt och Leif Pettersson (båda S),

2013/14:Sf305 av Carin Runeson m.fl. (S),

2013/14:Sf353 av Jennie Nilsson m.fl. (S) och

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 21.

Reservation 22 (S, V)

19. Finansiell samordning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf330 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Shadiye Heydari (båda S),

2013/14:Sf351 av Krister Örnfjäder m.fl. (S) och

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 14.

Reservation 23 (S)

20. Försäkringskassan och jämställt uttag av föräldrapenning

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf210 av Gunvor G Ericson och Maria Ferm (båda MP) yrkande 2,

2013/14:Sf250 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 2 och

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlan (C) yrkande 4.

Reservation 24 (MP, V)

21. Övrigt om Försäkringskassan

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 16,

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5,

2013/14:Sf215 av Eva Sonidsson och Kristina Nilsson (båda S),

2013/14:Sf238 av Billy Gustafsson (S),

2013/14:Sf321 av Lars Beckman (M) och

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 23 och 24.

Reservation 25 (S)

Reservation 26 (V)

*Utgiftsområde 11***22. Anslag för 2014 inom utgiftsområde 11***a) Lagförslag*

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 11 punkt 1 och avslår motion

2013/14:Sf317 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2.

b) Bemyndigande

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 8 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 11 punkt 2.

c) Anslag

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 11 punkt 3 och avslår motionerna

2013/14:Sf317 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:Sf344 av David Lång m.fl. (SD) och

2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 13.

23. Bostadstillägg till pensionärer m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf206 av Hans Hoff (S),

2013/14:Sf216 av Helén Pettersson i Umeå (S),

2013/14:Sf241 av Gustav Nilsson (M),

2013/14:Sf299 av Adnan Dibrani m.fl. (S) och

2013/14:Sf378 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 27 (S)

24. Pensionssystemet

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15,

2013/14:Sf269 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 3,

2013/14:Sf332 av Gunnar Sandberg m.fl. (S) och

2013/14:Sf378 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1–3.

Reservation 28 (S)

Reservation 29 (MP)

Reservation 30 (V)

25. Premiépension

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) yrkande 8,

2013/14:Sf269 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,
 2013/14:Sf290 av Hans Backman m.fl. (FP) och
 2013/14:Sf347 av Johnny Skalin (SD).

Reservation 31 (V)

Utgiftsområde 12

26. Anslag för 2014 inom utgiftsområde 12

a) Lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 12 punkt 1.

b) Anslag

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 12 punkt 2 och avslår motionerna

2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 2,
 2013/14:Sf250 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 4, 5 och 7,
 2013/14:Sf261 av David Lång (SD),
 2013/14:Sf262 av David Lång (SD),
 2013/14:Sf263 av David Lång (SD),
 2013/14:Sf266 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,
 2013/14:Sf316 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),
 2013/14:Sf341 av David Lång och Per Ramhorn (båda SD),
 2013/14:Sf345 av David Lång m.fl. (SD),
 2013/14:Sf354 av Hillevi Larsson m.fl. (S),
 2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 2, 6, 9 och 13,
 2013/14:Sf382 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4 samt
 2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 12.

27. Mål för familjepolitiken m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 1,
 2013/14:Sf382 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 1 och
 2013/14:So398 av Emma Henriksson och Stefan Svanström (båda KD) yrkande 1.

Reservation 32 (S)

Reservation 33 (MP)

28. Ekonomisk utsatthet bland barnfamiljerna

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf231 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 1,
2013/14:Sf279 av Roza Güclü Hedin och Peter Hultqvist (båda S),
2013/14:Sf363 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S),
2013/14:Sf364 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S),
2013/14:Sf365 av Monica Green m.fl. (S),
2013/14:So493 av Jennie Nilsson (S) yrkande 1 och
2013/14:So657 av Lena Hallengren m.fl. (S) yrkande 58.

Reservation 34 (S, MP, V)

29. Bidrag till ekonomiskt utsatta barnfamiljer

Riksdagen avslår motion

2013/14:Sf231 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 35 (V)

30. Tredelad föräldrapenning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf3 av Magnus Ehrencrona och Gunvor G Ericson (båda MP) yrkande 3,
2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) yrkande 4,
2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 8,
2013/14:Sf246 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda S),
2013/14:Sf250 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 1,
2013/14:Sf278 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S),
2013/14:Sf310 av Patrick Reslow (M),
2013/14:Sf335 av Kerstin Lundgren (C) i denna del,
2013/14:Sf340 av David Lång och Per Ramhorn (båda SD),
2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlan (C) yrkande 1,
2013/14:Sf372 av Åsa Lindestam m.fl. (S),
2013/14:Sf373 av Isabella Jernbeck (M),
2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 4,
2013/14:Sf382 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 2,
2013/14:So301 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 5 och
2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 36 (S, MP)

Reservation 37 (SD)

Reservation 38 (V)

31. Jämställdhetsbonus

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf210 av Gunvor G Ericson och Maria Ferm (båda MP) yrkande 1,
2013/14:Sf280 av Rickard Nordin (C) och

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlani (C) yrkande 2.

Reservation 39 (MP)

32. Samtidigt uttag av föräldrapenning

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf260 av David Lång och Julia Kronlid (båda SD),

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlani (C) yrkande 6 och

2013/14:So301 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 40 (MP)

Reservation 41 (SD)

33. Föräldrapenningfrågor i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) yrkandena 1, 2 och 5,

2013/14:Sf227 av Yvonne Andersson (KD),

2013/14:Sf302 av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (båda S) och

2013/14:Sf309 av Rickard Nordin (C).

34. Graviditetspenning

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) yrkande 7,

2013/14:Sf277 av Carina Adolfsson Elgestam (S) och

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 42 (S)

35. Tillfällig föräldrapenning

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf221 av Irene Oskarsson (KD),

2013/14:Sf285 av Ann-Britt Åsebol (M),

2013/14:Sf291 av Hans Backman m.fl. (FP),

2013/14:Sf322 av Lars Beckman (M),

2013/14:Sf335 av Kerstin Lundgren (C) i denna del,

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlani (C) yrkandena 3 och 5 samt

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 7.

Reservation 43 (S)

36. Frågor om föräldraförsäkringen i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C379 av Patrick Reslow (M) yrkande 2,

2013/14:C420 av Meeri Wasberg och Marie Nordén (båda S) yrkande 2,

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 22 och

2013/14:N328 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 7.

Reservation 44 (S)

37. Underhållsstöd

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf205 av Jan Ertsborn (FP) och

2013/14:Sf266 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4.

Reservation 45 (V)

38. Adoptionsbidrag

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf292 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) och

2013/14:Sf311 av Mikael Oscarsson och Roland Utbult (båda KD).

39. Vårdbidrag

Riksdagen avslår motion

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 12.

Reservation 46 (S)

40. Bostadsbidrag

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C389 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5,

2013/14:Sf217 av Markus Wiechel (SD),

2013/14:Sf235 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (S),

2013/14:Sf248 av Catharina Bråkenhielm (S),

2013/14:Sf267 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V),

2013/14:Sf286 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S) och

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 10.

Reservation 47 (S)

Reservation 48 (V)

41. Vårdnadsbidrag

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Sf250 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 6,

2013/14:Sf297 av Mikael Oscarsson (KD),

2013/14:Sf308 av Anna Wallén (S),

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 8 och

2013/14:A262 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 4.

Reservation 49 (S, MP, V)

Stockholm den 28 november 2013

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (M), Tomas Eneroth (S)¹, Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M), Eva-Lena Jansson (S)², Finn Bengtsson (M), Kurt Kvarnström (S)³, Hans Backman (FP), Shadiye Heydari (S)⁴, Solveig Zander (C), Jasenko Omanovic (S)⁵, Gunilla Nordgren (M), Gunvor G Ericson (MP)⁶, David Lång (SD)⁷, Wiwi-Anne Johansson (V)⁸, Annika Eclund (KD) och Tomas Nilsson (S)⁹.

¹⁻⁶ Avstår från ställningstagande under punkterna 3 och 26.

⁷⁻⁸ Avstår från ställningstagande under punkterna 3, 22 och 26.

⁹ Avstår från ställningstagande under punkterna 3 och 26.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2013/14:1 i de delar som gäller utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn samt ett stort antal motionsyrkanden väckta under den allmänna motionstiden 2013 liksom en motion väckt med anledning av proposition 2013/14:4.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2014 och de avvikelser från dessa som S, MP, SD och V föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 återfinns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Regeringens lagförslag finns i bilaga 4 och en redovisning av motionerna i bilaga 1.

Under beredningen av ärendet har Försäkringskassans generaldirektör Dan Eliasson besökt utskottet och informerat om myndighetens arbete.

Utskottet anordnade den 12 november 2013, tillsammans med arbetsmarknadsutskottet, ett offentligt seminarium om företagsvårdens roll i rehabiliteringsarbetet. En utskrift från utfrågningen finns i bilaga 5 och bilder visade under seminariet finns i bilaga 6.

Den 26 november 2013 anordnade utskottet en offentlig utfrågning om vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus. Den stenografiska uppteckningen från utfrågningen kommer att publiceras i skriftserien Rapporter från riksdagen (RFR).

Budgetprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som summan av de utgifter som hör till utgiftsområdet högst får uppgå till (5 kap. 12 § riksdagsordningen).

Riksdagen bestämde den 20 november 2013, med bifall till regeringens förslag, utgiftsramen för 2014 för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning till ca 96 520 miljoner kronor, för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom till ca 39 013 miljoner kronor och för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn till ca 81 610 miljoner kronor (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2013/14:56). I detta ärende ska utskottet föreslå riksdagen hur dessa belopp ska fördelas på anslag inom respektive utgiftsområde. Riksdagens ställningstagande till anslagsfördelning ska göras genom *ett* beslut (5 kap. 12 § riksdagsordningen).

Betänkandet har disponerats så att det först behandlar motioner som rör allmänna principer för socialförsäkringarna. Därefter behandlas förslagen i budgetpropositionen och de motioner som avser anslagen inom respektive utgiftsområde för budgetåret 2014. Slutligen behandlas övriga motioner från den allmänna motionstiden 2013 som gäller en rad anslutande frågor.

Utskottets överväganden

Allmänna principer för socialförsäkringarna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om allmänna principer för socialförsäkringarna och om arbete i annat land.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP) och 3 (MP).

Bakgrund

Någon definition av begreppet socialförsäkring finns inte i den svenska lagstiftningen. I socialförsäkringsbalken (2010:110, förkortad SFB), som trädde i kraft den 1 januari 2011, har – liksom i den tidigare socialförsäkringslagen (1999:799) – en avgränsning gjorts utifrån ett praktiskt betingat synsätt. Gemensamt för de förmåner som omfattas är att de ingår i ett obligatoriskt trygghetssystem som administreras av staten. Socialförsäkringsbalken omfattar således de trygghetssystem som administreras av Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten samt i viss mån även Skatteverket. Det innebär att balken omfattar

- familjeförmåner
- förmåner vid sjukdom eller arbetsskada
- särskilda förmåner vid funktionshinder
- förmåner vid ålderdom
- förmåner till efterlevande
- bostadsstöd.

I balken delas socialförsäkringen in i tre försäkringsgrenar som avser förmåner som grundas på bosättning i Sverige, arbete i Sverige respektive andra omständigheter än bosättning eller arbete i Sverige. Gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning är samlade i en särskild avdelning i balken.

Socialförsäkringarna finansieras i huvudsak med arbetsgivaravgifter, egenavgifter och allmän pensionsavgift. Dessa bestämmelser har inte arbetats in i balken. Förmåner från arbetslöshetsförsäkringen omfattas inte av socialförsäkringsbalken, bl.a. beroende på att arbetslöshetsförsäkringen till väsentliga delar är frivillig. Socialförsäkringsbalken omfattar inte heller bestämmelser om sjuklön och studiestöd.

För att den som utnyttjar den fria rörligheten inom EU inte ska missgynnas när det gäller rätten till social trygghet finns regler som samordnar de nationella socialförsäkringssystemen. De närmare bestämmelserna finns i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssyste-

men. Förordningen tillämpas i förhållande till andra EU/EES-länder och Schweiz. Det finns även en nordisk konvention om social trygghet och ett antal bilaterala socialförsäkringskonventioner.

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen

En parlamentarisk kommitté har i uppdrag att se över de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshet (dir. 2010:48). Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen ska överväga förändringar som kan leda till mer hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet. Dessa förändringar ska bidra till en långsiktigt ökad sysselsättning och därmed långsiktigt hållbara statsfinanser. Sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen ska ge god ekonomisk trygghet och utformas så att arbetslinjen understöds. Båda försäkringarna ska innehålla omfattande inslag av ekonomisk omfördelning och baseras på riskdelning. Sjukförsäkringen ska även i fortsättningen vara allmän och obligatorisk. Utredningens arbete ska ta sin utgångspunkt i de reformer som regeringen genomfört inom sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Förslagen ska även utformas ur ett företagarperspektiv. Utredningen bör överväga lämpligheten och konsekvenserna av att införa en sjukförsäkring som är fristående från statsbudgeten och även möjligheterna att finansiera en sådan försäkring med en specialdestinerad socialförsäkringsavgift. Vidare ska möjligheten att föra över ansvaret för delar av sjukförsäkringen från offentliga aktörer till arbetsmarknadens parter eller privata aktörer övervägas. Utredningen ska också visa på lösningar som innebär att arbetsmarknadens parter tar över ansvaret för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen för anställda som är sjukskrivna. När det gäller arbetslöshetsförsäkringen ska den inkomstrelaterade ersättningen omfatta alla som förvärvsarbetar och uppfyller arbetsvillkoret. Den nuvarande formen med ett högsta belopp för ersättning och avtrappning av ersättningen under en ersättningsperiod ska bestå. Utredningen ska pröva alternativa organisationsformer för en framtida, obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Vidare ska utredningen analysera konsekvenserna av en ökad harmonisering av sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna och se över möjligheten att skapa ett enhetligt inkomstbegrepp för de olika trygghetssystemen. Dessutom ska balansen mellan sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna och de kompletterande försäkringarna ses över.

Nya regler ska så långt det är möjligt utformas så att de främjar den fria rörligheten för personer. Detta är inte minst angeläget i gränsområdena i Norden där rörligheten är omfattande.

I tilläggsdirektiv (dir. 2012:9) har utredningen fått ett utvidgat uppdrag som avser arbetslöshetsförsäkringen och de ersättningar som lämnas till stöd för försörjning vid deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program (aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning).

Utredningens arbete ska slutredovisas senast den 31 januari 2015.

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har lämnat delbetänkandena I gränslandet – Social trygghet vid gränsarbete i Norden (SOU 2011:74) och Harmoniserat inkomstbegrepp – Möjligheter att använda månadsuppgifter i social- och arbetslöshetsförsäkringarna (SOU 2012:47).

Vidare finns ett antal underlagsrapporter, bl.a. Samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan under 2000-talet, Trygg, stöttande, tillitsfull?, Svenskarnas syn på socialförsäkringarna, Förtidspensionering av unga – En fråga om utsortering efter utbildningsnivå och socioekonomisk bakgrund?, En socialförsäkring för alla – Handikappförbundens förslag till en hållbar socialförsäkring, Arbetslivsinriktad rehabilitering, En alternativ arbetsskadeförsäkring, Ekonomiska incitament inom arbetslöshets- och sjukförsäkringarna, Sveriges socialförsäkringar i ett jämförande perspektiv, One stop shops i Europa samt Den låga rörligheten mellan sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen.

Motionerna

Allmänna principer

I kommittémotion 2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om en generell sjukförsäkring. Risken för att råka ut för sjukdom eller arbetslöshet är inte jämnt fördelad och går inte att känna till på förhand. Det kommer alltid att finnas behov av att försäkra sig mot inkomstbortfall vid sjukdom och arbetslöshet. Motionärerna förordar ett försäkringsskydd som omfattar alla, ersätter inkomstbortfall och delar på riskerna. Alla betalar, via arbete, till försäkringarna för sjukdom och arbetslöshet, och får ut ersättning för inkomstbortfallet vid sjukdom eller arbetslöshet. Med försäkringar som omfattar alla fördelas inkomster om, från rika till ekonomiskt utsatta, från friska till sjuka, från familjer utan barn till familjer med barn, från män till kvinnor och från dem av oss som har arbete till dem som för tillfället står utan. Det generella välfärdssystemet är även viktigt för tillväxten. Den som vet att han eller hon får tillgång till vård, arbetsmarknadsinsatser och rehabilitering och samtidigt får ersättning för inkomstbortfallet, vågar byta jobb, starta ett företag eller utbilda sig. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om vikten av åtgärder för att öka förtroendet för sjukförsäkringen. Enligt motionärerna har stödet för en gemensam finansiering av socialförsäkringarna ökat under de senaste åren samtidigt som tilliten till framför allt sjukförsäkringen minskat. För att kunna behålla en försäkring som omfattar alla måste det finnas en tilltro till försäkringen. Den ska finnas där när och om den behövs. Själva systemet med gemensamma försäkringar kommer att ifrågasättas om t.ex. rehabiliteringen brister eller ersättningen är så låg att kompletterande försäkringar blir nödvändiga.

I motion 2013/14:Sf249 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om sjukförsäkringen. I motionen anges att avsaknaden av en väl fungerande sjukförsäkring i hög grad riskerar svensk konkurrenskraft och

svenska jobb. Även tilltron till sjukförsäkringen äventyras om det inte finns en gemensam försäkring som alla bidrar till och som täcker inkomstbortfall. Arbetslivet måste vara utformat så att alla orkar arbeta ett helt arbetsliv. Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen är enligt motionärerna viktig för att finna långsiktiga lösningar.

Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2013/14:Sf203 yrkande 13 ett tillkännagivande om en harmonisering av inkomstbegreppet. Det är viktigt att sträva efter enkelhet, tydlighet och stabilitet i trygghetssystemens regelverk, och i linje med detta är det eftersträvarsvärt att se över möjligheterna att skapa ett enhetligt inkomstbegrepp för de olika trygghetssystemen. Det bör utredas hur ett enhetligt inkomstbegrepp som gäller både vid sjukdom och vid arbetslöshet kan utformas.

I motion 2013/14:Sf388 av Annika Lillemets m.fl. (MP) begärs i yrkandena 1 och 2 tillkännagivanden om att låta utreda hur ett system med basinkomst kan introduceras i Sverige och att försök med basinkomst bör inledas.

Arbete i ett annat land

Sven-Erik Bucht (S) begär i motion 2013/14:Sf273 ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som bidrar till en bättre samordning mellan de nordiska ländernas socialförsäkringssystem. Enligt motionären kan problem uppstå vid dagpendling mellan de nordiska länderna. Till exempel kan det gälla handikapputrustning på en arbetsplats, föräldrapenning, barnbidrag och vid sjukdom. Motionären påtalar att det är angeläget att underlätta rörligheten på denna växande arbetsmarknad.

I motion 2013/14:Sf239 av Jan Lindholm (MP) begärs ett tillkännagivande om regeländringar som gör att barn inte utgör ett hinder för föräldrar som bor och arbetar gränsöverskridande i Norden. Sedan länge finns en ambition att den nordiska arbetsmarknaden ska vara en gemensam arbetsmarknad. Detta till trots finns problem vid bl.a. föräldraledighet. Regeringen bör återkomma med förslag.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening rymms flertalet av de aspekter som tas upp i de ovan redovisade motionerna inom ramen för den parlamentariska socialförsäkringsutredningens arbete. Något tillkännagivande till regeringen i frågorna är alltså inte nödvändigt.

När det gäller motionerna om arbete i ett annat land kan dessutom nämnas att utredningen har lämnat delbetänkandet I gränslandet – Social trygghet vid gränsarbete i Norden (SOU 2011:74). I betänkandet identifieras en rad olika gränshinder och anges att ett aktivt arbete redan pågår för att lösa flera av dessa.

I betänkande 2012/13:SfU5 Nordisk konvention om social trygghet föreslås vissa ändringar för att hantera problem som kan uppstå för personer som rör sig mellan de nordiska länderna. I betänkandet anförts bl.a. att i det nordiska regeringssamarbetet är frågor om gränshinder en högt prioriterad fråga. Flera delar av konventionen har till syfte att underlätta den administrativa hanteringen av ärenden för personer som rör sig mellan länderna i Norden och undvika uppkomsten av gränshinder.

Av betänkande 2012/13:UU3 Norden framgår att Nordiska rådet konstaterat att det formella nordiska samarbetet utgår från tanken att medborgarna ska kunna röra sig fritt mellan de nordiska länderna, välja var de vill bo och arbeta samt driva företag eller annan verksamhet utan att hindras av nationsgränserna. För att motverka och avskaffa gränshinder har flera olika funktioner skapats, bl.a. Gränshinderforum, Hallå Norden och Øresunddirekt. Mer än tio gränshinder mellan de nordiska länderna avskaffades 2012, och beslut fattades om att inrätta en ombudsmannainstans för gränshinder som ska byggas upp under 2013.

Gränshinderfrågor debatterades i alla de nordiska parlamenten i april 2012, och en rekommendation med 16 konkreta punkter utarbetades. Av regeringens skrivelse 2012/13:90 framgår att undanröjande av gränshinder fortsätter att vara ett högt prioriterat mål för det nordiska regeringssamarbetet. Ett antal konkreta gränshinder har enligt skrivelsen fått en lösning under året, och arbetet med att finna former för förebyggande av uppkomsten av nya gränshinder fortsätter.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Sf379 (S) yrkandena 1 och 2, 2013/14:Sf249 (S) 2013/14:Sf203 (MP) yrkande 13, 2013/14:Sf388 (MP) yrkandena 1 och 2, 2013/14:Sf273 (S) och 2013/14:Sf239 (MP).

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Utgiftsområdet omfattar sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjuk- respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall, boendetillägg, närståendepenning, medel för köp av arbetshjälpmedel m.m., aktivitets- och sjukersättning, handikappersättning, ersättning vid arbets- och kroppsskador samt bidrag för sjukskrivningsprocessen. Här behandlas även internationellt samarbete på socialförsäkringsområdet. Utgiftsområdet omfattar även myndigheterna Försäkringskassan och Inspektionen för socialförsäkringen.

Riksdagen har på förslag av finansutskottet i betänkande 2013/14:FiU1, och i enlighet med regeringens förslag, fastställt ramen för utgiftsområde 10 till knappt 96 520 miljoner kronor för 2014 (rskr. 2013/14:56).

Anslag för 2014 inom utgiftsområde 10

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning i enlighet med regeringens förslag och med det villkor för anslag 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen som utskottet anger, samt lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionsyrkanden om alternativa förslag till anslagsfördelning avslås.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. bestäms till 31 078 000 000 kronor. Anslaget får användas för utgifter för sjukpenning, rehabiliteringspenning, närståendepenning och arbetshjälpmedel enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Anslaget får vidare användas för utgifter för boendetillägg och sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall. Anslaget får dessutom användas för utgifter som kan uppkomma med anledning av vissa bestämmelser i sjuklönesystemet, s.k. sjuklönegaranti, särskilt högriskskydd och ett generellt högkostnadsskydd o lagen (1991:1047) om sjuklön. Anslaget får även användas för utgifter för återbetalningspliktiga studiemedel avseende studerandes sjukperioder enligt studiestödslagen (1999:1395). Därtill får anslaget användas för utgifter för ersättning för skada orsakad av deltagare i arbetslivsinriktad rehabilitering, arbetshjälpmedel m.m. Anslaget får också användas för utgifter för statliga ålderspensionsavgifter enligt lagen om statlig ålderspensionsavgift.

Utgiftsutvecklingen för sjukpenningen styrs dels av antalet ersatta dagar, dels av medelersättningen. Antalet dagar påverkas av förändringar inom regelverk och regelverkets tillämpning och administration. Även demografiska förändringar, utvecklingen på arbetsmarknaden samt frånvaroförändringar på individnivå har betydelse för utvecklingen. Sedan slutet av 2010 har antalet ersatta nettodagar ökat, vilket successivt har justerats i prognoserna. En förklaring till ökningen är att antalet personer som återvänder till sjukförsäkringen efter att ha uppnått maximal tid med antingen sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning har blivit fler än vad som tidigare har beräknats. En annan förklaring är ett ökat inflöde av sjukfall som pågår i mer än 30 dagar. Denna ökning beräknas fortgå t.o.m. 2014. Åren därefter beräknas ett inflöde i nivå med 2014. Utgifterna för sjukpenningen inklusive statlig ålderspensionsavgift för 2014 beräknas till 29 026 000 000 kronor. Utgiftsutvecklingen för rehabiliteringspenning styrs till största delen av samma faktorer som sjukpenningutgifterna. Utgiftsutvecklingen påverkas också av i vad mån Försäkringskassan bedömer behovet av rehabilitering och påbörjar samordnade rehabiliteringsinsatser. Utgifterna för rehabiliteringspenningen inklusive statlig ålderspensionsav-

gift för 2014 beräknas till 1 422 000 000 kronor. Utgifterna för Arbets-hjälpmedel m.m. för 2014 beräknas till 168 000 000 kronor. Dessa medel får användas för köp av arbetstekniska hjälpmedel, läkarutlåtanden och läkarundersökningar, särskilt bidrag samt resor till och från arbetet. Utgif-terna för sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall för 2014 beräknas till 81 000 000 kronor. Utgifterna för boendetillägg för 2014 beräknas till 122 000 000 kronor. Utgiftsutvecklingen för närstående-penningen styrs av antal ersatta dagar och löneutvecklingen. Antalet utbe-talda nettodagar ökade med drygt 9 400 dagar (12 procent) under första halvåret 2013 jämfört med motsvarande period 2012. Utgifterna för närstå-ende- och närstående-inklusive statlig ålderspensionsavgift för 2014 beräknas till 176 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget 1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m. bestäms till 49 553 336 000 kronor för 2014. Anslaget får användas för utgifter för aktivitets- och sjukersättning, bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättning samt för kostnader för sysselsättning av vissa personer med aktivitets- och sjukersättning enligt socialförsäkringsbal-ken och införandelagen. Anslaget får dessutom användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift.

Beräknade aktivitets- och sjukersättningen påverkas nuvarande utgiftsut-veckling i hög grad av att många lämnar sjukersättningen för att de fyller 65 år och att nybeviljandet är lågt i förhållande till utflödet. Den del av sjukfrånvaron som ersätts med sjukpenning bedöms dock öka de närmaste åren. Detta förväntas också påverka utgifterna för sjukersättning och aktivi-tetsersättning. Utgifterna för aktivitets- och sjukersättning inklusive statlig ålderspensionsavgift för 2014 beräknas till 44 914 000 000 kronor. Utgifts-utvecklingen för bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersätt-ning styrs av antal personer med aktivitets- och sjukersättning. Utöver detta styrs det av utvecklingen för prisbasbeloppet, boendekostnaderna och av medelersättningen. Utgifterna för 2014 beräknas till 4 610 000 000 kro-nor. Utvecklingen av utgifterna för kostnader för sysselsättning av vissa personer med aktivitets- och sjukersättning styrs av antalet personer som bereds sysselsättning, faktureringsrutiner på Samhall AB och arbetsmark-nadsmyndigheterna, retroaktiva utbetalningar samt storleken på stödet till arbetsgivarna i varje enskilt fall. Utgifterna för 2014 beräknas till 28 600 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget 1:3 Handikappersättningar bestäms till 1 314 000 000 kronor för 2014. Anslaget får användas för utgifter för han-dikappersättningar enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Anta-let personer med handikappersättning uppgick under 2012 till 61 700. Till december 2017 förväntas antalet ha ökat till 63 900 personer.

Regeringen föreslår att anslaget 1:4 Arbetsskadeersättningar m.m. bestäms till 3 479 000 000 kronor för 2014. Anslaget får användas för utgifter för de arbetsskadeersättningar som omfattar förmåner enligt social-försäkringsbalken och motsvarande äldre lagar. Anslaget får dessutom

användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift. Utgifterna inom arbets-skadeförsäkringen har de senaste åren reducerats betydligt. Detta beror främst på att en aktivare sjukskrivningsprocess lett till färre långa sjukfall även i de fall då sjukdomarna är arbetsrelaterade. Detta leder i sin tur till att färre personer beviljas livränta. Även för de kommande åren beräknas antalet personer med arbetsskadelivränta minska på grund av ett lågt nybeviljande av arbetsskadelivräntor i kombination med att ett större antal personer som har livränta når 65 års ålder.

Regeringen föreslår att anslaget 1:5 Ersättning för kroppsskador bestäms till 40 828 000 kronor för 2014. Anslaget får användas för utgifter för ersättningar inom det statliga personskadeskyddet och krigsskadeersättning till sjömän enligt socialförsäkringsbalken samt motsvarande äldre lagstiftning. Anslaget får dessutom användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift. Ersättningar för kroppsskador beräknas bli något lägre de kommande åren.

I syfte att samla statens bidrag för att stimulera sjukskrivningsprocessens aktörer, föreslås att medel på anslaget Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvården överförs till anslaget Bidrag för sjukskrivningsprocessen. Regeringens bedömning är att statens olika stöd för att stimulera en aktivare sjukskrivningsprocess blir mer sammanhållna och därmed tydligare med denna förändring.

Regeringen föreslår att anslaget 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen bestäms till 3 118 500 000 kronor för 2014. Regeringen föreslår även att regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 190 000 000 kronor 2015 och 2016 (prop. 2013/14:1 punkt 1). Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och bidrag till berörda aktörer i sjukskrivningsprocessen. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samarbetar löpande i rehabiliteringskedjan för att underlätta övergången från ersättning via sjukförsäkringen till aktivt arbetssökande och nytt arbete. Utgifterna för 2014 för detta samarbete beräknas till 738 000 000 kronor. Samverkan enligt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (Finsam) infördes 2004 med syfte att ge ytterligare möjligheter till samverkan inom rehabiliteringsområdet. Utgifterna för 2014 beräknas till 280 000 000 kronor. Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har för 2013 undertecknat en överenskommelse om en medicinsk rehabiliteringsgaranti för evidensbaserade och medicinska rehabiliteringsinsatser i syfte att åstadkomma återgång i arbete. Regeringen avser att även för 2014 ingå en överenskommelse med SKL om en rehabiliteringsgaranti. Avsikten är dock att stimulera insatser för personer med lindriga eller medelsvåra psykiska diagnoser även genom den s.k. sjukskrivningsmiljarden, varför medlen till rehabiliteringsgarantin justeras ned med 250 000 000 kronor de kommande åren. Utgifterna för 2014 beräknas till 750 000 000 kronor. Regeringen och SKL har slutit en överenskommelse om insatser för en kvalitetssäker och effektiv sjukskriv-

ningsprocess för 2013 (den s.k. sjukskrivningsmiljarden). De åtgärder som har vidtagits inom ramen för denna har bidragit till att stärka vårdens eget arbete med att effektivisera sjukskrivningsprocessen genom ett mer strukturerat och metodiskt arbetssätt. De har också bidragit till att undanröja hinder som försvårar en effektiv handläggning av sjukförsäkringsärenden. Regeringen avser att även för 2014 ingå en överenskommelse med SKL om sjukskrivningsmiljarden. Utgifterna för 2014 beräknas till 1 000 000 000 kronor. För att kunna göra en rättssäker prövning av rätten till ersättning från sjukförsäkringen behöver Försäkringskassan i vissa fall begära in kompletterande medicinska underlag, s.k. försäkringsmedicinska utredningar, vid sidan om det läkarintyg som utfärdats av behandlande läkare. Utgifterna härför beräknas till 250 000 000 kronor för 2014. Bidraget till företagshälsovårdsbranschen har inte fungerat som det stöd till arbetsgivarna som var avsikten. Regeringen avser därför att ersätta bidraget med ett bidrag riktat till arbetsgivare i syfte att underlätta för arbetsgivare att ta sitt rehabiliteringsansvar så att den anställdes arbetsförmåga tidigt kan tillvaratas på arbetsplatsen, vilket skulle öka möjligheterna att den anställda tidigt kan återgå i arbete. Bidraget ska ges för sådana insatser för vilka det i dag lämnas bidrag för koordinerade insatser enligt förordningen (2009:1423) om bidrag till företagshälsovård med vissa insatser inom rehabiliteringsområdet. Företagshälsovårdsföretag eller andra likvärdiga företag med tillräcklig kompetens ska kunna erbjuda dessa tjänster. Utgifterna för 2014 beräknas till 30 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget 2:1 Försäkringskassan bestäms till 7 869 334 000 kronor för 2014. Regeringen föreslår även att regeringen bemyndigas att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 60 000 000 kronor för att tillgodose Försäkringskassans behov av likviditet vid utbetalning av ersättning för vård i andra länder (prop. 2013/14:1 punkt 2). Anslaget 2:1 får användas för Försäkringskassans förvaltningsutgifter. Försäkringskassans anslag ökas med 170 000 000 kronor för 2014 för att möjliggöra en välfungerande verksamhet. Anslaget ökas vidare med 5 000 000 kronor till följd av föreslagna ändringar av åtgärdsreglerna i aktivitetsstödet. Försäkringskassan tillförs vidare medel för planerade reformer inom det familjepolitiska området. Sammantaget ökas Försäkringskassans anslag med 182 000 000 kronor för 2014.

Regeringen föreslår att anslaget 2:2 Inspektionen för socialförsäkringen bestäms till 66 849 000 kronor för 2014. Anslaget får användas för Inspektionen för socialförsäkringens förvaltningsutgifter.

Motioner med anslagseffekt 2014

Socialdemokraterna

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf379 yrkande 25 i denna del att riksdagen ska anvisa 3 300 miljoner kronor till ett nytt anslag benämnt Slopad andra sjuklönevecka. I samma motion yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att avskaffa företagens sjuklöneansvar för den andra sjuklöneveckan.

I kommittémotion 2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att arbetsgivarens kostnadsansvar för den andra sjuklöneveckan i sjukförsäkringen bör slopas.

I motion 2013/14:Sf214 av Ingemar Nilsson (S) i denna del begärs ett tillkännagivande om villkoren för företagare. Motionären anser att en viktig reform för att underlätta för de mindre företagen vore att ta bort arbetsgivarnas ansvar för den andra sjuklöneveckan.

Vidare begär motionärerna i kommittémotion 2013/14:Sf379 (S) yrkande 25 i denna del att riksdagen till anslaget 1:1 ska anvisa 2 140 miljoner kronor mer än regeringen. Beloppet avser förutom ändrade regler i sjukförsäkringen bl.a. stärkt rehabilitering. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om ett stegvis höjt tak i sjukförsäkringen till tio prisbasbelopp och i ett första steg till åtta prisbasbelopp 2014. Om människor ska vara beredda att betala till det gemensamma systemet måste de också få ut en rimlig ersättning vid sjukdom. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om 80 procent ersättning under hela sjukperioden. I yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om riktiga rehabiliteringsåtgärder för återgång i arbete. Den enskilde måste redan från början få tillgång till de rehabiliteringsinsatser och individuellt anpassade stöd som sjukdomen kräver. Ju tidigare rehabiliteringsinsatserna sätts in, desto större är möjligheterna att de lyckas. I yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om behovet av tidsgränser som garanterar människor insatser. Motionärerna anser att tidsgränser i sjukförsäkringen bör ge människor rätt till insatser i form av rehabilitering och stöd, inte leda till utsortering. I yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen ska tas bort. Den som är sjuk och inte kan arbeta ska ha rätt till både rehabilitering och ekonomisk trygghet från sjukförsäkringen under den tid det tar att komma tillbaka till arbete.

I motion 2013/14:Sf276 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av förändringar i sjukförsäkringen och utvecklade rehabiliteringsinsatser. Motionärerna anser bl.a. att den bortre tidsgränsen bör slopas. Tidsgränser i sjukförsäkringen bör ge människor rätt till insatser och inte innebära att de kastas ut ur försäkringen. Vidare bör taket i sjukförsäkringen höjas och sjukpenning ges med 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) under hela sjukperioden.

I motion 2013/14:Sf293 av Kerstin Haglö m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om tidsgränserna i sjukförsäkringen. Motionärerna anser att de absoluta tidsgränserna måste tas bort och utförsäkringarna upphöra. Tyd-

liga avstämningstider kan vara bra, exempelvis när den sjuke ska tillförsäkras stöd och rehabilitering, men det är inte möjligt att sätta tidsgränser för hur länge sjukdomar varar.

I motion 2013/14:Sf298 av Kerstin Haglö m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av ett högre tak i sjukförsäkringen. En betydande del av dem som arbetar får ut betydligt mindre än 80 procent av sin inkomst om de blir sjuka. För att stärka legitimiteten i sjukförsäkringssystemet bör taket höjas.

I motion 2013/14:Sf300 av Olle Thorell m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om att ersättningsnivån i sjukförsäkringen ska vara 80 procent upp till taket under hela sjukskrivningsperioden. Människor som är sjuka och inte kan arbeta bör få en rimlig ekonomisk ersättning under den tid det tar att komma tillbaka i arbete. Bland annat stärker det legitimiteten i sjukförsäkringssystemet.

Vidare begär motionärerna i kommittémotion 2013/14:Sf379 (S) i yrkande 25 i denna del att riksdagen till anslaget 1:6 anvisar 170 miljoner kronor mer än regeringen. I yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om vikten av företagshälsovård för att, tillsammans med arbetsmarknadens parter, minska och förebygga ohälsa i arbetslivet. Motionärerna anför att företagshälsovården och arbetsmarknadens parter är viktiga beståndsdelar i arbetet med att minska ohälsan i arbetslivet. Regeringens besparing på företagshälsovården är därför oacceptabel. Det betydligt mindre beloppet 30 miljoner kronor som riktas direkt till arbetsgivarna riskerar att bli alltför krångligt. I stället bör 200 (170 + 30) miljoner kronor satsas direkt på företagshälsovården, vilket motsvarar använda medel under förra året.

Även i motion 2013/14:A409 av Ylva Johansson m.fl. (S) begärs i yrkande 35 ett tillkännagivande om företagshälsovården. Den är, tillsammans med arbetsmarknadens parter, en viktig beståndsdel i arbetet med att minska ohälsan i arbetslivet. När ohälsotalen ökar krävs mer av aktiva insatser, inte mindre. Regeringens besparing på företagshälsovården är oacceptabel. I stället bör 200 miljoner kronor satsas direkt på denna.

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf379 yrkande 13 även ett tillkännagivande om den framtida finansieringen av samordningsförbunden. Motionärerna anför att ju fler samordningsförbund som bildas desto mer urholkas finansieringen, vilket inte är tillfredsställande.

I motion 2013/14:Sf306 av Carin Runeson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om Finsam. Motionärerna anser att den långsiktiga osäkerhet som råder när det gäller finansieringen inte är bra.

Miljöpartiet de gröna

Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2013/14:Sf350 yrkande 1 i denna del att riksdagen ska anvisa 2 500 miljoner kronor till en reform om slopat sjuklöneansvar för företag med upp till tio anställda. En schablonersättning för sjuklön ska ges till företag som har 11–49 anställda motsvarande den ersättning företag med tio anställda får.

I partimotion 2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) begärs i yrkande 19 ett tillkännagivande om att avskaffa sjuklöneansvaret för företag med upp till tio anställda. Det skulle förbättra de ekonomiska marginalerna för företagen och öka möjligheterna att utvecklas och anställa fler.

Vidare begär motionärerna i kommittémotion 2013/14:Sf350 (MP) i yrkande 1 i denna del att riksdagen till anslaget 1:1 ska anvisa 1 370 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna anser att sjukpenning bör ges med 80 procent av SGI under hela sjukperioden och att den bortre tidsgränsen i sjukpenningen ska slopas. För att nå dem med de lägsta inkomsterna eller dem som helt saknar inkomster bör en grundersättning införas i sjukpenningen motsvarande golvet i arbetslöshetsförsäkringen, dvs. 229 kronor per dag. Som en följd av partiets förslag om höjt tak i arbetslöshetsersättningen (utg.omr. 14) bör anslaget 1:1 ökas med 700 miljoner kronor.

I kommittémotion 2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att ett golv för företagares sjukpenning bör införas.

Vidare begär motionärerna i kommittémotion 2013/14:Sf350 (MP) i yrkande 1 i denna del att riksdagen till anslaget 1:6 anvisar 1 750 miljoner kronor mindre än regeringen. Motionärerna anser att regeringens satsningar på sjukskrivningsmiljarden och rehabiliteringsgarantin inte fungerar. De bör därför avskaffas.

För Försäkringskassans administration av en föreslagen förskolegaranti, s.k. väntepeng, begärs i kommittémotion 2013/14:Sf350 (MP) yrkande 1 i denna del att riksdagen anvisar 40 miljoner kronor mer än regeringen till anslaget 2:1.

I kommittémotion 2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att införa en förskolegaranti för plats i förskola såväl efter anmält behov som under tiden för inskrivning.

Sverigedemokraterna

David Lång m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2013/14:Sf343 i denna del att riksdagen ska anvisa 2 100 miljoner kronor till ett nytt anslag benämnt 3:1 Sjuklön för små företag i syfte att lindra småföretagens sjuklöneansvar.

I motion 2013/14:Sf383 begär David Lång (SD) i yrkande 1 ett tillkännagivande om att staten bör överta sjuklönekostnaden inklusive arbetsgivaravgiften för företag med tio eller färre anställda. För att göra det både billigare och enklare för företagen att anställa ska varje företag få göra avdrag för sina sjuklönekostnader motsvarande sjuklönekostnaden för en genomsnittlig anställd, vilken uppgår till 22 658 kronor per företag och år. Detta ska gälla för högst tio anställda. I detta syfte föreslås att ett nytt anslag, Sjuklön för små företag, inrättas. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att företag med fler än tio anställda bör befrias från den genomsnittliga sjuklönekostnaden motsvarande kostnaden för tio anställda inklusive arbetsgivaravgifter.

Vidare begär motionärerna i kommittémotion 2013/14:Sf343 (SD) i denna del att riksdagen till anslaget 1:1 ska anvisa 896,3 miljoner kronor mer än regeringen. Partiets förslag inom utgiftsområde 14 om höjd arbetslöshetsersättning innebär att sjukpenningen för arbetslösa bör höjas från 486 till 643 kronor per dag.

Slutligen begär motionärerna i kommittémotion 2013/14:Sf343 (SD) i dessa delar att riksdagen till anslagen 1:2 och 1:3 anvisar 1,5 miljoner kronor respektive 400 000 kronor mindre än regeringen.

Vänsterpartiet

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begär i partimotion 2013/14:Sf318 i denna del att riksdagen ska anvisa 2 000 miljoner kronor till ett nytt anslag benämnt Sjuklön för småföretag. Motionärerna anser att företag med upp till tio anställda ska slippa betala sjuklön. För företag med 11–15 anställda bör en avtrappning av sjuklöneansvaret ske.

I kommittémotion 2013/14:N223 av Kent Persson m.fl. (V) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om borttagande av sjuklönekostnader i mindre företag. Sjuklönekostnaderna kan medföra problem i mindre företag, vilket kan leda till att de inte vågar anställa. Företag med max tio anställda bör därför slippa betala sjuklön. För företag med 11–15 anställda bör en avtrappning ske.

Vidare begär motionärerna i partimotion 2013/14:Sf318 (V) i denna del att riksdagen till anslaget 1:1 ska anvisa 2 750 miljoner kronor mer än regeringen. Ingen ska behöva lämna sjukförsäkringen av det skälet att ett visst antal dagar har förflutit. Bland annat bör staten överta ansvaret för sjuklön till den som varit sjukskriven längre än 60 dagar och därefter återgått i arbete. Detta ska enligt motionärerna gälla under det första anställningsåret. Med anledning av att partiets förslag om förändring av arbetslöshetsersättningen (utg.omr. 14) får effekter för sjukförsäkringen bör anslaget 1:1 ökas med 1 000 miljoner kronor.

I partimotion 2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begärs ett antal tillkännagivanden. I yrkande 1 begärs att sjukpenningens borte gräns bör avskaffas så att den försäkrades rätt till sjukpenning fortsätter att gälla så länge hen inte har återfått arbetsförmågan. I yrkande 7 begärs att sänkningen av sjukpenningen efter 365 dagar avskaffas så att ersättningen är 80 procent under hela sjukperioden. Att gradvis försämra människors ekonomi gör ingen friskare. I yrkande 8 begärs att minskningen med faktorn 0,97 ($SGI \times 0,97$) vid utbetalning av sjukpenning ska avskaffas. Minskningen innebär att en ersättningsnivå på 80 procent i själva verket är 77,6 procent och en ersättningsnivå på 75 procent är 72,75 procent. Slutligen begärs i yrkande 9 att taket i sjukpenningen höjs till åtta prisbasbelopp 2014. Det är ohållbart mot bakgrund av en generell välfärd att ett stort antal försäkrade har inkomster som överstiger taket.

Vidare begär motionärerna i partimotion 2013/14:Sf318 (V) i denna del att riksdagen till anslaget 1:2 anvisar 1 400 miljoner kronor mer än regeringen.

I partimotion 2013/14:Sf202 (V) begärs i yrkande 13 ett tillkännagivande om att höja ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen till 67 procent av antagandeinkomsten. Personer som uppbär sjuk- eller aktivitetsersättning har enligt motionärerna många gånger en ekonomiskt mycket svår situation. I yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om att höja bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning med 340 kronor per månad så att de med sjuk- och aktivitetsersättning får samma höjning som ålderspensionärerna.

Slutligen begär motionärerna i partimotion 2013/14:Sf318 (V) i denna del att riksdagen till anslaget 1:6 anvisar 662 miljoner kronor mindre än regeringen. Motionärerna anser inte att bidraget till företagshälsovården bör avskaffas och ersättas med ett bidrag till arbetsgivare. Vidare bör sjukvårdens arbete styras av människors behov och inte av ett system som håller sjuka borta från sjukvården och försvårar för människor att återhämta sig och tillfriskna. Den s.k. sjukskrivningsmiljarden bör därför avskaffas. Slutligen bör ett rehabiliteringsregister införas för att bygga upp kunskapen om rehabiliterings effekter.

I kommittémotion 2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att inrätta ett rehabiliteringsregister.

Utskottets ställningstagande

Sjuklönesystemet

Riksdagen har på förslag av utskottet i betänkande 2005/06:SfU1 (rskr. 2005/06:90) tillkännagivit för regeringen att en utvärdering av sjuklönesystemets effekter för småföretagare borde komma till stånd. Utskottet anförde bl.a. att det är viktigt att det finns ekonomiska drivkrafter för arbetsgivare att genom förebyggande insatser och rehabiliteringsåtgärder minska sjukfrånvaron på arbetsplatsen. Genom sjuklöneperioden har arbetsgivare fått ett ansvar för och en möjlighet att påverka kostnaderna för sjukfrånvaron på arbetsplatsen. Utskottet ansåg dock att småföretagare kunde uppleva sjuklöneperioden och det dåvarande medfinansieringsansvaret som en risk. Trots företagets möjligheter att försäkra sig (den dåvarande frivilliga försäkringen mot kostnader för sjuklön) och det särskilda högriskskyddet kunde sjuklöneperioden även leda till att människor med återkommande sjukperioder stängdes ute från arbetsmarknaden.

Utskottet noterar att regeringen nu avser att se över konstruktionen av högkostnadsskyddet mot sjuklönkostnader i syfte att förbättra småföretagens situation.

Vid sin senaste behandling av motioner om minskat sjuklöneansvar för mindre företag (bet. 2012/13:SfU1) hänvisade utskottet till att sjuklönesystemets effekter för småföretagare ska utredas inom ramen för den parlamentariska socialförsäkringsutredningen som ska lämna sitt slutbetänkande den 31 januari 2015. Utskottet avstyrkte därmed motionsyrkandena i fråga. Utskottet vidhåller detta ställningstagande.

Utskottet kan också konstatera att om ett avskaffande av sjuklöneansvaret för arbetsgivare finansieras på motsvarande sätt som när sjuklöneansvaret infördes, dvs. genom en justering av arbetsgivaravgiften, skulle detta innebära en kostnadsöverföring från offentliga arbetsgivare till privata arbetsgivare och från stora arbetsgivare till mindre arbetsgivare.

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

En av de viktigaste frågorna för regeringen när den tillträdde i oktober 2006 var att minska det omfattande utanförskapet från arbetsmarknaden. Starkt bidragande till denna utveckling var en passiv sjukskrivningsprocess. Syftet med den genomförda sjukskrivningsreformen har varit att genom tidiga och aktiva insatser säkerställa att den sjukskrivnes arbetsförmåga tas till vara i så stor utsträckning och i ett så tidigt skede som möjligt.

Antalet sjukpenningdagar minskade under 2003–2006 medan antalet personer med aktivitets- och sjukersättning fortsatte att öka. Från 2007 minskade volymerna i båda systemen. Utskottet noterar att antalet personer som fick sjukpenning i augusti 2006 var 213 755 och i september 2013 149 904.

Enligt utskottets mening har sjukförsäkringsreformen bidragit till att fler är i arbete än vad som annars skulle ha varit fallet. Viktiga inslag i reformen är rehabiliteringskedjan med dess fasta tidsgränser och att Försäkringskassan aktivt prövar rätten till ersättning. En påtaglig effekt av rehabiliteringskedjan är att samarbetet mellan myndigheterna, bl.a. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, har förbättrats väsentligt.

Utöver införandet av rehabiliteringskedjan har satsningar på förstärkt rehabilitering, i form av rehabiliteringsgarantin, arbetslivsintroduktionen och rehabiliteringsinsatser i samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen varit betydelsefulla för resultatet av reformen.

Utskottet anser att det även i fortsättningen är viktigt att sjukförsäkringsreformen vårdas, inte minst mot bakgrund av att sjukpenningtalet ökar sedan december 2010. Utskottet konstaterar att vissa ändringar har gjorts i den lagstiftning som reglerar rehabiliteringskedjan sedan den trädde i kraft den 1 juli 2008 för att rätta till vissa icke avsedda effekter. Utskottet är av den bestämda uppfattningen att rehabiliteringskedjan, med dess fasta tidsgränser, är nödvändig för att sjukskrivningsprocessen ska fungera väl.

Vidare konstaterar utskottet att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har i uppdrag att se över de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshet. Utredningen ska överväga förändringar som kan leda till mer hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet. Utredning-

ens arbete ska slutredovisas senast den 31 januari 2015. Utskottet anser att resultatet av utredningens arbete med att finna långsiktiga och konstruktiva lösningar för sjukförsäkringen bör avvaktas innan mer grundläggande förändringar genomförs, t.ex. en ny sjukförsäkringsreform, ändrade ersättningsnivåer och avskaffade tidsgränser. Frågor som höjt tak och införande av ett golv i sjukförsäkringen liksom minskningen med faktorn 0,97 vid utbetalning av sjukpenning kan komma att beröras av utredningen även om det inte anges uttryckligen i direktiven. Av direktiven framgår dock att sjukförsäkringen ska ge god ekonomisk trygghet.

1:2 Aktivitets- och sjukersättning m.m.

Under perioden 2002 till 2005 ökade antalet personer med sjukersättning kraftigt. Detta berodde huvudsakligen på en överföring av långtidssjukskrivna till sjukersättningen till följd av en då gällande regel som angav att sjukskrivna efter ett års sjukskrivning skulle provas för sjukersättning.

Antalet personer med sjukersättning har minskat kraftigt sedan 2006. Från september 2006 till oktober 2013 har antalet personer med sjukersättning minskat från 552 092 till 364 626 personer, dvs. med drygt 187 000 personer. Det finns flera skäl till att antalet personer med sjukersättning har minskat kraftigt. För det första har antalet långa sjukfall minskat, vilket har betydelse för hur många personer som kan vara aktuella för att beviljas sjukersättning. För det andra har kriterierna för att beviljas sjukersättning ändrats. Från och med den 1 juli 2008 krävs stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan för att få sjukersättning. Ytterligare skäl är att ett stort antal personer med sjukersättning övergår i ålderspension vid 65 års ålder och att den tidsbegränsade sjukersättningen har upphört. Nedgången av utgiftsutvecklingen beräknas fortsätta hela prognosperioden t.o.m. 2017 med ca 5 miljarder kronor.

Antalet personer med aktivitetsersättning har emellertid ökat. Utskottet anser att det är nödvändigt att det vidtas åtgärder som bidrar till att fler kan lämna försäkringen för att arbeta och att färre hamnar i aktivitetsersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga. Utskottet noterar att gruppen unga med aktivitetsersättning är en prioriterad grupp inom Finsam och att regeringen i regleringsbrevet för Försäkringskassan för 2013 angett att stödet till unga med aktivitetsersättning ska utvecklas ytterligare för att underlätta inträde eller återgång till arbetsmarknaden.

När det gäller frågan om höjda ersättningsnivåer inom bostadstillägget noterar utskottet dels att bostadstillägget för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning höjdes 2010, dels att personer med sjuk- och aktivitetsersättning kan vara berättigade till särskilt bostadstillägg. Det särskilda bostadstillägget är till för att förbättra den ekonomiska situationen för personer med låg inkomst och hög bostadskostnad.

1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen

Inte minst den reformerade sjukskrivningsprocessen ställer krav på ett väl fungerande samarbete mellan berörda aktörer. För att få fler personer att återgå i arbete bedrivs rehabiliteringsinsatser i samverkan mellan Försäkringskassan och andra aktörer inom rehabiliteringsområdet. De aktiviteter som finansieras med samverkansmedel är nationell handlingsplanssamverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, tvåpartssamverkan med finansiell samordning mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården samt s.k. fyrtpartssamverkan genom samordningsförbund mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, hälso- och sjukvården och kommuner (Finsam).

När det gäller finansiell samordning genom samordningsförbund kan utskottet konstatera att som en konsekvens av den tidigare kopplingen till sjukpenninganslaget (anslaget 1:1) fluktuerade statens finansiering av samordningsförbunden. Denna osäkerhet gjorde det svårt att etablera en kontinuitet i de samverkansaktiviteter som samordningsförbunden bedriver, eftersom planeringen av verksamheterna blev kortsiktig. Från och med 2012 har därför kopplingen till 5 procent av sjukpenninganslaget slopats. I stället finansieras numera statens samlade medel för finansiell samordning med medel från anslaget 1:6. Denna förändring har underlättat för samordningsförbunden att planera och driva sin verksamhet och har förbättrat förutsägbarheten för de verksamheter som finansieras med dessa medel.

Utskottet noterar dock att Försäkringskassan, som svar på ett regeringsuppdrag om uppföljning av finansiell samordning, har angett att för 2013 har 280 miljoner kronor avsatts för samverkan inom ramen för samordningsförbund. Detta är statens medelstilldelning som avser hälften av de totala medlen. En fjärdedel tillkommer från de kommuner som är medlemmar och ytterligare en fjärdedel från landstingen. Av de 280 miljoner kronorna har för 2013 ca 273 miljoner kronor fördelats direkt till olika samordningsförbund. Utskottet har vidare erfarit att av resterande medel har ca 4,1 miljoner kronor fördelats till SUS (Sektorsövergripande system för Uppföljning av Samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet) som är det uppföljningssystem som på nationell nivå kan ge en bild av den verksamhet som finansieras genom finansiell samverkan. Systemet är gemensamt för Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommuner och landsting och kan användas av samordningsförbunden. Cirka 2,7 miljoner har avsatts till försäkringsprocesser, dvs. utveckling, förvaltning, stöd och support till samordningsförbunden. Vidare noterar utskottet att Försäkringskassan under året har inlett ett arbete tillsammans med parterna i Nationella rådet om principer för ekonomi i balans och medelstilldelning.

Hälso- och sjukvården har getts ett tydligare ansvar i sjukskrivningsprocessen genom det försäkringsmedicinska beslutsstödet, dvs. Socialstyrelsens rekommendationer för sjukskrivning, samtidigt som den s.k. sjukskrivningsmiljarden har bidragit till att vårdens eget arbete med att

effektivisera sjukskrivningsprocessen har stärkts. Vidare får patienter med psykisk ohälsa eller rygg- och nackbesvär behandling inom den s.k. rehabiliteringsgarantin.

Som beskrivits ovan har regeringen gjort en rad satsningar som syftar till att utveckla och effektivisera sjukskrivningsprocessen och därmed stödja den enskildes återgång i arbete. Utskottet bedömer att berörda aktörer i dag bidrar mer aktivt till en sjukskrivningsprocess som präglas av tidiga och aktiva insatser.

Genom företagshälsovårdssatsningen har regeringen försökt stimulera arbetsgivarna att vidta tidiga arbetsplatsnära insatser för att sjukskrivna snabbare ska kunna återgå i arbete. Koordinerade insatser görs när en anställd behöver stöd för att kunna arbeta igen. Företagshälsovården initierar och koordinerar lämpliga medicinska, rehabiliterande och arbetsanpassade insatser. Socialförsäkringsutskottet har den 12 november 2013 hållit ett offentligt seminarium om företagshälsovårdens roll i rehabiliteringsarbetet. Vid seminariet framkom att utnyttjandet av koordinerade insatser varit mycket lågt under flera år. År 2010 utnyttjades 5,5 miljoner kronor av avsatta 250 miljoner kronor. År 2011 utnyttjades 11,6 miljoner kronor av avsatta 215 miljoner kronor och 2012 utnyttjades 12 miljoner kronor av avsatta 160 miljoner kronor. Även under 2013 kommer utnyttjandet att vara lågt.

En väsentlig del av regeringens satsning på företagshälsovården har således inte fungerat. I likhet med regeringen anser utskottet att det nuvarande stödet till företagshälsovården bör upphöra. Det finns dock fortsatt behov av att stötta och bistå arbetsgivare och sjukskrivna anställda för att öka möjligheterna att tidigt återgå i arbete efter sjukdom. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag att ett bidrag ska kunna ges direkt till arbetsgivarna när de har behov av stöd i det enskilda fallet. Utskottet noterar att för att öka kännedomen om det nya stödet kommer ett informationsmaterial att tas fram och spridas genom hälso- och sjukvården, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen m.fl. Satsningen beräknas kosta 30 miljoner kronor för 2014, 50 miljoner kronor för 2015 och 100 miljoner kronor för 2016.

Rehabiliteringsrådet har i sitt slutbetänkande SOU 2011:15 bl.a. föreslagit att det bör inrättas ett rehabiliteringsregister för att kontinuerligt följa effekterna av rehabiliteringsgarantin när det gäller både hälsa och återgång i arbete. Utskottet anser att det i första hand är regeringen som ska ta ställning till om ett rehabiliteringsregister bör inrättas.

Anslagen inom utgiftsområde 10

När det gäller anslaget 1:6 anser utskottet att det bör förtydligas att de medel som avsatts för finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser, 280 miljoner kronor, ska fördelas till samordningsförbunden och att administrativa kostnader ska finansieras via förvaltningsanslaget. Utskottet anser därför att inom anslag 1:6 bör finansieringen av administrativa kostnader

begränsas till 3 miljoner kronor för 2014 och att de medel som avsätts för finansiell samordning därefter fullt ut ska fördelas till samordningsförbunden.

Med det anförda och med hänsyn till Försäkringskassans och Nationella rådets arbete gällande bl.a. medelstildelning får motionerna 2013/14:Sf379 (S) yrkande 13 och 2013/14:Sf306 (S) anses i huvudsak tillgodosedda och avstyrks.

Utskottet ställer sig i övrigt inte bakom oppositionspartiernas olika förslag till regeländringar. Då utskottet inte heller kan se något skäl att höja anslaget 1:1 till följd av partiernas olika förslag inom utgiftsområde 14 eller att inrätta ett nytt anslag för finansieringen av minskade eller slopade sjuklönekostnader för företag, tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning inom utgiftsområde 10. Även förslagen om bemyndiganden för regeringen tillstyrks. Därmed tillstyrker utskottet proposition 2013/14:1 punkterna 1–3 och avstyrker motionerna 2013/14:Sf379 (S) yrkandena 3, 4, 7, 9, 17, 18, 20 och 25, 2013/14:N423 (S) yrkande 1, 2013/14:Sf214 (S) i denna del, 2013/14:Sf276 (S), 2013/14:Sf293 (S), 2013/14:Sf298 (S), 2013/14:Sf300 (S), 2013/14:A409 (S) yrkande 35, 2013/14:Sf350 (MP) yrkande 1, 2013/14:C419 (MP) yrkande 19, 2013/14:Sf203 (MP) yrkande 2, 2013/14:Ub430 (MP) yrkande 3, 2013/14:Sf343 (SD), 2013/14:Sf383 (SD), 2013/14:Sf318 (V), 2013/14:N223 (V) yrkande 2, 2013/14:Sf202 (V) yrkandena 1, 7–9, 13 och 14 samt 2013/14:Sf219 (V) yrkande 4.

Sjukpenning och rehabilitering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. sjukpenninggrundande inkomst, flexibla ersättningsnivåer, karensdagar, trygghetssystemen för studerande, arbete med koncentrerad arbetstid eller flera arbetsgivare och konkreta insatser för rehabilitering.

Jämför reservationerna 4 (MP), 5 (V), 6 (MP), 7 (S), 8 (V), 9 (MP, V), 10 (S), 11 (MP), 12 (S), 13 (V), 14 (S, MP, V), 15 (S, MP), 16 (S), 17 (MP, V), 18 (MP) och 19 (V).

Gällande ordning

Enligt sjuklönelagen (1991:1047) har arbetstagare under de första 14 dagarna av ett sjukfall rätt till sjuklön från arbetsgivaren. För den första dagen i sjuklöneperioden betalas ingen ersättning (karensdag). För de återstående dagarna behåller den anställde 80 procent av lönen och andra anställningsförmåner.

Antalet karensdagar är begränsat till tio under en tolv månadersperiod (allmänt högriskskydd). För en arbetstagare som lider av en sjukdom som kan antas medföra ett större antal sjukperioder med sjuklön under en tolv-

månadersperiod kan Försäkringskassan besluta om ett s.k. särskilt högrisk-skydd. Då betalas sjuklön ut för första dagen och arbetsgivaren får ersättning från sjukförsäkringen. Vidare gäller ett utökat särskilt högrisk-skydd för den som har en sjukdom som medför risk för en eller flera längre sjukperioder under en tolv månadersperiod. Även i dessa fall får arbetsgivaren ersättning från sjukförsäkringen. Däremot betalas inte sjuklön ut för karensdagen.

Den 1 juli 2010 infördes ett generellt högkostnadsskydd avseende sjuklönkostnader för arbetsgivare. Det generella högkostnadsskyddet ersatte den tidigare frivilliga försäkringen mot kostnader för sjuklön och ger arbetsgivare möjlighet att få ersättning för sjuklönkostnader som överstiger två och en halv gång den genomsnittliga sjuklönkostnaden för samtliga arbetsgivare.

Sjukpenninggrundande inkomst (förkortad SGI) är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att få tills vidare för eget arbete, antingen som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). För rätt till sjukpenning krävs att den försäkrade har en SGI som uppgår till minst 24 procent av prisbasbeloppet. Vid beräkning av SGI bortses från inkomster som överstiger 7,5 prisbasbelopp. Från och med den 1 januari 2008 gäller att SGI ska multipliceras med faktorn 0,97 vid beräkning av dag ersättningar, t.ex. sjukpenning.

För en person som bedriver näringsverksamhet i form av ett aktiebolag beräknas SGI på den lön som tas ut från bolaget. Personen likställs således med en anställd. Det innebär också att när han eller hon blir sjuk är bolaget skyldigt att betala sjuklön.

När det gäller personer som bedriver näringsverksamhet som fysisk person eller i form av bl.a. handelsbolag, s.k. egenföretagare, räknas SGI med utgångspunkt i den taxerade nettoinkomsten. En begränsningsregel, dvs. att en SGI högst kunde beräknas till en s.k. jämförelseinkomst, slopades den 1 juli 2010. Samtidigt infördes regler om ett generellt uppbyggnadsskede på 24 månader då SGI ska motsvara minst vad en anställd skulle få för ett liknande arbete. Rätt till sjuklön enligt sjuklönelagen gäller inte en egenföretagare, utan företagaren får, med undantag för karenstiden, sjukpenning från Försäkringskassan även under de första 14 dagarna.

Från och med den 1 juli 2010 är den grundläggande karenstiden i sjukförsäkringen för egenföretagare sju dagar. Det finns dock möjlighet att välja en karenstid på 1, 14, 30, 60 eller 90 dagar. När sju dagars karenstid infördes sänktes sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna med 0,74 procentenheter.

När det gäller tillfällig föräldrapenning blev reglerna för egenföretagande i juli 2010 mer lika reglerna som gäller för anställda. Det innebär att delningstalet vid beräkning av denna förmån för egenföretagare är 260 dagar och att förmånen kan utges i högst fem kalenderdagar under en sju-dagarsperiod.

Efter sjuklöneperioden betalar Försäkringskassan sjukpenning vid sjukdom som sätter ned arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Sjukpenning utges med hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån.

Enligt den s.k. rehabiliteringskedjan gäller att Försäkringskassan, vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt, ska beakta om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att utföra sitt vanliga eller ett annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder den anställda. Från och med dag 91 i sjukperioden ska det även beaktas om den försäkrade kan försörja sig efter en omplacering till ett annat arbete hos arbetsgivaren. Från och med dag 181 ska det dessutom, om det inte finns särskilda skäl som talar mot det eller det i annat fall kan anses oskäligt, beaktas om den försäkrade har sådan förmåga att han eller hon kan försörja sig själv genom sådant förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller genom ett annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.

Sjukpenning på normalnivån (80 procent av SGI) betalas ut under 364 dagar inom en ramtid av 450 dagar. Om den försäkrade har en allvarlig sjukdom lämnas sjukpenning på normalnivån för mer än 364 dagar under ramtiden. Efter 364 dagar på normalnivån kan en försäkrad få sjukpenning på fortsättningsnivån (75 procent av SGI) i högst 550 dagar. Sjukpenning på fortsättningsnivån kan dock lämnas för ytterligare dagar, bl.a. om sjukperioden beror på en godkänd arbetsskada, om den försäkrade är intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård utan att vara intagen på sjukhus eller om en återgång i arbete eller ett deltagande i arbetslivsintroduktion (ALI) hos Arbetsförmedlingen skulle medföra en risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom.

Inkomsttaket i sjukförsäkringen är fastställt till 7,5 prisbasbelopp (333 000 för 2014).

För arbetslösa utges sjukpenning högst med det högsta beloppet inom arbetslöshetsförsäkringen, för närvarande 680 kronor (efter 100 dagar) vid fem dagar per vecka eller med 486 kronor vid sju dagar per vecka. För försäkrade som är arbetslösa ska prövningen av arbetsförmågas nedsättning alltid göras mot arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller annat lämpligt arbete som finns tillgängligt för den försäkrade.

För personer som har fått maximalt antal dagar med sjukpenning finns arbetsmarknadsprogrammet ALI. Målet är att den som har deltagit i programmet ska ha fått sitt behov av stöd för återgång i arbete utrett. Introduktionen kan som längst pågå under tre månader.

Arbetsstagare med koncentrerad arbetstid kan få en större självrisk än personer med jämnt fördelad arbetstid. Karensdagen kan t.ex. omfatta fler än åtta timmar. Den som har flera arbetsgivare kan drabbas av fler karensdagar under en sjukperiod, dvs. en karensdag per arbetsgivare.

En studerande får behålla sitt studiestöd under sin sjukdom om Försäkringskassan godkänner sjukperioden. Det krävs dock att hel studieoförmåga föreligger. Om sjukperioden varar mer än 30 dagar kan studieskulden för tiden därefter avskrivas.

En försäkrad som studerar utan att ha studiestöd eller utbildningsbidrag för doktorander kan i vissa fall ändå omfattas av SGI-skydd. Det gäller dels den som är ledig från sin anställning för studier inom det egna yrkesområdet som då har SGI-skydd under hela studietiden, dels den som inte är ledig från sin anställning, men ändå studerar inom eget yrkesområde som då har SGI-skydd under högst ett år.

Försäkringskassan har ett samordnings- och tillsynsansvar för rehabilitering som bl.a. innebär att se till att rehabiliteringsbehov upptäcks tidigt och utreds närmare och att följa rehabiliteringen så att initiativ kan tas till insatser utan onödig fördröjning. Stöd ska ges för att underlätta den försäkrades kontakter med andra rehabiliteringsorgan. Vidare inbegrips i ansvaret att se till att arbetsgivare fullgör sina åligganden i rehabiliteringshänseende.

Arbetsgivaren har inom ramen för sin verksamhet ansvar för de åtgärder som behövs för en effektiv rehabilitering. Arbetsgivaren ska lämna de upplysningar till Försäkringskassan som behövs för att den försäkrades behov av rehabilitering snarast ska kunna klarläggas. Försäkringskassan kan begära att en försäkrad lämnar in ett utlåtande från sin arbetsgivare till Försäkringskassan med uppgift om de möjligheter som finns på arbetsplatsen att ta till vara den försäkrades arbetsförmåga, t.ex. genom omplacering eller anpassning av arbetsplatsen.

Om det finns behov av arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser ska Försäkringskassan upprätta en plan för återgång i arbete. Om möjligt ska planen arbetas fram i samråd med den försäkrade.

Motionerna

Sjukpenninggrundande inkomst m.m. för företagare

I kommittémotion 2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att se över vilka behov det finns för ytterligare förändringar inom trygghetssystemet för företagare. Nyblivna entreprenörer bör få ta med sig mer trygghet från en föregående anställning.

I motion 2013/14:Sf214 av Ingemar Nilsson (S) begärs i denna del ett tillkännagivande om villkoren för småföretagare. Att hitta villkor som så långt som möjligt liknar de villkor anställda har är viktigt för småföretag, inte minst för att sänka tröskeln för dem som vill starta ett företag.

Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2013/14:Sf203 yrkande 1 ett tillkännagivande om senaste anställningsinkomst som grund för beräkning av SGI. Motionärerna anser att egenföretagare ska kunna välja sin senaste anställningsinkomst som grund för beräkningen av SGI under uppbyggnadsskedet som alternativ till regeln om att SGI beräknas på vad en anställd skulle ha haft i inkomst från ett liknande arbete. I

yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att uppbyggnadsskedet för företag bör förlängas från 24 till 36 månader. Motionärerna framhåller att det kan dröja flera år innan ett företag uppnår tillräcklig lönsamhet. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om likabehandling av företagare i fåmansbolag när det gäller beräkning av SGI. Motionärerna anser att möjligheten att under verksamhetens första 36 månader kunna välja sin senaste anställningsinkomst som grund för beräkningen bör gälla även fåmansbolag som drivs i aktiebolagsform. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om likabehandling av företagare i fåmansbolag när det gäller möjlighet att välja karenstid. Egenföretagare som driver fåmansbolag och väljer att under företagets 36 första verksamhetsmånader använda sin senaste anställningsinkomst som grund för beräkningen av SGI, ska även ges möjlighet att välja de karenstider som gäller för andra egenföretagare. I yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om möjlighet att kunna försäkra sig upp till en viss nivå på SGI. Egenföretagare bör inom ramen för socialförsäkringen kunna teckna en försäkring som säkerställer att SGI når upp till en viss miniminivå.

I motion 2013/14:Fi206 av Gunvor G Ericson och Jonas Eriksson (båda MP) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att förbättra trygghetssystemen. Motionärerna anför att företagare under ett uppbyggnadsskede ska kunna välja om SGI ska baseras på en jämförelseinkomst eller på den senaste anställningsinkomsten. Det ska även finnas ett golv i sjukförsäkringen. Vidare bör uppbyggnadsskedet förlängas från 24 till 36 månader. Alla företagare, oavsett bolagsform, ska även behandlas lika beträffande SGI och karenstid.

I kommittémotion 2013/14:N223 av Kent Persson m.fl. (V) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om företagares sociala trygghet. Motionärerna anför att kopplingen mellan nettointäkten och utbetald ersättning från socialförsäkringen inte har fungerat bra. Det är viktigt att företagare inte får en sämre försäkring än anställda.

Anti Avsan (M) begär i motion 2013/14:Sf380 ett tillkännagivande om trygghetssystem för företagare. Motionären anser bl.a. att sjukpenning och pensionsavsättningar bör frikopplas från lönen för små företagare. Företagare som bedriver näringsverksamhet i olika företagsformer bör bedömas från samma utgångspunkter när det gäller sjukförsäkring. SGI bör baseras på genomsnittet av de två högsta av de tre senaste taxeringsårens inkomster av eget arbete.

I motion 2013/14:Sf274 av Annika Qarlsso (C) begärs ett tillkännagivande om att minska de små företagens kostnader för sjuklöneansvaret. Motionären anser att ett första steg är att sänka taket eftersom det är de små företagen som mest gynnas av det. Nästa steg bör vara att slopa ansvaret för den andra sjuklöneveckan.

I motion 2013/14:Sf275 av Annika Qarlsso (C) begärs ett tillkännagivande om att den totala inkomsten ska vara sjukpenninggrundande för kombinatorer. För den som arbetar i ett eget företag en dag per vecka och

som anställd fyra dagar per vecka kan sjukpenningen bli mycket låg om han eller hon blir sjuk den dag i veckan då arbetet skulle ske i företaget. Sjukpenningen beräknas då på inkomsten från företaget och slås ut på fem arbetsdagar.

Anders Åkesson (C) begär i motion 2013/14:Sf281 ett tillkännagivande om att olika företagsformer ska ha lika regler i trygghetssystemet.

I motion 2013/14:Sf284 av Karin Nilsson och Helena Lindahl (båda C) begärs ett tillkännagivande om behovet av att fortsätta arbetet med trygghetssystemen för företagare så att förutsättningarna blir likvärdiga för alla, oavsett företagsform eller anställning.

I motion 2013/14:Sf338 av Mats Odell (KD) begärs ett tillkännagivande om att reducera eller avskaffa småföretagens sjuklöneansvar. Sjuklöneansvaret är ett av de stora hindren för företagens vilja att anställa och innebär en stor kostnad för dem samt försvårar de långtidssjukskrivnas återinträde på arbetsmarknaden.

Övrigt om sjukpenninggrundande inkomst

I partimotion 2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om inkomstkrav i stället för krav på arbetad tid i sjukförsäkringen. För den som inte har fast anställning ska SGI beräknas med utgångspunkt från de sex bästa månaderna under en period av tolv månader tillbaka i tiden.

I kommittémotion 2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begärs i yrkande 11 ett tillkännagivande om att polisiärt skydd inte ska utgöra hinder vid ersättning. Motionärerna framhåller att en person som har polisiärt skydd som medför att denne inte kan arbeta inte saknar rätt till ersättning i trygghetssystemen om skyddet överstiger sex månader. Anledningen är att trygghetssystemen inte tillåter avbrott som överstiger sex månader.

Rehabiliteringskedjan

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf379 yrkande 5 ett tillkännagivande om en arbetslinje värd namnet. Motionärerna framhåller bl.a. att människor måste erbjudas stöd i tid som är individuellt anpassat och som förmår öka förutsättningarna för den enskilde att återgå i arbete, i en eller annan form. Åtgärderna ska sättas in utan dröjsmål. I yrkande 19 begärs ett tillkännagivande om det ökande sjukpenningtalet. Det började sjunka redan i början av 2000-talet. Det fortsatte sedan att sjunka efter regelförändringarna 2008 men har nu ökat igen och är i princip tillbaka på samma nivå som när regelförändringarna genomfördes.

I motion 2013/14:So624 av Hillevi Larsson m.fl. (S) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om en rättvis fördelningspolitik för att minska klyftorna. Regeringens fördelningspolitik har inneburit ökade klyftor: de rika har blivit rikare och de fattiga fattigare. Socialförsäkringarna måste återupprättas, vilket bl.a. kommer att minska trycket på socialtjänsten.

I motion 2013/14:Sf294 av Suzanne Svensson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om människors rätt till rehabilitering vid sjukdom. Hela rehabiliteringskedjan måste omprövas så att alla får rätt till rehabilitering vid sjukdom och en andra chans i arbetslivet.

I motion 2013/14:Sf355 av Meeri Wasberg (S) begärs ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör ta initiativ till en fördjupad analys av resultaten av vissa EU-projekt för att därmed kunna jämföra kostnader och intäkter med regeringens egen ALI. Aktiva insatser byggda på förtroende för individen medför att betydligt fler kommer i arbete än genom ALI. Genom EU:s socialfond drivs en rad utvecklingsprojekt som kan vara alternativ till det nuvarande socialförsäkringssystemet.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begär i partimotion 2013/14:Sf202 yrkande 2 ett tillkännagivande om att den försäkrade, när alla möjligheter att återgå till den ursprungliga arbetsplatsen är uttömda, ska ha rätt att delta i arbetslivsintroduktion med bibehållen sjukpenning så länge arbetsförmågan inte har återfåtts. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att det bör införas en möjlighet att ta individuella hänsyn vid bedömning av rätten till sjukpenning i enlighet med de regler som gällde före den 1 juli 2008 och som medgav att hänsyn kunde tas till t.ex. ålder, utbildning och tidigare verksamhet. I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att sjukpenning, när så är nödvändigt, ska kunna beviljas även för längre perioder utan återkommande kontroll av arbetsförmåga. Motionärerna anser att försäkrade med t.ex. vissa psykiska besvär ska kunna få tid på sig att fokusera på att rehabilitera sig och bli friska.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2013/14:Sf219 yrkande 1 ett tillkännagivande om en individuell bedömning av arbetsförmågan senast sex veckor efter den första sjukskrivningsdagen. Rehabiliteringsinsatser ska planeras så tidigt som möjligt. I samma motion yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om en fördjupad bedömning efter 180 dagar. Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen bör överväga hur en sådan bedömning ska göras och därmed lämna förslag på åtgärder som aktivt hjälper människor tillbaka till arbete.

Karensdag

I motion 2013/14:Sf234 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av en rättvis sjukförsäkring för dagens arbetsliv. Motionären framhåller att alla som råkar bli sjuka när de har ett långt arbetspass eller har flera arbetsgivare förlorar ersättning jämfört med dem som har en jämn arbetsfördelning under veckan.

I motion 2013/14:Sf272 av Sven-Erik Bucht och Maria Stenberg (båda S) begärs ett tillkännagivande om att se över konstruktionen av karensdagen i sjukförsäkringen. Även dessa motionärer framhåller att alla som råkar bli sjuka när de har ett långt arbetspass eller har flera arbetsgivare förlorar ersättning jämfört med dem som har en jämn arbetsfördelning under veckan.

Suzanne Svensson m.fl. (S) begär i motion 2013/14:Sf301 ett tillkännagivande om att skapa ett rättvisare sjukförsäkringssystem för dem som arbetar koncentrerad arbetstid.

I partimotion 2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att utreda hur ett procentavdrag vid sjukdom kan införas. Motionärerna framhåller att den som arbetar deltid eller långa pass förlorar en större andel av sin inkomst än den som har en jämn arbetsfördelning under veckan. Karensdagen bör därför tas bort och ersättas med ett avdrag som görs med en viss procentsats från lönen.

Även i kommittémotion 2013/14:Sf209 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande om att utreda hur ett procentavdrag på lönen vid sjukdom kan införas.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begär i partimotion 2013/14:Sf202 yrkande 10 ett tillkännagivande om att ersätta karensdagen med ett karensavdrag som ska vara utformat så att det från sjuklönen dras motsvarande 20 procent av en genomsnittlig fiktiv veckoersättning i form av sjuklön, men aldrig högre än vad som skulle ha utgetts i sjuklön.

Studerande och sjukförsäkringen

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf377 yrkande 11 ett tillkännagivande om studerande med barn. Många studenter har enligt motionärerna svårt att klara sin ekonomi, varför ett förstärkt socialförsäkringsskydd för studenter måste genomföras så snart som möjligt.

I kommittémotion 2013/14:Ub572 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) begärs i yrkande 21 ett tillkännagivande om trygghetssystemet för studenter. Motionärerna anför att det i arbetet med att förändra socialförsäkringssystemen är viktigt att uppmärksamma studenternas situation, bl.a. vad gäller antalet karensdagar och möjligheten till deltidssjukskrivning.

Adnan Dibrani (S) begär i motion 2013/14:Sf271 ett tillkännagivande om villkor för studenter vid sjukskrivning. Motionären anser bl.a. att studerande ska ha rätt till sjukpenning efter 14 dagars sjukperiod och att även sjukskrivning på deltid ska berättiga till sjukpenning.

I partimotion 2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag i enlighet med förslaget i den studiesociala kommittén (SOU 2009:28). Motionärerna anser att det ska vara möjligt att vara halvt sjukskriven och studera på halvtid och att kravet på att den studerande måste ha studiemedel för att kunna behålla sin SGI bör tas bort.

I motion 2013/14:Sf226 av Anna Steele (FP) begärs ett tillkännagivande om att postdoktorala studier i upp till tre år ska räknas som överhoppningsbara. Genom att räkna studierna som överhoppningsbar tid i upp till tre år skulle unga forskare i större utsträckning kunna behålla den SGI de hade vid sin senaste anställning.

I motion 2013/14:Sf259 av Stefan Svanström (KD) begärs ett tillkännagivande om att utreda hur studenters SGI ska beräknas. Motionären anser att den som studerar på heltid bör ha rätt till en lägsta SGI som motsvarar fullt studiemedel även om studenten under en begränsad tid avstår från studiemedel. Frågan om SGI för studenter bör lyftas av socialförsäkringsutredningen.

Rehabilitering

I kommittémotion 2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) begärs i yrkande 8 ett tillkännagivande om arbetsgivarens ansvar för åtgärder på arbetsplatsen. En förutsättning för att få fler tillbaka i arbete är en aktiv medverkan från arbetsplatserna. Det är på arbetet man bäst vet vilka problemen är och hur de bäst kan lösas. I yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om konkreta insatser för att säkerställa att människor tillförsäkras rehabilitering. Även om regeringen nu tekniskt tillgodoser riksdagens initiativ (bet. 2012/13:SfU6) framgår inte på vilket sätt den enskilde ska tillförsäkras rehabiliteringsinsatser eller vilken omfattning de ska ha. I yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. För den som inte kan återgå till sin tidigare arbetsplats eller till sitt tidigare yrke ska insatserna syfta till att komma vidare till ett nytt jobb. Ju tidigare och närmare individen och arbetsplatsen som åtgärderna sätts in, desto större är möjligheten att han eller hon kommer tillbaka i arbete. Slutligen begärs i yrkande 15 ett tillkännagivande om förrehabilitering. Det bör utredas hur en verksamhet liknande ett förrehabiliteringsprojekt på tio folkhögskolor kan bli mer permanent.

I motion 2013/14:Sf213 av Kristina Nilsson och Eva Sonidsson (båda S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om arbetsgivarens ansvar för rehabilitering. Motionärerna kräver ett system där alla ska ha tillgång till rehabilitering.

Kerstin Nilsson (S) begär i motion 2013/14:Sf244 ett tillkännagivande om att arbetsinriktad rehabilitering bör göras tillgänglig för personer med sjukersättning.

I motion 2013/14:Sf287 av Johan Löfstrand och Anna-Lena Sörenson (båda S) begärs ett tillkännagivande om att se över rehabiliteringsansvaret för de sjukskrivna. Alla relevanta aktörer, inklusive arbetsmarknadens parter, måste involveras i individens rehabilitering.

Ingemar Nilsson och Kristina Nilsson (båda S) begär i motion 2013/14:Sf303 ett tillkännagivande om att se över egenavgiften vid rehabilitering så att samma avgift gäller oavsett om remissen kommer från Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan.

I motion 2013/14:So618 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om en översyn av effektiva insatser för att återrehabilitera dem som insjuknat i utmattningssyndrom.

I kommittémotion 2013/14:Sf350 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om konkreta insatser för att säkerställa att människor får rehabilitering. Även om regeringen nu tekniskt tillgodoser riksdagens initiativ (bet. 2012/13:SfU6) framgår inte på vilket sätt den enskilde ska tillförsäkras rehabiliteringsinsatser eller vilken omfattning de ska ha.

I kommittémotion 2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om en individuell rehabiliteringsplan inom tre månader. Enligt motionärerna behövs samråd mellan Försäkringskassan, den försäkrade, arbetsgivaren och läkaren om bl.a. de insatser som krävs för återgång i arbete. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att utreda frågan om en rehabiliteringsombudsman som bör få till uppgift att bevaka individens rättigheter och behov i förhållande till myndigheter. I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om kännbara ekonomiska sanktionsavgifter för de arbetsgivare som inte fullgör sin skyldighet att underlätta för en sjukskriven anställd att återgå i arbete. Slutligen begärs i yrkande 8 ett tillkännagivande om konkreta insatser för rehabilitering innan den bortre gränsen i sjukförsäkringen har nåtts. Motionärerna anser att regeringen inte har gjort tillräckligt, för att erbjuda den enskilde rehabilitering, för att kunna anses ha uppfyllt riksdagens tillkännagivande i frågan. Regeringen bör därför återkomma med ett förslag om vilka konkreta insatser den enskilde ska ha rätt till och vilken omfattning de ska ha.

I motion 2013/14:Sf233 av Irene Oskarsson (KD) begärs ett tillkännagivande om att öka möjligheten till arbete för unga vuxna med funktionsnedsättning. Motionären anser att det bl.a. behövs mer stöd i form av rehabiliterande insatser inriktade på arbete, utökad information till arbetsgivare och ekonomiskt stöd till stöd- och kontaktpersoner.

I motion 2013/14:Sf370 av Anders Andersson (KD) begärs ett tillkännagivande om att utreda hur företagshälsovården kan ges en större roll i rehabilitering och arbetsförmågebedömning. Bedömning av arbetsförmåga kan vara ett komplext arbete som fordrar omfattande kunskap och erfarenheter. Denna kunskap har företagshälsovården inom arbetsrelaterade områden.

Övrigt om sjukpenning

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf379 yrkande 12 ett tillkännagivande om kvinnors ohälsa. Motionärerna anser att kunskapen om ohälsa och lyckade rehabiliteringsinsatser är otillräcklig och att särskilt kvinnors situation behöver uppmärksammas betydligt mer.

I motion 2013/14:Sf212 av Helene Petersson i Stockaryd (S) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att införa mer flexibla sjukskrivningsnivåer i sjukförsäkringen. De ska vara mer anpassade till den sjukes behov och därigenom förbättra möjligheterna till dennes återgång i arbete.

I motion 2013/14:Sf375 av Ann-Christin Ahlberg (S) begärs ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör förändra sjukförsäkringen så att sjuka hinner bli friska innan de tvingas ut ur försäkringen och att de får snabb hjälp med insatser för rehabilitering. Bland annat anser motionären att den som inte har en hälsa som tillåter heltidsarbete ska ha möjlighet att arbeta de timmar som han eller hon kan.

I partimotion 2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att utreda hur en möjlighet till flexibla regler för deltidssjukskrivning kan utformas. Motionärerna anser att människor som är deltidssjukskrivna ska kunna arbeta i den utsträckning de kan.

I kommittémotion 2013/14:Sf207 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande om att införa flexibla sjukskrivningsnivåer. Motionärerna anser att det skulle ge större möjligheter till återgång i arbete på ett långsiktigt hållbart sätt.

I motion 2013/14:So348 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) begärs i yrkande 16 ett tillkännagivande om att ge sjukgymnaster och psykologer möjlighet att besluta om sjukskrivning. Motionärerna anser att dessa yrkesgruppers kompetens bättre ska tas till vara i sjukskrivningsprocessen.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begär i partimotion 2013/14:Sf202 yrkande 3 ett tillkännagivande om hur sjukpenning ska kunna ges på fler än de fyra nivåer för nedsatt arbetsförmåga som finns i dag. Genom fler nivåer individanpassas sjukförsäkringen och det blir lättare och mindre riskabelt för den sjuke att pröva på att börja arbeta igen. I yrkande 11 i denna del begärs ett tillkännagivande om en översyn med syfte att i lag säkra rätten för personer med sjukpenning att engagera sig ideellt. Enligt motionärerna vågar många inte engagera sig ideellt eftersom de riskerar att få sänkt ersättning.

I kommittémotion 2013/14:So616 av Eva Olofsson m.fl. (V) begärs i yrkande 21 ett tillkännagivande om flexibla socialförsäkringar. Motionärerna anser att för att fler ska kunna erbjudas möjlighet att delta i t.ex. sociala arbetskooperativ behöver socialförsäkringarna bli flexibla. Personen bör kunna pröva på ett arbete eller studier utan att riskera att falla ur försäkringen.

I motion 2013/14:Sf315 av Maria Lundqvist-Brömster (FP) begärs i denna del ett tillkännagivande om möjligheten att individanpassa sjukskrivningar. De bör anpassas med utgångspunkt från arbetstagarens individuella förutsättningar.

I motion 2013/14:Sf254 av Solveig Zander (C) begärs ett tillkännagivande om att se över förutsättningarna för nära anhöriga att med ersättning kunna följa med till sjukvård i vissa fall. Motionären framhåller att vissa funktionshindrade kan ha svårt att själva klara sjukvårdsbesök, operationer, sjukhusvistelser m.m.

I motion 2013/14:Sf258 av Annika Eclund (KD) begärs ett tillkännagivande om att utreda frågan om att införa dagar för vård av föräldrar. Motionären framhåller att de kan behöva stöd vid andra situationer än när det är aktuellt med närståendepenning, t.ex. vid läkarbesök.

Utskottets ställningstagande

Sjukpenninggrundande inkomst m.m. för företagare

Som angivits ovan infördes den 1 juli 2010 nya regler för karenstid, sjuk- och föräldrapenning samt sjuklön för företagare. Syftet med förändringarna i trygghetssystemen var att underlätta övergången från anställning till företagande, stärka tryggheten och öka valfriheten för etablerade företagare samt göra det mindre riskfyllt att anställa. Förändringarna har varit en del av ett reformarbete som regeringen genomför för att stärka incitamenten att starta, driva och utveckla företag. Bland annat infördes det generella högkostnadsskyddet avseende sjuklönekostnader för arbetsgivare.

För att ytterligare öka valfriheten för företagare beslöts att egenföretagare fr.o.m. den 1 januari 2013 skulle kunna välja 1 karensdag i sjukförsäkringen. Vidare kan egenföretagare som valt 1 karensdag eller som blir arbetslös omfattas av både allmänt och särskilt högriskskydd.

Från och med den 1 januari 2014 gäller att gravida egenföretagare, i likhet med vad som gäller för gravida arbetstagare, ska omfattas av rätten till graviditetspenning vid risker i arbetsmiljön.

Genom de ändringar i trygghetssystemen för företagare som har genomförts och kommer att genomföras har likabehandlingen av företagare och anställda ökat och valfriheten i sjukförsäkringen för företagare ökat. Regler har också införts som underlättar övergången från anställning till företagande.

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen ska i sitt arbete beakta och utforma sina förslag även från ett företagarperspektiv. I direktiven anges bl.a. att reglerna bör utformas så att de underlättar för individer att dels växla mellan olika anställningsformer och företagarter, dels kunna kombinera dessa.

Utskottet, som noterar att regeringen i propositionen anger att den avser att se över konstruktionen av högkostnadsskyddet mot sjuklönekostnader i syfte att förbättra småföretagens situation, anser att ett sådant förslag och förslagen från den parlamentariska kommittén bör avvaktas. Riksdagen bör därför avslå motionerna 2013/14:N423 (S) yrkande 2, 2013/14:Sf214 (S) i denna del, 2013/14:Sf203 (MP) yrkandena 1, 3–5 och 7, 2013/14:Fi206 (MP) yrkande 2, 2013/14:N223 (V) yrkande 4, So616 (V) yrkande 21, 2013/14:Sf274 (C), 2013/14:Sf275 (C), 2013/14:Sf281 (C), 2013/14:Sf284 (C), 2013/14:Sf338 (KD) och 2013/14:Sf380 (M).

Övrigt om sjukpenninggrundande inkomst

Av den parlamentariska socialförsäkringsutredningens delbetänkande SOU 2012:47 framgår att utredningen har enats om tre vägledande principer för inkomstunderlagen i social- och arbetslöshetsförsäkringarna, nämligen förutsebarhet, rättssäkerhet och administrativ effektivitet. Vidare har utredningen föreslagit att inkomstbegreppen i social- och arbetslöshetsförsäkringarna ska harmoniseras till att avse förvärvsinkomst. Utredningen ska återkomma med förslag senast den 31 januari 2015. Utskottet anser att resultatet av utredningens arbete bör avvaktas och avstyrker därmed motionerna 2013/14:Sf264 (MP) yrkande 6 och 2013/14:Sf203 (MP) yrkande 11.

Rehabiliteringskedjan

Med hänvisning till vad utskottet anfört dels om uppdraget för den parlamentariska socialförsäkringsutredningen, dels om rehabiliteringskedjan i tidigare avsnitt om anslagen avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Sf379 (S) yrkandena 5 och 19, 2013/14:So624 (S) yrkande 3, 2013/14:Sf294 (S), 2013/14:Sf355 (S), 2013/14:Sf202 (V) yrkandena 2, 4 och 6 samt 2013/14:Sf219 yrkandena 1 och 3.

Karensdag

Enligt sina direktiv ska den parlamentariska socialförsäkringsutredningen analysera om de självrisker som finns i sjukförsäkringen är tillräckliga bl.a. med beaktande av de kontrollproblem som finns. Även för- och nackdelar med alternativa utformningar av självriskerna ska övervägas. Enligt utskottets mening finns det inte skäl att föregripa resultatet av utredningen. Motionerna 2013/14:Sf234 (S), 2013/14:Sf272 (S), 2013/14:Sf301 (S), 2013/14:Sf264 (MP) yrkande 2, 2013/14:Sf209 (MP) och 2013/14:Sf202 (V) yrkande 10 avstyrks därmed.

Studerande och sjukförsäkringen

Utskottet noterar att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen i juni 2012 lämnade delbetänkandet Harmoniserat inkomstbegrepp (SOU 2012:47). I detta betänkande berörs bl.a. frågor om SGI-skydd vid studier och studietids-SGI. Utredningen har dock inte lämnat några konkreta förslag som rör studerande. I utredningens uppdrag ingår emellertid att utreda och föreslå nya regler för det inkomstunderlag som ska användas för beräkning av olika dagersättningar inom socialförsäkringen. Utgångspunkten är att inkomstunderlaget ska baseras på historiska (faktiska) inkomster. Vid utformningen av reglerna ska utredningen särskilt beakta de skyddsvärda situationer som kan finnas t.ex. för studerande som är föräldralediga. Enligt utskottet torde detta innebära att också kravet på att den försäkrade bedriver studier med studiestöd för att få behålla SGI kommer att övervägas av utredningen. Vidare ska utredningen analysera och föreslå regler för hur arbetsförmåga respektive studieförmåga ska kunna kombineras, vil-

ket betyder att utredningen även ska behandla frågan om möjligheten att studera på deltid samtidigt som sjukpenning uppbärs på deltid. Utredningen ska återkomma senast den 31 januari 2015 med förslag i slutbetänkandet.

Motionerna 2013/14:Sf377 (S) yrkande 11, 2013/14:Ub572 (S) yrkande 21, 2013/14:Sf271 (S), 2013/14:Sf264 (MP) yrkande 4, 2013/14:Sf226 (FP) och 2013/14:Sf259 (KD) avstyrks med det anförda.

Rehabilitering

Rehabiliteringen av personer med ersättning från sjukförsäkringen har länge kritiserats bl.a. för att alldeles för många har upplevt att de har hamnat mellan stolarna och att de inte har fått det stöd de förväntat sig samt att uppdragen till de inblandade aktörerna har varit både otydliga och ologiska. Som utskottet konstaterat i tidigare avsnitt har emellertid en stor del av regeringens satsningar, t.ex. införandet av en reformerad sjukskrivningsprocess, syftat till att motverka alltför långa sjukskrivningar och få till stånd tidiga och aktiva insatser.

Regeringen har vidare infört en arbetslivsintroduktion, en rehabiliteringsgaranti inom hälso- och sjukvården och har anslagit medel för Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens samarbete om rehabiliteringsinsatser. Vidare bedrivs finansiell samordning genom samordningsförbund för individer som behöver samordnade insatser.

Enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) ska arbetsförhållandena anpassas till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende. Arbetsgivaren ska vidare se till att det i hans eller hennes verksamhet finns en på ett lämpligt sätt organiserad arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet för att fullgöra de uppgifter som arbetsgivaren har enligt arbetsmiljölagen och 30 kap. socialförsäkringsbalken.

Arbetsgivaren ska lämna de upplysningar till Försäkringskassan som behövs för att den försäkrades behov av rehabilitering snarast ska kunna klarläggas och även i övrigt medverka till detta. Arbetsgivaren ska också svara för att de åtgärder som behövs för en effektiv rehabilitering vidtas. Enligt proposition 2006/07:59 Vissa sjukförsäkringsfrågor m.m. innebär detta t.ex. att utreda vilka rehabiliteringsåtgärder som kan vara möjliga att vidta på arbetsplatsen.

I Försäkringskassans rapport Arbetsgivares insatser i rehabiliteringskedjan framgår att de sjukskrivna i stor utsträckning är nöjda med stödet från arbetsgivaren när det gäller anpassning av arbetsuppgifter och omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren. Samtidigt anges i rapporten att det finns en otydlighet vad gäller arbetsgivares ansvar och Försäkringskassans roll i rehabiliteringsarbetet.

Utskottet kan med det anförda konstatera att regeringen genom olika åtgärder har förnyat, stärkt och utvecklat rehabiliteringen och att sjukskrivna i stor utsträckning är nöjda med stödet från arbetsgivaren.

Motionerna 2013/14:Sf379 (S) yrkandena 8 och 11, 2013/14:Sf213 yrkande 2, 2013/14:Sf287 (S), 2013/14:So618 (S) yrkande 2 och 2013/14:Sf219 (V) yrkandena 2 och 6 avstyrks därmed. Även motion 2013/14:Sf303 (S) avstyrks.

Utskottet ser inte något skäl till att ställa sig bakom initiativ angående inrättandet av en rehabiliteringsombudsman. Motion 2013/14:Sf219 (V) yrkande 5 avstyrks därför.

Av Försäkringskassans återrapport Uppföljning av Finansiell samordning framgår att över hälften av deltagarna i finansiell samordning (Fin-sam) är under 30 år. Flertalet förbundsstyrelser prioriterar målgruppen unga med aktivitetsersättning. Försäkringskassan rekommenderar också samordningsförbunden att prioritera denna grupp. Trots att unga med aktivitetsersättning är en prioriterad grupp går det inte att säga att det i dag finns tillräckliga insatser för gruppen inom den verksamhet som samordningsförbunden finansierar. Om gruppen unga med aktivitetsersättning ska få tillräckligt stöd behöver enligt rapporten arbetet med att fånga upp denna grups behov förbättras.

I regleringsbrevet för Försäkringskassan för 2013 anges att stödet till unga med aktivitetsersättning ska utvecklas ytterligare, för att underlätta inträde eller återgång till arbetsmarknaden. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska i sitt samarbete, inom ramen för samordningsförbundens verksamhet och genom samverkan med andra relevanta aktörer, stödja unga med aktivitetsersättning som har behov av arbetslivsinriktad rehabilitering eller samordnade rehabiliteringsinsatser för att uppnå eller förbättra sin arbetsförmåga.

Utskottet delar regeringens uppfattning att andelen unga med aktivitetsersättning som ska kunna delta i rehabiliteringsåtgärder behöver öka, vilket även anges i nämnda regleringsbrev för Försäkringskassan. Med det anförda är motion 2013/14:Sf233 (KD) i vart fall delvis tillgodosedd och avstyrks.

Reglerna för sjukersättning ändrades från den 1 juli 2008, vilket innebär bl.a. att sjukersättning endast kan beviljas om arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt. Utgångspunkten för förslaget var att sjukersättning endast ska komma i fråga om den försäkrades arbetsförmåga på grund av sjukdom är stadigvarande nedsatt och rehabilitering inte bedöms kunna leda till att någon arbetsförmåga återfås. I allmänhet finns då inget behov av arbetsinriktad rehabilitering. För den som har beviljats sjukersättning och där det ändå kan finnas möjlighet att genom rehabilitering återfå arbetsförmåga, kan insatser genom samordningsförbunden vara en möjlighet. Med det anförda avstyrks motion 2013/14:Sf244 (S).

Med anledning av riksdagens tillkännagivande om att regeringen bör föreslå en ordning som säkerställer att människor som behöver det får rehabiliteringsinsatser för återgång i arbete i god tid innan de har nått den bortre tidsgränsen för sjukpenning kan utskottet konstatera att regeringen

har uppdragit åt Försäkringskassan att säkerställa att den försäkrades rehabiliteringsbehov utreds i god tid innan den försäkrade når den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen.

Med det anförda avstyrks motionerna 2013/14:Sf379 (S) yrkande 10, 2013/14:Sf350 (MP) yrkande 3 och 2013/14:Sf219 (V) yrkande 8.

Utskottet anser att företagshälsovården är en viktig aktör i arbetet med rehabilitering och arbetsförmågebedömning. Utskottet noterar att företagshälsovårdsföretag ska kunna erbjuda tjänster inom det nya stödet till arbetsgivarna och därmed få ersättning från staten. Motion 2013/14:Sf370 (KD) avstyrks med det anförda.

För långtidssjukskrivna som står mycket långt från arbetsmarknaden kan förrehabilitering enligt utskottets mening vara ett bra sätt att stärka individens möjligheter att klara en kommande arbetslivsinriktad rehabilitering. Utskottet har erfarenhet att förrehabilitering bedrivs bl.a. på olika folkhögskolor i form av socialfondsprojekt med gott resultat. Utskottet anser dock att det i första hand måste ankomma på regeringen att utreda och ta ställning till på vilket sätt förrehabilitering kan ges en mer permanent form som också kan tillämpas på nationell nivå. Utskottet noterar att arbetsmarknadsministern i en interpellationsdebatt den 22 november 2013 uppgav att man i Regeringskansliet för närvarande bereder en framställan från Arbetsförmedlingen om att vidga målgruppen för insatser vid folkhögskolor och studieförbund. Motion 2013/14:Sf379 (S) yrkande 15 får anses åtminstone delvis tillgodosedd med vad utskottet anfört och avstyrks.

Övrigt om sjukpenning

Regeringen anger i budgetpropositionen att kvinnors andel av sjukfrånvaron har ökat under de senaste åren. Att förklara könsskillnader i sjukfrånvaron är dock komplext. Enligt rapporten Kvinnor och mäns sjukfrånvaro (IFAU, 2011:2) tycks det vara så att kvinnor och män är sjukfrånvarande i ungefär samma utsträckning fram till det att de får sitt första barn tillsammans. Därefter är kvinnornas sjukfrånvaro ungefär dubbelt så hög jämfört med männens. Regeringen anser att det behövs mer kunskap om denna utveckling och lämnade därför under 2012 tre uppdrag som med olika ansats syftade till att närmare undersöka frågan om könsskillnader i sjukfrånvaron efter första barnets födelse. Rapporterna har tagits fram av Försäkringskassan, Karolinska Institutet och organisationskonsulten Heléne Thomsson. I Karolinska Institutets (KI) rapport anges att det inte finns stora skillnader mellan dem som fött och inte fött barn när det gäller sjukfrånvarodagar. Försäkringskassans rapport visar på en betydande riskökning för sjukfrånvaro för kvinnor två år efter andra barnets födelse, vilket sannolikt sammanfaller med att båda föräldrarna åter börjat arbeta och den dubbla arbetsbördan i familjen är som störst.

Rapporterna har till viss del bekräftat tidigare uppfattningar om kvinnors sjukfrånvaro, men helt ny kunskap har också tillförts som innebär att frågan om kvinnors sjukfrånvaro blir ännu mer komplex.

Utskottet förutsätter att regeringen kommer att följa frågan och vid behov vidta ytterligare åtgärder för att öka kunskapen om könsskillnader i sjukfrånvaron. Motion 2013/14:Sf379 (S) yrkande 12 får anses i vart fall delvis tillgodosedd och avstyrks.

1999 års sjukförsäkringsutredning lämnade i sitt slutbetänkande Sjukfrånvaro och sjukskrivning – fakta och förslag (SOU 2000:121) ett förslag om att partiell ersättning ska kunna betalas ut efter en individuell prövning, dock med lägst 20 procent. Förslaget bedömdes emellertid få konsekvenser för en rad andra system, och en förutsättning för genomförandet var enligt utredningen att de berörda systemens villkor harmoniserades i samband med att utredningens förslag genomfördes. Utskottet har i det av riksdagen antagna betänkandet 2010/11:SfU1 hänvisat till tidigare uttalanden där utskottet förklarade sig se positivt på en ökad flexibilitet av ersättningsnivåerna men hade förståelse för frågans komplexitet. Införande av flexibla ersättningsnivåer skulle innebära att långtgående förändringar måste göras även i andra ersättningssystem, och en sådan förändring kan inte ske utan ett omfattande underlag. Motionsyrkanden om flexibla ersättningsnivåer avstyrktes därmed.

Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan utan förutsätter att frågan om ersättningsnivåerna i sjukpenningförsäkringen kommer att behandlas av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Sf212 (S), 2013/14:Sf375 (S), 2013/14:Sf264 (MP) yrkande 3, 2013/14:Sf207 (MP), 2013/14:Sf202 (V) yrkande 3 och 2013/14:Sf315 (FP) i denna del.

Bestämmelserna om olika ersättningsnivåer i sjukpenningen innebär att det saknas utrymme för att inom ramen för respektive ersättningsnivå arbeta ideellt eller inneha politiska uppdrag. För personer med sjuk- eller aktivitetsersättning finns däremot denna möjlighet, se avsnittet om aktivitets- och sjukersättning m.m. I betänkande 2010/11:SfU1 uttalade utskottet att det är viktigt att även sjuka och personer med funktionsnedsättning ges möjlighet att, om inte medicinska skäl talar mot det, delta i samhällslivet och därigenom ha sociala kontakter. Utskottet ansåg därför att regeringen borde följa rättstillämpningen för dem som uppbär bl.a. sjukpenning och återkomma till riksdagen med ett förslag om det visar sig att tillämpningen medför önskade effekter.

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande. Motion 2013/14:Sf202 yrkande 11 i denna del får därmed anses i vart fall delvis tillgodosedd och avstyrks.

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen uttalat att sjukgymnaster kan fylla en viktig funktion inom sjukskrivningsprocessen och att en försöksverksamhet bör genomföras med avseende på denna yrkesgrupp. Frågan om även psykologer bör ingå i försöksverksamheten har utskottet ansett få ankomma på regeringen att ta ställning till. Utskottet anser att riksdagen inte bör göra något uttalande i frågan. Därmed avstyrks motion 2013/14:So348 (MP) yrkande 16.

En försäkrad som vårdar en närstående som är svårt sjuk har rätt till närståendepenning för tid då han eller hon avstår från förvärvsarbete i samband med vården, om den sjuke är försäkrad enligt vissa bestämmelser i socialförsäkringsbalken. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom förslagen om en utökad möjlighet till ersättning för stöd till eller vård av föräldrar eller andra anhöriga. Motionerna 2013/14:Sf254 (C) och 2013/14:Sf258 (KD) avstyrks därför.

Aktivitets- och sjukersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. möjligheten att arbeta ideellt och om ändrade kriterier för sjukersättning.

Jämför reservationerna 20 (MP) och 21 (V).

Gällande ordning

Sjuk- eller aktivitetsersättning betalas ut till personer som har drabbats av långvarig medicinskt grundad nedsättning av arbetsförmågan. Reglerna innebär att försäkrade som är under 30 år kan få aktivitetsersättning, dock tidigast fr.o.m. den 1 juli det år de fyller 19 år. Ersättningen kan beviljas för längst tre år i taget. Aktivitetsersättning kan beviljas antingen en försäkrad som på grund av funktionshinder behöver längre tids utbildning på grund- och gymnasienivå, eller en försäkrad som har en nedsättning av arbetsförmågan. Försäkringskassan är skyldig att erbjuda den som har beviljats aktivitetsersättning möjlighet att delta i aktiviteter. Sjukersättning kan betalas ut till personer i åldern 30–64 år. Både sjuk- och aktivitetsersättning betalas ut dels i form av en inkomstrelaterad ersättning, dels i form av garantiersättning till den som haft inga eller låga förvärvsinkomster. Förmånerna kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Till den som har sin arbetsförmåga helt eller i det närmaste helt nedsatt betalas hel förmån ut. Med uttrycket i det närmaste helt nedsatt avses att arbetsförmågan inte får överstiga en åttondel av ett heltidsarbete.

Reglerna för sjukersättning ändrades från den 1 juli 2008, vilket innebär bl.a. att sjukersättning endast kan beviljas om arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt. Detta innebär att det inte längre är möjligt att nybevilja tidsbegränsad sjukersättning. De tidsbegränsade sjukersättningarna har numera fasats ut. Vidare ska den försäkrades ålder, bosättningsförhållanden, utbildning, tidigare verksamhet och andra liknande omständigheter inte längre beaktas vid bedömningen av arbetsförmågens nedsättning. Denna ändring gäller både sjuk- och aktivitetsersättning.

Särskilda regler gäller för personer som har rätt till en icke tidsbegränsad sjukersättning enligt de regler som gällde före den 1 juli 2008. De innebär bl.a. att rätten till sjukersättning inte ska omprövas, vilket under

angivna förutsättningar även gäller för den som återgår i arbete. Vid återgång i arbete ska sjukersättningen i stället minskas med hänsyn till en s.k. reduceringsinkomst enligt ett system med steglös avräkning.

Hel inkomstrelaterad sjukersättning utgör 64 procent av antagandeinkomsten, dvs. genomsnittet av de tre högsta prisindexerade bruttoårsinkomster som den försäkrade har haft under en viss ramtid. Den inkomstrelaterade ersättningen räknas om med förändringen i prisbasbeloppet. Garantinivån i sjukersättningen utgör 2,40 prisbasbelopp.

Bostadstillägg till en person med sjuk- eller aktivitetsersättning utgör, före inkomstprövningen, 93 procent av den bostadskostnad per månad som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ogift och 2 500 kronor för den som är gift. I vissa fall kan särskilt bostadstillägg beviljas.

Motionerna

I motion 2012/13:Sf237 av Billy Gustafsson (S) begärs ett tillkännagivande om en översyn av hur olika bidragssystem kan samordnas. Motionären tar som exempel att en person med sjukersättning och bostadstillägg har fått behålla 10 kronor per månad av en höjning på 600 kronor per månad.

I kommittémotion 2013/14:Sf350 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om möjlighet till arbete även för dem som fått sjukersättning efter 2008. Motionärerna anser att alla som haft sjuk- eller aktivitetsersättning under två år bör kunna få pröva på att arbeta utan att förlora sjukersättningen.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begär i partimotion 2013/14:Sf202 yrkande 11 i denna del ett tillkännagivande om en översyn med syfte att i lag säkra rätten för personer med sjuk- och aktivitetsersättning att engagera sig ideellt. Enligt motionärerna vågar många inte engagera sig ideellt eftersom de riskerar att få sänkt ersättning. I yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett förslag om att införa en möjlighet att ta individuella hänsyn vid beslut om sjukersättning samt en rimligare utformning av den tid framåt för vilken det krävs att arbetsförmågan bedöms vara nedsatt.

I motion 2013/14:Sf315 av Maria Lundqvist-Brömster (FP) begärs i denna del ett tillkännagivande om möjligheten att individanpassa nivåerna i sjukersättningen. De bör anpassas utifrån arbetstagarens individuella förutsättningar.

I motion 2013/14:Sf224 av Margareta Larsson (SD) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredningsgrupp för att gå igenom vissa förtidspensioneringar. Enligt motionären finns det mycket som tyder på att det vid bedömningen av rätten till aktivitetsersättning ställs många falska diagnoser, som t.ex. adhd, autism och aspberger.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har under avsnittet rehabilitering behandlat frågan om rehabilitering av personer med aktivitetsersättning.

Med utgångspunkten att så många människor som möjligt skulle ges förutsättningar att försörja sig själva genom förvärvsarbete ändrades reglerna för rätt till sjukersättning i juli 2008. Rätten till den tidsbegränsade sjukersättningen togs bort, dock med vissa övergångsregler. Numera beviljas sjukersättning bara om den försäkrades arbetsförmåga på grund av sjukdom är stadigvarande nedsatt och rehabilitering inte bedöms kunna leda till att någon arbetsförmåga återfås. Det ska således röra sig om sådana sjukdomar och skador där ytterligare medicinsk eller arbetslivsinriktad rehabilitering inte bedöms kunna leda till att den försäkrade återfår någon arbetsförmåga eller att den arbetsförmåga som finns kan förbättras. Utskottet anser därför att de särskilda reglerna om steglös avräkning inte bör omfatta dem som har beviljats sjukersättning enligt de nya reglerna fr.o.m. juli 2008. Motion 2013/14:Sf350 (MP) yrkande 2 avstyrks med det anförda.

De personer som inte omfattas av de särskilda reglerna om steglös avräkning har möjlighet att arbeta ideellt inom ramen för den s.k. åttondelen, dvs. i genomsnitt fem timmar per vecka. Enligt utskottets mening är det viktigt att även sjuka och personer med funktionsnedsättning ges möjlighet att, om inte medicinska skäl talar mot det, delta i samhällslivet och därigenom ha sociala kontakter. Utskottet anser därför, i likhet med tidigare (senast i bet. 2012/13:SfU1), att regeringen bör följa frågan och återkomma till riksdagen med ett förslag om det visar sig att tillämpningen medför oönskade effekter. Med det anförda får motion 2013/14:Sf202 (V) yrkande 11 i denna del anses i vart fall delvis tillgodosedd och den avstyrks därmed.

Högsta förvaltningsdomstolen har i en dom från den 19 oktober 2011 (mål nr 242-11) angett att begreppet stadigvarande nedsatt arbetsförmåga enligt motivuttalanden ska tolkas så att nedsättningen förväntas kvarstå under all överskådlig framtid. Det finns däremot varken i lagtext eller i motiv stöd för att ställa upp ett krav på att nedsättningen ska kvarstå livslångt eller fram till pensionsåldern. Arbetsförmågan ska utredas på nytt minst vart tredje år. Utskottet finner inte skäl att ställa sig bakom en ändring av innebörden av begreppet stadigvarande nedsatt arbetsförmåga och avstyrker därmed motion 2013/14:Sf202 (V) yrkande 12.

Utskottet ställer sig inte bakom förslaget om att det bör särskilt utredas om personer med aktivitetsersättning som har vissa diagnoser har rätt till ersättning. Därmed avstyrker utskottet motion 2013/14:Sf224 (SD).

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har i uppdrag att se över de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshet. Kommittén ska överväga förändringar som kan leda till mer hållbara sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar. Kommitténs arbete ska slutredovisas senast den 31 januari 2015. Utskottets uppfattning är att resultatet av utredningens arbete med att finna långsiktiga och konstruktiva lösningar för sjukförsäkringen

bör avvaktas innan mer grundläggande förändringar i sjukförsäkringen genomförs t.ex. individuella bedömningar av rätten till ersättning. Med det anförda avstyrks motion 2013/14:Sf315 (FP) i denna del.

Utskottet är inte berett att förorda en översyn av hur de olika bidragssystemen samordnas. Motion 2013/14:Sf237 (S) avstyrks därför.

Handikappersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en översyn av gränserna för handikappersättning.

Gällande ordning

Handikappersättning betalas ut tidigast fr.o.m. juli månad det år den försäkrade fyller 19 år. För rätt till handikappersättning krävs att den försäkrade före 65 års ålder för avsevärd tid har fått sin funktionsförmåga nedsatt i en sådan omfattning att han eller hon behöver mera tidskrävande hjälp i sin dagliga livsföring eller behöver fortlöpande hjälp för att förvärvsarbeta eller i annat fall har betydande merutgifter på grund av sitt handikapp. Handikappersättning betalas ut med ett belopp som per år motsvarar 69, 53 eller 36 procent av prisbasbeloppet, alltefter hjälpbehovets omfattning och/eller merutgifternas storlek.

Motionen

I motion 2013/14:Sf247 av Catharina Bråkenhielm (S) begärs ett tillkännagivande om en översyn av gränserna vid handikappersättning. Motionären anser att det är fel att många människor som har ett svårt ekonomiskt läge och svårt att klara av sina merkostnader inte får en enda krona i handikappersättning om merkostnaderna inte uppgår till minst 28,5 procent av prisbasbeloppet.

Utskottets ställningstagande

Den 1 januari 2013 tillsatte Socialdepartementet en intern utredning med uppgift att se över reglerna för och tillämpningen av förmånerna bilstöd till personer med funktionsnedsättning, handikappersättning och vårdbidrag för barn med funktionshinder (S2012/9134/SF). Syftet är att göra stöden mer förutsägbara, rättssäkra och hållbara över tid. Målet med översynen är att åstadkomma ett mer sammanhållet och ändamålsenligt system för ersättning och för merkostnader för personer med funktionsnedsättning. Utredningsarbetet ska slutredovisas senast den 1 november 2014.

Utredningens förslag bör avvaktas. Därmed avstyrks motion 2013/14:Sf247 (S).

Arbetsskadeförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av arbetsskadeförsäkringen och om beviskraven.

Jämför reservation 22 (S, V).

Gällande ordning

Med arbetsskada avses enligt 39 kap. SFB en skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. En skada ska anses ha uppkommit av en sådan orsak om övervägande skäl talar för det. Olycksfall vid färd till eller från arbetet räknas som olycksfall i arbetet, om färden föranleddes av och stod i nära samband med arbetet.

För den som ådragit sig en arbetsskada lämnas i regel ersättning endast i form av arbetsskadelivränta. Livränta betalas ut om nedsättningen av arbetsförmågan kan antas bestå under minst ett år (41 kap. SFB). Ersättningen ska i princip utgöra skillnaden mellan den inkomst som den försäkrade haft som oskadad och den inkomst som han eller hon trots skadan kan beräknas få. Livräntan ersätter en årlig inkomstförlust upp till 7,5 prisbasbelopp.

Under 2002 genomfördes ändringar i arbetsskadeförsäkringen, bl.a. i syfte att få en mer rättvis och jämställd försäkring. Beviskravet sänktes för skador som inträffat den 1 juli 2002 eller senare så att en skada anses ha uppkommit till följd av ett olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet om övervägande skäl talar för det.

Motionerna

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf379 yrkande 21 ett tillkännagivande om arbetsskadeförsäkringen som enligt motionärerna varken är rättssäker eller jämställd. De skador kvinnor råkar ut för är svårare att få ersättning för än de skador som män traditionellt drabbas av.

I motion 2013/14:Sf245 av Hannah Bergstedt och Leif Pettersson (båda S) begärs ett tillkännagivande om behovet av en översyn av arbetsskadeförsäkringen så att kvinnor och män behandlas lika i bedömningen av arbetsrelaterade skador.

I motion 2013/14:Sf353 av Jennie Nilsson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om behovet att utreda arbetsskadeförsäkringen ur ett jämställdhetsperspektiv.

I motion 2013/14:Sf305 Carin Runeson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av en översyn av arbetsskadeförsäkringen som enligt motionären har en rad brister, bl.a. långa handläggningstider, bristande samordning och svaga drivkrafter för arbetsgivarna att vidta arbetsmiljöåtgärder.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2013/14:Sf208 yrkande 1 förslag på åtgärder som leder till större möjligheter att få ersättning från arbetsskadeförsäkringen och till en mer rättssäker hantering av ansökningarna om ersättning. Motionärerna anser bl.a. att beviskraven fortfarande är för stränga och att Försäkringskassans arbetsskadeutredningar inte är väl underbyggda. Även systemet för att skaffa kunskaper om olika arbetsskador behöver analyseras. I samma motion yrkande 2 begärs förslag på åtgärder som kan säkerställa att kvinnors och mäns arbetsskador bedöms på ett likvärdigt sätt.

Utskottets ställningstagande

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har i rapporten Beslut om arbetsskada ur ett jämställdhetsperspektiv – Livränta till följd av sjukdom (2011:15) angett att skillnaderna mellan män och kvinnor kvarstår och att orsakerna till detta finns både inom och utom Försäkringskassans ansvarsområde. I rapporten påtalas dock att yrke är den viktigaste faktorn, men då yrkesvalen är könssegregerade får detta effekter på beviljandegraden för kvinnor och män. Trots 2002 års lagändring med sänkta beviskrav är förekomsten av medicinska vetenskapliga evidens styrande för besluten, och de litteratursammanställningar som används av de försäkringsmedicinska rådgivarna i verksamheten bygger till största delen på forskning inom manligt dominerade yrken.

Det finns fortfarande betydande skillnader mellan kvinnor och män i beviljande av arbetsskadelivränta. Utskottet delar regeringens bedömning att det är viktigt att Försäkringskassan har tillgång till aktuell forskning om arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdom. Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) har fått i uppdrag att bistå Försäkringskassan med kunskapsöversikter och då särskilt beakta kvinnors arbetsmiljöer. SBU driver för närvarande två sådana projekt om depressioner och ryggsjukdomar. Regeringen anger i budgetpropositionen att det är viktigt att SBU ges möjlighet att genomföra ytterligare kunskapsöversikter och avser därför förlänga satsningen till att omfatta hela perioden fram t.o.m. 2017. Utskottet kan vidare konstatera att via Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd görs betydande satsningar för att öka kunskapen om kvinnors hälsa och arbetsliv.

Utskottet vill även peka på att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har i uppdrag att utreda hur arbetsskadeförsäkringen ska vara utformad i framtiden.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att det i nuläget inte är aktuellt för riksdagen att ta initiativ till förändringar av reglerna för arbets-skadeförsäkringen. Med det anförda avstyrks motionerna 2013/14:Sf379 (S) yrkande 21, 2013/14:Sf245 (S), 2013/14:Sf353 (S), 2013/14:Sf305 (S) och 2013/14:Sf208 (V).

Socialförsäkrings administration m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. finansiell samordning, samverkan mellan myndigheter, försäkringsmedicinska rådgivare och servicekontor.

Jämför reservationerna 23 (S), 24 (MP, V), 25 (S) och 26 (V).

Motionerna

Finansiell samordning och annan samverkan

I kommittémotion 2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) begärs i yrkande 14 ett tillkännagivande om att utreda den framtida strukturen för den finansiella samordningen. Motionärerna anser att det efter mer än ett decennium finns anledning att ta ett samlat grepp om strukturen för Finansam och samordningsförbunden.

I motion 2013/14:Sf330 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Shadiye Heydari (båda S) begärs ett tillkännagivande om en bättre samordning mellan Försäkringskassan, socialtjänsten och Arbetsförmedlingen. Människor bollas många gånger fram och tillbaka mellan myndigheter, vilket har en negativ inverkan på deras liv.

I motion 2013/14:Sf351 av Krister Örnfjäder m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om en utredning för att ytterligare effektivisera sjukskrivningsprocessen mot bakgrund av sjukskrivningsmiljarden. Det råder delade meningar om dess effektivitet.

Försäkringskassan

I kommittémotion 2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) begärs i yrkande 23 ett tillkännagivande om Försäkringskassans handläggning. Kassan måste fungera så att personalen ges förutsättningar att klara sitt jobb och människor får sina pengar i tid. Det ekonomiska tillskott som Försäkringskassan nu får är välbehövligt. I yrkande 24 begärs ett tillkännagivande om Försäkringskassans servicekontor. De lokala servicekontoren har stor betydelse för tillgängligheten för och närheten till medborgarna. Som ett resultat av regeringens politik hotades servicekontoren av nedläggning. På initiativ av Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpar-

tiet har riksdagen beslutat att servicekontoren ska vara kvar. Den fortsatta processen för att säkerställa att medborgarna får tillgång till god service och möjlighet till personliga möten måste följas noga.

I motion 2013/14:Sf215 av Eva Sonidsson och Kristina Nilsson (båda S) begärs ett tillkännagivande om att se över de försäkringsmedicinska rådgivarnas roll och arbete. De ska fungera som medicinskt beslutsstöd till Försäkringskassans handläggare. I dag finns dock en tendens att de även uttalar sig i försäkringsärenden. Det finns anledning att se över de försäkringsmedicinska rådgivarnas roll vid prövning av olika försäkringsärenden, liksom tillsynen över dem. Frågan bör behandlas av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

I motion 2013/14:Sf238 av Billy Gustafsson (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av en översyn av hur bidragsfusk kan förhindras. Ett av de bidrag som är relativt enkelt att lura till sig är bostadsbidraget. Bland annat saknas resurser hos kontrollmyndigheten.

I partimotion 2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begärs i yrkande 5 ett tillkännagivande om att stärka de behandlande läkarnas roll i sjukskrivningsprocessen. Att personer blir nekade sjukpenning på grund av en bedömning av en läkare de aldrig träffat är problematiskt. Därför bör de behandlande läkarnas roll stärkas.

I partimotion 2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begärs i yrkande 16 ett tillkännagivande om att regeringen inom EU bör driva frågan om möjlighet till överprövning av A1-intyg när det är uppenbart att intygets syfte är att sänka arbetsgivarens kostnader för skatter och sociala avgifter.

I motion 2013/14:Sf321 av Lars Beckman (M) begärs ett tillkännagivande om ökad kunskap om sjukförsäkringen. Försäkringskassan i Gävle genomförde 2003–2005 en stor insats för att minska sjukskrivningstalen, vilket ledde till att antalet sjukskrivningar sjönk kraftigt i Gävleborgs län. Modellen bör enligt motionären prövas på nationell nivå.

I motion 2013/14:Sf210 av Gunvor G Ericson och Maria Ferm (båda MP) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att ge Försäkringskassan i uppdrag att tydligt verka för ett jämställt uttag av föräldraledighet och VAB-dagar.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2013/14:Sf250 yrkande 2 ett tillkännagivande om att målet om ett jämställt uttag av föräldradagar bör återinföras i regleringsbrevet för Försäkringskassan. Enligt motionärerna är det djupt oroande att regeringen har slopat detta mål.

I motion 2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlani (C) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att återinföra jämställdhetsmålen i Försäkringskassans uppdrag.

Utskottets ställningstagande

Finansiell samordning och annan samverkan

Inte minst den reformerade sjukskrivningsprocessen ställer krav på ett väl fungerande samarbete mellan berörda aktörer. För att få fler personer att återgå i arbete bedrivs rehabiliteringsinsatser i samverkan mellan Försäkringskassan och andra aktörer inom rehabiliteringsområdet. Samverkan enligt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (Finsam) infördes 2004 med syfte att ge ytterligare möjligheter till samverkan inom rehabiliteringsområdet. Finansiell samordning bedrivs av samordningsförbund och är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, landsting samt en eller flera kommuner. I maj 2013 var 82 samordningsförbund i drift vilket omfattar 222 av landets 290 kommuner. Ett samordningsförbund kan omfatta olika stora geografiska områden, från en kommun till ett helt län. Målgruppen är individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har sedan 2003 samarbetet löpande för att stödja sjukskrivnas återgång i arbete. Sedan 2012 har regeringen gett Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i uppdrag att vidareutveckla sitt samarbete. Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) konstaterar i rapporten Förstärkta rehabiliteringsinsatser i samverkan – En granskning av Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens utvecklingsarbete att de förändringar som myndigheterna nu genomför skapar förutsättningar för att erbjuda fler personer stöd och aktivitet samt att insatser kan ske i ett tidigare skede i sjukfallen. Myndigheterna pekar dock på att det är nödvändigt att fortsätta att genomföra och utveckla den nya samarbetsformen, bl.a. när det gäller samarbetet med vårdgivare och kommuner. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är angeläget att den nya samarbetsmodellen fortsätter att utvecklas. Genom uppdrag till Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen avser regeringen säkerställa att samarbetet fortsätter att utvecklas.

Utskottet delar regeringens bedömning att sjukskrivningsmiljarden har höjt kvaliteten och effektiviserat arbetet med sjukskrivningsprocessen både inom hälso- och sjukvården och inom Försäkringskassan. Sjukskrivningsprocessen är nu en än mer närvarande och aktuell fråga inom hälso- och sjukvården och de åtgärder som har vidtagits inom ramen för sjukskrivningsmiljarden har bidragit till att stärka vårdens eget arbete med att effektivisera sjukskrivningsprocessen genom ett mer strukturerat och metodiskt arbetssätt. Medlen har också stimulerat åtgärder som har bidragit till att undanröja hinder för en effektiv handläggning av sjukförsäkringsärenden.

Utskottet avstyrker med vad som anförts motionerna 2013/14:Sf330 (S), 2013/14:Sf351 (S) och 2013/14:Sf379 (S) yrkande 14.

Försäkringskassan

Riksdagen har i ett tillkännagivande (bet. 2010/11:SfU10, rskr. 2010/11:223) uppdragit åt regeringen att återkomma till riksdagen med förslag som dels tillgodoser medborgarnas behov av att Försäkringskassan är tillgänglig lokalt med möjligheter till personliga möten, dels bidrar till en ökad samverkan mellan statliga myndigheter. På uppdrag av regeringen rapporterade Försäkringskassan i april 2012 att myndigheten bedömde att servicekontoren bör vara kvar till dess att förmågan att ytterligare utveckla och tillfredsställa de försäkrades behov har byggts upp. Den långsiktiga lösningen är, enligt Försäkringskassan, en kraftfull utveckling av självbetjäningstjänster och digitala kanaler.

Utskottet noterar att Försäkringskassan tillförts 190 miljoner kronor för 2013 för att kunna behålla befintliga servicekontor och serviceplatser. Av budgetpropositionen för 2013 framgår även att 200 miljoner kronor avsätts fr.o.m. 2014 för att skapa förutsättningar för lokal närvaro.

Utskottet noterar även att Försäkringskassans anslag, som angetts i tidigare avsnitt, ökas med 170 miljoner kronor för 2014 för att möjliggöra en välfungerande verksamhet.

När det gäller frågan om försäkringsmedicinska rådgivare och behandlande läkares roll i sjukskrivningsprocessen kan utskottet konstatera att formerna för arbetet förändrades 2009. Bland annat används numera en ny metod – försäkringsmedicinsk konsultation i grupp. I gruppen deltar försäkringsmedicinska rådgivare, försäkringsspecialister och flera handläggare. Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har genomfört fokusgruppsintervjuer och en enkätundersökning för att ta reda på hur deltagarna uppfattar den nya arbetsmetoden (rapport 2011:11). Undersökningen visar att det finns otydligheter i fråga om hur gruppkonsultationer ska gå till. Bland annat är det oklart om gruppkonsultationer har ersatt eller bara utgör ett komplement till annat försäkringsmedicinskt stöd, t.ex. skriftliga yttranden från försäkringsmedicinska rådgivare.

Utskottet kan konstatera att avsikten med ISF:s rapport är att den ska kunna ge ytterligare underlag för det utvecklingsarbete som pågår inom Försäkringskassan.

Mot bakgrund av vad som nu anförts avstyrks motionerna 2013/14:Sf379 (S) yrkandena 23 och 24, 2013/14:Sf215 (S) och 2013/14:Sf202 (V) yrkande 5.

I budgetpropositionen anges att Försäkringskassan i sin kontrollverksamhet under senare år har fokuserat mer på kontroll av de mest kostsamma ersättningsarna, som assistansersättning och sjuk- och aktivitetsersättning. Det visar sig t.ex. i att andelen av Försäkringskassans polisanmälningar som gäller grovt bidragsbrott, dvs. över fem basbelopp, har ökat från 3 till 13 procent på fem år. En nationell kontrollsatsning inom assistansersättningen har inletts tillsammans med polis, åklagare, Skatteverket och andra berörda myndigheter. Utvecklingen visar att färre polisanmälningar

avskrivs och att fler leder till fällande domar. Även strafförelägganden och åtalsunderlåtelse har ökat. Försäkringskassan har arbetat med att förbättra kvaliteten i polisanmälningarna.

Utskottet noterar att Försäkringskassans anslag har ökats under 2013–2016 till följd av utvidgade uppgifter för att begränsa fusk och felaktigheter i assistansersättningen. Enligt utskottet saknas det anledning för riksdagen att ta initiativ till en översyn av hur bidragsfusk kan förhindras. Utskottet avstyrker därmed motion 2013/14:Sf238 (S).

Utskottet utgår från att åtgärder vidtas om problem med missbruk av s.k. A1-intyg påvisas. Utskottet anser inte att motionerna 2013/14:Sk376 (V) yrkande 16 och 2013/14:Sf321 (M) om överprövning av s.k. A1-intyg och om ökad kunskap om sjukförsäkringen bör leda till något tillkännagivande från riksdagen. Motionerna avstyrks därmed.

Utskottet noterar att för att förtydliga båda föräldrarnas ansvar för barnet samt minska konflikter mellan föräldrarna har regeringen i proposition 2013/14:4 Nya åldersgränser och flexibilitet i föräldraförsäkringen lämnat förslag om att föräldrapenningens ersättningsnivåer ska delas lika mellan föräldrar med gemensam vårdnad om ett barn (bet. 2013/14:SfU3, rskr. 2013/14:66). Utskottet noterar vidare att i regleringsbrevet för Försäkringskassan för 2013 anges att Försäkringskassans information ska ge föräldrar goda kunskaper om föräldraförsäkringens regelverk och därmed skapa förutsättningar för valfrihet, ett jämställt föräldraskap och makt över livssituationen. Beträffande frågan om målet om ett jämställt uttag av föräldrapenning förutsätter utskottet att regeringen överväger om det finns behov av att ändra målformuleringen. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Sf210 (MP) yrkande 2, 2013/14:Sf250 (V) yrkande 2 och 2013/14:Sf360 (C) yrkande 4.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom delas in i två områden: Ersättning vid ålderdom, där garantipension, bostadstillägg till pensionärer och äldre försörjningsstöd ingår och Ersättning vid dödsfall, som omfattar efterlevandepension till vuxna, dvs. omställningspension, änkepension, särskild efterlevandepension och garantipension (till dessa förmåner). Även Pensionsmyndigheten ingår i utgiftsområdet.

Inkomstrelaterad ålderspension redovisas i budgetpropositionen under avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Riksdagen har på förslag av finansutskottet i betänkande 2013/14:FiU1, och i enlighet med regeringens förslag, fastställt ramen för utgiftsområde 11 till ca 39 013 miljoner kronor för 2014 (rskr. 2013/14:56).

Anslag för 2014 inom utgiftsområde 11

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom i enlighet med regeringens förslag, antar regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken samt lämnar de bemyndigande som regeringen begärt. Motionsyrkanden med alternativa förslag till anslagsfördelning avslås.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Garantipension till ålderspension bestäms till 16 359 400 000 kronor för 2014. Den långsiktiga trenden är att utgifterna för garantipension minskar. Den genomsnittliga inkomstrelaterade ålderspensionen är högre för yngre och nyblivna pensionärer jämfört med de äldre som redan har pension. Dessutom minskar antalet personer som inte har tjänat in någon inkomstrelaterad ålderspension alls successivt bland de nyblivna pensionärerna. En viktig utgiftsstyrande faktor är prisbasbeloppets utveckling, men utgifterna påverkas också av hur den inkomstrelaterade ålderspensionen (inkomstpension och tilläggs-pension) utvecklas, eftersom garantipension reduceras av inkomstrelaterad ålderspension. För 2014 minskar prisbasbeloppet, vilket medför minskade utgifter för garantipensionen. Samtidigt sänks dock den inkomstrelaterade ålderspensionen varför behovet av garantipension ökar något 2014.

Regeringen föreslår att anslaget 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna bestäms till 13 059 200 000 kronor för 2014. Kostnaderna för anslaget utgörs till största del av kostnader för änkepension. Eftersom änkepensionen håller på att avvecklas minskar anslagets kostnader successivt. Till skillnad från ålderspension omfattas efterlevandepensioner inte av reglerna för den automatiska balanseringen, varför den sammantagna effekten av den ekonomiska nedgången inte blir lika stor jämfört med ålderspensionerna.

Regeringen föreslår att anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer bestäms till 8 383 700 000 kronor för 2014. Regeringen beräknar att kostnaderna kommer att fortsätta att öka under 2014. På lång sikt minskar dock antalet ålderspensionärer med bostadstillägg då de nyblivna pensionärerna i genomsnitt har högre pension än de som redan har pension.

I syfte att göra det mer lönsamt och enklare att ha arbetsinkomster samtidigt som man är pensionär föreslår regeringen att det vid beräkningen av bostadstillägg för pensionärer införs ett fribelopp för arbetsinkomster (prop. 2013/14:1 punkt 1). Det innebär att en ålderspensionär som har bostadstillägg kan tjäna upp till 24 000 kronor per år utan att bostadstillägget minskas. Till följd av detta förslag bör anslaget Bostadstillägg till pensionärer höjas med 16 miljoner kronor 2014.

Regeringen föreslår att anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd bestäms till 677 900 000 kronor för 2014. Antalet personer som är berättigade till äldreförsörjningsstöd har ökat årligen sedan 2007. Den främsta anledningen till det är att en mindre andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till garantipension. De som är födda 1937 eller tidigare kunde efter tio års bosättningstid få full garantipension, medan de som är födda 1938 eller senare måste vara bosatta i Sverige i 40 år för att få full garantipension. Antalet personer som är berättigade till äldreförsörjningsstöd påverkas också av andra faktorer, t.ex. minskad eller ökad invandring och skatteförändringar.

Regeringen föreslår att anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten bestäms till 532 396 000 kronor för 2014. Pensionsmyndighetens verksamhet finansieras dels av anslag på statens budget, dels av de allmänna pensionsfonderna (AP-fonderna), dels av premiepensionssystemet. Den del av myndigheten som finansieras helt via anslag i statens budget är bl.a. administrationen av garantipension, efterlevandepensioner till vuxna, bostadstillägg till pensionärer och äldreförsörjningsstöd. Regeringen föreslår att totalt 20 miljoner kronor ska avsättas för att stärka Pensionsmyndighetens informationsverksamhet och konsumentskyddande insatser. Pensionsmyndighetens förvaltningsanslag bör tillföras 2 miljoner kronor. Övriga 18 miljoner kronor avsätts från AP-fondssystemet och premiepensionssystemet. Medlen bör tillföras för åren 2014–2017.

Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 8 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar (prop. 2013/14:1 punkt 2).

Motionerna

David Lång m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2013/14:Sf344 att anslaget 1:1 ökas med 6 699,3 miljoner kronor, anslaget 1:2 minskas med 100 000 kronor, anslaget 1:3 minskas med 1 300,7 miljoner kronor och anslaget 1:4 minskas med 10,9 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Ökningen av anslaget 1:1 ska finansiera en höjning av garantipensionen med ca 10 procent. Det medför i genomsnitt en ökad disponibel inkomst med drygt 300 kronor per månad för alla garantipensionärer. Minskningen av anslaget 1:3 är en följd av förslaget om höjd garantipension. Anslagen 1:2 och 1:4 kan minskas till följd av partiets förslag om minskad invandring.

I kommittémotion 2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om höjd garantipension. Enligt motionärerna bör garantipensionen höjas för att på så sätt förbättra ekonomiskt utsatta kvinnors livssituation. Det skulle även ha en betydande inverkan på inkomstskillnaden mellan män och kvinnor.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslår i partimotion 2013/14:Sf317 yrkande 1 att anslaget 1:1 ökas med 1 200 miljoner kronor och att anslaget 1:3 minskas med 16 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Ökningen av anslaget 1:1 beror på förslag om att garantipensionen ska höjas med 150 kronor per månad från 2014 för att höja den ekonomiska standarden för de pensionärer som har det sämst ställt. Minskningen av anslaget 1:3 är en följdfeffekt av förslaget att avslå regeringens förslag att införa ett fribelopp för arbetsinkomster. Förslaget, som bör avslås, berör ett mycket litet antal pensionärer och är en godtycklig förmån eftersom många äldre inte kan få ett jobb eller saknar arbetsförmåga (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Av propositionen framgår det att de pensionärer som har de lägsta pensionerna procentuellt sett har fått störst inkomstförbättring sedan 2003. Deras pensioner har ökat med 14 procent och beror bl.a. på de skattesänkningar för pensionärer som genomfördes 2009–2011 och 2013 och de ökningsar av bostadstillägget till pensionärer som genomfördes 2012 och 2013.

Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2014 föreslår en femte skattesänkning för pensionärerna fr.o.m. 2014. Enligt regeringen innebär förslaget att de flesta pensionärer kommer att få behålla ca 500–700 kronor mer i månaden av sin pension.

Det är viktigt att ha ett regelsystem som så långt det är möjligt stimulerar till arbete, även när pensionärlivet har börjat. Utskottet är positivt till regeringens förslag om ett fribelopp för arbetsinkomster. Genom förslaget ökar möjligheten för de pensionärer som vill och kan, att kombinera arbetsinkomst och bostadstillägg. Detta förstärker ytterligare ekonomin för de pensionärer som har lägst inkomst. Att införa ett fribelopp förenklar även Pensionsmyndighetens handläggning av bostadstillägg. Utskottet tillstyrker förslaget om att införa ett fribelopp på arbetsinkomster på upp till 24 000 kronor vid beräkningen av bostadstillägg för ålderspensionärer.

Utskottet har heller inget att invända mot regeringens förslag om bemyndigande för Pensionsmyndigheten.

Utskottet ser positivt på de förstärkningar som regeringen föreslår för pensionärer med låga inkomster. Att utöver detta höja garantipensionen, som motionärerna föreslår, är enligt utskottet inte aktuellt. Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 11.

Utskottet tillstyrker därmed proposition 2013/14:1 punkterna 1–3 och avstyrker motionerna 2013/14:Sf344 (SD), 2013/14:A405 (SD) yrkande 13 och 2013/14:Sf317 (V) yrkandena 1 och 2.

Bostadstillägg till pensionärer m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl. a. bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.

Jämför reservation 27 (S).

Gällande ordning

Bostadstillägg till pensionärer (BTP) är inkomstprövat och börjar reduceras vid inkomster som för 2013 överstiger 8 047 kronor per månad för ogifta och 7 176 kronor per månad för gifta pensionärer (2,17 respektive 1,935 prisbasbelopp). BTP lämnas med 93 procent av bostadskostnaden upp till ett tak på 5 000 kronor per månad för ogifta och 2 500 kronor per månad för gifta. Det högsta BTP-beloppet per månad för ogifta är 4 990 kronor och för gifta 2 495 kronor.

2012 höjdes bostadstillägget med 170 kronor per person för alla ålderspensionärer som hade bostadstillägg. Ett gift par fick således 340 kronor mer i tillägg per månad. 2013 höjdes bostadstillägget igen med ytterligare 170 kronor per månad och person.

Personer som har BTP kan även få särskilt bostadstillägg till pensionärer (SBTP) som betalas ut automatiskt om man uppfyller villkoren. SBTP lämnas när den disponibla inkomsten är lägre än 5 365 kronor per månad för ogifta och 4 417 kronor per månad för gifta och efter det att en bostadskostnad upp till maximalt 6 200 kronor i månaden för den som är ogift och 3 100 kronor i månaden för den som är gift har dragits av. Den disponibla inkomsten beräknas på samma sätt som gäller för BTP, dock med den skillnaden att man gör avdrag för skatt enligt skattetabell. Till den disponibla inkomsten ska läggas det BTP som betalas ut.

Ett beslut om bostadstillägg gäller sedan 2012 tills vidare och en ny ansökan behöver inte göras för varje år.

Personer som har fyllt 65 år, är bosatta i Sverige och som inte har sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda kan efter ansökan få äldre-försörjningsstöd. Det kan exempelvis gälla dem som inte har kunnat tjäna in pensionsrätt som ger tillräcklig försörjning på grund av invandring till Sverige i vuxen ålder. Det kan också vara personer som har låg ålderspension därför att de tagit ut den tidigt eller varit egna företagare och inte betalat sina pensionsavgifter. Äldreförsörjningsstödet, som är inkomstprövat, motsvarar skillnaden mellan inkomsterna efter avdrag för skälig bostadskostnad och skälig levnadsnivå. Inkomster minskar stödet krona för krona. Den skäliga levnadsnivån i äldreförsörjningsstödet liksom den högsta bostadskostnad som beaktas är desamma som för särskilt bostadstillägg för pensionärer.

Motioner

I kommittémotion 2013/14:Sf378 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 4 samt i motionerna 2013/14:Sf216 av Helén Pettersson i Umeå (S) och 2013/14:Sf299 av Adnan Dibrani m.fl. (S) begärs tillkännagivanden om behovet av en analys av bostadstillägget. Den tidigare genomförda höjningen av bostadstillägget kompenserar inte den skatteflyfta som har uppstått. Utgångspunkten för förstärkta bostadstillägg bör enligt motionärerna vara strikt fördelningspolitisk. Effekterna av förändringar i bostadstillägget bör analyseras.

I motion 2013/14:Sf206 av Hans Hoff (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av att följa upp gjorda förändringar i ansökningsförfarandet för bostadstillägg. Anmälningsskyldigheten vid förändrade inkomst- eller boendekostnadsförhållanden upplevs som betungande och behöver enligt motionären följas upp.

I motion 2013/14:Sf241 av Gustav Nilsson (M) begärs ett tillkännagivande om åtgärder för att undvika att pensionärer går miste om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd som de har rätt till. Motionären anser att informationsinsatser och andra åtgärder bör vidtas så att de som har rätt till förmånerna också får del av dem.

Utskottets ställningstagande

De senaste åren har åtgärder vidtagits för att förbättra situationen för pensionärer med låg ekonomisk standard genom att höja bostadstillägget och den skäligen levnadsnivån i äldreförsörjningsstödet. Eftersom BTP är en inkomstprövad förmån är det pensionärer med låga inkomster som har små marginaler när hyran är betald som också har fått ta del av förbättringarna. Utskottet vill framhålla att då kvinnor i genomsnitt har lägre inkomster än män är det fler kvinnor som får BTP och därmed får ta större del av genomförda förbättringar. Dessutom har skatten sänkts för pensionärer. Den ekonomiska standarden för pensionärer med låga inkomster har i förhållande till bostadskostnaden således förbättrats de senaste åren.

Regeringen gav Pensionsmyndigheten i uppdrag att redovisa effekterna av övergången till tillsvidarebeslut om bostadstillägg. Enligt Pensionsmyndighetens redovisning (VER 2013:305) har övergången till beslut som gäller tills vidare i allt väsentligt varit positiv och bidragit till att handläggningen av ärenden om BTP sker snabbare utan att kvaliteten i handläggningen och besluten i de enskilda ärendena har försämrats. Regelverket är enligt Pensionsmyndigheten fortfarande detaljerat och komplicerat men förändringen har underlättat handläggningen och förenklat ansökningsförfarandet för pensionärerna. Pensionsmyndigheten avser att analysera möjligheterna att schablonisera BTP och återkomma till regeringen med förslag.

Utskottet, som konstaterar att regeringen i budgetpropositionen föreslår att Pensionsmyndigheten ska få medel för bl.a. informationsverksamhet, vill understryka vikten av att Pensionsmyndigheten informerar berörda grup-

per om rätten till BTP. Utskottet konstaterar vidare att regeringen i skrivelsen Riksrevisionens rapport om bostadstillägg och äldreomsorgsstöd till pensionärer (skr. 2013/14:45) uppger att Pensionsmyndigheten i regleringsbrevet för 2014 kommer att få i uppdrag undersöka mörkertalet för bl.a. BTP. Pensionsmyndigheten ska också utifrån resultaten bedöma vilka förändringar i informationsinsatserna som behövs.

Pensionsmyndigheten har i sin redovisning av effekterna av övergången till beslut om bostadstillägg som gäller tills vidare (VER 2013:305) aviserat att den ska återkomma till regeringen med förslag om att i lag närmare reglera hanteringen av återkrav av bl.a. bostadstillägg. Regeringen har för avsikt att därefter se över lagregleringen och eventuellt överlämna förslag till lagändringar till riksdagen under 2014.

Då arbete i frågan pågår är utskottet inte berett att ställa sig bakom motionerna. Motionerna 2013/14:Sf378 (S), 2013/14:Sf206 (S), 2013/14:Sf216 (S), 2013/14:Sf299 (S) och 2013/14:Sf241 (M) avstyrks därmed.

Pensionssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. förutsättningar för hållbara pensioner, flexibel pensionsålder och en parlamentarisk utredning.

Jämför reservationerna 28 (S), 29 (MP) och 30 (V).

Allmänt

Pensionsreformen bygger på en bred politisk överenskommelse mellan fem av riksdagens partier (S, M, FP, C, KD). Reformen har genomförts och vårdats av Genomförandegruppen, som består av ledamöter från dessa partier. Genomförandegruppen ersattes 2008 av Pensionsgruppen med företrädare för de fem partierna bakom pensionsöverenskommelsen.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Sf378 av Tomas Eneroth m.fl. (S) begärs i yrkandena 1–3 tillkännagivanden om viktiga förutsättningar för hållbara pensioner, behovet av ett stabilt pensionssystem som ger pensionärerna en trygg inkomst, samt kvinnors pensioner. Ett väl utbyggt, hållbart och rättvist pensionssystem är enligt motionärerna en central del av en välfärd som omfattar alla. För att pensionssystemet ska ge tillräckligt höga pensioner måste det vara stabilt, såväl ekonomiskt som politiskt. Det är viktigt att pensionssystemet har en stabil förankring och att sysselsättningen ökar så att morgondagens pensionärer får en rimlig pension. Med en hög lång-

tidsarbetslöshet försämrats förutsättningarna att långsiktigt finansiera pensionerna. Vidare måste jämställdheten öka både i hemmet och i arbetslivet så att kvinnor får högre löner och därmed bättre pensioner.

I motion 2013/14:Sf332 av Gunnar Sandberg m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om att se över samordningen mellan a-kassa och pension. Så fort en arbetstagare har påbörjat pensionsuttag samordnas uttaget med eventuell ersättning från a-kassa. Enligt motionärerna måste regelverket ändras så att det blir möjligt att återkalla ett pensionsuttag om personen blir arbetslös så att normal a-kassa kan fås.

I partimotion 2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om att öka möjligheterna till flexibel pensionsålder. Pensionsåldern borde enligt motionärerna bli mer flexibel eftersom vi lever längre och därför måste arbeta längre för att inte pensionsnivåerna ska bli för låga. I yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att öka möjligheterna att vara kvar längre i arbetslivet. Enligt motionärerna bör rätten att ha kvar sitt arbete även efter 67 års ålder stärkas.

Enligt kommittémotion 2013/14:Sf269 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 3 bör en parlamentarisk utredning med uppdrag att skapa ett stabilt pensionssystem tillsättas. Motionärerna framhåller att pensionssystemet måste bli stabilt och förutsägbart. Pensionerna ska följa löntagarnas löneutveckling i stället för börsutvecklingen. Pensionssystemet ska även garantera att de som har tunga och slitsamma arbeten får en anständig pension och att kvinnor inte missgynnas. Regeringen har lämnat över ansvaret för att förvalta pensionssystemet till Pensionsgruppen, vilket försvårar insynen för de partier som står utanför.

Utskottets ställningstagande

Det är viktigt att pensionssystemet är tryggt, förutsägbart och långsiktigt. Det är också av stort värde för de försäkrade att pensionssystemet vilar på en bred politisk överenskommelse så att spelreglerna inte ändras om den politiska majoriteten skiftar. Därutöver krävs att allmänheten känner sig övertygad om såväl den politiska som den finansiella stabiliteten och agerar utifrån detta. Utskottet vill framhålla att eftersom pensionssystemet regleras i lag kommer samtliga riksdagspartier att få ta ställning till eventuella förslag till förändringar av systemet.

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen att det pågår en omfattande genomlysning i syfte att förbättra och effektivisera pensionssystemets funktion. Analyserna omfattar flera för framtiden viktiga justeringar. Regeringen poängterar dock särskilt att viktiga principer som livsinkomstprincipen, dvs. den absoluta kopplingen mellan arbete och pension, liksom den finansiella stabiliteten, är extremt långsiktiga fundament som ligger fast. Utskottet delar denna uppfattning.

Buffertkapitalutredningen lämnade under 2012 betänkandet AP-fonderna i pensionssystemet – effektivare förvaltning av pensionsreserven (SOU 2012:53). Utredningen föreslår bl.a. att en ny myndighet inrättas, Pensionsreservstyrelsen, med uppdraget att förvalta och administrera pensionsreserven. Inom myndigheten föreslås att tre oberoende fondstyrelser etableras för att förvalta kapitalet. Utredningsförslaget har remitterats och beredningen sker i samråd med Pensionsgruppen.

Pensionsåldersutredningen överlämnade under våren 2013 sitt slutbetänkande SOU 2013:25 där bl.a. en riktålder för pension som följer medellivslängdens utveckling föreslås.

Utskottet anser mot bakgrund av Pensionsgruppens uppdrag och de utredningar som pågår och de åtgärder som har vidtagits att det sammantaget innebär en omfattande genomlysning av pensionssystemet och dess utvecklingsmöjligheter. Utskottet avstyrker med vad som anförts motionerna 2013/14:Sf378 (S) yrkandena 1–3, 2013/14:Sf264 (MP) yrkandena 14 och 15 samt 2013/14:Sf269 (V) yrkande 3.

Beträffande samordningen mellan pension och a-kassa noterar utskottet att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen nyligen lämnade delbetänkandet Pensionärs och förtroendevaldas ersättningsrätt i arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2013:64). Utredningen innehåller bl.a. förslag om samordning av pension och arbetslöshetsersättning. I betänkandet föreslås mer generösa och flexibla regler i arbetslöshetsförsäkringen jämfört med dagens regler.

Beredningen i Regeringskansliet bör avvaktas. Motion 2013/14:Sf332 (M) avstyrks därför.

Premiepension

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. avskaffande av premiepensionen, förvaltningskostnader för fondförvaltningen och fördelning av premiepension mellan makar.

Jämför reservation 31 (V).

Motionerna

Johnny Skalin (SD) begär i motion 2013/14:Sf347 ett tillkännagivande om att risksäkra AP7 Såfa. Pensionssparare som har avstått från att välja premiepensionsfonder får sina pengar placerade i fonden AP7 Såfa där en del av pengarna placeras i högriskaktiefonder. Sådana fonder bör enligt motionären undvikas för grupper som har avstått från att göra aktiva placeringar.

I motion 2013/14:Sf269 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att de höga förvaltningskostnaderna för fondförvaltning bör stoppas. Enligt motionärerna dränerar förvaltningen av

pensionskapitalet pensionerna, särskilt i premiepensionssystemet. Vidare begärs ett tillkännagivande om att premiepensionsavgiften om 2,5 procent bör tillföras inkomstpensionssystemet (yrkande 2). Finanskrisen med fallande börser minskade AP-fondernas värde för några år sedan med svindlande belopp. Behovet att tillföra AP-fonderna medel bör utredas. Vidare bör avsättningarna till premiepensionen upphöra och avgifter och motsvarande pensionsförmåner i stället hanteras inom inkomstpensionssystemet. Om avgiften på 2,5 procent från början hade tillförts inkomstpensionssystemet hade minskningen av pensionerna de senaste åren kunnat undvikas.

I motion 2013/14:Sf290 av Hans Backman m.fl. (FP) begärs ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att placera premiepensionsmedel direkt i onoterade företag. För närvarande finns hundratals olika fonder att välja mellan men ingen möjlighet att placera dem i ett företag som individen tror på. Om en sådan möjlighet skapas kan medlen användas som riskvilligt kapital, t.ex. vid företagsstart.

I motion 2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) begärs ett tillkännagivande om att den totala intjänade premiepensionen ska fördelas lika mellan makar med gemensamma barn under tolv år om makarna inte har begärt något annat. Det finns i dag en möjlighet att aktivt begära överföring för att kunna utjämna pensionerna mellan makar. Jämställdhetsskäl talar för att grundregeln för makar med gemensamma barn bör vara den omvända, dvs. att makarnas totala årligen intjänade premiepension automatiskt delas lika mellan dem så länge de har barn som inte har fyllt tolv år. De som önskar frånga denna regel bör behöva aktivt begära detta.

Utskottets ställningstagande

Pensionsgruppen har beslutat om en översyn av premiepensionen. I departementspromemorian Vägval för premiepensionen (Ds 2013:35) belyses tre problem. Enligt promemorian råder det en förhållandevis stor förväntad spridning i utfall beroende på att det finns så många olika fonder med väldigt varierande resultat. Det är vidare ett stort fondutbud som är svårt att hantera för de flesta sparare. Kostnader för förvaltning och transaktioner är dessutom högre än nödvändigt. I promemorian förslås två alternativ. Det ena alternativet behåller valfriheten och dagens fondtorg men skärper vissa regler om kostnadsuttag och risknivåer och inför ett system med bekräftelseval för att förhindra att personer fastnar i dåliga val. Det andra alternativet ersätter dagens fondtorg med ett betydligt begränsat och upphandlat fondtorg, som i stort löser de nämnda problemen men begränsar valfriheten. Promemorian har remitterats och frågan kommer att hanteras av Pensionsgruppen.

Riksrevisionen har granskat förvaltningen av Sjunde AP-fonden i RIR 2013:14. Sammanfattningsvis anser Riksrevisionen bl.a. att vissa delar av förvaltningen av förvalsalternativet kan förbättras, främst avseende delar av Sjunde AP-fondens placeringsstrategi samt fondens interna styrning och

kontroll. Riksrevisionen bedömer att förvaltningen av pensionskapitalet är kostnadseffektiv och ligger till grund för de låga förvaltningskostnaderna. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Utskottet välkomnar det fortsatta arbetet med översynen av premiepensionssystemet. Det pågående arbetet bör avvaktas och utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Sf347 (SD), 2013/14:Sf269 (V) yrkandena 1 och 2, 2013/14:Sf290 (FP) och 2013/14:Sf201 (KD) yrkande 8.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn finns tre typer av förmåner:

- Generella bidrag: Barnbidrag och bidrag till kostnader för internationella adoptioner.
- Försäkring: Föräldraförsäkring, barnpension, efterlevandestöd till barn och pensionsrätt för barnår.
- Behovsprövade bidrag: Bostadsbidrag, underhållsstöd och vårdbidrag för funktionshindrade barn.

I propositionen framhålls att den ekonomiska familjepolitiken måste ses i ett större sammanhang. Olika områden ger tillsammans möjligheter att förbättra barnfamiljernas ekonomiska välfärd. Utöver de ekonomiska stöden finns det transfereringar, skatter och subventioner utanför den ekonomiska familjepolitiken, t.ex. subventionerad förskola och fritidshem samt hälso- och sjukvård för barn och blivande mödrar, som har stor betydelse för barnfamiljernas ekonomi.

Riksdagen har på förslag av finansutskottet i betänkande 2013/14:FiU1, och i enlighet med regeringens förslag, fastställt ramen för utgiftsområde 12 till ca 81 610 miljoner kronor för 2014 (rskr. 2013/14:56).

Anslag för 2014 inom utgiftsområde 12

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn i enlighet med regeringens förslag samt antar regeringens förslag till ändring i socialförsäkringsbalken. Motionsyrkanden om alternativa förslag till anslagsfördelning avslås.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Barnbidrag bestäms till 25 132 000 000 kronor för 2014. Anslaget får användas för utgifter för allmänna barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag. Det får även användas för utgifter för tilläggsbelopp till familjeförmåner enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Utgiftsutvecklingen inom anslaget är främst beroende av bidragets nivå och antal barn under 16 år. Om antalet bidragsberättigade barn förändras med 100 påverkas anslaget med ca 1,3 miljoner kronor. Bedömningen av anslagsbehovet utgår från Statistiska centralbyråns senaste befolkningsprognos från maj 2013. Antalet födda barn väntas enligt prognosen öka från 115 500 barn 2013 till 124 800 år 2017.

Regeringen föreslår att anslaget 1:2 Föräldraförsäkring bestäms till 38 686 238 000 kronor för 2014. Anslaget får huvudsakligen användas för utgifter för föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning, graviditetspenning och jämställdhetsbonus. Utgiftsutvecklingen inom föräldraförsäkringen är främst beroende av antalet födda barn, ersättningsnivåer samt fördelningen av ersättningsdagar mellan föräldrarna. Förändringar i födelsetalen påverkar redan på kort sikt användningen av både föräldrapenning och graviditetspenning samt de tio s.k. pappadagarna inom den tillfälliga föräldrapenningen. Utgifterna för föräldraförsäkringen beräknas öka under kommande år som en följd av ett fortsatt högt barnafödande samt en stigande medelersättning. Från den 1 januari 2013 höjdes föräldrapenningens grundnivå från 180 till 225 kronor per dag för att förstärka ekonomin för barnhushåll med en låg ekonomisk standard. Samtidigt slopades kravet på att lämna intyg om barns frånvaro från t.ex. förskola för att få rätt till tillfällig föräldrapenning.

Regeringen föreslår att anslaget 1:3 Underhållsstöd bestäms till 2 056 000 000 kronor för 2014. Anslaget får användas för utgifter för underhållsstöd. Utgiftsutvecklingen för underhållsstödet är bl.a. beroende av antal separationer, antal barn, födelsetal och löneutvecklingen. Antalet barn för vilka underhållsstöd betalas ut har minskat stadigt sedan 2001 trots att antalet barn i befolkningen ökat under samma tid. Minskningen kan huvudsakligen förklaras av de låga födelsetalen i början av 2000-talet och att särlevande föräldrar i större omfattning reglerar underhållet själva utanför underhållsstödssystemet. Även antalet separationer har minskat under de senaste åren. Det belopp som de bidragsskyldiga föräldrarna ska återbetala för statens kostnader för underhållsstöd har minskat med 9,3 procent från 2011 till 2012. Detta innebär att statens utgifter för underhållsstöd ökar. Sammantaget innebär förändringarna att kostnaden för underhållsstödet beräknas öka något under 2014 och därefter avta under åren 2015–2017.

Regeringen föreslår att anslaget 1:4 Bidrag till kostnader för internationella adoptioner bestäms till 35 784 000 kronor för 2014. Anslaget får användas för utgifter för bidrag till kostnader för internationella adoptio-

ner. Utgiftsutvecklingen för anslaget är främst beroende av bidragets nivå och antalet utlandsfödda barn som kommer till Sverige för adoption genom auktoriserade adoptionssammanslutningar. Bidragets nivå ligger på 40 000 kronor per adoption och under 2012 beviljades 484 adoptionskostnadsbidrag.

Regeringen föreslår att anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd till barn bestäms till 841 200 000 kronor för 2014. Anslaget får användas för utgifter för barnpension och efterlevandestöd. Utgiftsutvecklingen är stabil. Utgifterna styrs främst av utvecklingen av inkomstindex och prisbasbelopp. Utgifterna de närmaste åren påverkas dessutom av att antalet personer med barnpension eller efterlevandestöd beräknas minska på grund av att antalet barn i tonåren beräknas minska och att de flesta som har barnpension och efterlevandestöd är över tolv år.

Regeringen föreslår att anslaget 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn bestäms till 3 200 600 000 kronor för 2014. Anslaget får användas huvudsakligen för utgifter för vårdbidrag. Prognosen är att antalet vårdbidrag kommer att fortsätta öka under hela perioden. Under 2003–2011 ökade antalet barn med vårdbidrag med 20 procent. Utgifterna för 2013 har ökat mer än vad som tidigare beräknats. Den huvudsakliga förklaringen är en fortsatt ökning av andelen barn vars föräldrar beviljas vårdbidrag. En bidragande orsak är även ett ökat barnafödande. Utfallet för 2012 översteg anvisade medel på anslaget varför ett underskott fördes över till 2013. Ytterligare medel behöver därför tillföras anslaget som ökas för 2013 med 250 miljoner kronor på ändringsbudget (prop. 2013/14:2).

Regeringen föreslår att anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår bestäms till 6 732 310 000 kronor för 2014. Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för pensionsrätt för barnår. Det reformerade ålderspensionssystemet baseras på livsinkomsten. I ett sådant system finns behov av särskild kompensation för frånvaro från arbetsmarknaden som inte rimligen bör slå igenom som minskad pensionsrätt. Föräldrar med barn som är högst fem år kan ges pensionsrätt för högst fyra år genom att tillgodoräknas pensionsrätt i form av pensionsgrundande belopp för barnår. För dessa pensionsgrundande belopp betalar staten en statlig ålderspensionsavgift om 18,5 procent. Det är denna avgift som belastar anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget 1:8 Bostadsbidrag bestäms till 4 926 000 000 kronor för 2014. Anslaget får användas för utgifter för bostadsbidrag till barnfamiljer samt till unga som har fyllt 18 men inte 29 år. Utgifterna för bostadsbidrag styrs i huvudsak av makroekonomiska faktorer som t.ex. arbetslöshets-, sysselsättnings-, inkomst och bostadskostnadsutvecklingen. Även demografiska förändringar kan påverka kostnadsbilden, t.ex. ett ökat antal födda och invandrade barn. Trenden är att antalet hushåll med bostadsbidrag minskar medan det genomsnittliga bostadsbidraget per månad ökar. Detta förklaras delvis av att de hushåll som finns kvar i systemet är de med lägst inkomst i förhållande till sin försörjningsbörda. Ökningen av bostadskostnaderna bidrar också till denna utveckling.

För att stärka ekonomin för de barnfamiljer som har den sämsta ekonomin, inte minst ensamstående med barn, och därmed öka deras marginaler föreslår regeringen att det särskilda bidraget i bostadsbidraget fr.o.m. den 1 januari 2014 höjs med 200 kronor till 1 500 kronor per månad för ett barn, med 250 kronor till 2 000 kronor per månad för två barn och med 300 kronor till 2 650 kronor per månad för tre eller fler barn (prop. 2013/14: 1 punkt 1).

Motionerna

Socialdemokraterna

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf377 yrkande 13 att riksdagen till anslaget 1:1 Barnbidrag anvisar 2 100 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna anser att barnbidraget bör höjas med 100 kronor per barn och månad. I samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om höjt barnbidrag och studiebidrag med 100 kronor per barn och månad.

Vidare begärs att riksdagen till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisar 100 miljoner kronor mer än regeringen. Taket i den tillfälliga föräldrapenningen bör höjas till åtta prisbasbelopp. I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om en höjning av taket i den tillfälliga föräldrapenningen och i graviditetspenningen till åtta prisbasbelopp.

I motionen begärs att riksdagen till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisar 100 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna föreslår att underhållsstödet höjs med 50 kronor per barn och månad. I samma motion yrkande 9 och i motion 2013/14:Sf354 av Hillevi Larsson m.fl. (S) begärs också tillkännagivanden om att underhållsstödet bör höjas med 50 kronor per barn och månad.

Slutligen begär motionärerna i kommittémotion 2013/14:Sf377 (S) att riksdagen till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisar 100 miljoner kronor mindre än regeringen. Enligt motionärerna är förslaget en följd av Socialdemokraternas förslag om högre arbetslöshetsersättning.

Miljöpartiet de gröna

Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2013/14:Sf382 yrkande 4 att riksdagen till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisar 251 miljoner kronor mindre än regeringen. Motionärerna anser att jämställdhetsbonusen bör slopas. I samma motion yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om slopad jämställdhetsbonus.

Vidare begär motionärerna att riksdagen till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisar 600 miljoner kronor mer än regeringen. Underhållsstödet bör höjas med 250 kronor per månad.

I motionen begärs att riksdagen till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisar 100 miljoner kronor mer än regeringen. Takbeloppet i bostadsbidraget bör höjas med 140 kronor per månad. Åsa Romson m.fl. (MP) begär i partimotion 2013/14:C419 yrkande 2 ett tillkännagivande om ett stärkt bostadsbidrag.

Sverigedemokraterna

David Lång m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2013/14:Sf345 att riksdagen till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisar ca 711,9 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna vill införa en kontaktdag per barn och år, höja föräldrapenningen med 1 procentenhet samt ge en tredjedel av de gravida kvinnorna graviditetspenning. Vidare anser de att en "sorgpeng" ska kunna utbetalas för en månad samt att jämställdhetsbonusen ska slopas.

I samma motion begärs att riksdagen till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisar 197,5 miljoner kronor mer än regeringen. Underhållsstödet bör enligt motionärerna höjas med ca 10 procentenheter.

Vidare begär motionärerna – i förhållande till regeringens förslag – en minskning av anslaget 1:1 Barnbidrag med 47,7 miljoner kronor, anslaget 1:5 Barnpension med 1,5 miljoner kronor, anslaget 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn med 2,9 miljoner kronor och anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår med 26,4 miljoner. Minskningarna är en följd av Sverigedemokraternas politik för minskad invandring

Slutligen begärs att riksdagen till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisar 209,8 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna anser att bostadsbidraget bör höjas med ca 5 procentenheter.

I motion 2013/14:Sf262 av David Lång (SD) begärs ett tillkännagivande om att inrätta ett sörjandestöd för föräldrar som mister sitt eller sina barn. Varje förälder bör enligt motionären få vara hemma en månad (22 dagar) med ersättning på sjukpenningnivå.

I motion 2013/14:Sf263 av David Lång (SD) begärs ett tillkännagivande om att återinföra kontaktdagarna för att underlätta för föräldrar, t.ex. när barnen ska skolas in på dagis eller byta klass.

I motion 2013/14:Sf341 av David Lång och Per Ramhorn (båda SD) begärs ett tillkännagivande om att avskaffa jämställdhetsbonusen. Staten ska enligt motionärerna inte styra hur föräldrar fördelar tiden med sina barn.

Mattias Karlsson m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2013/14:A405 yrkande 9 ett tillkännagivande om att införa ett mer generöst regelverk vid bedömningar av ansökningar om graviditetspenning. I samma motion yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om höjt underhållsstöd

I motion 2013/14:Sf261 av David Lång (SD) begärs ett tillkännagivande om att höja underhållsstödet till 1 350 kronor per månad.

Vänsterpartiet

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begär i partimotion 2013/14:Sf316 att riksdagen till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisar 1 136 miljoner kronor mer än regeringen. Ersättningsnivåerna bör enligt motionärerna återställas till 80 procent av SGI, dvs. utan att SGI multipliceras med faktorn 0,97. Vidare bör taket i den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetspenningen höjas till åtta prisbasbelopp, grundnivån i föräldrapenningen höjas till 250 kronor per dag och jämställdhetsbonusen avskaffas.

Därtill begärs att riksdagen till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisar 1 200 miljoner kronor mer än regeringen. Underhållsstödet bör höjas med 400 kronor per barn och månad för barn i åldern 0–12 år och med ytterligare 200 kronor per barn och månad för barn i åldern 13–19 år samt att stödet värdesäkras genom att det knyts till prisbasbeloppet.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2013/14:Sf250 yrkandena 4 och 5 tillkännagivanden om dels en höjning av taket och ersättningsnivåerna i föräldraförsäkringen, dels en höjd grundnivå i föräldraförsäkringen. I samma motion yrkande 7 begärs beslut om att avskaffa jämställdhetsbonusen.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2013/14:Sf266 yrkandena 1 och 2 att underhållsstödet höjs med 400 kronor per barn och månad för barn i åldern 0–12 år och med ytterligare 200 kronor per barn och månad för barn i åldern 13–19 år samt att stödet värdesäkras genom att det knyts till prisbasbeloppet.

Utskottets ställningstagande

Barnbidrag

Den ekonomiska familjepolitiken är utformad så att särskilt barnhushåll med låg ekonomisk standard får stöd, liksom familjer med sjuka barn eller barn med funktionsnedsättning. De behovsprövade förmånerna, t.ex. bostadsbidrag och underhållsstöd, går främst till familjer med låga inkomster eller relativt stor försörjningsbörda. Barnbidraget intar här en särställning eftersom det är ett generellt bidrag. Det är visserligen lätt att överblicka och relativt billigt att administrera men en höjning av nivån på barnbidraget innebär ofrånkomligen att utgifterna skulle öka väsentligt. Om antalet barn förändras med 100 påverkas anslaget med 1,3 miljoner kronor. Med hänsyn härtill är utskottet inte berett att föreslå riksdagen en höjning av barnbidraget.

Riksdagen har nyligen ställt sig bakom regeringens proposition 2013/14: 6 Utbetalning av barnbidrag och flerbarnstillägg (bet. 2013/14:SfU4, rskr. 2013/14:67). I propositionen föreslås bl.a. att när föräldrarna har gemensam vårdnad om ett barn ska barnbidraget betalas ut med hälften till vardera föräldern om föräldrarna inte har anmält vem som ska vara bidragsmottagare. Bor barnet växelvis hos båda föräldrarna ska barnbidrag betalas med hälften till vardera föräldern. Reglerna träder i kraft den 14 mars 2014.

Föräldraförsäkringen

Enligt utskottets mening bör föräldraförsäkringen ge de trygga grundförutsättningar som behövs för att kvinnor och män ska kunna bilda familj och få goda möjligheter att förena ett jämställt föräldraskap med förvärvsarbete. Lika angeläget är det att förstärka drivkraften till arbete. Arbetslinjen är med andra ord viktig för att barnfamiljernas ekonomi ska tryggas på längre sikt.

Familjepolitiken ska vidare förbättra förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män. Som regeringen påpekar kompenserar föräldraförsäkringen, dvs. föräldrapenning, graviditetspenning och tillfällig föräldrapenning, en stor del av inkomstbortfallet under föräldraledighet och skapar, tillsammans med jämställdhetsbonusen, goda förutsättningar för båda föräldrarna att kunna behålla anknytningen till arbetsmarknaden och samtidigt vara hemma när barnen är små.

Som redovisas nedan har regeringen föreslagit en höjning av det särskilda bidraget i bostadsbidraget fr.o.m. den 1 januari 2014. Utskottet anser att denna höjning är viktig för barnfamiljer som har den sämsta ekonomin och därför bör genomföras. Att därutöver höja tak och ersättningsnivåer i föräldraförsäkringen är som utskottet ser det för närvarande inte möjligt. Utskottet gör därför bedömningen att det inte är aktuellt att vare sig höja ersättningsnivåerna i föräldraförsäkringen eller taket i den tillfälliga föräldrapenningen. Inte heller kan utskottet ställa sig bakom krav på andra förändringar inom föräldraförsäkringen, såsom att slopa jämställdhetsbonusen.

Utskottet vill samtidigt erinra om att föräldrapenningens grundnivå höjdes från 180 till 225 kronor per dag så sent som den 1 januari i år. Höjningen syftar till att förstärka ekonomin för unga föräldrar med låg ekonomisk standard.

I proposition 2013/14:4 Nya åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen lämnas förslag som innebär att föräldrapenning efter barnets fyraårsdag ska kunna lämnas under högst 96 dagar samt att åldersgränsen för uttag av föräldrapenning höjs från åtta till tolv år. Vidare föreslås att vardera föräldern får rätt till 195 dagar på sjukpenningnivå eller grundnivå och 45 dagar på lägstanivå samt att föräldrapenning inte ska kunna lämnas för längre tid tillbaka än 90 dagar före den dag då ansökan kom in till Försäkringskassan. Reglerna förslås träda i kraft den 1 januari 2014. Bestämmelserna om åldersgränser ska dock tillämpas på föräldrapenning för barn som är födda efter ikraftträdandet. Riksdagen har nyligen ställt sig bakom regeringens förslag (bet. 2013/14:SfU3, rskr. 2013/14:66).

Underhållsstöd

Utgångspunkten för bestämmelserna om underhållsstöd är att föräldrarna har ett gemensamt och primärt ansvar för sina barn. Ett reformerat underhållsstödssystem infördes den 1 februari 2006, och i samband med detta höjdes underhållsstödet med 100 kronor per barn och månad.

Särlevandeutredningen ansåg i betänkandet Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnens skull (SOU 2011:51) att den nuvarande utformningen av underhållsstödet bör ändras och ersättas med ett förskottsbidrag som baseras på föräldrarnas civilrättsliga avtal om underhållsbidrag. Utredningen ansåg att regeringen i särskild ordning borde utreda hur ett sådant system bör utformas. I avvaktan på en större översyn av underhållsregleringen föreslog utredningen några justeringar för att komma till rätta med vissa brister inom underhållsstödet, bl.a. att underhållsstödet ska tidsbegränsas och åldersdifferentieras samt att umgängesavdraget ska avskaffas.

Enligt budgetpropositionen finns det behov av mer stöd och rådgivning om civilrättslig underhållsreglering utanför underhållsstödet. Regeringen hänvisar till Särlevandeutredningens beräkningar som visar att ca 40 procent av de barn som det i dag lämnas underhållsstöd för skulle få ett högre underhåll om föräldrarna i stället reglerade underhållet civilrättsligt och att detta främst gäller barn som lever i hushåll med låg ekonomisk standard. Socialdepartementet har därför tillsatt en interdepartemental arbetsgrupp för en fördjupad översyn av dessa frågor. Regeringen avser att återkomma med förslag till hur föräldrar kan ges bättre stöd för att i en större utsträckning reglera underhåll till barn samt vilken instans som kan bistå föräldrar med sådant stöd.

Utskottet ser positivt på att en översyn av underhållsstödet har inletts. Om underhållsbidrag lämnas i stället för underhållsstöd innebär det som Särlevandeutredningen funnit att vissa barn skulle få ett högre underhåll än vad som är fallet i dag. Utskottet anser därför att resultatet av översynen bör avvaktas och att det för närvarande inte finns skäl att föreslå en höjning av underhållsstödet.

Bostadsbidrag

De behovsprövade bostadsbidragen har i dag en stor betydelse för de ekonomiskt svaga hushållens möjligheter att finansiera sitt boende. Bostadsbidragen har den fördelen att de är riktade mot en avgränsad grupp och därmed är ett träffsäkert stöd till ekonomiskt utsatta personer. Efter beslut i riksdagen att höja bostadsbidraget från den 1 januari 2012 (bl.a. en höjning av det särskilda bidraget och en sänkning av gränsen för bostadskostnader) har ekonomin för de sämst ställda barnfamiljerna stärkts. Regeringens förslag att återigen höja det särskilda bidraget fr.o.m. den 1 januari 2014 kommer att stärka ekonomin ytterligare för de barnfamiljer som har den sämsta ekonomin. Utskottet välkomnar det nu aktuella förslaget och anser att andra ändringar av bostadsbidraget för närvarande inte bör genomföras.

Anslagen inom utgiftsområde 12

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till dels höjning av det särskilda bidraget i bostadsbidraget, dels anslagsfördelning inom utgiftsområde 12. Utskottet ställer sig således inte bakom förslag om andra förändringar i regelverken eller om annan anslagsfördelning. Utskottet tillstyrker proposition 2013/14:1 punkterna 1 och 2 samt avstyrker motionerna 2013/14:Sf377 (S) yrkandena 2, 6, 9 och 13, 2013/14:Sf354 (S), 2013/14:Sf382 (MP) yrkandena 3 och 4, 2013/14:C419 (MP) yrkande 2, 2013/14:Sf345 (SD), 2013/14:Sf261 (SD), 2013/14:Sf262 (SD), 2013/14:SF263 (SD), 2013/14:Sf341 (SD), 2013/14:A405 (SD) yrkandena 9 och 12, 2013/14:Sf316 (V), 2013/14:Sf250 (V) yrkandena 4, 5 och 7 och 2013/14:Sf266 (V) yrkandena 1 och 2.

Utskottet noterar att riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag i proposition 2013/14:2 Höständringsbudget för 2013 att öka anslaget 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn med 250 miljoner kronor (bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2013/14:43).

Mål för familjepolitiken m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. ändrat mål för utgiftsområde 12 och barnfattigdom.

Jämför reservationerna 32 (S), 33 (MP), 34 (S, MP, V) och 35 (V).

Propositionen

Regeringens mål för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn är att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard samt ökad valfrihet och stärkt makt över den egna livssituationen för alla barnfamiljer.

I målet betonas förutsättningarna snarare än utfallet, vilket innebär en acceptans för att utfallet inte alltid blir detsamma för alla barnfamiljer. Olika utfall kan bero på att förutsättningarna är olika, men det kan också bero på att familjerna har gjort olika prioriteringar och val som får ekonomiska konsekvenser.

Generellt sett har hushåll med barn en lägre ekonomisk standard än hushåll utan barn. De som har det sämst ställt är barnhushåll med en ensamstående förälder, speciellt när det finns flera barn i hushållet. Vidare har familjer med unga föräldrar lägre ekonomisk standard än andra familjer. Även barnhushåll där föräldrarna är födda utomlands har oftare en låg ekonomisk standard.

Den ekonomiska familjepolitiken bidrar till förutsättningarna för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer genom att höja den disponibla inkomsten. De behovsprövade förmånerna går främst till familjer med låga inkomster eller relativt stor försörjningsbörda. Nackdelen med dessa bidrag är att de ger marginaleffekter som kan minska drivkrafterna att öka arbetsinkomsten. Undantaget är vårdbidraget för funktionshindrade barn där behovsprövningen inte alls är avhängig av ekonomiska förutsättningar.

Familjepolitiken ska vidare underlätta för föräldrar att kombinera yrkesliv med familjeliv samt förbättra förutsättningarna för jämställdhet mellan män och kvinnor. Föräldraförsäkringen skapar, tillsammans med jämställdhetsbonusen, goda förutsättningar för båda föräldrarna att kunna behålla anknytningen till arbetsmarknaden och samtidigt vara hemma när barnen är små. Vårnadsbidraget ger föräldrar ökade möjligheter att vara hemma och vårda sina barn under den period då barnen är mellan ett och tre år.

Regeringen anser att det är av särskild vikt att följa utvecklingen för barnhushåll med låg ekonomisk standard. En vanlig orsak till ekonomisk utsatthet för barn är att föräldrarna saknar arbete eller utbildning. Åtgärder inom dessa områden är därför av stor betydelse för att motverka att barn lever i ekonomisk utsatthet. Regeringens samlade insatser, exempelvis på områdena arbetsmarknad och utbildning samt satsningar inom den ekonomiska familjepolitiken och socialpolitiken, bidrar till att minska ekonomisk utsatthet bland barnfamiljer.

Motionerna

Mål för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn m.m.

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf377 yrkande 1 ett tillkännagivande om ett nytt politiskt mål för utgiftsområde 12. Enligt regeringen ska målet betona förutsättningarna snarare än utfallet av politiken. Eftersom klyftorna i samhället ökar bör det enligt motionärerna vara utfallet av politiken som ska gälla.

Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2013/14:Sf382 yrkande 1 ett tillkännagivande om en ny målformulering för utgiftsområde 12. Motionärerna föreslår följande mål för utgiftsområdet: Skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska och jämställdhet mellan könen uppmuntras inom ramen för den generella politiken.

I motion 2013/14:So398 av Emma Henriksson och Stefan Svanström (båda KD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att alla politiska beslut ska analyseras utifrån vilka konsekvenser de får för familjer och nära relationer på samma sätt som man i dag beaktar bl.a. miljöaspekter.

Ekonomisk utsatthet bland barnfamiljerna

I motion 2013/14:Sf279 av Roza Güclü Hedin och Peter Hultqvist (båda S) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder mot barnfattigdom. Om ingenting görs kommer fler barn att hamna i fattigdom och situationen förvärras ytterligare.

I motion 2013/14:Sf363 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om en bättre fördelningspolitik för fattiga barnfamiljer. Eftersom fattigdomen bland barn ökar bör regeringen tillsätta en snabbutredning som visar hur fördelningspolitiken kan bli bättre för fattiga barnfamiljer.

I motion 2013/14:Sf364 av Carina Adolfsson Elgestam (S) begärs ett tillkännagivande om ensamstående kvinnors ekonomi. Barnfattigdom är ofta samma sak som kvinnofattigdom. Ensamstående mammor blir ofta beroende av olika ersättningar för att klara ekonomin och drabbas hårdare när ersättningar som underhållsstöd och bostadsbidrag urholkas.

I motion 2013/14:Sf365 av Monica Green m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av generella insatser mot barnfattigdom. Värst är det för barn vars föräldrar är utan arbete. Därför behövs det en försörjningsstödsnorm som ser till att barn och unga inte behöver bära sina föräldrars fattigdom.

I motion 2013/14:So493 av Jennie Nilsson (S) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer. Regeringen bör analysera effekterna av sin politik ur ett barnperspektiv och upprätta en nationell handlingsplan med syfte att värna och stärka de mest utsatta barnen.

Lena Hallengren m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:So657 yrkande 58 ett tillkännagivande om barnfattigdom. Bland annat är den generella välfärdspolitikerna med försäkringssystem viktig men fler än i dag behöver omfattas och till rimliga ersättningsnivåer.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2013/14:Sf231 yrkande 1 ett tillkännagivande om att regeringen omgående bör lägga fram förslag till en handlingsplan mot barnfattigdom. Problemet med den ökande barnfattigdomen kan lösas med generella satsningar, t.ex. bättre sjuk- och föräldraförsäkring, samt genom specifika satsningar på ekonomiskt utsatta barnfamiljer, t.ex. höjt underhållsstöd och förbättrat bostadsbidrag. I samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över samtliga bidrag som riktas mot barnfamiljer och återkomma med förslag till ändringar som syftar till att förbättra situationen för ekonomiskt utsatta barnfamiljer. Ett stort problem är att vissa typer av bidrag räknas som inkomst, vilket gör att de avräknas mot varandra. Exempelvis avräknas barnbidraget från försörjningsstödet.

Utskottets ställningstagande

Mål för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn m.m.

Den ekonomiska familjepolitiken bör skapa goda och trygga uppväxtvillkor för barn och ungdomar, ge förutsättningar för familjer att få tid tillsammans och uppmuntra till jämställda familjer. Alla barn bör ha samma rättigheter och ges samma chanser att fullt ut forma sina egna liv under uppväxten.

Det är också centralt att familjepolitiken präglas av ett tydligt barnperspektiv. Som regeringen påpekar är det eftersträfvansvärt att samtliga beslut bedöms utifrån dess konsekvenser för barn och familjer. Föräldrarna är de som har huvudansvaret för barnets välbefinnande och ska utifrån familjens livssituation och barnets behov se till barnets bästa.

Utskottet anser i likhet med regeringen att utmaningarna för familjepolitiken handlar om att skapa tid för både familjeliv och yrkesliv på lika villkor för både kvinnor och män och att ge alla barn ekonomisk och social trygghet och förutsättningar för en god relation till båda sina föräldrar. Därtill måste de offentliga systemen utformas på ett sådant sätt att samhället i första hand stöttar och hjälper, inte styr och hindrar.

Utskottet anser att det nuvarande målet för utgiftsområde 12 väl fyller sitt syfte att dels ge barn rimliga uppväxtvillkor och föräldrar möjlighet att förena arbete och familjeliv, dels öka familjernas valfrihet. Målet godkändes av riksdagen i december 2010. Något skäl att nu föreslå riksdagen ett ändrat mål för utgiftsområdet kan utskottet inte se. Utskottet förutsätter dock att regeringen har barnens bästa för ögonen vid utformningen av politiken.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Sf377 (S) yrkande 1 och 2013/14:Sf282 (MP) yrkande 1. Motion 2013/14:So398 (KD) yrkande 1 får anses delvis tillgodosedd med vad utskottet anfört och avstyrks därmed.

Ekonomisk utsatthet bland barnfamiljerna

En grundläggande strävan måste vara att skapa förutsättningar för goda uppväxtvillkor för alla barn. Som regeringen framhåller bör familjepolitiken utformas så att barn i ekonomiskt utsatta hushåll får särskilt stöd, liksom familjer med sjuka barn och barn med funktionsnedsättning. Det är med andra ord en prioriterad uppgift att minska andelen ekonomiskt utsatta barnfamiljer. De behovsprövade förmånerna går därför främst till familjer med låga inkomster eller en relativt stor försörjningsbörda. Den svenska familjepolitiken ger i internationell jämförelse ett omfattande ekonomiskt stöd till barnfamiljer både genom direkta bidrag, t.ex. barnbidrag, och genom att underlätta för föräldrarna att kombinera arbete och familj, t.ex. genom en välutbyggd barnomsorg, rätt till föräldrapenning och föräldraledighet.

Hushåll med barn har generellt sett en lägre ekonomisk standard än hushåll utan barn. Sämst ställt har ensamstående föräldrar, särskilt när det finns flera barn i hushållet, och utrikes födda föräldrar. De ekonomiska familjestöden har särskilt stor betydelse för sådana hushåll. För att förbättra de sämst ställda hushållens ekonomi höjdes flerbarnstillägget den 1 juli 2010. Vidare höjdes både det särskilda bidraget och bidraget till bostadskostnader den 1 januari 2012. Dessutom höjdes föräldrapenningens grundnivå från 180 till 225 kronor per dag från den 1 januari 2013.

Den ekonomiska familjepolitiken innebar att andelen ekonomiskt utsatta barnfamiljer (mätt med det absoluta måttet) minskade från 19 till 11 procent under 2012. Utan den ekonomiska familjepolitiken skulle 30 procent av ensamhushållen med ett barn ha en låg ekonomisk standard medan den faktiska andelen är 19 procent.

I syfte att ytterligare förstärka ekonomin för de barnfamiljer som har den sämsta ekonomin föreslår regeringen nu en höjning av det särskilda bidraget i bostadsbidraget. Utskottet har i tidigare avsnitt ställt sig bakom regeringens förslag.

Som redan nämnts visar Särlevandeutredningens beräkningar att ca 40 procent av de barn som det i dag lämnas underhållsstöd för skulle få ett högre underhåll om föräldrarna i stället reglerade underhållet civilrättsligt. Enligt regeringen kan det vara svårt att mäta ekonomisk utsatthet bland barn med särlevande föräldrar, men om fler skulle reglera underhållsskyldigheten civilrättsligt skulle det ha positiva effekter på faktisk ekonomisk utsatthet. Socialdepartementet har därför tillsatt en interdepartemental arbetsgrupp för en fördjupad översyn av dessa frågor.

I likhet med regeringen anser utskottet att det är viktigt att se den ekonomiska familjepolitiken i ett större sammanhang, där olika områden tillsammans ger möjligheter att förbättra barnfamiljernas välfärd. Eftersom barnfamiljernas inkomster i huvudsak kommer från förvärvsarbete har konjunkturläget stor betydelse för hushållens försörjningsmöjligheter. Arbetslöshet eller brist på heltidsarbete samt låg utbildning kan vara orsaker till en låg ekonomisk standard. Lösningarna på dessa problem finns däremot inte inom den ekonomiska familjepolitiken utan inom andra områden, såsom arbetsmarknads- och utbildningspolitiken samt samhällsekonomin i stort.

Utskottet utesluter inte att det även framdeles kommer att finnas behov av satsningar på behövande familjer och förutsätter att regeringen i samband med kommande budgetprövningar överväger om det finns ekonomiskt utrymme för ytterligare förbättringar av de familjepolitiska stöden eller andra åtgärder som kan gynna barnfamiljerna, t.ex. ett ändrat underhållsstöd.

Mot bakgrund av vad som nu anförts och med hänsyn till den nämnda översynen av underhållsstödet finns det enligt utskottets mening för närvarande inte skäl för riksdagen att ta initiativ till en nationell handlingsplan mot barnfattigdom eller att tillsätta en utredning i syfte att förbättra situa-

tionen för ekonomiskt utsatta barnfamiljer. Inte heller anser utskottet att det finns skäl att vidta några andra åtgärder som har föreslagits i de aktuella motionerna.

Med det anförda avstyrks motionerna 2013/14:Sf279 (S), 2013/14:Sf363 (S), 2013/14:Sf364 (S), 2013/14:Sf365 (S), 2013/14:So493 (S) yrkande 1, 2013/14:So657 (S) yrkande 58 och 2013/14:Sf231 (V) yrkandena 1 och 2.

Föräldraförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. tredelad föräldrapenning, ett utökat antal dagar med föräldrapenning, graviditetspenning, jämställdhetsbonus och tillfällig föräldrapenning.

Jämför reservationerna 36 (S, MP), 37 (SD), 38 (V), 39 (MP), 40 (MP), 41 (SD), 42 (S), 43 (S) och 44 (S).

Gällande ordning

Föräldrapenning

Föräldrapenning betalas ut för totalt 480 dagar i anslutning till ett barns födelse eller adoption. Av de 480 dagarna betalas föräldrapenning ut under 390 dagar med ett belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning, dock lägst 225 kronor per dag (grundnivån). Resterande 90 dagar ersätts lika för alla enligt den s.k. lägstanivån som är 180 kronor per dag. För barn som är födda eller adopterade före den 1 juli 2006 är dock lägstanivån 60 kronor per dag. En förälder som bor och arbetar i Sverige är i regel försäkrad för såväl arbetsbaserad som bosättningsbaserad föräldrapenning. Den som är försäkrad enbart för arbetsbaserad föräldrapenning kan få föräldrapenning på sjukpenningnivå eller grundnivå medan den som är försäkrad enbart för bosättningsbaserad föräldrapenning kan få föräldrapenning på grundnivå och lägstanivå.

När båda föräldrarna är vårdnadshavare har de rätt till hälften var av det totala antalet ersättningsdagar. En förälder kan dock överlåta rätten till föräldrapenning till den andra föräldern med undantag av 60 dagar med sjukpenningbelopp (de s.k. reserverade dagarna). En förälder som är ensam vårdnadshavare har rätt till samtliga föräldrapenningsdagar.

Den 1 juli 2006 höjdes inkomsttakets för beräkning av SGI för föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och havandeskapspenning (nuvarande graviditetspenning) från 7,5 till 10 prisbasbelopp. Den 1 januari 2007 sänktes taket åter till 7,5 prisbasbelopp för tillfällig föräldrapenning och havandeskapspenning. Inkomsttakets för föräldrapenning är fortfarande 10 prisbasbelopp.

I avvaktan på ett regelsystem som baseras på historiska inkomster multipliceras SGI med faktorn 0,97 vid beräkning av dagarsättning, bl.a. föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning.

Föräldrapenning betalas ut med 80 procent av SGI multiplicerad med 0,97, och den kalenderdagberäknas, dvs. delas med 365.

Föräldrapenningen kan utbetalas som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels förmån.

Sedan den 1 januari 2012 gäller att föräldrapenning för samma barn och tid får lämnas till båda föräldrarna samtidigt i högst 30 dagar under barnets första levnadsår, räknat från barnets födelse eller därmed likställd tidpunkt, s.k. dubbeldagar. Om föräldrarna väljer att vara hemma samtidigt ger uttaget av föräldrapenning inte rätt till jämställdhetsbonus. Inte heller går det att använda reserverade dagar för att göra samtidigt uttag av föräldrapenning.

Riksdagen har som redan nämnts ställt sig bakom regeringens förslag i propositionen 2013/14:4 Nya åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen (bet. 2013/14:SfU3, rskr 2013/14:66). I propositionen lämnas bl.a. förslag som innebär att föräldrapenning efter barnets fyraårsdag ska kunna lämnas under högst 96 dagar samt att åldersgränsen för uttag av föräldrapenning höjs från åtta till tolv år. Vidare föreslås att vardera föräldern får rätt till 195 dagar på sjukpenningnivå eller grundnivå och 45 dagar på lägstanivå samt att föräldrapenning inte ska kunna lämnas för längre tid tillbaka än 90 dagar före den dag då ansökan kom in till Försäkringskassan. Förslagen träder i kraft den 1 januari 2014. Bestämmelserna om åldersgränser ska dock tillämpas på föräldrapenning för barn som är födda efter ikraftträdandet.

Tillfällig föräldrapenning

Tillfällig föräldrapenning betalas till en förälder som behöver avstå från förvärvsarbete för vård av sjukt barn som är under tolv år och i vissa fall även vid vård av barn över denna ålder. Tillfällig föräldrapenning kan även betalas ut när barnets ordinarie vårdare (t.ex. dagmamma) är sjuk, när en förälder behöver följa med barnet till en barnvårdscentral m.m. samt till en av föräldrarna vid vårdbehov som uppkommer när den andra föräldern besöker läkare med ett annat barn. För barn som är yngre än 240 dagar kan tillfällig föräldrapenning endast betalas ut om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad eller i vissa speciella situationer, t.ex. om barnet är inlagt på sjukhus och föräldern behöver stanna hemma från sitt arbete för att vårda barnet.

Tillfällig föräldrapenning vid vård av barn som fyllt 12 men inte 16 år kan betalas ut om barnet är i behov av särskild tillsyn och vård på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning. Det kan t.ex. vara när ett barn med långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning blir akut sjukt i en annan sjukdom, när gruntsjukdomen förvärras eller när är ett annars friskt barn blir svårt sjukt och inte klarar sig själv.

För barn som har fyllt 16 år och som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387), förkortad LSS, kan tillfällig föräldrapenning betalas ut tills barnet fyller 21, i vissa fall 23 år. Det gäller om föräldern behöver avstå från att arbeta på grund av sjukdom eller smitta hos barnet. Med sjukdom hos barnet menas att en ny sjukdom har tillstött, eller att grundtillståndet har försämrats. Tillfällig föräldrapenning utbetalas inte för ett vårdbehov som Försäkringskassan redan har tagit hänsyn till vid beviljande av vårdbidrag.

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut under 120 dagar per barn och år, varav högst 60 dagar vid en ordinarie vårdares sjukdom eller smitta. Till föräldrar som har ett allvarligt sjukt barn som är under 18 år kan dock tillfällig föräldrapenning betalas ut under ett obegränsat antal dagar.

Fadern har en särskild rätt till tillfällig föräldrapenning under högst tio s.k. pappadagar i samband med ett barns födelse. Vid adoption eller när två personer har utsetts att gemensamt utöva vårdnad om ett barn tillkommer motsvarande rätt adoptivföräldrarna eller de särskilda vårdnadshavarna.

Tillfällig föräldrapenning kan fr.o.m. den 1 januari 2011 betalas ut under högst tio dagar per förälder och barn i samband med att ett barn som är under 18 år har avlidit. Ersättningen kan betalas ut till båda föräldrarna samtidigt.

Tillfällig föräldrapenning betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels förmån. För den som är anställd tim- eller dagberäknas ersättningen. Dagersättningen blir då 80 procent av SGI multiplicerad med faktorn 0,97 delad med årsarbetstiden uttryckt i timmar eller dagar.

För den som är arbetslös kalenderdagberäknas ersättningen, och dagersättningen blir i sådana fall 80 procent av SGI multiplicerad med 0,97 dividerad med 365. För den som har inkomst av annat förvärvsarbete gäller att SGI delas med 260 dagar och att ersättning betalas ut för högst fem dagar under en sjudagarsperiod.

Som redan nämnts har riksdagen nyligen ställt sig bakom regeringens förslag i propositionen 2013/14:4 Nya åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen (bet. 2013/14:SfU3, rskr. 2013/14:66). I propositionen föreslås bl.a. att tidsperioden för tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit fr.o.m. den 1 januari 2014 förlängs så att förmånen kan tas ut under tio dagar fram till den 90:e dagen efter det att barnet har avlidit.

Graviditetspenning

En försäkrad som är gravid har rätt till graviditetspenning om graviditeten sätter ned hennes förmåga att utföra sitt förvärvsarbete med minst en fjärdedel och hon inte kan omplaceras till annat mindre ansträngande arbete. Detsamma gäller om den gravida kvinnan på grund av risk för bl.a. foster-

skador har stängts av från sitt arbete enligt arbetsmiljölagen (1977:1160). Ersättning kan lämnas tidigast fr.o.m. den 60:e dagen och längst t.o.m. den elfte dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse.

Hel graviditetspenning motsvarar 80 procent av SGI, multiplicerad med faktorn 0,97, och ersättningen, som kalenderdagberäknas, kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån.

Det är dock endast arbetstagare som kan få graviditetspenning på grund av risker i arbetsmiljön. Från och med den 1 januari 2014 kommer även gravida egenföretagare att omfattas av rätten till graviditetspenning vid risker i arbetsmiljön (prop. 2012/13:159, bet. 2012/13:SfU15, rskr. 2013/14:3).

Jämställdhetsbonus

Jämställdhetsbonusen infördes den 1 juli 2008 och var då utformad som en skattereduktion. Systemet var svåröverskådligt och bonusen betalades ut först efter ansökan och långt efter föräldraledigheten. Den 1 januari 2012 förenklades bonusen genom att kravet på ansökan slopades och att bonusen kopplades till utbetalningen av föräldrapenning.

Motionerna

Tredelad föräldrapenning och ett jämställt föräldraskap

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf377 yrkande 4 ett tillkännagivande om ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen. För att utjämna skillnader i lön och arbetsvillkor bör föräldraförsäkringen delas lika mellan föräldrarna. Som ett steg på vägen bör den enligt motionärerna delas i tre lika delar.

I motion 2013/14:Sf246 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda S) begärs ett tillkännagivande om att se över föräldraförsäkringen samt lagstiftningen i syfte att modernisera och underlätta ett jämställt föräldraskap. Motionärerna anser bl.a. att föräldrapenningen ska tredelas.

I motion 2013/14:Sf278 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S) begärs ett tillkännagivande om att man på sikt bör nå en modell som möjliggör för båda föräldrarna att dela lika på föräldraledigheten. En ändring av föräldraförsäkringen är en av de mest effektiva åtgärderna för att skapa jämställda villkor i arbets- och samhällslivet.

I motion 2013/14:Sf372 av Åsa Lindestam (S) begärs ett tillkännagivande om att verka för ett jämnt uttag av föräldrapenning och som ett steg på vägen att dela föräldraförsäkringen i tre lika delar.

Gunvor G Ericson m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2013/14:Sf203 yrkande 8 ett tillkännagivande om att införa en tredelad föräldrapenning med möjlighet att överlåta en tredjedel. Föräldraförsäkringen måste bli mer jämställd och flexibel bl.a. genom att en tredjedel ska kunna överlåtas till en närstående.

Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2013/14:Sf382 yrkande 2 ett tillkännagivande om en tredelad föräldrapenning.

I motion 2013/14:So301 av Maria Ferm m.fl. (MP) begärs i yrkande 5 ett tillkännagivande om att tredela föräldrapenningen samt införa en möjlighet att överlåta en tredjedel på någon annan än vårdnadshavarna.

I motion 2013/14:Sf3 av Magnus Ehrencrona och Gunvor G Ericson (båda MP) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att införa en tredelad föräldrapenning. Enligt motionärerna är det naivt att tro att arbetsgivare inte skulle påverkas av hur statistiken för föräldraledighet ser ut.

I motion 2013/14:Sf340 av David Lång och Per Ramhorn (båda SD) begärs ett tillkännagivande om att föräldraledigheten ska delas upp enligt föräldrarnas egen önskan. Familjerna borde själva få disponera tiden utan statlig inblandning.

Mattias Karlsson m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2013/14:A405 yrkande 3 ett tillkännagivande om en kvotering av föräldraförsäkringen. En kvotering inkräktar på såväl individernas som familjernas valfrihet. Motionärerna avvisar därför befintliga och eventuella framtida kvoteringar av föräldraförsäkringen.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2013/14:Sf250 yrkande 1 ett tillkännagivande om att en individualiserad föräldraförsäkring bör införas. Föräldrapenningdagarna bör delas lika mellan föräldrarna utan möjlighet till överlåtelse.

I motion 2013/14:Sf310 av Patrick Reslow (M) begärs ett tillkännagivande om de s.k. pappamånaderna i föräldraförsäkringen. Föräldrarna bör enligt motionären själva få välja vem av dem som ska ta ut föräldrapenning dagar utan att staten lägger sig i.

I motion 2013/14:Sf373 av Isabella Jernbeck (M) begärs ett tillkännagivande om att ta bort de kvoterade föräldradagarna i föräldraförsäkringen.

I motion 2013/14:Sf335 av Kerstin Lundgren (C) begärs i denna del ett tillkännagivande om behovet av en förändring av föräldraförsäkringen med sikte på mer individualiserad försäkring som täcker alla föräldrar och alla typer av familjer. Fler månader bör enligt motionären avdelas för respektive förälder, alternativt bör man minska de dagar som går att överlåta.

I motion 2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlani (C) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att förbättra och förenkla föräldraförsäkringen till en mer tydlig barn- och föräldraförsäkring. Försäkringen måste enligt motionären dels anpassas till ett modernt samhälls- och arbetsliv och olika familjekonstellationer, dels premiera ett jämställt uttag.

I motion 2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att samtliga föräldradagar fritt ska kunna överlåtas mellan föräldrarna och att de s.k. pappa- och mammamånaderna avskaffas.

Jämställdhetsbonus

I motion 2013/14:Sf210 av Gunvor G Ericson och Maria Ferm (båda MP) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att utreda hur en jämställdhetsbonus till företagen skulle kunna ersätta dagens jämställdhetsbonus. En jämställdhetsbonus som går till företagen i stället för till familjerna bör

prövas, t.ex. i form av en rabatt på föräldraförsäkringsavgiften. En sådan åtgärd skulle ge företagen incitament att jobba för ett mer jämställt uttag av föräldrapenning.

I motion 2013/14:Sf280 av Rickard Nordin (C) begärs ett tillkännagivande om förändring av jämställdhetsbonusen. Familjen bör själv kunna välja om den vill ha bonus eller flera föräldrapenningdagar.

I motion 2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlani (C) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att fördubbla jämställdhetsbonusen för att få ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen.

Samtidigt uttag av föräldrapenning, s.k. dubbeldagar

I motion 2013/14:So301 av Maria Ferm m.fl. (MP) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om att öka möjligheten att under barnets första år utnyttja föräldraförsäkringen samtidigt som den andra vårdnadshavaren från 30 till 90 dagar.

I motion 2013/14:Sf260 av David Lång och Julia Kronlid (båda SD) begärs ett tillkännagivande om att utöka antalet dubbeldagar i föräldraförsäkringen till 60 dagar. En sådan åtgärd kan underlätta för de kvinnor som haft en lång och komplicerad graviditet och förlossning. Dessutom bör de reserverade dagarna kunna användas som dubbeldagar.

I motion 2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlani (C) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om att möjligheten till samtidig föräldraledighet bör öka från 30 till 60 dagar.

Längre tid och höjd nivå i föräldrapenningen

I 2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om möjligheten att utöka antalet föräldradagar med 30 dagar. I samma motion yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om möjligheten att höja grundnivån och lägstanivån i föräldraförsäkringen till 250 kronor per dag.

I motion 2013/14:Sf227 av Yvonne Andersson (KD) begärs ett tillkännagivande om att utreda ersättningsnivån till föräldrar vid tvillingfödsel. Motionären påpekar att vid tvillingfödsel får föräldrarna 480 dagar med föräldrapenning för det första barnet och ytterligare 180 dagar för det andra barnet. Föräldrar som får barnen vid olika tidpunkter får däremot 480 dagar för varje barn.

Föräldraförsäkring och SGI

I motion 2013/14:Sf302 av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (båda S) begärs ett tillkännagivande om behovet av att se över studenter villkor vid föräldraledighet. Motionärerna påpekar att människor skaffar barn allt senare men att det skulle vara bättre för alla om fler skaf-

fade barn redan under studietiden. Däremot är det långt ifrån alla som har arbetat i tillräcklig omfattning för att få en föräldrapenning på sjukpenningnivå.

I motion 2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om möjligheten att skydda den sjukpenninggrundande inkomsten och den föräldrapenninggrundande inkomsten i tre år från barnets födsel.

Överlåtelse av föräldrapenning

I motion 2013/14:Sf309 av Rickard Nordin (C) begärs ett tillkännagivande om överlåtelse av föräldrapenning. Ensamstående föräldrar kan ha det svårt att förena yrkesliv med små barn. Att kunna dela bördan med någon närstående, oavsett vem det är, skulle underlätta. Därför bör ett antal av föräldrapenningdagarna kunna överlätas till två för barnet närstående personer.

Graviditetspenning

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i motion 2013/14:Sf377 yrkande 5 ett tillkännagivande om graviditetspenning. Föräldraförsäkringsutredningen har i betänkande Reformerad föräldraförsäkring (SOU 2005:73) föreslagit att en månad med graviditetspenning införs i slutet på graviditeten. Motionärerna anser att det finns anledning att ytterligare analysera för- och nackdelar med en "graviditetsmånad".

I motion 2013/14:Sf277 av Carina Adolfsson Elgestam (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av en översyn av regelverket kring socialförsäkringsförmåner vid graviditet. Någon översyn av regelverket har ännu inte kommit till stånd trots utskottets tillkännagivande.

I motion 2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om att utreda införandet av en generell graviditetspenning den sista månaden av graviditeten.

Tillfällig föräldrapenning

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i motion 2013/14:Sf377 yrkande 7 ett tillkännagivande om att stegvis höja taket till tio prisbasbelopp i den tillfälliga föräldrapenningen. Det låga taket försvårar enligt motionärerna för familjer som vill men inte har råd att dela på vården av ett sjukt barn.

I motion 2013/14:Sf285 av Ann-Britt Åsebol (M) begärs ett tillkännagivande om parallell utbetalning av tillfällig föräldrapenning. Om båda föräldrarna måste vara på sjukhus med ett sjukt barn måste t.ex. mor- eller farföräldrar ta hand om de hemmavarande barnen. Problem kan dock uppstå om de fortfarande yrkesarbetar. Tillfällig föräldrapenning bör därför kunna betalas ut även till en annan person.

I motion 2013/14:Sf322 av Lars Beckman (M) begärs ett tillkännagivande om tillfällig föräldrapenning för föräldrar till barn med funktionsnedsättning. Föräldrar till ungdomar i åldern 16–21 år som omfattas av LSS har inte rätt till tillfällig föräldrapenning vid sjukdom som beror på funktionsnedsättningen. Det krävs en ny sjukdom eller ett förvärrat grundtillstånd för att få tillfällig föräldrapenning. Det innebär att de inte kan få ersättning t.ex. vid läkarbesök eller besök vid barn- och ungdomsrehabiliteringen. Detta bör enligt motionären beaktas i kommande utredningar.

I motion 2013/14:Sf291 av Hans Backman m.fl. (FP) begärs ett tillkännagivande om en möjlighet för företagare att använda tillfällig föräldrapenning för betalning av hushållsnära tjänster vid vård av sjukt barn. Samma person eller företag som föräldrarna anlitar för barntillsyn någon eftermiddag eller kväll skulle även kunna anlitas när vattkopporna slagit till. Det bör således bli möjligt att överlåta tillfällig föräldrapenning till den som utför tjänster inom hushållstjänstsystemet.

I motion 2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlani (C) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att införa en jämställdhetsbonus i den tillfälliga föräldrapenningen för vård av sjukt barn. I samma motion yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att pappans tio dagar i den tillfälliga föräldrapenningen ska kunna fördelas också till ytterligare högst två närstående vuxna i barnets närhet. För vårdnadshavare som är ensamstående eller lever i annan konstellation borde t.ex. pappans tio dagar kunna delas med ytterligare en närstående person.

I motion 2013/14:Sf335 av Kerstin Lundgren (C) begärs i denna del ett tillkännagivande om behovet av en förändring av föräldraförsäkringen som täcker alla föräldrar och alla typer av familjer. För att underlätta för alla familjetyper, t.ex. bonus- eller hbtq-familjer, bör pappans tio dagar i den tillfälliga föräldrapenningen kunna överlåtas till någon annan närstående. För ensamstående som t.ex. gjort provrörsbefruktning bör de tio pappadagarna kunna överlåtas till en närstående.

I motion 2013/14:Sf221 av Irene Oskarsson (KD) begärs ett tillkännagivande om att förändra möjligheterna till uttag av tillfällig föräldrapenning för föräldrar med barn upp till 18 år. Att inte föräldrar till barn i åldern 16–18 år har rätt till tillfällig föräldrapenning innebär att de inte kan vara med på sjukhus eller vid sjukvårdsbesök trots att ungdomar i den åldern är enligt motionären juridiskt sett fortfarande barn.

Övrigt om föräldraförsäkringen

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i motion 2013/14:Sf379 yrkande 22 ett tillkännagivande om villkoren för egenföretagare. Motionärerna anser att det är bra att gravida egenföretagare får graviditetspenning på grund av risker i arbetsmiljön men att det finns anledning att se över om andra förändringar behövs.

I motion 2013/14:C420 av Meeri Wasberg och Marie Nordén (båda S) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att se över möjligheten att frysa den individuella delen i föräldraförsäkringen i avvaktan på ett definitivt besked i händelse av vårdnadstvist. Innan faderskapet är fastställt kan mamman vid vårdnadstvist hinna ta ut samtliga föräldrapenningdagar.

I motion 2013/14:C379 av Patrick Reslow (M) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att göra en översyn av regelverket för utbetalning av föräldrapenning. Enligt motionären är det otillfredsställande att föräldrapenning inte kan utges innan faderskapet är fastställt.

I motion 2013/14:N328 av Désirée Pethrus (KD) begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om att se över hur föräldrapenning och RUT-avdrag ännu mer kan uppmuntra till företagande i samband med föräldraskap. Att låta bli att driva företag när man har barn kan leda till en lång period med nedlagt företagande. Därför behöver stödsystem som föräldraförsäkringen och RUT-avdragssystemet ses över i syfte att uppmuntra båda föräldrarna att driva företag samtidigt som barnen är små.

Utskottets ställningstagande

Tredelad föräldrapenning och ett jämställt föräldraskap

När det gäller frågan om en tredelad föräldrapenning eller en ökad individualisering av föräldrapenningen anser utskottet att familjepolitiken bl.a. bör syfta till att stärka familjens makt över sin livssituation och öka familjernas valfrihet. En fortsatt ökning av männens uttag av föräldrapenning är dock önskvärd. Vissa åtgärder har vidtagits som verkar i denna riktning, nämligen ett högt tak i föräldrapenningen och införandet av en jämställdhetsbonus. Därtill kommer att ersättningsnivåerna i föräldrapenningen från den 1 januari 2014 kommer att vara delade lika mellan föräldrar med gemensam vårdnad om ett barn. Det innebär att föräldrarna får rätt till 195 dagar på sjukpenningnivå eller grundnivå och 45 dagar på lägstanivå vardera. Sistnämnda åtgärd minskar i viss mån flexibiliteten i föräldraförsäkringen men innebär samtidigt en ökad individualisering av föräldrapenningen och ett förtydligande av föräldrarnas ansvar för barnet. Enligt utskottets mening kommer detta att bidra till ett mer jämställt uttag av föräldrapenning.

Med hänsyn till vad nu anförts kan utskottet inte tillstyrka förslag om en föräldrapenning som ytterligare begränsar föräldrarnas rätt att välja hur föräldrapenningdagarna ska fördelas mellan dem.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2013/14:Sf377 (S) yrkande 4, 2013/14:Sf246 (S), 2013/14:Sf278 (S), 2013/14:Sf372 (S), 2013/14:Sf203 (MP) yrkande 8, Sf382 (MP) yrkande 2, 2013/14:So301 (MP) yrkande 5, 2013/14:Sf3 (MP) yrkande 3, 2013/14:Sf340 (SD), 2013/14:A405 (SD) yrkande 3, 2013/14:Sf250 (V) yrkande 1, 2013/14:Sf310 (M), 2013/14:Sf373 (M), 2013/14:Sf335 (C), 2013/14:Sf360 (C) yrkande 1 och 2013/14:Sf201 (KD) yrkande 4.

Jämställdhetsbonus

Som redovisats ovan infördes jämställdhetsbonusen den 1 juli 2008 och var då utformad som en skattereduktion. Sedan den 1 januari 2012 är bonusen i stället kopplad till utbetalningen av föräldrapenning. När den förälder som tagit ut lägst antal dagar tar ut föräldrapenning på sjukpenning- eller grundnivå får vardera föräldern 50 kronor per dag. Ett helt jämställt uttag av föräldrapenning ger totalt 13 500 kronor i bonus.

Utskottet anser att det ännu är för tidigt att utvärdera jämställdhetsbonusen i dess förenklade form. Innan så sker är utskottet inte berett att ställa sig bakom vare sig krav på fördubblad bonus eller att föräldrar ska få välja mellan bonus och fler föräldrapenningdagar. Inte heller är det enligt utskottet aktuellt att ersätta dagens jämställdhetsbonus med en jämställdhetsbonus för företagen. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Sf210 (MP) yrkande 1, 2013/14:Sf280 (C) och 2013/14:Sf360 (C) yrkande 2.

Utskottet vill tillägga att en offentlig utfrågning anordnades den 26 november 2014 om vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus och att den stenografiska uppteckningen från utfrågningen kommer att publiceras i skriftserien Rapporter från riksdagen (RFR).

Samtidigt uttag av föräldrapenning, s.k. dubbeldagar

Två föräldrar kan i princip inte vara lediga med föräldrapenning samtidigt för samma barn. Motivet till detta är att barnets tid med föräldrarna i annat fall förkortas. Sedan den 1 januari 2012 gäller dock att ett barns föräldrar kan få föräldrapenning samtidigt i 30 dagar under barnets första levnadsår. Även vid t.ex. föräldrautbildning och besök i förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg kan föräldrar få föräldrapenning samtidigt.

Ett samtidigt uttag av föräldrapenning innebär ett avsteg från principen om att två föräldrar normalt inte ska kunna uppbära föräldrapenning samtidigt för att vårda ett barn. Med hänsyn härtill anser utskottet att antalet dubbeldagar inte bör utökas. Inte heller anser utskottet att det ska vara möjligt att använda reserverade dagar för att göra ett samtidigt uttag av föräldrapenning.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2013/14:So301 (MP) yrkande 6, 2013/14:Sf260 (SD) och 2013/14:Sf360 (C) yrkande 6.

Längre tid och höjd nivå i föräldrapenningen

Utskottet konstaterar att föräldrapenningens grundnivå höjdes från 180 till 225 kronor per dag så sent som den 1 januari 2013.

Enligt utskottet är det inte aktuellt att föreslå riksdagen ytterligare en höjning av grundnivån. Inte heller kan utskottet förorda att lägstanivån höjs eller att antalet föräldrapenningdagar utökas. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Sf201 (KD) yrkandena 1 och 5 samt 2013/14:Sf227 (KD).

Föräldraförsäkring och SGI

I vissa skyddsvärda situationer finns möjlighet för en försäkrad att behålla en tidigare SGI även om förvärvsarbetet har upphört, s.k. SGI-skyddad tid. Det gäller t.ex. föräldralediga och studerande. En förälder som helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för vård av barn har fram till barnets ettårsdag rätt till SGI-skydd. Skyddet kan fortsätta även efter barnets ettårsdag om föräldern i oavbruten följd är helt eller delvis ledig från förvärvsarbete och under den tiden uppbär föräldrapenning.

Om föräldrarnas SGI sänkts när barnet fyllt ett år, ska föräldrapenning ändå beräknas på grundval av tidigare SGI fram till barnets tvåårsdag. Fortsatt beräkning efter samma grund ska ske om kvinnan blivit gravid innan barnet uppnått ett år och nio månader (den s.k. 2,5-årsregeln). Detta gäller båda föräldrarna fram tills det nya barnet fyller två år.

Utskottet noterar att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har i uppdrag att bl.a. utreda och föreslå nya regler för det inkomstunderlag som ska användas för beräkning av olika dagarsättningar inom socialförsäkringen (dir. 2010:48). Utgångspunkten är att inkomstunderlaget ska baseras på historiska (faktiska) inkomster. I uppdraget ingår även att särskilt beakta de skyddsvärda situationer som kan finnas, t.ex. för dem som är föräldralediga eller studerande. Utredningen beräknas slutföra sitt uppdrag den 31 januari 2015. Utskottet anser att det saknas skäl att föregripa utredningsresultatet och avstyrker därmed motionerna 2013/14:Sf302 (S) och 2013/14:Sf201 (KD) yrkande 2.

Överlåtelse av föräldrapenning

Enligt vad som anges i budgetpropositionen för 2014 vill regeringen ytterligare förbättra möjligheterna för ensamstående föräldrar att använda föräldrapenningen. Försäkringskassan har därför på regeringens uppdrag bl.a. utrett möjligheterna för en förälder med ensam vårdnad att överlåta en del av föräldrapenningen på någon annan person som inte är förälder.

Frågan om att överlåta föräldrapenningen i denna situation till annan person bereds för närvarande av regeringen. Med hänsyn härtill får motion 2013/14:Sf309 (C) anses i huvudsak tillgodosedd och avstyrks därför.

Graviditetspenning

Utskottet konstaterar att inte bara Föräldraförsäkringsutredningen utan även Arbetsförmågeutredningen i betänkandet Gränslandet mellan sjukdom och arbete (SOU 2009:89) har föreslagit att en graviditetspenning ska kunna betalas ut under högst 30 dagar och tidigast 30 dagar före beräknad förlossning.

I samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2011 föreslog utskottet i betänkande 2010/11:SfU1 att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande till regeringen om en särskild översyn av regelverket och tillämpningen av de olika socialförsäkringsförmåner som kan komma i fråga vid

graviditet samt överväga om det behövs förändringar eller förtydliganden i socialförsäkringsbalken. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2010/11: 121).

Regeringen gav under 2011, som en följd av tillkännagivandet, Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag att analysera tillämpningen av lagstiftningen inom graviditetspenning och sjukpenning i ärenden som rör kvinnor med graviditetsrelaterade besvär. ISF angav i sitt svar på regeringsuppdraget att det finns tillämpningsproblem främst avseende graviditetspenningen. Regeringen gav därefter i regleringsbrevet för 2013 Försäkringskassan i uppdrag att analysera rättsläget när det gäller gravida försäkrades rätt till sjukpenning. Vidare uppdrog regeringen i maj 2013 åt ISF att följa upp tillämpningen av lagstiftningen om graviditetspenning.

I samband med utskottets behandling av regeringens proposition 2012/13: 159 Graviditetspenning till gravida egenföretagare på grund av risker i arbetsmiljön tillstyrkte utskottet förslaget att gravida egenföretagare fr.o.m. den 1 januari 2014 ska omfattas av rätten till graviditetspenning på grund av risker i arbetsmiljön. Detta blev också riksdagens beslut (bet. 2012/13: SfU15, rskr. 2013/14:3). Samtidigt uttalade regeringen att det utöver uppdragen till Försäkringskassan och ISF för närvarande inte behövs några ytterligare åtgärder vad gäller socialförsäkringsförmåner till gravida. Regeringen ansåg att utskottets tillkännagivande därmed var slutbehandlat.

Beträffande frågan om en generell graviditetspenning ansåg utskottet i nyss nämnda betänkande att det fanns skäl att anta att ett införande av en generell graviditetspenning skulle få till följd att flertalet gravida skulle få graviditetspenning i slutet av graviditeten och att frånvaron från arbetsmarknaden därmed skulle förlängas. Utskottet ansåg också att det fanns skäl att avvakta Försäkringskassans analys av rättsläget rörande gravida försäkrades rätt till sjukpenning och ISF:s förnyade uppföljning av tillämpningen av lagstiftningen om graviditetspenning. Utskottet avstyrkte därför ett motionsyrkande om en generell graviditetspenning. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Sf377 (S) yrkande 5, 2013/14:Sf277 (S) och 2013/14:Sf201 (KD) yrkande 7.

Tillfällig föräldrapenning

Utskottet är som framgår ovan inte berett att ställa sig bakom förslag om en höjning av inkomsttakiet bl.a. i den tillfälliga föräldrapenningen. Utskottet finner det för närvarande inte heller motiverat att införa en ordning som innebär att tillfällig föräldrapenning i vissa fall ska kunna betalas ut såväl till båda föräldrarna som till en eller flera andra personer. Motionerna 2013/14:Sf377 (S) yrkande 7, 2013/14:Sf385 (M), 2013/14:Sf360 (C) yrkande 5 och 2013/14:Sf335 (C) i denna del avstyrks därför.

Inom ramen för den tillfälliga föräldrapenningen finns det möjligheter för föräldrar att överlåta rätten till tillfällig föräldrapenning till någon annan försäkrad som avstår från sitt förvärvsarbete för att vårda barnet om

det är sjukt eller om den ordinarie vårdaren är sjuk. Utskottet finner därför inte skäl att utvidga denna rätt till att avse betalning till ett företag som i stället för föräldern vårdar ett sjukt barn. Motion 2013/14:Sf291 (FP) avstyrks därmed.

Utskottet avser inte att för närvarande föreslå några förändringar vad gäller möjligheterna att uppbära tillfällig föräldrapenning för vård av barn över tolv år. Utskottet avstyrker därför motionerna 2013/14:Sf322 (M) och 2013/14:Sf221 (KD).

När det gäller frågan om att införa jämställdhetsbonus i den tillfälliga föräldrapenningen är det enligt utskottet inte aktuellt att föreslå att riksdagen gör ett uttalande i frågan. Motion 2013/14:Sf360 (C) yrkande 3 avstyrks därför.

Övrigt om föräldraförsäkringen

Föräldrapenning kan betalas ut till försäkrade föräldrar. För att en pappa ska kunna få rätt till föräldrapenning krävs att faderskapet är fastställt. Utskottet ser inte något skäl att föreslå en ändring av detta förhållande. Motionerna 2013/14:C420 (S) yrkande 2 och 2013/14:C379 (M) yrkande 2 avstyrks därmed.

Genom ändringar i trygghetssystemet för företagare den 1 juli 2010 har likabehandlingen av företagare och anställda ökat. För egenföretagare räknas SGI med utgångspunkt i den taxerade nettoinkomsten. Den tidigare regeln om att SGI högst kunde beräknas motsvara en s.k. jämförelseinkomst, dvs. skälig lön för liknande arbete för annans räkning, har slopats. Vidare har det införts regler om ett generellt uppbyggnadsskede på 24 månader då SGI ska motsvara minst vad en anställd skulle få för ett liknande arbete. Även i den tillfälliga föräldrapenningen har det införts regler som mer liknar dem som gäller för anställda. Det innebär att delningstalet vid en beräkning av denna förmån för egenföretagare har ändrats från 365 till 260 dagar och att den betalas ut i högst fem kalenderdagar under en sjukdagsperiod. Vidare får som nämnts gravida egenföretagare fr.o.m. den 1 januari 2014 rätt till graviditetspenning på grund av risker i arbetsmiljön.

Utskottet anser med hänsyn till vad utskottet nu anfört att det saknas skäl att göra en översyn med avseende på egenföretagare och deras rätt till föräldraförsäkringsförmåner. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2013/14:Sf379 (S) yrkande 22 och 2013/14:N328 (KD) yrkande 7.

Underhållsstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om återbetalningsskyldighet, umgängesavdrag och ett nytt statligt förskottsbidrag.

Jämför reservation 45 (V).

Gällande ordning

Genom underhållsstödet garanterar samhället att barn till särlevande föräldrar får ett visst underhåll även när den bidragsskyldiga föräldern inte fullgör sin underhållsskyldighet. Stödet utbetalas av Försäkringskassan till den förälder som barnet bor och är folkbokfört hos. Ett barn som varaktigt bor hos båda föräldrarna (växelvist boende) och är folkbokfört hos en av dem kan också ha rätt till underhållsstöd. När barnet bor varaktigt hos båda föräldrarna kan stödet delas och betalas ut till båda föräldrarna. Om barnet har fyllt 18 år betalas stödet ut direkt till barnet.

Underhållsstödet utbetalas med högst 1 273 kronor per barn och månad. Regelverket ändrades den 1 februari 2006 då bl.a. underhållsstödet höjdes med 100 kronor per månad och den bidragsskyldiges grundavdrag ökade från 72 000 kronor till 100 000 kronor. Vidare vidgades rätten till umgängesavdrag.

När underhållsstöd lämnas till ett barn och det finns en bidragsskyldig förälder, ska föräldern förskottsvis för varje månad betala ett belopp till Försäkringskassan som helt eller delvis motsvarar underhållsstödet. Hur stort belopp som ska återbetalas beror på den bidragsskyldiges inkomst och det totala antalet barn.

Motionerna

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2013/14:Sf266 yrkande 3 ett tillkännagivande om att regeringen bör ändra beräkningsgrunden för återbetalning av underhållsstöd. Återbetalningsskyldigheten baseras i dag på inkomsten två år tillbaka i tiden. Det skapar problem för den som får stora förändringar av sin inkomst. Återbetalning bör i stället bestämmas utifrån aktuell inkomst om inkomsten minskar mer än 15 procent. I samma motion yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att utreda förbättringar när det gäller umgängesresor. Barn drabbas när en förälder som bor långt borta inte har råd att betala resorna för att träffas. Det bör därför inom underhållsstödssystemet införas en möjlighet för umgängesföräldrar att söka ekonomiskt stöd för resor.

I motion 2013/14:Sf205 av Jan Ertsborn (FP) begärs ett tillkännagivande om att skapa ett nytt statligt förskottsbidrag som baseras på föräldrarnas civilrättsliga avtal om underhållsbidrag. Underhållsstödet har enligt

motionären kommit att bli norm för underhållsbidragets storlek. Mer än vart tionde barn får därför inte det underhåll som de har rätt till enligt föräldrabalken.

Utskottets ställningstagande

Frågor om beräkning av inkomstunderlaget för återbetalningsskyldighet har tidigare varit föremål för utskottets bedömning (senast i bet. 2012/13: SfU3). Utskottet bedömde då att det var administrativt fördelaktigt att basera återbetalningsskyldigheten på den taxerade inkomsten, som är fastställd och lätt tillgänglig, jämfört med en uppgiven aktuell inkomst. Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och avstyrker därmed motion 2013/14: Sf266 (V) yrkande 3.

Om den förälder som barnet ska umgås med är bosatt på en annan ort än barnet är umgänget ofta förenat med särskilda kostnader. Den förälder som barnet bor tillsammans med ska enligt regler i föräldrabalken ta del i kostnaderna för de resor som föranleds av barnets behov av umgänge med den andra föräldern. Det ska ske efter vad som är skäligt med hänsyn till föräldrarnas ekonomiska förhållanden och övriga omständigheter. Resekostnader i samband med umgänge kan, om behov finns, även berättiga till bistånd enligt 4 kap. socialtjänstlagen (2001:453). Kommunerna har en skyldighet att hjälpa föräldrar att beräkna och avtala om fördelning av kostnader för umgängesresor. Utskottet är inte berett att föreslå riksdagen ett förbättrat umgängesavdrag och avstyrker därmed motion 2013/14:Sf266 (V) yrkande 4.

Som redovisats ovan anser regeringen att det finns behov av mer stöd och rådgivning om civilrättslig underhållsreglering utanför underhållsstödet, och att regeringen avser att återkomma bl.a. med förslag till hur föräldrar kan ges bättre stöd för att i en större utsträckning reglera underhåll till barn. Med hänsyn härtill får motion 2013/14:Sf205 (FP) anses i huvudsak tillgodosedd. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Utskottet noterar att regeringen i proposition 2012/13:189 Förstärkta samarbetssamtal har föreslagit att kommunerna fr.o.m. den 1 juli 2014 ska vara skyldiga att bereda föräldrar möjlighet att i samarbetssamtal ta upp frågor som gäller barnets försörjning. Enligt propositionen bör en utgångspunkt för samtalet vara information om föräldrarnas försörjningsplikt. Riksdagen har på socialutskottets förslag i betänkande 2013/14:SoU4 tillstyrkt regeringens förslag (rskr. 2013/14:61).

Adoptionsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om höjning och indexering av adoptionskostnadsbidraget.

Gällande ordning

Adoptionskostnadsbidrag kan lämnas till försäkrade föräldrar för kostnader vid adoption av barn som inte är svenska medborgare, inte har fyllt tio år och som inte är bosatta här i landet när föräldrarna får dem i sin vård. Bidrag lämnas för närvarande med 40 000 kronor för varje barn och administreras av Försäkringskassan.

Adoptionskostnadsbidrag lämnas för adoptioner som förmedlas av en sammanslutning som är auktoriserad enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling. Bidraget avser att ersätta de extra kostnader för resor och andra omkostnader som uppstår vid adoption av utländska barn. Bidraget är lika stort oavsett från vilket land adoptionen sker och oavsett vilka kostnader som adoptivföräldrarna faktiskt har haft. Även en ensamstående person kan få adoptionskostnadsbidrag.

Motionerna

I motion 2013/14:Sf292 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) begärs ett tillkännagivande om en översyn av adoptionsbidraget. Bidraget har inte höjts sedan 2001 då det höjdes till 40 000 kronor. Det täcker endast ca 20 procent av kostnaderna för en adoption. 2001 täcktes ca 40 procent av kostnaderna. Vidare anser motionären att bidraget bör indexeras.

I motion 2013/14:Sf311 av Mikael Oscarsson och Roland Utbult (båda KD) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att höja och indexera adoptionsbidraget.

Utskottets ställningstagande

Adoptionskostnadsbidraget täcker en allt mindre del av kostnaderna för en adoption. Senast i betänkande 2012/13:SfU1 framhöll utskottet att det inte har något att invända mot att adoptionskostnadsbidraget höjs när det statsfinansiella läget ger utrymme för det. Utskottet var dock inte berett att föreslå ett tillkännagivande om detta. Utskottet vidhåller detta ställningstagande. Motionerna 2013/14:Sf292 (FP) och 2013/14:Sf311 (KD) får anses i vart fall delvis tillgodosedda med vad utskottet anfört och avstyrks därför.

Vårdbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om översyn och delning av vårdbidraget.

Jämför reservation 46 (S).

Gällande ordning

Vårdbidrag betalas ut till föräldrar med hemmavarande barn som på grund av sjukdom, utvecklingsstörning eller annat funktionshinder är i behov av särskild tillsyn eller vård under minst sex månader. Förmånen kan betalas ut t.o.m. juni månad det år barnet fyller 19 år. Vid bedömning av rätten till vårdbidrag beaktas även merkostnader på grund av barnets sjukdom eller funktionshinder. Bidraget kan också betalas ut med beaktande av enbart merkostnader.

Om båda föräldrarna har rätt till vårdbidrag för ett visst barn betalas bidraget ut till den förälder som står för den huvudsakliga tillsynen och vården av barnet. Om båda föräldrarna begär det ska i stället halva bidraget betalas ut till var och en av dem. En förutsättning för det är att föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet och att båda tar del i vården av barnet. En begäran om delning kan återkallas av en av föräldrarna.

Vårdbidrag betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån utgör 250 procent av prisbasbeloppet (111 000 kronor 2014). Utöver detta belopp kan ersättning för merkostnader som motsvarar minst 18 procent av prisbasbeloppet (7 992 kronor 2014) betalas ut. Detta förutsätter att vård- och tillsynsbehovet av ett barn är så stort att det räcker för att grunda rätten till helt vårdbidrag. Vårdbidrag för enbart merkostnader kan betalas ut om merkostnaderna uppgår till minst 36 procent av prisbasbeloppet (15 984 kronor 2014). Vårdbidraget, utom den del som motsvarar merkostnader, är skattepliktigt och pensionsgrundande.

Motionen

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf377 yrkande 12 ett tillkännagivande om barn med behov av särskilt stöd och om vårdbidraget. Många föräldrar vittnar om hur bedömningarna av rätten till vårdbidrag skiftar beroende på var man bor, vilken handläggare man har och hur väl man klarar att argumentera för sin sak. En översyn bör därför göras. Vidare bör föräldrarna kunna dela vårdbidraget i likhet med barnbidraget.

Utskottets ställningstagande

Av propositionen framgår att Socialdepartementet har tillsatt en interdepartemental arbetsgrupp för att göra en översyn av förmånerna bilstöd, handikappersättning och vårdbidrag. Syftet är att stöden ska göras mer förutsägbara, rättssäkra och hållbara över tid. Målet med översynen är att åstadkomma ett mer sammanhållet och ändamålsenligt system för ersättning och för merkostnader för personer med funktionsnedsättning. Arbetsgruppen påbörjade sitt arbete under januari 2013 och ska lämna sitt förslag hösten 2014.

Enligt utskottet bör resultatet av nämnda översyn avvaktas. Utskottet anser att motion 2013/14:Sf377 (S) yrkande 12 är tillgodosedd med vad utskottet anfört. Motionsyrkandet avstyrks.

Bostadsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. åldersgränsen för hushåll utan barn, återbetalning av bostadsbidrag och om en översyn av bostadsbidraget.

Jämför reservationerna 47 (S) och 48 (V).

Gällande ordning

Bostadsbidrag kan betalas ut dels till barnfamiljer, dels till hushåll utan barn om sökanden har fyllt 18 men inte 29 år. Bidrag beräknas med hänsyn till bl.a. familjens inkomst, antalet barn, bostadskostnaden och bostadens storlek. Ett preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst, betalas ut med ett månadsbelopp. Den som får preliminärt bostadsbidrag är skyldig att anmäla ändringar av inkomsten och andra förhållanden som kan påverka bidragets storlek. Det slutliga bostadsbidraget bestäms när inkomsttaxeringen för det år som bidraget har betalats ut för är klar. Om hushållet har fått ett för lågt preliminärt bidrag betalar Försäkringskassan ut ytterligare bidrag. Om hushållet i stället har fått ett för högt preliminärt bidrag kan hushållet bli återbetalningsskyldigt. Skyldigheten att betala ut bidrag eller att återbetala vad som har betalats ut för mycket gäller dock bara om skillnaden mellan det slutliga och preliminära bidraget är 1 200 kronor eller mer.

Motionerna

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf377 yrkande 10 ett tillkännagivande om behovet av en översyn av bostadsbidragen som ett bostadspolitiskt och familjepolitiskt instrument. En översyn är angelägen mot bakgrund av de senaste årens förändringar av bostadsbidraget.

I motion 2013/14:Sf235 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av en översyn av bostadsbidraget. För den som bli arbetslös bör bostadsbidraget beräknas på aktuell inkomst och inte på föregående års inkomster.

I motion 2013/14:Sf248 av Catharina Bråkenhielm (S) begärs ett tillkännagivande om en översyn av bostadsbidraget. I dag går gränsen för att få bostadsbidrag vid 29 år för dem utan barn. Det bör vara den ekonomiska situationen och inte åldern som bör vara avgörande för rätten till bostadsbidrag.

I motion 2013/14:Sf286 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S) begärs ett tillkännagivande om att den övre gränsen på 29 år för att få bostadsbidrag bör ses över. Lagstiftningen bör inte konservera normer som säger att man vid 29 års ålder ska ha familj och barn.

I motion 2013/14:Sf217 av Markus Wiechel (SD) begärs ett tillkännagivande om en förändring av återbetalningskravet när det gäller bostadsbidrag för att ingen ska välja bort ett eventuellt arbete. Om en arbetslös under året får ett arbete tvingas han eller hon betala tillbaka bostadsbidrag, vilket kan minska incitamenten för att arbeta. Ingen återbetalning bör därför ske för den som under året fått ett arbete.

Markus Wiechel m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2013/14:C389 yrkande 5 ett tillkännagivande om en förändring av återbetalningskravet när det gäller bostadsbidrag.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2013/14:Sf267 ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning om bostadsbidraget. De frågor som måste belysas är reglerna för inkomstgränser, högsta bostadskostnad, ytnormer, åldersgränsen för ensamhushåll och återkrav.

Utskottets ställningstagande

Den omläggning av politiken som inleddes i samband med regeringsskiftet hösten 2006 innebär att en rad åtgärder har vidtagits för att stärka möjligheten till egen försörjning genom arbete och minska bidragsberoendet. En politik med den inriktningen kommer successivt att minska behovet av såväl bostadsbidrag som övriga bidragssystem.

Samtidigt måste utskottet konstatera att bostadsbidraget i dag har en allt större betydelse för de ekonomiskt svaga hushållens möjligheter att finansiera sitt boende. Till skillnad från generella bidrag har också bostadsbidragen den fördelen att de är riktade mot en avgränsad grupp och därmed är ett träffsäkert stöd till ekonomiskt utsatta personer.

Utskottet anser att de grupper i samhället som i första hand bör få rätt till bostadsbidrag är barnfamiljer och yngre personer utan barn, vilket också är den målgrupp till vilken bidraget riktar sig. Med hänsyn härtill och då utskottet inte kan se något skäl att i nuläget göra en översyn av

bostadsbidraget avstyrks motionerna 2013/14:Sf377 (S) yrkande 10, 2013/14:Sf235 (S), 2013/14:Sf248 (S), 2013/14:Sf286 (S) och 2013/14:Sf267 (V).

Inte heller anser utskottet att det är motiverat att ändra reglerna om återbetalning av bostadsbidrag. Motionerna 2013/14:Sf217 (SD) och 2013/14:C389 (SD) yrkande 5 avstyrks därför.

Vårnadsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att avskaffa vårdnadsbidraget och om att kommunerna själva ska få bestämma vårdnadsbidragets storlek.

Jämför reservation 49 (S, MP, V).

Gällande ordning

En kommun kan sedan den 1 juli 2008 lämna vårdnadsbidrag för barn som fyllt ett men inte tre år. Ett villkor är att föräldrapenning med sjukpenningbelopp har lämnats för sammanlagt 250 dagar. Barnet måste också vara folkbokfört i kommunen. Vårdnadsbidrag kan betalas ut som ett skattefritt kommunalt bidrag på högst 3 000 kronor per månad. Villkoret för att få fullt vårdnadsbidrag är att barnet inte utnyttjar den offentligt finansierade barnomsorgen. Föräldern kan förvärvsarbeta och samtidigt få vårdnadsbidrag om barnomsorgen ordnas på något annat sätt. Vårdnadsbidraget kan inte lämnas till en vårdnadshavare som erhåller vissa ersättningar, t.ex. arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd, introduktionsersättning eller föräldrapenning. Kommunerna får lämna reducerat vårdnadsbidrag som bestäms till en eller flera nivåer där nivån på bidraget svarar mot ett visst antal timmar i förskolan.

Motionerna

Tomas Eneroth m.fl. (S) begär i kommittémotion 2013/14:Sf377 yrkande 8 ett tillkännagivande om att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget. Enligt motionärerna begränsar vårdnadsbidraget kvinnors frihet och självbestämmande, och barnen får inte chans att ta del av förskolans pedagogiska verksamhet. Ett likalydande yrkande finns i motion 2013/14:Sf308 av Anna Wallén (S).

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2013/14:Sf250 yrkande 6 beslut om att avskaffa vårdnadsbidraget. Motionärerna anser att vårdnadsbidraget motverkar jämställdheten och är en fattigdomsfälla för invandrade kvinnor utan arbete.

I motion 2013/14:A262 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att avskaffa vårdnadsbidraget för att främja jämställdhet och underlätta invandrade kvinnors etablering i arbetslivet.

I motion 2013/14:Sf297 av Mikael Oscarsson (KD) begärs ett tillkännagivande om att lagstiftningen av hänsyn till det kommunala självstyret inte bör begränsa beloppet för det kommunala vårdnadsbidraget till 3 000 kronor per månad.

Utskottets ställningstagande

Införandet av ett frivilligt kommunalt finansierat vårdnadsbidrag är en del av regeringens familjepolitiska reform. För att föräldrar ska kunna få mer tid med sina barn när barnen är små skapades en möjlighet för kommuner att införa ett vårdnadsbidrag. En utgångspunkt för vårdnadsbidraget är att familjer kan fatta rationella beslut utifrån sina egna förutsättningar. Vårdnadsbidraget innebär en möjlighet för föräldrar att ge sina barn ökad trygghet under de första åren. Mot bakgrund härav är utskottet inte berett att ställa sig bakom ett avskaffande av vårdnadsbidraget. Utskottet är inte heller berett att stödja krav på att kommunerna själva ska kunna bestämma vårdnadsbidraget storlek.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2013/14:Sf377 (S) yrkande 8, 2013/14:Sf308 (S), 2013/14:Sf250 (V) yrkande 6, 2013/14:A262 (V, MP) yrkande 4 och 2013/14:Sf297 (KD).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

- 1. Allmänna principer för socialförsäkringarna, punkt 1 (S)**
av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S),
Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf249 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) och

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt
avslår motionerna

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 13 och

2013/14:Sf388 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Risken för att råka ut för sjukdom eller arbetslöshet är inte jämnt fördelad och går inte att känna till på förhand. Det kommer alltid att finnas behov av att försäkra sig mot inkomstbortfall vid sjukdom och arbetslöshet. Det behövs därför en generell sjukförsäkring, ett försäkringsskydd som omfattar alla, ersätter inkomstbortfall och delar på riskerna. Alla betalar, via arbete, till försäkringarna för sjukdom och arbetslöshet och får ut ersättning för inkomstbortfallet vid sjukdom eller arbetslöshet. Med försäkringar som omfattar alla fördelas inkomster om, från rika till ekonomiskt utsatta, från friska till sjuka, från familjer utan barn till familjer med barn, från män till kvinnor och från dem av oss som har arbete till dem som för tillfället står utan. Arbetslivet måste vara utformat så att alla orkar arbeta ett helt arbetsliv. Den som vet att han eller hon får tillgång till vård, arbetsmarknadsinsatser och rehabilitering samtidigt som ersättning för inkomstbortfallet lämnas, vågar byta jobb, starta ett företag eller utbilda sig. Det generella välfärdssystemet är därför viktigt för tillväxten. Avsaknaden av en väl fungerande sjukförsäkring riskerar i hög grad den svenska konkurrenskraften och svenska jobb. Vidare krävs det åtgärder för att öka förtroendet för sjukförsäkringen. Stödet för en gemensam finansiering av socialförsäkringarna har ökat under de senaste åren samtidigt som tilliten till framför allt sjukförsäkringen har minskat. För att kunna behålla en för-

säkring som omfattar alla måste det finnas tilltro till försäkringen, den ska finnas där när och om den behövs. Själva systemet med gemensamma försäkringar kommer att ifrågasättas om t.ex. rehabiliteringen brister eller ersättningen är så låg att kompletterande försäkringar blir nödvändiga. Det anförda bör riksdagen ge regeringen till känna.

2. Allmänna principer för socialförsäkringarna, punkt 1 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 13 och avslår motionerna

2013/14:Sf249 av Matilda Ernkrans m.fl. (S),

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

2013/14:Sf388 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det är viktigt att sträva efter enkelhet, tydlighet och stabilitet i trygghets-systemens regelverk, och i linje med detta är det eftersträvaransvärt att se över möjligheterna att skapa ett enhetligt inkomstbegrepp för de olika systemen. Det bör utredas hur ett enhetligt och harmoniserat inkomstbegrepp som gäller både vid sjukdom och vid arbetslöshet kan utformas.

3. Arbete i annat land, punkt 2 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf239 av Jan Lindholm (MP) och

avslår motion

2013/14:Sf273 av Sven-Erik Bucht (S).

Ställningstagande

Sedan länge finns en ambition att den nordiska arbetsmarknaden ska vara en gemensam arbetsmarknad. Detta till trots finns problem vid bl.a. föräldraledighet. Regeringen bör återkomma med förslag om en översyn i syfte att få till stånd regeländringar som gör att barn inte utgör ett hinder för föräldrar som bor och arbetar gränsöverskridande i Norden

4. Sjukpenninggrundande inkomst m.m. för företagare, punkt 4 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Fi206 av Gunvor G Ericson och Jonas Eriksson (båda MP) yrkande 2 och

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkandena 1, 3–5 och 7 samt

avslår motionerna

2013/14:Sf214 av Ingemar Nilsson (S) i denna del,

2013/14:Sf274 av Annika Qarlsson (C),

2013/14:Sf275 av Annika Qarlsson (C),

2013/14:Sf276 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S),

2013/14:Sf281 av Anders Åkesson (C),

2013/14:Sf284 av Karin Nilsson och Helena Lindahl (båda C),

2013/14:Sf338 av Mats Odell (KD),

2013/14:Sf380 av Anti Avsan (M),

2013/14:N223 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 4 och

2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Med dagens system beräknas egenföretagares SGI under företagets uppbyggnadsskede med utgångspunkt från en jämförelseinkomst. Som alternativ till detta bör egenföretagaren kunna välja sin senaste anställningsinkomst. Eftersom många småföretagare väljer att bedriva sin verksamhet i ett aktiebolag bör denna möjlighet även gälla den som har ett fåmansbolag. Detta alternativ skulle undanröja hindret att den försäkrade inte vågar ta steget att starta ett eget företag på grund av rädsla för att omfattas av sämre social trygghet. Egenföretagare som driver fåmansbolag och som under uppbyggnadsskedet väljer sin senaste anställningsinkomst som grund för beräkningen av SGI, ska i enlighet med principen likabehandling av företagare även ges möjlighet att välja en karenstid på 1, 7, 14, 30, 60

eller 90 dagar. Uppbyggnadsskedet bör även förlängas från 24 månader till 36 månader. Många företagare kan vittna om att det kan dröja flera år innan företaget uppnår tillräcklig lönsamhet. Det bör även införas en möjlighet för egenföretagare att teckna en försäkring som säkerställer att SGI uppgår till en viss miniminivå. Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med det anförda.

5. Sjukpenninggrundande inkomst m.m. för företagare, punkt 4 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N223 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 4 och

avslår motionerna

2013/14:Fi206 av Gunvor G Ericson och Jonas Eriksson (båda MP) yrkande 2,

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkandena 1, 3–5 och 7,

2013/14:Sf214 av Ingemar Nilsson (S) i denna del,

2013/14:Sf274 av Annika Qarlsson (C),

2013/14:Sf275 av Annika Qarlsson (C),

2013/14:Sf276 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S),

2013/14:Sf281 av Anders Åkesson (C),

2013/14:Sf284 av Karin Nilsson och Helena Lindahl (båda C),

2013/14:Sf338 av Mats Odell (KD),

2013/14:Sf380 av Anti Avsan (M) och

2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Den koppling som i dag finns mellan nettointäkten i ett företag och den sjukpenninggrundande inkomsten har hittills inte fungerat bra. Det är viktigt att få en lösning så att företagare inte får en sämre socialförsäkring än anställda. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag som förbättrar företagares sociala trygghet.

6. Övrigt om sjukpenninggrundande inkomst, punkt 5 (MP)
av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 11 och

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

Vid beräkning av SGI kan i regel bara hänsyn tas till arbetsinkomster som beräknas pågå under minst sex månader eller är årligen återkommande. Den som inte har en fast anställning kan missgynnas av detta. Dennes SGI bör därför kunna beräknas med utgångspunkt från de sex bästa månaderna under en period av tolv månader tillbaka i tiden.

En person som har polisiärt skydd som medför att denne inte kan arbeta saknar rätt till ersättning som grundar sig på SGI om skyddet överstiger sex månader. Anledningen är att trygghetssystemen inte tillåter avbrott som överstiger sex månader. Däremot har den som är dömd till fängelse en skyddad SGI. Detta är orimligt. Regeringen bör därför återkomma med ett förslag som innebär att SGI kan behållas under den tid en person har polisiärt skydd och inte kan arbeta.

7. Rehabiliteringskedjan, punkt 6 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 19 och
avslår motionerna

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2, 4 och 6,

2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1 och 3,

2013/14:Sf294 av Suzanne Svensson m.fl. (S),

2013/14:Sf355 av Meeri Wasberg (S),

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 5 och

2013/14:So624 av Hillevi Larsson m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Sjukpenningtalet började sjunka redan i början av 2000-talet, under den socialdemokratiska regeringen. Det fortsatte sedan att sjunka efter regelförändringarna 2008 men har nu ökat igen och är i princip tillbaka på samma nivå som när regelförändringarna genomfördes. Under tiden har tusentals människor utförsäkrats ur sjukförsäkringen och fått sin ekonomi raserad.

En förutsättning för att socialförsäkringarna ska vara hållbara är att alla som kan jobba också gör det. Utgångspunkten är att alla människor har rätt, men också skyldighet, att efter sin förmåga bidra till arbetslivet. En väl fungerande arbetslinje förutsätter att var och en av oss tar eget ansvar. Men också samhället måste ta en del av ansvaret. Arbetslivet måste också öppnas även för den som har svårt att orka med ett heltidsjobb eller som bara klarar en viss typ av arbete. Människor måste i tid erbjudas ett stöd som är individuellt anpassat och som förmår öka förutsättningarna för den enskilde att återgå till arbete, i en eller annan form.

Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med vad som nu anförts.

8. Rehabiliteringskedjan, punkt 6 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2, 4 och 6 samt

2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna

2013/14:Sf294 av Suzanne Svensson m.fl. (S),

2013/14:Sf355 av Meeri Wasberg (S),

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 5 och 19 samt

2013/14:So624 av Hillevi Larsson m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

I stället för ett system uppbyggt kring tidsgränser för utsortering från sjukförsäkringen ska arbetslivsintroduktionen vara en rättighet. När alla möjligheter för den försäkrade att återgå till den ursprungliga arbetsplatsen är uttömda ska hen ha rätt att delta i arbetslivsintroduktion med bibehållen sjukpenning till dess hen har återfått arbetsförmågan.

Möjligheterna för den enskilde att tillfriskna och återfå förmågan att försörja sig genom arbete påverkas av faktorer som ålder, kön, tidigare arbetsuppgifter m.m. Alla har olika förutsättningar att tillfriskna och det måste finnas möjlighet vid bedömningen av rätten till sjukpenning att ta individuella hänsyn.

Att utsättas för återkommande prövningar av arbetsförmågan kan för personer med t.ex. vissa psykiska sjukdomstillstånd påverka hälsan och tillfrisknandet negativt. Av det skälet bör Försäkringskassan kunna bevilja sjukpenning även för längre perioder utan återkommande kontroll av arbetsförmågan.

Det är viktigt att stöd eller rehabiliteringsåtgärder uppmärksammas så tidigt som möjligt. Försäkringskassan bör därför göra en individuell bedömning av den försäkrades arbetsförmåga senast efter sex veckor, räknat från den första sjukskrivningsdagen.

Vidare bör Försäkringskassan efter 180 dagars sjukskrivning göra en fördjupad bedömning av den försäkrades möjligheter att återgå i arbete och behov av rehabilitering. Vid denna bedömning bör arbetsgivarens ansvar stärkas. Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen bör överväga denna tidsgräns och lämna förslag som aktivt hjälper människor tillbaka i arbete.

9. Karensdag, punkt 7 (MP, V)

av Gunvor G Ericson (MP) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10,

2013/14:Sf209 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) och

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 2 och

avslår motionerna

2013/14:Sf234 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (S),

2013/14:Sf272 av Sven-Erik Bucht och Maria Stenberg (båda S) och

2013/14:Sf301 av Suzanne Svensson m.fl. (S).

Ställningstagande

Karensdagen är orättvist utformad eftersom vissa arbetstagare drabbas hårdare än andra. Den bör därför ersättas med ett karensavdrag. Detta bör vara utformat så att motsvarande 20 procent av en genomsnittlig fiktiv veckoersättning i form av sjuklön dras från sjuklönen, men aldrig mer än vad som skulle ha betalats ut i sjuklön. Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med detta.

10. Studerande, punkt 8 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 11 och

2013/14:Ub572 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 21,
bifaller delvis motion

2013/14:Sf271 av Adnan Dibrani (S) och

avslår motionerna

2013/14:Sf226 av Anna Steele (FP),

2013/14:Sf259 av Stefan Svanström (KD) och

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Med generella och förutsägbara system skapas en trygghet som ökar människors vilja att påbörja studier och fullfölja dem. Högskolestudier är en heltidssysselsättning och de förutsätter bl.a. att studenter har ett socialt skydd vid t.ex. sjukdom och föräldraskap. Inom ramen för den parlamentariska socialförsäkringsutredningen utreds nu frågan om studerande och socialförsäkringarna. Två viktiga frågor som behöver behandlas är antalet karensdagar och möjlighet till deltidssjukskrivning. Ett förstärkt socialförsäkringsskydd för studenter bör genomföras så snart som möjligt.

11. Studerande, punkt 8 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 4 och
avslår motionerna

2013/14:Sf226 av Anna Steele (FP),

2013/14:Sf259 av Stefan Svanström (KD),

2013/14:Sf271 av Adnan Dibrani (S),

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 11 och

2013/14:Ub572 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 21.

Ställningstagande

Det måste bli möjligt att vara halvt sjukskriven eller ha halv aktivitets- eller sjukersättning och samtidigt kunna studera på halvtid. Även kravet på att den som studerar ska ha tagit studielån för att ha rätt till sjukpenning bör tas bort. Studiesociala kommittén har lagt fram förslag med denna inriktning (SOU 2009:28). Regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag i enlighet med detta.

12. Rehabilitering, punkt 9 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 8 och 11 samt avslår motionerna

2013/14:Sf213 av Kristina Nilsson och Eva Sonidsson (båda S) yrkande 2,

2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 2, 5 och 6,

2013/14:Sf233 av Irene Oskarsson (KD),

2013/14:Sf244 av Kerstin Nilsson (S),

2013/14:Sf287 av Johan Löfstrand och Anna-Lena Sörenson (båda S),

2013/14:Sf303 av Ingemar Nilsson och Kristina Nilsson (båda S),

2013/14:Sf370 av Anders Andersson (KD) och

2013/14:So618 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S) yrkande 2.

Ställningstagande

En förutsättning för att få fler tillbaka till arbete är att aktiva insatser görs på arbetsplatserna. Kännedomen om vilka problemen är och hur de bäst kan lösas finns på arbetsplatsen. Både arbetsmiljöarbetet och åtgärder när någon blivit sjuk måste prioriteras hårdare.

För den som inte kan återgå till sin tidigare arbetsplats eller till sitt tidigare yrke ska insatserna syfta till att han eller hon ska kunna arbeta i någon ny verksamhet. Ju tidigare och ju närmare individen och arbetsplatserna åtgärderna sätts in, desto större är möjligheterna till återgång i arbete. Människan ska sättas i centrum. Som situationen är nu har den enskilde ålagts allt ansvar för sin rehabilitering, vilket inte är en rimlig ordning. Regeringen bör återkomma med förslag som förändrar detta.

13. Rehabilitering, punkt 9 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 2, 5 och 6 samt

avslår motionerna

2013/14:Sf213 av Kristina Nilsson och Eva Sonidsson (båda S) yrkande 2,

2013/14:Sf233 av Irene Oskarsson (KD),

2013/14:Sf244 av Kerstin Nilsson (S),

2013/14:Sf287 av Johan Löfstrand och Anna-Lena Sörenson (båda S),

2013/14:Sf303 av Ingemar Nilsson och Kristina Nilsson (båda S),

2013/14:Sf370 av Anders Andersson (KD),

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 8 och 11 samt

2013/14:So618 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S) yrkande 2.

Ställningstagande

Försäkringskassan bör inom tre månader, räknat från första sjukskrivningsdagen, utforma en individuell rehabiliteringsplan i samarbete med den enskilde, arbetsgivaren och den behandlande läkaren. Planen ska bl.a. innehålla de åtgärder som behövs för att den försäkrade ska kunna återgå i arbete och ange vem som ska ansvara för att åtgärderna vidtas.

Individens ställning i rehabiliteringsprocessen måste stärkas. Det kan ske genom att det införs en rehabiliteringsombudsman som bevakar individens rättigheter och behov. Vidare bör arbetsgivarens skyldighet att anpassa arbetsplatsen och arbetsuppgifterna kopplas till kännbara ekonomiska sanktionsavgifter. Vad som nu anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

14. Rehabiliteringsinsatser, punkt 10 (S, MP, V)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S), Gunvor G Ericson (MP), Wiwi-Anne Johansson (V) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 8,
2013/14:Sf350 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3 och
2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Riksdagen har tillkännagett att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om en ordning som säkerställer att människor som behöver det får rehabiliteringsinsatser för återgång i arbete i god tid innan de har nått den borte tidsgränsen för sjukpenning. Regeringen har med anledning av tillkännagivandet uppdragit åt Försäkringskassan att säkerställa att den försäkrades rehabiliteringsbehov utreds i god tid innan den försäkrade når den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen. Även om regeringen nu tekniskt tillgodoser tillkännagivandet framgår det inte på vilket sätt den enskilde ska tillförsäkras rehabiliteringsinsatser eller vilken omfattning de ska ha. Regeringen bör därför tydligt formulera vilka konkreta insatser som ska säkerställa att människor tillförsäkras rehabiliteringen.

15. Förrehabilitering, punkt 11 (S, MP)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S), Gunvor G Ericson (MP) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 15.

Ställningstagande

Det finns ett behov av att utveckla fler individuellt anpassade vägar tillbaka till arbetslivet för personer med komplexa behov av insatser. En utvärdering av ett förrehabiliteringsprojekt på tio folkhögskolor, i samverkan med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, visar positiva resultat. Därför bör det utredas hur en liknande verksamhet ska kunna bli mer permanent. En sådan verksamhet skulle kunna fungera som en förberedelse för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen.

16. Kvinnors ohälsa m.m., punkt 12 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 12.

Ställningstagande

Kunskapen om ohälsan respektive lyckade rehabiliteringsinsatser är otillräcklig. Särskilt kvinnors situation behöver uppmärksammas betydligt mer. Såväl när det gäller arbetslivsinsatser som rehabiliteringsinsatser behöver nya modeller utvecklas som i större utsträckning motverkar de skillnader mellan könen som vi i dag ser inom socialförsäkringen. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

17. Individanpassning av ersättningsnivån, punkt 13 (MP, V)

av Gunvor G Ericson (MP) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3, 2013/14:Sf207 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP), 2013/14:Sf212 av Helene Petersson i Stockaryd (S), 2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 3, 2013/14:Sf315 av Maria Lundqvist-Brömster (FP) i denna del och 2013/14:So616 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 21 och avslår motion 2013/14:Sf375 av Ann-Christin Ahlberg (S).

Ställningstagande

Sjukförsäkringen bör individanpassas när det gäller ersättningsnivån, dvs. ersättning bör kunna ges i fler steg än dagens fyra nivåer. Med fler nivåer blir det lättare och mindre riskabelt att pröva på att arbeta igen.

18. Övrigt om sjukförsäkringen, punkt 14 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:So348 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP) yrkande 16 och avslår motionerna

2013/14:Sf254 av Solveig Zander (C) och

2013/14:Sf258 av Annika Eclund (KD).

Ställningstagande

Ofta rör sjukskrivningar sjukdomstillstånd i rörelseorganen eller psykiska besvär. Sjukgymnaster och psykologer bör därför få möjlighet att besluta om sjukskrivning. Det är ett slöseri med samhällets resurser att dessa yrkeskategoriers kompetens inte tas till vara bättre i sjukskrivningsprocessen. Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med vad som nu anförts.

19. Politiska och ideella uppdrag, punkt 15 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11.

Ställningstagande

Det förekommer att personer som uppbär sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning inte vågar arbeta ideellt eller politiskt eftersom de då riskerar att få minskad ersättning. Detta är problematiskt och en översyn bör därför göras för att i lag säkra rätten för personer med dessa ersättningar att engagera sig ideellt.

20. Aktivitets- och sjukersättningar, punkt 16 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf350 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 2 och avslår motionerna

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12,

2013/14:Sf224 av Margareta Larsson (SD),

2013/14:Sf237 av Billy Gustafsson (S) och

2013/14:Sf315 av Maria Lundqvist-Brömster (FP) i denna del.

Ställningstagande

Det saknas i dag möjlighet för dem som beviljats sjukersättning efter 2008 att kunna pröva på att arbeta eller studera utan att sjukersättningen dras in. Regeringen bör därför återkomma med ett förslag om att denna möjlighet ska omfatta alla som har haft sjuk- eller aktivitetsersättning i två år.

21. Aktivitets- och sjukersättningar, punkt 16 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12 och avslår motionerna

2013/14:Sf224 av Margareta Larsson (SD),

2013/14:Sf237 av Billy Gustafsson (S),

2013/14:Sf315 av Maria Lundqvist-Brömster (FP) i denna del och

2013/14:Sf350 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Det bör finnas en möjlighet att ta individuell hänsyn vid beslut om sjukersättning. Det bör inte heller krävas att arbetsförmågan ska vara nedsatt för all överskådlig framtid. Kriterierna för sjukersättning bör således ändras.

22. Arbetsskadeförsäkring, punkt 18 (S, V)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S), Wiwi-Anne Johansson (V) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf208 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2013/14:Sf245 av Hannah Bergstedt och Leif Pettersson (båda S),

2013/14:Sf353 av Jennie Nilsson m.fl. (S) och

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 21 och
bifaller delvis motion

2013/14:Sf305 av Carin Runeson m.fl. (S).

Ställningstagande

Alla som förvärvsarbetar omfattas av arbetsskadeförsäkringen. Många upplever dock att försäkringen inte är rättssäker och inte heller jämställd. Det läggs allt mindre kraft på att göra bra arbetsskadeutredningar. När det gäller kunskaperna inom området behöver de senaste forskningsrönen snabbt införlivas i Försäkringskassans beslutsunderlag. Vidare är de skador som kvinnor råkar ut för svårare att få ersättning för jämfört med de skador som män drabbas av. De ändringar som gjordes i lagstiftningen 2002 i syfte att kvinnors arbetsskador skulle beviljas i högre grad har inte fått det genomslag som avsågs. Arbetsskadeförsäkringen behöver reformeras för att den ska bli jämställd, rättssäker och bättre anpassad till 2000-talets arbetsliv. Regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen om en reformering av arbetsskadeförsäkringen.

23. Finansiell samordning m.m., punkt 19 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 14 och
avslår motionerna

2013/14:Sf330 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Shadiye Heydari (båda S) och
2013/14:Sf351 av Krister Örnfjäder m.fl. (S).

Ställningstagande

En person som har komplexa behov eller nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom bör ha rätt till stöd för att kunna arbeta och bidra utifrån sina förutsättningar. Genom finansiell samordning på rehabiliteringsområdet (Finsam) kan individen få ett sådant stöd. Bland annat därför måste arbetet med samordningsförbund utvecklas. Efter mer än ett decennium finns det anledning att ta ett samlat grepp över strukturen för den finansiella samordningen.

24. Försäkringskassan och jämställt uttag av föräldrapenning, punkt 20 (MP, V)

av Gunvor G Ericson (MP) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf210 av Gunvor G Ericson och Maria Ferm (båda MP) yrkande 2,

2013/14:Sf250 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 2 och

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlan (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Regeringen har i regleringsbrevet för Försäkringskassan frångått de tidigare riktlinjerna om att Försäkringskassan ska verka för ett mer jämställt uttag av föräldrapenning. Så sent som 2007 angavs i regleringsbrevet att det samlade uttaget av föräldrapenning skulle vara jämställt mellan kvinnor och män. Numera anges att Försäkringskassan ska ge föräldrar goda förutsättningar att välja hur man vill fördela föräldrapenningdagarna mellan sig. Detta är djupt oroväckande. Försäkringskassan bör därför återfå uppdraget att verka för ett mer jämställt uttag av föräldrapenning.

25. Övrigt om Försäkringskassan, punkt 21 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 23 och 24 samt avslår motionerna

2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 16,

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5,

2013/14:Sf215 av Eva Sonidsson och Kristina Nilsson (båda S),

2013/14:Sf238 av Billy Gustafsson (S) och

2013/14:Sf321 av Lars Beckman (M).

Ställningstagande

Försäkringskassan har en central roll för människors förtroende för socialförsäkringarna. Människor har rätt att få ett bra bemötande, snabb handläggning och beslut som är rättssäkra. Försäkringskassan har också en viktig roll för att förebygga och upptäcka missbruk av försäkringarna. Under de senaste åren har Försäkringskassan haft stora problem med besparingar, omorganisation samt många och genomgripande regeländringar. Det har inneburit problem både för de försäkrade och för personalen. Det ekonomiska tillskott som Försäkringskassan nu får är därför välbehövligt. De lokala servicekontor som Försäkringskassan driver tillsammans med andra myndigheter har stor betydelse för tillgängligheten och närheten till medborgarna. Medborgarnas tillgång till god service och möjlighet till personliga möten måste därför säkerställas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

26. Övrigt om Försäkringskassan, punkt 21 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 16 och

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5 och

avslår motionerna

2013/14:Sf215 av Eva Sonidsson och Kristina Nilsson (båda S),
2013/14:Sf238 av Billy Gustafsson (S),
2013/14:Sf321 av Lars Beckman (M) och
2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 23 och 24.

Ställningstagande

Försäkringskassans försäkringsmedicinska rådgivare har till uppgift att hjälpa handläggarna att tolka den behandlande läkarens bedömning av den försäkrades hälsotillstånd. Trots att den försäkringsmedicinska rådgivaren aldrig träffar den försäkrade blir dennes tolkning ofta avgörande för handläggarens beslut. Att personer blir nekade sjukpenning på grund av en bedömning som gjorts av en person som de aldrig har träffat är problematiskt. Att Försäkringskassan inte heller alltid gör tillräckligt för att kontakta behandlande läkare är allvarligt. De behandlande läkarnas roll i sjukskrivningsprocessen bör stärkas, inte minst eftersom de ofta har följt den sjukskrivne under en längre tid. Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med vad som nu anförts.

I s.k. A1-intyg kan anges vilket lands socialförsäkringsavgifter som ska vara tillämpliga för en arbetstagare när utsändningsperioden är högst två år. Det finns i praktiken inget som hindrar att företag sätter i system att anställa personer i länder med låga sociala avgifter för att sedan utstationera dem till andra länder inom EU. Det skapar en osund konkurrens och undergräver den sociala tryggheten för de anställda. Det måste därför införas en möjlighet till överprövning av A1-intygen när det är uppenbart att syftet med dem är att minska arbetsgivarens kostnader för bl.a. sociala avgifter.

27. Bostadstillägg till pensionärer m.m., punkt 23 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S),
Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf216 av Helén Pettersson i Umeå (S),

2013/14:Sf299 av Adnan Dibrani m.fl. (S) och

2013/14:Sf378 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 4 och
avslår motionerna

2013/14:Sf206 av Hans Hoff (S) och

2013/14:Sf241 av Gustav Nilsson (M).

Ställningstagande

Det finns ett behov av en analys av bostadstillägget. Den tidigare genomförda höjningen av bostadstillägget kompenserar inte klyftan i beskattning som har uppstått. Det faktum att kvinnor generellt sett har lägre löner än män påverkar också pensionen. Utgångspunkten för förstärkta bostadstillägg bör vara strikt fördelningspolitisk. Effekterna av förändringar i bostadstillägget bör analyseras.

28. Pensionssystemet, punkt 24 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf378 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1–3 och avslår motionerna

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15,

2013/14:Sf269 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 3 och

2013/14:Sf332 av Gunnar Sandberg m.fl. (S).

Ställningstagande

Det är viktigt att pensionssystemet har en stabil förankring och att sysselsättningen ökar så att morgondagens pensionärer får en rimlig pension. Med en hög långtidsarbetslöshet försämras förutsättningarna att långsiktigt finansiera pensionerna. Vidare måste jämställdheten öka både i hemmet och i arbetslivet så att kvinnor får högre löner och därmed bättre pensioner. Ett väl utbyggt, hållbart och rättvist pensionssystem är en central del av en välfärd som omfattar alla. För att pensionssystemet ska ge tillräckligt höga pensioner måste det vara stabilt, såväl ekonomiskt som politiskt. Vad nu anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

29. Pensionssystemet, punkt 24 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15 samt avslår motionerna
2013/14:Sf269 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 3,
2013/14:Sf332 av Gunnar Sandberg m.fl. (S) och
2013/14:Sf378 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Möjligheterna till flexibel pensionsålder måste öka. Vi lever längre och måste därför arbeta längre för att inte pensionsnivåerna ska bli för låga. Möjligheterna att vara kvar längre i arbetslivet bör öka och rätten att ha kvar sitt arbete efter 67 års ålder bör stärkas.

30. Pensionssystemet, punkt 24 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf269 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15,

2013/14:Sf332 av Gunnar Sandberg m.fl. (S) och

2013/14:Sf378 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Pensionssystemet måste bli stabilt och förutsägbart och pensionerna bör följa löntagarnas löneutveckling i stället för börsutvecklingen. Pensionssystemet bör även garantera att de som har tunga och slitsamma arbeten får en anständig pension och att kvinnor inte missgynnas. Regeringen har lämnat över ansvaret för att förvalta pensionssystemet till Pensionsgruppen, vilket försvårar insynen för de partier som står utanför. En parlamentarisk utredning med uppdrag att skapa ett stabilt pensionssystem bör tillsättas.

31. Premiepension, punkt 25 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf269 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) yrkande 8,

2013/14:Sf290 av Hans Backman m.fl. (FP) och

2013/14:Sf347 av Johnny Skalin (SD).

Ställningstagande

De höga förvaltningskostnaderna för fondförvaltningen bör stoppas. Förvaltningen av pensionskapitalet dränerar pensionerna, särskilt i premiepensions-systemet. Finanskrisen med fallande börser minskade AP-fondernas värde med svindlande belopp för några år sedan. Behovet att tillföra AP-fonderna medel bör utredas. Om avgiften på 2,5 procent från början hade tillförts inkomstpensionssystemet hade minskningen av pensionerna de senaste åren kunnat undvikas. Avsättningarna till premiepensionen (2,5 procent) bör upphöra och avgifter och motsvarande pensionsförmåner i stället hanteras inom inkomstpensionssystemet.

32. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 27 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 1 och avslår motionerna

2013/14:Sf382 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 1 och

2013/14:So398 av Emma Henriksson och Stefan Svanström (båda KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Målet för den ekonomiska familjepolitiken bör vara att de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska inom ramen för den generella välfärden. En solidarisk omfördelning mellan dem som har barn och dem som inte har barn är en viktig del av den generella välfärden. På motsvarande sätt är en solidarisk utjämning av risker och kostnader mellan generationer, mellan den som har ett arbete och den som för tillfället är utan, mellan sjuka och friska och mellan kvinnor och män viktiga inslag.

Enligt regeringen ska målet för familjepolitiken betona förutsättningarna snarare än utfallet av politiken. Klyftorna i samhället ökar dock och därför bör det i stället vara utfallet av politiken som bör stå i centrum.

33. Mål för familjepolitiken m.m., punkt 27 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf382 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 1 och avslår motionerna

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 1 och

2013/14:So398 av Emma Henriksson och Stefan Svanström (båda KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Ett centralt syfte med trygghetssystemen är en solidarisk omfördelning mellan barnfamiljer och andra grupper samt över individens livscykel. Målet för utgiftsområde 12 bör revideras så att det framgår att den ekonomiska familjepolitiken dels ska motverka ekonomiska orättvisor, dels verka för jämställdhet. Målet bör vara att skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska och jämställdheten mellan könen uppmuntras inom ramen för den generella politiken.

34. Ekonomisk utsatthet bland barnfamiljerna, punkt 28 (S, MP, V)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S), Gunvor G Ericson (MP), Wiwi-Anne Johansson (V) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf231 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:Sf279 av Roza Güclü Hedin och Peter Hultqvist (båda S),

2013/14:Sf363 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S),

2013/14:Sf365 av Monica Green m.fl. (S),

2013/14:So493 av Jennie Nilsson (S) yrkande 1 och

2013/14:So657 av Lena Hallengren m.fl. (S) yrkande 58 och
avslår motion
2013/14:Sf364 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S).

Ställningstagande

Enligt Rädda Barnen var barnfattigdomen 2010 drygt tre gånger så hög hos barn med ensamstående föräldrar som hos barn med sammanboende föräldrar. Barn till ensamstående föräldrar med utländsk bakgrund var dubbelt utsatta. Över hälften (54 procent) av barnen i den gruppen levde i ekonomisk fattigdom.

De senaste årens nedmontering av de gemensamt finansierade trygghetssystemen har drastiskt försämrat den ekonomiska situationen för många vuxna, vilket i sin tur drabbar barnen.

I grunden är barnfattigdomen ett arbetsmarknads- och utbildningsproblem. Låg utbildning hos föräldrarna ökar risken för barnfattigdom markant eftersom dagens arbetsmarknad ställer högre krav. Kvinnors sysselsättning har också minskat, och sysselsättningen för kvinnor med utomeuropeisk bakgrund är så låg som 50 procent. Bland kvinnor i arbetaryrken arbetar bara hälften heltid när de får barn, vilket betyder att det kan vara svårt att öka arbetstiden och inkomsten när barnen blir lite äldre.

För att bekämpa barnfattigdomen krävs en kombination av åtgärder: en aktiv arbetsmarknads- och utbildningspolitik som ger föräldrarna jobb, rätt till heltid, ökad rätt till barnomsorg på oönskad arbetstid, förstärkt trygghetssystem och ett rimligt inkomststöd. Andra viktiga insatser är en jämlik utbildning och en välfärd som omfattar alla. För att få en tydlig bild av vad som behöver göras för att motverka och förebygga barnfattigdomen bör regeringen ta fram en nationell handlingsplan.

35. Bidrag till ekonomiskt utsatta barnfamiljer, punkt 29 (V) av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2013/14:Sf231 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

För de ekonomiskt mest utsatta barnfamiljerna är barnbidrag, bostadsbidrag och, i förekommande fall, underhållsstöd helt avgörande för försörjningen. Ett stort problem är dock att vissa bidrag räknas som inkomst som avräknas mot andra bidrag. Exempelvis avräknas barnbidraget mot försörjningsstödet. Konsekvensen blir att de ekonomiskt mest utsatta barnfamil-

jerna inte kan tillgodogöra sig en eventuell höjning av bidragen. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över samtliga bidrag riktade till barnfamiljer samt föreslå ändringar som syftar till att förbättra situationen för ekonomiskt utsatta barnfamiljer.

36. Tredelad föräldrapenning m.m., punkt 30 (S, MP)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S), Gunvor G Ericson (MP) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf3 av Magnus Ehrencrona och Gunvor G Ericson (båda MP) yrkande 3,

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 8,

2013/14:Sf246 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda S),

2013/14:Sf372 av Åsa Lindestam m.fl. (S),

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 4,

2013/14:Sf382 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 2 och

2013/14:So301 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 5 och

avslår motionerna

2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) yrkande 4,

2013/14:Sf250 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:Sf278 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S),

2013/14:Sf310 av Patrick Reslow (M),

2013/14:Sf335 av Kerstin Lundgren (C) i denna del,

2013/14:Sf340 av David Lång och Per Ramhorn (båda SD),

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlan (C) yrkande 1,

2013/14:Sf373 av Isabella Jernbeck (M) och

2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Föräldraförsäkringen möjliggör för föräldrarna att kombinera förvärvsarbete med barn. Fortfarande tar dock kvinnorna ut den allra största delen, drygt 75 procent av föräldrapenningdagarna. Med dagens ökningstakt kommer det att ta 30 år innan föräldrarna delar lika på dagarna. Den skeva fördelningen av föräldrapenninguttaget har negativa effekter för kvinnornas situation på arbetsmarknaden liksom för de pappor som vill vara närvarande i sina barns vardag. I dag är två månader reserverade för respektive förälder. Forskningen visar att införandet av dessa månader har haft en positiv effekt på pappornas uttag av föräldrapenning. För att öka jämställd-

heten och för att utjämna skillnader i lön och arbetsvillkor bör en tredelad föräldrapenning införas med en tredjedel till vardera föräldern och en tredjedel enligt föräldrarnas egna önskemål.

37. Tredelad föräldrapenning m.m., punkt 30 (SD)

av David Lång (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) yrkande 4,

2013/14:Sf310 av Patrick Reslow (M),

2013/14:Sf340 av David Lång och Per Ramhorn (båda SD),

2013/14:Sf373 av Isabella Jernbeck (M) och

2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 3 och

avslår motionerna

2013/14:Sf3 av Magnus Ehrencrona och Gunvor G Ericson (båda MP) yrkande 3,

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 8,

2013/14:Sf246 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda S),

2013/14:Sf250 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:Sf278 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S),

2013/14:Sf335 av Kerstin Lundgren (C) i denna del,

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlan (C) yrkande 1,

2013/14:Sf372 av Åsa Lindestam m.fl. (S),

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 4,

2013/14:Sf382 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 2 och

2013/14:So301 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Dagens regelverk innebär att 60 av totalt 480 föräldrapenningdagar är reserverade för vardera föräldern. Alla former av kvotering eller positiv särbehandling bör slopas eftersom de inkräktar på såväl individernas som familjernas valfrihet. I stället bör föräldrapenningdagarna fördelas helt enligt familjens egen önskan. Familjerna borde med andra ord själva få disponera tiden utan statlig inblandning.

38. Tredelad föräldrapenning m.m., punkt 30 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf250 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna

2013/14:Sf3 av Magnus Ehrencrona och Gunvor G Ericson (båda MP) yrkande 3,

2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) yrkande 4,

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 8,

2013/14:Sf246 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda S),

2013/14:Sf278 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S),

2013/14:Sf310 av Patrick Reslow (M),

2013/14:Sf335 av Kerstin Lundgren (C) i denna del,

2013/14:Sf340 av David Lång och Per Ramhorn (båda SD),

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlani (C) yrkande 1,

2013/14:Sf372 av Åsa Lindestam m.fl. (S),

2013/14:Sf373 av Isabella Jernbeck (M),

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 4,

2013/14:Sf382 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP) yrkande 2,

2013/14:So301 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 5 och

2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

De enda större förändringarna av kvinnors och mäns föräldrapenninguttag som skett sedan föräldraförsäkringen infördes på 1970-talet har skett som en följd av införandet av två pappa- och mammamånader. Detta har haft effekt så till vida att pappornas uttag har ökat. Ökningen har emellertid mattats av något. Föräldraförsäkringen bör därför individualiseras, dvs. föräldrapenningdagarna bör delas lika mellan föräldrarna utan möjlighet till överlåtelse.

39. Jämställdhetsbonus, punkt 31 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf210 av Gunvor G Ericson och Maria Ferm (båda MP) yrkande 1 och

avslår motionerna

2013/14:Sf280 av Rickard Nordin (C) och

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlani (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Förhållningssätt och traditioner på arbetsplatserna påverkar uttaget av föräldrapenningdagar. Om incitamenten för företagen att verka för ett mer jämställt uttag bland sina anställda ökar skulle det kunna bidra till en mer jämställd arbetsmarknad. En jämställdhetsbonus som riktar sig till företagen i stället för till de enskilda familjerna, t.ex. i form av en rabatt på föräldraförsäkringsavgiften, bör därför provas.

40. Samtidigt uttag av föräldrapenning, punkt 32 (MP)

av Gunvor G Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:So301 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 6 och

bifaller delvis motionerna

2013/14:Sf260 av David Lång och Julia Kronlid (båda SD) och

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlani (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Sedan den 1 januari 2012 kan föräldrar ta ut 30 föräldrapenningdagar samtidigt under barnets första år. Detta är ett bra första steg, men det är inte tillräckligt. Möjligheten att utnyttja föräldraförsäkringen samtidigt som den andra vårdnadshavaren bör därför öka från 30 till 90 dagar. Regeringen bör återkomma med förslag om detta.

41. Samtidigt uttag av föräldrapenning, punkt 32 (SD)

av David Lång (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Sf260 av David Lång och Julia Kronlid (båda SD), bifaller delvis motion 2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlan (C) yrkande 6 och avslår motion 2013/14:So301 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

Enligt nuvarande regelverk kan föräldrarna under barnets första levnadsår ta ut 30 föräldrapenningdagar samtidigt, s.k. dubbeldagar. För att underlätta för de kvinnor som haft en lång och komplicerad graviditet och förlossning bör antalet dubbeldagar i föräldraförsäkringen öka till 60 dagar. Dessutom bör reglerna ändras så att de reserverade dagarna kan användas vid samtidigt uttag av föräldrapenning. Regeringen bör återkomma med förslag med denna inriktning.

42. Graviditetspenning, punkt 34 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:Sf277 av Carina Adolfsson Elgestam (S) och 2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 5 och bifaller delvis motion 2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Föräldraförsäkringsutredningen har i betänkande Reformerad föräldraförsäkring (SOU 2005:73) föreslagit att en månad med graviditetspenning införs i slutet av graviditeten. Syftet är att möta gravidas behov av vila under slutet av graviditeten men också att komma till rätta med de regionala skillnader som finns när det gäller sjukpenning alternativt graviditetspenning till gravida. Det finns anledning att ytterligare analysera för- och nackdelar med en ”graviditetsmånad”. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

43. Tillfällig föräldrapenning, punkt 35 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 7 och avslår motionerna

2013/14:Sf221 av Irene Oskarsson (KD),

2013/14:Sf285 av Ann-Britt Åsebol (M),

2013/14:Sf291 av Hans Backman m.fl. (FP),

2013/14:Sf322 av Lars Beckman (M),

2013/14:Sf335 av Kerstin Lundgren (C) i denna del och

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlan (C) yrkandena 3 och 5.

Ställningstagande

Det låga taket i den tillfälliga föräldrapenningen – 7,5 prisbasbelopp – försvårar för familjer som vill men inte har råd att dela på vårderna av ett sjukt barn. Taket i den tillfälliga föräldrapenningen och i graviditetspenningen bör därför på sikt höjas till tio prisbasbelopp.

44. Frågor om föräldraförsäkringen i övrigt, punkt 36 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 22 och avslår motionerna

2013/14:C379 av Patrick Reslow (M) yrkande 2,

2013/14:C420 av Meeri Wasberg och Marie Nordén (båda S) yrkande 2 och

2013/14:N328 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

För att få människor att våga ta steget och starta företag måste de sociala trygghetssystemen utvecklas och ge ett bra skydd. Det är tillfredsställande att gravida egenföretagare får graviditetspenning på grund av risker i arbetsmiljön fr.o.m. den 1 januari 2014. Även andra förändringar kan behövas och det finns därför anledning att göra en översyn.

45. Underhållsstöd, punkt 37 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf266 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4 samt avslår motion

2013/14:Sf205 av Jan Ertsborn (FP).

Ställningstagande

Återbetalningsskyldigheten för underhållsstöd baseras i dag på inkomsten två år tillbaka i tiden. Detta skapar problem för den som drabbas av stora förändringar av sin inkomst. Återbetalning bör i stället bestämmas utifrån aktuell inkomst, om inkomsten minskar med mer än 15 procent.

Barn drabbas när en förälder som bor långt borta inte har råd att betala resorna för att träffas. Det bör därför finnas en möjlighet för umgängesföräldrar att inom underhållsstödssystemet söka ekonomiskt stöd för resor. Regeringen bör låta utreda frågan om införande av ersättning för umgängesresor.

46. Vårdbidrag, punkt 39 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 12.

Ställningstagande

Många föräldrar vittnar om hur bedömningarna av rätten till vårdbidrag skiftar beroende på var man bor, vilken handläggare man har och hur väl man klarar att argumentera för sin sak. Det finns exempel på fall där barn inte får det vårdbidrag de har rätt till och där bemötandet från t.ex. Försäkringskassan lämnar mycket övrigt att önska. En översyn av vårdbidraget bör därför göras. Vidare bör föräldrarna kunna dela vårdbidraget i likhet med barnbidraget. Regeringen bör återkomma med förslag om detta.

47. Bostadsbidrag, punkt 40 (S)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 10 och avslår motionerna

2013/14:C389 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5,

2013/14:Sf217 av Markus Wiechel (SD),

2013/14:Sf235 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (S),

2013/14:Sf248 av Catharina Bråkenhielm (S),

2013/14:Sf267 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) och

2013/14:Sf286 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S).

Ställningstagande

Bostadsbidraget är utformat för att täcka barnfamiljernas behov av en bra bostad och ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att klara sina bostadskostnader. Bostadsbidraget är inte bara ett viktigt familjepolitiskt instrument utan också en viktig del av en god social bostadspolitik. En social bostadspolitik förbättrar förutsättningarna för barn att få goda uppväxtvillkor. Bostadsbidraget är även en av de mest träffsäkra stödformerna till hushåll med låga inkomster och förbättrar därmed förutsättningarna för barn i ekonomiskt utsatta familjer att växa upp under goda boendeförhållanden. Det är därför angeläget att se över bostadsbidraget med utgångspunkt i såväl bostadsbidragets familjepolitiska betydelse som dess roll som bostadspolitik instrument.

48. Bostadsbidrag, punkt 40 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sf267 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) och avslår motionerna

2013/14:C389 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5,

2013/14:Sf217 av Markus Wiechel (SD),

2013/14:Sf235 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (S),

2013/14:Sf248 av Catharina Bråkenhielm (S),

2013/14:Sf286 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S) och

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Den allt sämre ekonomiska standarden för många, särskilt för ensamstående med barn, har tvingat regeringen att agera genom att höja bostadsbidraget. Regeringen har lappat och lagat i systemet men de grundläggande problemen består. Hela systemet behöver därför ses över och förändras för att stärka rätten till en bra bostad. Regeringen bör tillsätta en utredning för att belysa reglerna bl.a. för inkomstgränser, högsta bostadskostnad, ytnormer, åldersgräns för ensamhushåll och återkrav.

49. Vårdnadsbidrag, punkt 41 (S, MP, V)

av Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S), Gunvor G Ericson (MP), Wiwi-Anne Johansson (V) och Tomas Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Sf250 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 6,

2013/14:Sf308 av Anna Wallén (S),

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 8 och

2013/14:A262 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 4 och avslår motion

2013/14:Sf297 av Mikael Oscarsson (KD).

Ställningstagande

Det vårdnadsbidrag som den borgerliga regeringen infört förändrar den familjepolitik som varit bra både för barnen och för föräldrarna. Vårdnadsbidraget cementerar en familjepolitik där kvinnor tar hand om barnen medan männen förvärvsarbetar. Utvärderingar visar att det i huvudsak är kvinnor som använder vårdnadsbidraget. Därmed riskerar kvinnor att bli helt beroende av sina mäns inkomst samtidigt som de förlorar sin självständighet. Vårdnadsbidraget har med andra ord blivit en kvinnofälla, i synnerhet för långtidsarbetslösa och invandrade kvinnor. Att skattepengar används till att hålla barn borta från förskolan är en utveckling i helt fel riktning. Vårdnadsbidraget bör därför avskaffas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 10 och 12 (S)

Tomas Eneroth (S), Eva-Lena Jansson (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Tomas Nilsson (S) anför:

Socialdemokraterna har i sin budgetmotion 2013/14:Fi308 presenterat en politik som är ett helhetsalternativ till regeringens budgetproposition. När nu vårt förslag till budgettram för utgiftsområde 10 och 12 har fallit avstår vi från att delta i utskottets beslut när det gäller anslagen för 2014. I detta särskilda yttrande redovisas den politik som vi anser behövs för utgiftsområde 10 och 12.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

I syfte att förbättra för företagen så att de kan växa och för småföretag att våga anställa bör den andra sjuklöneveckan slopas och ett nytt anslag, ”Avskaffad andra sjuklönevecka”, inrättas.

Eftersom sjukförsäkringen måste utformas så att den både ger ekonomisk trygghet och erbjuder rehabilitering så att människor kan komma tillbaka i arbete bör taket på sikt höjas till tio prisbasbelopp. I dag är det en betydande del av dem som förvärvsarbetar som får ut betydligt mindre än 80 procent av sin inkomst om de blir sjuka. Som ett första steg föreslår vi därför att taket höjs till åtta prisbasbelopp från 2014. Vidare bör sjukpenning betalas ut med 80 procent av SGI under hela sjukperioden och den borte tidsgränsen i sjukpenningen tas bort. Det kan finnas ett behov av tidsgränser i sjukförsäkringen men dessa måste ge rätt till insatser och inte innebära att de som är sjuka tvingas ur försäkringen. Rehabiliteringen måste förbättras genom att människor i tid erbjuds ett stöd som är individuellt anpassat och genom att arbetsgivarna får en central roll.

Företagshälsovården och arbetsmarknadens parter är viktiga aktörer i arbetet med att minska ohälsan i arbetslivet. Regeringens besparing på företagshälsovården är därför oacceptabel. Det betydligt mindre beloppet 30 miljoner kronor som riktas direkt till arbetsgivarna riskerar att bli alltför krångligt för dem att få ta del av. I stället bör 200 (170 + 30) miljoner kronor satsas direkt på företagshälsovården, vilket motsvarar använda medel under 2012.

Vidare är finansieringen av samordningsförbunden (Finsam) inte tillfredsställande. Ju fler samordningsförbund som bildas desto mer urholkas finansieringen. Sammantaget innebär förslagen för 2014 ökade utgifter med 5 610 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Barnbidraget utgör ett viktigt tillskott till barnfamiljernas ekonomi. Det har inte höjts sedan 2005. Vi föreslår därför en höjning med 100 kronor per barn och månad. I ekonomiskt oroliga tider är förstärkt köpkraft för barnfamiljerna viktigt både för samhällsekonomin och för barns uppväxtvillkor.

Inkomsttakten i den tillfälliga föräldrapenningen sänktes av den borgerliga regeringen och är nu 7,5 prisbasbelopp. Det låga taket försvårar för familjer som vill men som inte har råd att dela på vårderna av ett sjukt barn. På sikt bör därför taket i den tillfälliga föräldrapenningen höjas till tio prisbasbelopp. I ett första steg föreslår vi att taket höjs till åtta prisbasbelopp.

Underhållsstödet är ett viktigt ekonomiskt tillskott för ensamstående föräldrar. Det har inte höjts sedan 2006. För att förbättra de ensamståendes ekonomiska situation föreslår vi en höjning av underhållsstödet med 50 kronor per månad.

När det gäller bostadsbidraget föreslår vi att anslaget ska minskas med 100 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Det är en följd av vårt förslag om högre arbetslöshetsersättning (utg.omr. 14).

Sammantaget innebär förslagen för 2014 att utgiftsområde 12 ökas med 2 200 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

2. Anslag inom utgiftsområde 10 och 12 (MP)

Gunvor G Ericson (MP) anför:

Miljöpartiet de gröna vill skapa ett hållbart samhälle där vi möter klimatutmaningen, ger alla barn en ärlig chans i skolan och skapar förutsättningar för nya jobb. Vi menar att Sverige i stället för ytterligare ett jobbskatteavdrag behöver en offensiv politik med investeringar i skola, klimat och jobb. Investeringar i klimatet och våra barns skolgång ger nya jobb och möjligheter samtidigt som det bygger vårt land starkt inför framtiden.

I Miljöpartiet de grönas budgetmotion föreslog partiet utgiftsramar för utgiftsområde 10 och 12. Riksdagen fastställde dock den 20 november 2013 (bet. FiU 2013/14:1, rskr. 2013/14:56) andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster för 2014 än vad som skulle blivit fallet med Miljöpartiet de grönas förslag.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag hade önskat avstår jag från att delta i beslutet. Miljöpartiet de grönas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Jag vidhåller denna uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 10 och 12 borde ha ökat med 2 160 respektive 449 miljoner kronor på det sätt som framgår av Miljöpartiets motioner 2013/14:Sf350 yrkande 1 och 2013/14:Sf382 yrkande 4.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

För att underlätta för småföretag föreslås att sjuklöneansvaret för företag med upp till tio anställda slopas. En sådan åtgärd skulle öka företagens möjligheter att utvecklas och nyanställa samtidigt som företagens administrativa börda skulle minska. En schablonersättning för sjuklön ska lämnas till företag som har 11–49 anställda motsvarande den ersättning företag med tio anställda får.

När det gäller sjukförsäkringen bör sjukpenning betalas ut med 80 procent av SGI under hela sjukperioden och den bortre tidsgränsen i sjukpenningen slopas. För att nå dem med de lägsta inkomsterna eller dem som helt saknar inkomster bör en grundersättning eller ett golv införas i sjukpenningen motsvarande golvet i arbetslöshetsförsäkringen, dvs. 229 kronor per dag.

Som en följd av partiets förslag om höjt tak i arbetslöshetsersättningen (utg.omr. 14) bör anslaget 1:1 ökas med 700 miljoner kronor.

Regeringens satsningar på sjukskrivningsmiljarden och rehabiliteringsgarantin fungerar inte och bör därför avskaffas. Det innebär minskade utgifter inom anslaget 1:6.

En förskolegaranti för plats i förskola bör införas. För Försäkringskassans administration av denna anslås 40 miljoner kronor till anslaget 2.1.

Sammantaget innebär förslagen för 2014 ökade utgifter med 2 160 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

För att åstadkomma ett mer jämställt uttag av föräldrapenning anser vi att en tredelad föräldrapenning bör införas. Även företagen bör ges incitament att jobba mer aktivt för ett jämställt uttag av föräldrapenning. Däremot har jämställdhetsbonusen fått en mindre lyckad konstruktion och den bör därför avskaffas.

Underhållsstödet bör höjas med 250 kronor per månad. Sedan 1994 har underhållsstödet bara höjts med 100 kronor per månad. Detta innebär att stödet har urholkats kraftigt, vilket främst har drabbat ensamstående kvinnor med barn.

När det gäller bostadsbidraget föreslås att takbeloppet höjs med 140 kronor per månad. En sådan höjning innebär att ca 4 000 fler kan få bostadsbidrag jämfört med i dag.

Sammantaget innebär förslagen för 2014 att utgiftsområde 12 ökas med 449 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

3. Anslag inom utgiftsområde 10, 11 och 12 (SD)

David Lång (SD) anför:

Sverigedemokraterna har i sin budgetmotion 2013/14:Fi282 presenterat en politik som är ett helhetsalternativ till regeringens budgetproposition. När nu förslaget till budgetram för utgiftsområde 10, 11 och 12 har fallit avstår jag från att delta i utskottets beslut när det gäller anslagen för 2014. I detta särskilda yttrande redovisas den politik som Sverigedemokraterna anser behövs för utgiftsområde 10, 11 och 12.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

För att göra det både billigare och enklare för företagen att anställa ska varje företag få göra avdrag för sina sjuklönekostnader motsvarande sjuklönekostnaden för en genomsnittlig anställd, vilken uppgår till 22 658 kronor per företag och år. Detta ska gälla för högst tio anställda. Företag med fler än tio anställda befrias från den genomsnittliga sjuklönekostnaden motsvarande kostnaden för tio anställda inklusive arbetsgivaravgifter. I detta syfte föreslås att ett nytt anslag, Sjuklön för små företag, inrättas.

Partiets förslag om höjd arbetslöshetsersättning (utg.omr. 14) leder till att sjukpenningen för arbetslösa höjs från 486 till 643 kronor per dag.

Slutligen medför en politik om minskad invandring besparingar inom anslagen 1:2 och 1:3.

Sammantaget innebär förslagen för 2014 ökade utgifter med ca 2 994 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Garantipensionerna bör höjas med 10 procent från 2014, vilket ger en genomsnittlig garantipensionär en ökad disponibel inkomst med drygt 300 kronor per månad. Som följdfeffekt bör anslaget 1:3 minskas, eftersom färre pensionärer behöver bostadstillägg.

Till följd av förslag om minskad invandring kan anslagen 1:2 och 1:4 minskas.

Sammantaget innebär förslagen för 2014 att utgiftsområde 11 ökas med ca 5 388 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

För att underlätta för föräldrar, t.ex. när barnen ska skolas in på dagis eller byta klass, bör det införas en kontaktdag per barn och år i den tillfälliga föräldrapenningen. Vidare bör föräldrapenningen höjas med 1 procentenhet samt en tredjedel av de gravida kvinnorna få graviditetspenning. Dessutom bör föräldrar som mister sitt eller sina barn få en "sorgpeng" motsvarande sjukpenningnivån under en månad (22 dagar). När det gäller underhållsstödet bör det höjas med ca 10 procentenheter eller 1 350 kronor per månad

och bostadsbidraget med ca 5 procentenheter. Jämställdhetsbonusen bör å andra sidan avskaffas eftersom staten inte ska styra hur föräldrar fördelar tiden med sina barn.

Till följd av Sverigedemokraternas politik för minskad invandring bör – i förhållande till regeringens förslag – anslaget 1:1 Barnbidrag, anslaget 1:5 Barnpension, anslaget 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn och anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår minskas.

Sammantaget innebär förslagen för 2014 att utgiftsområde 12 ökas med 1 041 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

4. Anslag inom utgiftsområde 10, 11 och 12 (V)

Wiwi-Anne Johansson (V) anför:

Vänsterpartiet vill se ett tryggt och värdigt samhälle byggt på omtanke och solidaritet. Valfärdssamhället krackelerar alltmer och högerregeringen har sedan 2006 lagt 27 gånger mer på skattesänkningar än på den gemensamma välfärden i kommunsektorn, dvs. vård, skola och omsorg. Samtidigt har vi fått alltmer av ett risksamhälle där ingen av oss längre kan lita på att de gemensamma trygghetssystemen som sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring finns där för oss när vi behöver dem.

Sverige står inför ett vägval. Samtidigt som skatterna har sänkts med ca 140 miljarder kronor mellan 2006 och 2014 har de sammanlagda statsbidragen till kommunerna endast ökat med 5,2 miljarder i fasta priser under samma period. Effekterna syns allt tydligare i växande kunskapsskillnader, större grupper på fritis och i förskolan och akut personalbrist i sjukvården.

Sedan regeringen tillträdde har arbetslösheten ökat med 71 000 personer. Särskilt oroande är den kraftiga ökningen av antalet långtidsarbetslösa. Trots massarbetslöshet präglas regeringens politik av bristen på samhällsnyttiga investeringar för att skapa jobb.

De ekonomiska klyftorna har ökat och tryggheten försämrats för alla. Inkomstgapet mellan kvinnor och män har ökat kraftigt, och allt fler barn växer upp i fattigdom. Unga vuxna får allt svårare att etablera sig i arbetslivet och skaffa en egen bostad.

Det är dags för en ny färdriktning. Ett samhälle som byggs med omtanke och medmänsklighet är i grunden starkare än ett land där girigheten får råda. Vänsterpartiet sätter kampen mot arbetslösheten främst i den ekonomiska politiken och föreslår kraftiga resursförstärkningar till välfärden. Vi gör stora investeringar i bostadsbyggande, infrastruktur, klimatomställning och utbildning och vi gör tydliga förstärkningar i de gemensamma trygghetssystemen. Redan nästan år räknar vi med att våra satsningar på välfärden och investeringar i infrastruktur, bostadsbyggande m.m. ger nästan 30 000 jobb.

Våra förslag är viktiga steg mot ett jämställt samhälle. Vi föreslår ett antal strategiskt viktiga reformer för att minska löne- och inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och omfördela ansvaret för det obetalda hemarbetet.

Vänsterpartiet storsatsar på bättre kvalitet i vård, skola och omsorg. Vi höjer de generella statsbidragen till kommuner och landsting och budgeterar därutöver för ett stort antal riktade satsningar på sjukvården, skolan och äldreomsorgen. Våra satsningar innebär både höjd kvalitet och fler anställda i välfärdsverksamheterna, och minskar därmed behovet av oavlönat omsorgsarbete.

I motsättning till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik. I och med den minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna, och den står också i motsats till en effektiv jobbpolitik. Vänsterpartiet finansierar sina satsningar fullt ut genom att avvisa ett antal av de skattesänkningar och subventioner till arbetsgivare som regeringen genomfört. Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att trygga välfärden, få fler människor i arbete, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag, och vi vet att viljan att betala skatt är god om det finns en tydlig koppling till satsningar på exempelvis sjukvård, skola och äldreomsorg. Vi tar därför steg mot ett skattesystem byggt på principen skatt efter bärkraft och likformighet.

Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 10, 11 och 12 är en del av vårt budgetalternativ som en helhet. Jag vidhåller denna uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 10, 11 och 12 borde ha ökats med 5 488, 1 184 respektive 2 336 miljoner kronor på det sätt som framgår av Vänsterpartiets motioner 2013/14:Sf318, 2013/14:Sf317 och 2013/14:Sf316.

Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområde 10, 11 och 12.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Arbetsgivare drar sig för att anställa den som har en historia med långa sjukskrivningar. Med hänsyn till detta och eftersom sjuklöneansvaret kan vara betungande för många företag bör mindre företag med upp till tio anställda helt slippa betala sjuklön, och ett nytt anslag benämnt Sjuklön för småföretag bör inrättas. För företag med 10–15 anställda bör en avtrappning ske.

Eftersom ingen ska behöva lämna sjukförsäkringen av det enda skälet att ett visst antal dagar har förflutit bör den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffas. Vidare bör taket i sjukpenningen höjas till åtta prisbasbelopp från 2014 och sjukpenning betalas ut med 80 procent av SGI under hela sjukperioden. Den nuvarande minskningen med faktorn 0,97 vid utbetalning av sjukpenning bör även avskaffas. Därtill bör staten överta ansvaret för sjuklön till den som har varit sjukskriven längre än 60 dagar och därefter återgått i arbete. Detta bör gälla under det första anställningsåret.

Med anledning av att partiets förslag om förändring av arbetslöshetsersättningen (utg.omr. 14) får effekter för sjukförsäkringen bör anslaget 1:1 ökas.

Personer som uppbär sjuk- eller aktivitetsersättning har det ofta mycket svårt ekonomiskt. Ersättningsnivån bör därför höjas från nuvarande 64 procent av antagandeinkomsten till 67 procent. Vidare bör bostadstillägget höjas för personer med sjuk- och aktivitetsersättning med 340 kronor per månad så att de får samma höjning som de som har fyllt 65 år.

Bidraget till företagshälsovården bör inte avskaffas och ersättas med ett bidrag till arbetsgivare. Vidare bör sjukvårdens arbete styras av människors behov och inte av ett system som håller sjuka borta från sjukvården och försvårar för människor att återhämta sig och tillfriskna. Den s.k. sjuk-skrivningsmiljarden bör därför avskaffas. Slutligen bör ett rehabiliteringsregister införas för att bygga upp kunskapen om rehabiliteringens effekter.

Sammantaget innebär förslagen för 2014 ökade utgifter med ca 5 488 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

För att höja den ekonomiska standarden för de pensionärer som har det sämst ställt bör garantipensionerna höjas med 150 kronor per månad från 2014.

Regeringens förslag att införa ett fribelopp för arbetsinkomster bör avslås. Förslaget berör ett mycket litet antal pensionärer och är en godtycklig förmån eftersom många äldre inte kan få ett jobb eller saknar arbetsförmåga.

Sammantaget innebär förslagen för 2014 ökade utgifter med ca 1 184 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Principen bakom bl.a. föräldraförsäkringen är att den ska ge ersättning för förlorad arbetsinkomst (inkomstbortfallsprincipen). Genom sänkningen av inkomsttaket i den tillfälliga föräldrapenningen och i graviditetspenningen från 10 till 7,5 prisbasbelopp har man frångått denna princip. Vidare har ersättningsnivån för föräldrapenning sänkts. Nu nämnda sänkningar är inte acceptabla. Taket i den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetspenningen bör därför höjas till åtta prisbasbelopp och ersättningsnivåerna återställas till 80 procent av SGI, dvs. utan att SGI multipliceras med faktorn 0,97. Dessutom bör grundnivån i föräldrapenningen höjas till 250 kronor per dag. Med en högre grundnivå blir det möjligt att utnyttja föräldraförsäkringens flexibilitet genom att ta ut föräldrapenning på deltid.

Jämställdhetsbonusen bör avskaffas då den inte i grunden förändrar problemet med att pappor tar ut för få föräldrapenningdagar.

Underhållsstödet har inte höjts på länge, varför värdet av stödet har urholkats. Underhållsstödet bör därför höjas med 400 kronor per barn och månad för barn i åldern 0–12 år och med ytterligare 200 kronor per barn och månad för barn i åldern 13–19 år samt värdesäkras genom att det knyts till prisbasbeloppet.

Sammantaget innebär förslagen för 2014 att utgiftsområde 12 ökas med 2 336 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:1 Budgetpropositionen för 2014 utgiftsområde 10:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 190 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 2.7.6).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 60 000 000 kronor för att tillgodose Försäkringskassans behov av likviditet i hanteringen av fakturor för vård i andra länder (avsnitt 2.7.7).
3. Riksdagen anvisar för budgetåret 2014 ramanslagen under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt uppställning.

Proposition 2013/14:1 Budgetpropositionen för 2014 utgiftsområde 11:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalansen (avsnitt 2.1 och 3.6).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 8 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar (avsnitt 3.7.5).
3. Riksdagen anvisar för budgetåret 2014 ramanslagen under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt uppställning.

Proposition 2013/14:1 Budgetpropositionen för 2014 utgiftsområde 12:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalansen (avsnitt 2.1, 3.7 och 3.8).
2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2014 ramanslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt uppställning.

Motion väckt med anledning av proposition 2013/14:4

2013/14:Sf3 av Magnus Ehrencrona och Gunvor G Ericson (båda MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en tredelad föräldraförsäkring.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Fi206 av Gunvor G Ericson och Jonas Eriksson (båda MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra trygghetssystemen.

2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör driva frågan om möjlighet till överprövning av A1-intyg.

2013/14:C379 av Patrick Reslow (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att göra en översyn av regelverket för utbetalning av föräldrapenning.

2013/14:C389 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändring av återbetalningskravet när det gäller bostadsbidrag.

2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett stärkt bostadsbidrag.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa sjuklöneansvaret för företag med upp till tio anställda.

2013/14:C420 av Meeri Wasberg och Marie Nordén (båda S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att frysa den individuella delen i föräldraförsäkringen i avvaktan på ett definitivt besked i händelse av vårdnadstvist.

2013/14:Sf201 av Anders Andersson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att utöka antalet föräldradagar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att skydda den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) samt den föräldrapenninggrundande inkomsten i tre år från barnets födsel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtliga föräldradagar fritt ska kunna överlåtas mellan föräldrarna och att de s.k. pappa- och mammamånaderna avskaffas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att höja grundnivån och lägstanivådagarna i föräldraförsäkringen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett införande av en generell graviditetspeng den sista månaden i graviditeten.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fördela den totala intjänade premiepensionen lika mellan makar med gemensamma barn som inte fyllt tolv år, om de inte aktivt begär något annat.

2013/14:Sf202 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sjukpenningens borte gräns bör avskaffas så att den försäkrades rätt till sjukpenning fortsätter att gälla så länge hen inte har återfått arbetsförmågan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att när alla möjligheter att återgå till den ursprungliga arbetsplatsen är uttömda ska den försäkrade ha rätt att delta i arbetslivsintroduktion med bibehållen sjukpenning så länge arbetsförmågan inte har återfåtts.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur sjukpenning ska kunna ges på fler än de fyra nivåer för nedsatt arbetsförmåga som finns i dag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör införas en möjlighet att ta individuella hänsyn för bedömning av rätten till sjukpenning i enlighet med reglerna som gällde innan prop. 2007/08:136 trädde i kraft.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka de behandlande läkarnas roll i sjuk-skrivningsprocessen.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att sjukpenning där så är nödvändigt ska kunna beviljas även för längre perioder utan återkommande kontroll av arbetsförmåga.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sänkningen av sjukpenningen efter 365 dagar bör avskaffas så att ersättningen är 80 procent under hela sjukpenningperioden.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa den särskilda beräkningsgrunden SGI x 0,97.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja sjukförsäkringens tak.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sjukförsäkringens karensdag bör ersättas med ett karensavdrag, som ska vara utformat så att det från sjuklönen dras motsvarande 20 procent av en genomsnittlig fiktiv veckoersättning i form av sjuklön, men aldrig högre än vad som skulle ha utgetts i sjuklön.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn med syfte att i lag säkra rätten för personer med sjukpenning samt sjuk- och aktivitetsersättning att engagera sig ideellt utan att det inkräktar på rätten till ersättning från sjukförsäkringen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag om att införa en möjlighet att ta individuell hänsyn vid beslut om sjukersättning samt en rimligare utformning av den tid framåt för vilken det krävs att arbetsförmågan bedöms vara nedsatt.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättning till 67 procent av antagandeinkomsten.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning med 340 kronor per månad.

2013/14:Sf203 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om senaste anställningsinkomst som SGI-grund.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om golv för företagares sjukpenning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppbyggnadsskedet förlängs från 24 till 36 månader.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om likabehandling av företagare när det gäller SGI-grund för fåmansbolag.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om likabehandling av företagare när det gäller möjlighet att välja karenstid för fåmansbolag.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjlighet att kunna försäkra sig upp till en viss SGI-nivå.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en tredelad föräldraförsäkring med möjlighet att överlåta en tredjedel.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisiärt skydd inte ska utgöra hinder vid ersättning.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om harmonisering av inkomstbegreppet.

2013/14:Sf205 av Jan Ertsborn (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa ett nytt statligt förskottsbidrag som baseras på föräldrarnas civilrättsliga avtal om underhållsbidrag.

2013/14:Sf206 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att följa upp gjorda förändringar i ansökningsförfarandet för bostadstillägg till pensionärer.

2013/14:Sf207 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa flexibla sjukskrivningsnivåer.

2013/14:Sf208 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på åtgärder som leder till större möjligheter att få ersättning från arbetsskadeförsäkringen och till en mer rättssäker hantering av ansökningarna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på åtgärder för att säkerställa att kvinnors och mäns arbetsskador bedöms på ett likvärdigt sätt.

2013/14:Sf209 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ett procentavdrag vid sjukdom kan införas.

2013/14:Sf210 av Gunvor G Ericson och Maria Ferm (båda MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur en jämställdhetsbonus till företagen skulle kunna ersätta dagens jämställdhetsbonus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Försäkringskassan i uppdrag att tydligt verka för ett jämställt uttag av föräldraledighet och VAB-dagar.

2013/14:Sf212 av Helene Petersson i Stockaryd (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa mer flexibla sjukskrivningsnivåer i sjukförsäkringen.

2013/14:Sf213 av Kristina Nilsson och Eva Sonidsson (båda S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsgivarens ansvar för rehabilitering.

2013/14:Sf214 av Ingemar Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om villkoren för småföretagare.

2013/14:Sf215 av Eva Sonidsson och Kristina Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om roll och arbete för försäkringsmedicinska rådgivare.

2013/14:Sf216 av Helén Pettersson i Umeå (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadstillägg till pensionärer.

2013/14:Sf217 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändring av återbetalningskravet av bostadsbidrag för att ingen ska välja bort eventuellt arbete.

2013/14:Sf219 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en individuell bedömning av arbetsförmåga senast sex veckor efter första sjukskrivningsdagen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en individuell rehabiliteringsplan inom tre månader.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fördjupad bedömning efter 180 dagar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett rehabiliteringsregister.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om en rehabiliteringsombudsman.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om ekonomiska sanktionsavgifter för de arbetsgivare som inte fullgör sina skyldigheter att underlätta för en sjukskriven anställd att återgå till arbete.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konkreta insatser för rehabilitering innan den bortre gränsen i sjukförsäkringen har nåtts.

2013/14:Sf221 av Irene Oskarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förändra möjligheterna till uttag av tillfällig föräldrapenning för föräldrar med barn upp till 18 år.

2013/14:Sf224 av Margareta Larsson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredningsgrupp utifrån motionens intentioner.

2013/14:Sf226 av Anna Steele (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att postdoktorala studier i upp till tre år av Försäkringskassan ska räknas som överhoppningsbara.

2013/14:Sf227 av Yvonne Andersson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ersättningsnivån till föräldrar vid tvillingfödelse.

2013/14:Sf231 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen omgående bör lägga fram förslag till en handlingsplan mot barnfattigdom.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över samtliga bidrag som riktas till barnfamiljer och återkomma med förslag till ändringar som syftar till att förbättra situationen för ekonomiskt utsatta barnfamiljer.

2013/14:Sf233 av Irene Oskarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka möjligheten till arbete för unga vuxna med funktionsnedsättning.

2013/14:Sf234 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en rättvis sjukförsäkring för dagens arbetsliv.

2013/14:Sf235 av Helene Petersson i Stockaryd m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av konstruktionen av nuvarande bostadsbidrag.

2013/14:Sf237 av Billy Gustafsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av hur olika bidragssystem samordnas.

2013/14:Sf238 av Billy Gustafsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av hur bidragsfusk kan förhindras.

2013/14:Sf239 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regeländringar som gör att barn inte utgör ett hinder för föräldrar som bor och arbetar gränsöverskridande i Norden.

2013/14:Sf241 av Gustav Nilsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att undvika att pensionärer går miste om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd som de har rätt till.

2013/14:Sf244 av Kerstin Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsinriktad rehabilitering för personer med sjukersättning.

2013/14:Sf245 av Hannah Bergstedt och Leif Pettersson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn i arbetsskadeförsäkringen så att kvinnor och män behandlas lika i bedömningen av arbetsrelaterade skador.

2013/14:Sf246 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över system som rör föräldraförsäkringen samt lagstiftningen i syfte att modernisera och underlätta jämställt föräldraskap.

2013/14:Sf247 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av gränserna vid handikappersättning.

2013/14:Sf248 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av bostadsbidragen.

2013/14:Sf249 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sjukförsäkringen.

2013/14:Sf250 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en individualiserad föräldraförsäkring bör införas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet om ett jämställt uttag av föräldraderingar bör återinföras i Försäkringskassans regleringsbrev.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en höjning av taket och ersättningsnivåerna i föräldraförsäkringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en höjd grundnivå i föräldraförsäkringen.
6. Riksdagen beslutar att vårdnadsbidraget ska avskaffas.
7. Riksdagen beslutar att jämställdhetsbonusen ska avskaffas.

2013/14:Sf254 av Solveig Zander (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för nära anhöriga att med ersättning kunna medfölja till sjukvård i vissa fall.

2013/14:Sf258 av Annika Eclund (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om införandet av dagar för vård av förälder.

2013/14:Sf259 av Stefan Svanström (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur studenters SGI (sjukpenninggrundande inkomst) beräknas.

2013/14:Sf260 av David Lång och Julia Kronlid (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka antalet dubbelldagar i föräldraförsäkringen till 60 dagar.

2013/14:Sf261 av David Lång (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka nivån på underhållsstödet.

2013/14:Sf262 av David Lång (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upprätta ett sörjandestöd för föräldrar som mister sitt eller sina barn.

2013/14:Sf263 av David Lång (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra kontaktdagarna.

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ett procentavdrag vid sjukdom kan införas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur en möjlighet till flexiblare regler för deltidssjukskrivning kan utformas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återkomma med ett lagförslag i enlighet med förslaget i den studiesociala kommittén (SOU 2009:28).
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inkomstkrav i stället för krav på arbetad tid i sjukförsäkringen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka möjligheterna till flexibel pensionsålder.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka möjligheterna att vara kvar längre i arbetslivet.

2013/14:Sf266 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen beslutar att höja underhållsstödet med 400 kronor per månad för barn 0–13 år samt värdesäkra det genom att knyta det till prisbasbeloppet.
2. Riksdagen beslutar att höja underhållsstödet med 600 kronor per månad för barn 13–19 år samt värdesäkra det genom att knyta det till prisbasbeloppet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ändra beräkningsgrunden för återbetalningsskyldighet av underhållsstöd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda förbättringar när det gäller umgängesresor.

2013/14:Sf267 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om bostadsbidragen.

2013/14:Sf269 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de höga förvaltningskostnaderna för fondförvaltningen måste stoppas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att pensionsavgiften på 2,5 procent till PPM-systemet bör tillföras inkomstpensionssystemet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en parlamentarisk utredning bör tillsättas med uppdrag att skapa ett stabilt pensionssystem.

2013/14:Sf271 av Adnan Dibrani (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om villkor för studenter vid sjukskrivning.

2013/14:Sf272 av Sven-Erik Bucht och Maria Stenberg (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över konstruktionen av karensdagen i sjukförsäkringen.

2013/14:Sf273 av Sven-Erik Bucht (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som bidrar till en bättre samordning mellan de nordiska ländernas socialförsäkringssystem.

2013/14:Sf274 av Annika Qarlsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska de små företagens kostnader för sjuklöneansvaret.

2013/14:Sf275 av Annika Qarlsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska vara den totala inkomsten som är sjukpenninggrunder för kombinatorer enligt motionens intentioner.

2013/14:Sf276 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av förändringar i sjukförsäkringen och utvecklade rehabiliteringsinsatser.

2013/14:Sf277 av Carina Adolfsson Elgestam (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av regelverket kring socialförsäkringsförmåner vid graviditet.

2013/14:Sf278 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändring av föräldraförsäkringen.

2013/14:Sf279 av Roza Güclü Hedin och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder mot barnfattigdomen.

2013/14:Sf280 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändring av jämställdhetsbonusen.

2013/14:Sf281 av Anders Åkesson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att olika företagsformer ska ha lika regler i trygghetssystemet.

2013/14:Sf284 av Karin Nilsson och Helena Lindahl (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att fortsätta arbeta med trygghetssystemen för företagare så att det blir likvärdiga förutsättningar för alla, oavsett företagsform eller anställning.

2013/14:Sf285 av Ann-Britt Åsebol (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om parallell utbetalning av tillfällig föräldrapenning.

2013/14:Sf286 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den övre gränsen på 29 år för att få bostadsbidrag bör ses över.

2013/14:Sf287 av Johan Löfstrand och Anna-Lena Sörenson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över rehabiliteringsansvaret för de sjukskrivna.

2013/14:Sf290 av Hans Backman m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att placera premiepensionsmedel direkt i onoterade företag.

2013/14:Sf291 av Hans Backman m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en möjlighet för företagare att använda tillfällig föräldrapenning för betalning av HUS-tjänster vid vård av sjukt barn.

2013/14:Sf292 av Emma Carlsson Löfdahl (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av adoptionsbidraget.

2013/14:Sf293 av Kerstin Haglö m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tidsgränserna i sjukförsäkringen.

2013/14:Sf294 av Suzanne Svensson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om människors rätt till rehabilitering vid sjukdom.

2013/14:Sf297 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstiftningen av hänsyn till det kommunala självstyret inte ska begränsa beloppet för det kommunala vårdnadsbidraget till 3 000 kronor per kalendermånad.

2013/14:Sf298 av Kerstin Haglö m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett högre tak i sjukförsäkringen.

2013/14:Sf299 av Adnan Dibrani m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att analysera de fördelningspolitiska effekterna av regeringens förändringar av bostadstilläggen.

2013/14:Sf300 av Olle Thorell m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ersättningsnivån i sjukförsäkringen ska vara 80 procent upp till taket under hela sjukskrivningsperioden.

2013/14:Sf301 av Suzanne Svensson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att skapa ett rättvisare sjukförsäkringssystem för dem som arbetar koncentrerad deltid.

2013/14:Sf302 av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över studenters villkor vid föräldraledighet.

2013/14:Sf303 av Ingemar Nilsson och Kristina Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över egenavgiften vid rehabilitering så att samma egenavgift gäller oavsett om remissen sker från Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan.

2013/14:Sf305 av Carin Runeson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av arbetsskadeförsäkringen.

2013/14:Sf306 av Carin Runeson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Finsam.

2013/14:Sf308 av Anna Wallén (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa vårdnadsbidraget.

2013/14:Sf309 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om överlåtelse av föräldrapenning.

2013/14:Sf310 av Patrick Reslow (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de s.k. pappamånaderna i föräldraförsäkringen.

2013/14:Sf311 av Mikael Oscarsson och Roland Utbult (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att höja och indexera adoptionsbidraget.

2013/14:Sf315 av Maria Lundqvist-Brömster (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att individanpassa nivån på sjukskrivningar och sjukersättning.

2013/14:Sf316 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:Sf317 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitten 2.1 och 3.6 i propositionen).

2013/14:Sf318 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:Sf321 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja kunskapsnivån om sjukförsäkringen.

2013/14:Sf322 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillfällig föräldrapenning för föräldrar till barn med funktionsnedsättning.

2013/14:Sf330 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Shadiye Heydari (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en bättre samordning mellan Försäkringskassan, socialtjänsten och Arbetsförmedlingen.

2013/14:Sf332 av Gunnar Sandberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över samordningen mellan a-kassa och pension.

2013/14:Sf335 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en förändring av föräldraförsäkringen med sikte på mer individualiserad försäkring som täcker alla föräldrar och alla typer av familjer.

2013/14:Sf338 av Mats Odell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att reducera företagens sjuklöneansvar.

2013/14:Sf340 av David Lång och Per Ramhorn (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att föräldraledighet ska delas upp enligt föräldrars egen önskan.

2013/14:Sf341 av David Lång och Per Ramhorn (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa jämställdhetsbonusen.

2013/14:Sf343 av David Lång m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:Sf344 av David Lång m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:Sf345 av David Lång m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:Sf347 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att risksäkra AP7 Såfa.

2013/14:Sf350 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av tabellen under avsnitt 3.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjlighet till arbete även för dem som fått sjukersättning efter 2008.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konkreta insatser för att säkerställa att människor får rehabilitering.

2013/14:Sf351 av Krister Örnfjäder m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning för att ytterligare effektivisera sjukskrivningsprocessen.

2013/14:Sf353 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utreda arbetsskadeförsäkringen ur ett jämställdhetsperspektiv.

2013/14:Sf354 av Hillevi Larsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underhållsstödet bör höjas med 50 kronor per barn och månad.

2013/14:Sf355 av Meeri Wasberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ta initiativ till en fördjupad analys av resultaten för KomAn och liknande EU-projekt för att därmed kunna jämföra kostnader och intäkter med regeringens egen arbetslivsintroduktion.

2013/14:Sf360 av Abir Al-Sahlaní (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra och förenkla föräldraförsäkringen till en mer tydlig barn- och föräldraförsäkring.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fördubbla jämställdhetsbonusen för att få ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en jämställdhetsbonus i den tillfälliga föräldrapenningen för vård av sjukt barn.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra jämställdhetsmålen i Försäkringskassans uppdrag.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en del av föräldrapenningdagarna ska kunna fördelas också till högst två ytterligare närstående vuxna i barnets närhet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten till samtidig föräldraledighet bör öka i antal dagar, från 30 till 60 dagar.

2013/14:Sf363 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en bättre fördelningspolitik för fattiga barnfamiljer.

2013/14:Sf364 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ensamstående kvinnors ekonomi.

2013/14:Sf365 av Monica Green m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av generella insatser mot barnfattigdomen.

2013/14:Sf370 av Anders Andersson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur företagshälsovården kan ges en större roll i rehabilitering och arbetsförmågebedömning.

2013/14:Sf372 av Åsa Lindestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ett jämnt uttag av föräldrapenningen och som ett steg på vägen dela föräldraförsäkringen i tre lika delar.

2013/14:Sf373 av Isabella Jernbeck (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort de kvoterade föräldradagarna i föräldraförsäkringen.

2013/14:Sf375 av Ann-Christin Ahlberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör förändra sjukförsäkringen så att sjuka hinner bli friska innan de tvingas ut ur försäkringen samt att de får snabb hjälp med insatser för rehabilitering.

2013/14:Sf377 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

1. Riksdagen beslutar om ett nytt politiskt mål för politikområdet Ekonomisk familjepolitik i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt barnbidrag och studiebidrag med 100 kronor per månad och barn.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om graviditetspenning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en höjning av taket i den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetspenningen till åtta prisbasbelopp.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett stegvis höjt tak till tio prisbasbelopp i den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetspenningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt underhållsstöd med 50 kronor per månad och barn.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av bostadsbidragen som ett bostadspolitiskt och familjepolitiskt instrument.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studerande med barn.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barn med behov av särskilt stöd och om vårdbidraget.
13. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen för 2014 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabellen i motionen.

2013/14:Sf378 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om viktiga förutsättningar för hållbara pensioner.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett stabilt pensionssystem som ger pensionärerna en trygg inkomst.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvinnors pensioner.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en analys av bostadstilläggen.

2013/14:Sf379 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en generell sjukförsäkring.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av åtgärder för att öka förtroendet för sjukförsäkringen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett stegvis höjt tak i sjukförsäkringen till tio prisbasbelopp och i ett första steg till åtta prisbasbelopp nästa år.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om 80 procent i ersättning under hela sjukpenningperioden.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en arbetslinje värd namnet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktiga rehabiliteringsåtgärder för återgång i arbete.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsgivarens ansvar för åtgärder på arbetsplatsen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av företagshälsovård för att, tillsammans med arbetsmarknadens parter, minska och förebygga ohälsa i arbetslivet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konkreta insatser för att säkerställa att människor tillförsäkras rehabilitering.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den arbetslivsinriktade rehabiliteringen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvinnors ohälsa.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den framtida finansieringen av samordningsförbunden.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda den framtida strukturen för den finansiella samordningen.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förrehabilitering.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avskaffat sjuklöneansvar.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tidsgränser som garanterar mänskliga insatser.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sjukpenningtalet ökar.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen ska tas bort.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsskadeförsäkringen.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om villkoren för egenföretagare.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Försäkringskassans handläggning.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Försäkringskassans servicekontor.
25. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen för 2014 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom enligt förslaget i tabellen i motionen.

2013/14:Sf380 av Anti Avsan (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om trygghetssystem för företagare.

2013/14:Sf382 av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ny målformulering för utgiftsområde 12.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tredelad föräldraförsäkring.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om slopad jämställdhetsbonus.
4. Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår i tabellen under avsnitt 3 i motionen.

2013/14:Sf383 av David Lång (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör överta sjuklönekostnaden inklusive arbetsgivaravgiften för företag med tio eller färre anställda.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att företag med fler än tio anställda bör befrias från den genomsnittliga sjuklönekostnaden motsvarande tio anställda inklusive arbetsgivaravgifter.

2013/14:Sf388 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda hur ett system med basinkomst kan introduceras.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ett försök med basinkomst kan utformas.

2013/14:So301 av Maria Ferm m.fl. (MP):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tredela föräldraförsäkringen samt införa möjligheten att överlåta en tredjedel på någon annan än vårdnadshavarna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka möjligheten att utnyttja föräldraförsäkringen samtidigt som den andra vårdnadshavaren till 90 dagar.

2013/14:So348 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge sjukgymnaster och psykologer möjlighet att besluta om sjukskrivning.

2013/14:So398 av Emma Henriksson och Stefan Svanström (båda KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en skyldighet att analysera alla politiska beslut utifrån vilka konsekvenser de får för familjer och nära relationer på samma sätt som man i dag beaktar bl.a. miljöaspekter.

2013/14:So493 av Jennie Nilsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer.

2013/14:So616 av Eva Olofsson m.fl. (V):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flexibla socialförsäkringar.

2013/14:So618 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av effektiva insatser för att återrehabilitera dem som insjuknat.

2013/14:So624 av Hillevi Larsson m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättvis fördelningspolitik för att minska klyftorna.

2013/14:So657 av Lena Hallengren m.fl. (S):

58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnfattigdom.

2013/14:Ub430 av Jabar Amin m.fl. (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en förskolegaranti för plats i förskola såväl efter anmält behov som under tid för inskrivning.

2013/14:Ub572 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om trygghetssystem för studenter.

2013/14:N223 av Kent Persson m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om borttagande av sjuklönekostnader i mindre företag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om företagares sociala trygghet.

2013/14:N328 av Désirée Pethrus (KD):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur föräldrapenning och RUT-avdrag ännu mer kan uppmuntra till företagande i samband med föräldraskap.

2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetsgivarens kostnadsansvar för den andra sjuklöneveckan i sjukförsäkringen bör slopas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över vilka behov det finns för ytterligare förändringar inom trygghetssystemet för företagare.

2013/14:A262 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den för att främja jämställdhet och underlätta för invandrade kvinnors etablering i arbetslivet bör avskaffa vårdnadsbidraget.

2013/14:A405 av Mattias Karlsson m.fl. (SD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvotering av föräldraförsäkringen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett mer generöst regelverk vid bedömningar av ansökningar om graviditetspenning.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt underhållsstöd.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd garantipension.

2013/14:A409 av Ylva Johansson m.fl. (S):

35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om företagshälsovård.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
			S	MP	SD	V
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	31 078 000	+2 140 000	+3 870 000	+896 300	+2 750 000
1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	49 553 336		+40 000	-1 500	+1 400 000
1:3	Handikappersättningar	1 314 000			-400	
1:4	Arbetssskadeersättningar m.m.	3 479 000				
1:5	Ersättning för kroppsskador	40 828				
1:6	Bidrag för sjukskrivningsprocessen	3 118 500	+170 000	-1 750 000		-662 000
2:1	Försäkringskassan	7 869 334				
2:2	Inspektionen för socialförsäkringen	66 849				
Nya anslag						
99:1	Slopad andra sjuklönevecka		+3 300 000			
99:2	Sjuklön för små företag				+2 100 000	+2 000 000
Summa för utgiftsområdet		96 519 847	+5 610 000	+2 160 000	+2 994 400	+5 488 000

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
			S	MP	SD	V
1:1	Garantipension till ålderspension	16 359 400			+6 699 300	+1 200 000
1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	13 059 200			-100	
1:3	Bostadstillägg till pen- sionärer	8 383 700			-1 300 700	-16 000
1:4	Äldreförsörjningsstöd	677 900			-10 900	
2:1	Pensionsmyndigheten	532 396				
Summa för utgiftsområdet		39 012 596	±0	±0	+5 387 600	+1 184 000

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
			S	MP	SD	V
1:1	Allmänna barnbidrag	25 132 000	+2 100 000		-47 700	
1:2	Föräldraförsäkring	38 686 238	+100 000	-251 000	+711 862	+1 136 000
1:3	Underhållsstöd	2 056 000	+100 000	+600 000	+197 500	+1 200 000
1:4	Bidrag till kostnader för internationella adoptioner	35 784				
1:5	Barnpension och efterlevandestöd	841 200			-1 500	
1:6	Vårdbidrag för funk- tionshindrade barn	3 200 600			-2 900	
1:7	Pensionsrätt för barnår	6 732 310			-26 400	
1:8	Bostadsbidrag	4 926 000	-100 000	+100 000	+209 800	
Summa för utgiftsområdet		81 610 132	+2 200 000	+449 000	+1 040 662	+2 336 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2014 inom
utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och
funktionsnedsättning*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	±0	31 078 000
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	±0	49 553 336
1:3 Handikappersättningar	±0	1 314 000
1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.	±0	3 479 000
1:5 Ersättning för kroppsskador	±0	40 828
1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	±0	3 118 500
2:1 Försäkringskassan	±0	7 869 334
2:2 Inspektionen för socialförsäkringen	±0	66 849
Summa för utgiftsområdet	±0	96 519 847

Förslag till beslut om anslag för 2014 inom
utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Garantipension till ålderspension	±0	16 359 400
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	±0	13 059 200
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	±0	8 383 700
1:4 Äldreförsörjningsstöd	±0	677 900
2:1 Pensionsmyndigheten	±0	532 396
Summa för utgiftsområdet	±0	39 012 596

Förslag till beslut om anslag för 2014 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Tusental kronor

Ramanslag		Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1	Allmänna barnbidrag	±0	25 132 000
1:2	Föräldraförsäkring	±0	38 686 238
1:3	Underhållsstöd	±0	2 056 000
1:4	Bidrag till kostnader för internationella adoptioner	±0	35 784
1:5	Barnpension och efterlevandestöd	±0	841 200
1:6	Vårdbidrag för funktionshindrade barn	±0	3 200 600
1:7	Pensionsrätt för barnår	±0	6 732 310
1:8	Bostadsbidrag	±0	4 926 000
Summa för utgiftsområdet		±0	81 610 132

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

Utgiftsområde 11

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 102 kap. 16 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

102 kap.**16 §**

Reduceringsinkomsten är summan av

1. sjukersättning, aktivitetsersättning, allmän ålderspension och änkepension,
2. pension och invaliditetsförmån som lämnas enligt utländsk lagstiftning,
3. inkomst av kapital enligt 7 § 3,
4. del av förmögenhet enligt 7 § 4,
5. 50 procent av de delar av den bidragsgrundande inkomsten som består av arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229),
6. 50 procent av de delar av inkomsten enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen, och
7. 80 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17–19 §§.

Från och med den månad en försäkrad, som har hel allmän ålderspension, fyller 65 år ska inkomst enligt första stycket 5 och 6 endast beaktas till den del den överstiger 24 000 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014. Äldre bestämmelser tillämpas fortfarande för bostadstillägg som avser tid före ikraftträdandet.

Utgiftsområde 12

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 97 kap. 22 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

97 kap.

22 §¹

Bostadsbidrag lämnas månadsvis som särskilt bidrag med

– 1 300 kronor till familjer med ett barn,

– 1 750 kronor till familjer med två barn, och

– 2 350 kronor till familjer med tre eller flera barn.

– 1 500 kronor till familjer med ett barn,

– 2 000 kronor till familjer med två barn, och

– 2 650 kronor till familjer med tre eller flera barn.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014. Äldre bestämmelser tillämpas fortfarande för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

---

¹ Senaste lydelse 2012:599.

BILAGA 5

Offentligt seminarium – Företagshälsovårdens roll i rehabiliteringsarbetet

Socialförsäkringsutskottets och arbetsmarknadsutskottets offentliga seminarium

Datum: Tisdagen den 12 november 2013

Tid: 11.30–13.30

Plats: Andrakammarsalen

Inledning

Socialförsäkringsutskottets vice ordförande Tomas Eneroth (S)

Anföranden

Socialdepartementet, statssekreterare Anna Pettersson Westerberg

Försäkringskassan, verksamhetsområdeschef Ulrika Persson

Arbetsmiljöverket, enhetschef Agneta Sunder

Sveriges Företagshälsor, vd Lars Hjalmarson

Svenska Företagsläkarföreningen, företagsläkare Karin Nord

Frågor från utskottens ledamöter

Avslutning

Arbetsmarknadsutskottets ordförande Jessica Polfjärd (M)

Inledning

Tomas Eneroth, vice ordförande i socialförsäkringsutskottet: Varmt välkomna allihop till Andrakammarsalen och riksdagen! Ni som är här i lokalen vet att ni är just här, men de som tittar på detta via medierna kan väl få reda på att vi är i riksdagen och i Andrakammarsalen. Jag vet att tågförseningar gör att en del kommer lite senare, men det är väl lika bra att vi påbörjar hearingen ordentligt.

Den här utfrågningen genomförs gemensamt mellan socialförsäkringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet. Den anordnas med anledning av de utmaningar som företagshälsovården står inför. Jag tror att det kan bli ett intressant möte som vi nu har framför oss.

Företagshälsovården är – när den fungerar som bäst – en av de viktigaste aktörerna för att skapa ett hållbart arbetsliv, att jobba förebyggande tillsammans med företag, arbetsgivare, fackliga organisationer och skyddsombud för att se till att vi får ett hållbart arbetsliv, att se till att man får stöd och hjälp till rehabilitering och att se till att man genomför hälsokontroller och främjar friskvård. Det är några av de viktigaste insatserna som företagshälsovården jobbar med.

Samtidigt ser vi att flera på arbetsmarknaden i dag inte har tillgång till företagshälsovården. Många arbetsgivare är inte anslutna. Personer med tillfälliga anställningar ges inte alltid tillgång till företagshälsovården. Vi ser också att erbjudanden från företagshälsovården varierar från ett strukturerat, gediget och långsiktigt arbete där man jobbar hälsofrämjande till ganska sporadiska och korta insatser med korta hälsokontroller.

Hearingen i dag genomförs mot bakgrund av de utmaningar som företagshälsovården står inför. I socialförsäkringsutskottet kommer vi under de närmaste veckorna att diskutera de förslag till minskade anslag till företagshälsovården som finns. I arbetsmarknadsutskottet är frågor om ett hållbart arbetsliv ständigt närvarande. Jag tror att båda utskotten är mycket engagerade i företagshälsovårdens långsiktiga utveckling, inte minst med anledning av en ny läkarutbildning eller att det står ett generationsskifte för dörren för väldigt många av dem som jobbar inom företagshälsovården.

Utmaningarna är flera, och jag är övertygad om att vi kommer att ha en ordentlig diskussion här, genom att lyssna på bra anföranden från myndigheter, regeringsföreträdare och intresseorganisationer men också genom att få frågor från de ledamöter som sitter i socialförsäkrings- och arbetsmarknadsutskotten.

Efter föredragningarna kommer vi att ta en kort paus, och därefter vidtar en frågestund. Sedan kommer arbetsmarknadsutskottets ordförande Jessica Polfjärd att avsluta denna dag ungefär kl. 1. Varmt välkomna hit!

Anföranden

Anna Pettersson Westerberg, Socialdepartementet: Tack så mycket! Det är trevligt att få vara tillbaka i riksdagen och återse utskottet igen efter min föräldraledighet. Som stolt förälder hade jag nästan tänkt ha med en bildserie på lilla Nora, men vi tar det en annan gång. Vi har minst lika intressanta och spännande frågor att diskutera här i dag. Jag vill tacka för möjligheten att få komma och prata om företagshälsovården.

Det var när jag jobbade i Socialförsäkringsutredningen – med de funderingar som presenterades där om en företagshälsovård på tre ben – som jag insåg hur otroligt viktig en fungerande företagshälsovård kan vara för en fungerande sjukförsäkring. Den kan vara helt avgörande, inte minst i det preventiva arbetet – jag håller med Tomas Eneroth helt och fullt på den punkten.

Jag tänkte säga några mer ord om det strax. Men först skulle jag vilja säga några ord om det sammanhang som vi just nu befinner oss i beträffande sjukförsäkringen. Var står vi egentligen?

Det är nu över fem år sedan som den omfattande sjukförsäkringsreformen genomfördes, och reformen har faktiskt börjat sätta sig. Som ni kan se på den bild jag visar har ohälsan över lag minskat kraftigt, framför allt från 2003, när vi hade ett ohälsotal på 43,3, vilket betyder att vi var sjukfrånvarande eller förtidspensionärer i 43,3 dagar per år i genomsnitt per svensk i åldern 16–64 år. I dag är vi nere i 26,8. Det är en minskning med 40 procent.

En stor del av den minskningen har skett efter 2008, efter reformeringen av sjukförsäkringen. Antalet förtidspensionärer – eller sjuk- och aktivitetsersatta, som det heter numera – har också minskat kraftigt, och det är mycket positivt. Människor slås inte längre ut från arbetsmarknaden den här vägen.

Toppåret 2006 var antalet förtidspensionärer 550 000. I dag – jag kollade siffrorna i går på Försäkringskassans hemsida – är det 365 000 personer. Det är alltså en minskning med 185 000 personer. Det är nästan lika många människor som bor i Uppsala.

Den sjukfrånvaro vi hade som vållade störst risk för ett livslångt utanförskap ligger i dag på en mycket lägre och rimligare nivå. De riktigt långa sjukfallen – de som pågår längre än ett år – är över 100 000 färre än de var 2008, om man räknar in de tidsbegränsade förtidspensionerna. De borde kanske alltid vara inräknade i den gröna linje som ni kan se på bilden, men det är de inte nu.

Just nu ser vi att vi är på väg in i nya förändringar. Det är den korta sjukfrånvaron som ökar – den blå linjen på bilden. Man ska komma ihåg att den korta sjukfrånvaron i Sverige i dag ligger på europeisk snittnivå. Men den ökar både i Sverige och internationellt. Vi följer faktiskt en ganska intensiv diskussion om uppgången av den korta sjukfrånvaron.

Jag kan förstå att ett sjukfall på sex eller tre månader för vanliga dödliga utanför socialförsäkringskretsen är ett mycket långt sjukfall. Allt som sker efter sjuklöneperioden på 14 dagar är ju för de allra flesta människor ett långt sjukfall. Men vi brukar hålla isär de riktigt långa sjukfallen på årsnivå och i jämförelse betrakta sex och tre månaders sjukfall som ganska korta.

Vi är ganska bekymrade över ökningen av antalet korta sjukfall. Sedan kan man säga att det inte är rimligt att jämföra med den nivå som vi hade 2010, för det är en bottennivå. Då hade vi lägst antal personer i systemet, på grund av att vi hade gjort regeländringar 2008. Den nivån är i någon bemärkelse lite dopad, så man ska inte jämföra med den. Men vi funderar ändå en hel del över de ökningar som sker för de korta sjukfallen.

Den bild som jag visar nu illustrerar det. Den visar antalet sjuklönedagar per anställd och hur det har förändrats jämfört med samma kvartal föregående år. Problemet med den här bilden är att det varje kvartal bara ökar. Ökningen gäller alltså inte något visst kvartal utan samtliga.

Den här typen av information ger ingen helhetsbild. Men det kan vara en viktig varningssignal. Den korta sjukfrånvaron är en viktig sak att hålla ögonen på, så att de nya fallen inte blir orimligt långa sjukfall i morgon. Alla långa sjukfall har ju varit korta i början.

Den förra uppgången vi hade präglades av många långa sjukfall. Det fick vi till slut ordning på. Jag tror att de mänskliga kostnaderna för de långa och passiva perioderna av sjukfrånvaro uppmärksammas mycket mer i dag än då. Framför allt vid psykisk ohälsa tror jag att risken är särskilt stor. Därför är det bra att vi just nu är så många som verkar ta frågan om ökad korttidssjukfrånvaro på stort allvar. Det är positivt att det inte bara är vi som ser det utan att vi är flera som diskuterar.

Var sker då ökningen i den korta sjukfrånvaron? Först och främst sker ökningen i psykiska diagnoser. Jag tror att vi aldrig har varit så bra som nu på att hantera den somatiska ohälsan, alltså sjukfall som beror på cancer, skador eller förgiftningar. De är färre än någonsin – det är linjerna längst ned i diagrammet jag visar. Men vi står lite sämre rustade i sjukförsäkringen att möta människor som på olika sätt lider av psykisk ohälsa. Inte minst tror jag att det beror på att vi i dag har ett arbetsliv som ställer helt andra krav på att man ska orka med en ständigt snabb omställning, vara socialt kompetent och hela tiden vara rörlig. Jag tror att de kraven är ganska tuffa för människor som lider av psykisk ohälsa.

Den gamla tidens problem, som vi pratade mycket om i slutet av 90-talet, med ont i ryggen och andra delar av rörelseorganen – de muskuloskeletala problemen, som de kallas – minskar, även om de gör det från en hög nivå.

Den andra sak som vi ser just nu i ökningen av korta sjukfall är att sjukfrånvaron ökar mer bland kvinnor än bland män. Det brukar vara så att kvinnor blir sjukskrivna när sjukfrånvaron ökar. Så har det varit förr, och även den här gången ser det ut att vara så. Ni ser att de blå linjerna går mer isär när man når topparna. Vi vet faktiskt inte riktigt varför det ser ut så, varför kvinnors sjukfrånvaro ökar mer än mäns.

Regeringen har som bekant sjösatt ett antal rapporter och fått in analyser och kartläggningar för att förstå de bakomliggande orsakerna till kvinnors och mäns sjukfrånvaro.

Den uppgång som vi ser just nu beror på lite andra saker än förra gången vi hade en uppgång. Med den nya bilden kommer också lite nya utmaningar att hantera. Det är psykisk ohälsa och korttidssjukfrånvaro som ökar. Det kommer att ställa andra krav på hur vi ska hjälpa människor tillbaka till arbetslivet.

En viktig pusselbit i det tror jag är just företagshälsovården, som vi diskuterar i dag. Jag tillhör dem som har insett att företagshälsovård är viktigt och bra, just på grund av att en väl fungerande företagshälsovård kan spela en helt avgörande roll för en fungerande sjukförsäkring. Företagshälsovården står för god kunskap om arbetsplatserna och arbetsmiljön och är ofta en nyckel i det förebyggande arbetet, inte minst vad gäller att förebygga korta sjukfall.

Att möta problemen redan innan sjukfrånvaron har uppkommit – så att människor inte blir sjuka eller sjukskrivna alls – är faktiskt den allra bästa rehabiliteringen, men vi glömmer ofta bort det. Det skapar också minsta möjliga problem för alla möjliga aktörer: för den enskilde, för företaget och för samhället som helhet.

Företagshälsovården har också en speciell uppgift att stödja enskilda arbetsgivare när problemen väl har uppkommit, inte minst med psykisk ohälsa, och att arbeta nära arbetsplatsen med kunskaper som är viktiga på det speciella stället – så ni är mycket viktiga.

Av det skälet har regeringen satsat rejält med pengar på företagshälsovården. Det är miljardbelopp under ganska många års tid. Vi har genom de satsningarna tydligt visat att vi har ambitioner på det här området.

Men det fanns två problem med den modell som vi hade för pengarna till företagshälsovården. Först och främst har merparten av de pengar som getts som stöd till branschen getts bara i syfte att bygga upp en verksamhet. Jag tänker i första hand på det som är grundbidraget i systemet just nu men också på ersättningen för antalet besök. Det är i det långa loppet ett stöd som kan bli ganska passivt. Ambitionen i det stödet är bara att verksamhet ska finnas – vi har inga krav på att det ska finnas något innehåll eller något resultat.

En annan del som inte fungerade i den modell som vi hade var att pengarna inte gick åt. Framför allt handlade det om pengar till mer aktiva insatser, de koordinerade insatserna.

Företagshälsovården har fått pengar för att tillsammans med andra aktörer försöka hjälpa den enskilde tillbaka till arbete.

Jag vill poängtera att i passiva branscher har alla pengar gått åt. Jag har en ganska stökig tabell med mig som visar just detta. Under 2010, 2011 och 2012 gick endast 2 respektive 6 och 8 procent av pengarna för koordinerade insatser åt. Som ni ser i modellen gick nästan alla pengar för grundbidrag och ersättning för besök åt. Tanken var att punkterna 1, 2 och 4 – alltså grundbidrag, ersättning för besök och medel för att köpa labbtjänster – skulle vara smörjmedel i den här modellen för att få i gång mer aktiva insatser och för att koordinerade insatser skulle genomföras.

Vi tycker inte att vårt stöd till företagshälsovården har fungerat som det var tänkt, som stöd till arbetsgivare och arbetstagare för att underlätta återgång i arbete, eftersom det har utförts i så liten utsträckning.

Det är 740 miljoner som inte har förbrukats av totalt satsade 1,4 miljarder, så över hälften av pengarna som vi har avsatt har faktiskt inte använts. Och det går en gräns för hur länge man kan satsa pengar i ett system utan att de används. Det är ett tecken på att modellen inte riktigt fungerar och behöver göras om, eftersom den inte leder till de insatser som vi önskar se.

Tanken med den nya modellen som vi lanserar är att gå från passiva bidrag till branschen till att ge pengar för aktiva insatser för minskad sjukfrånvaro. Genom att rikta om stödet till arbetsgivarna i stället för till företagshälsovården har vi särskilt pekat ut den vägen för att se aktivitet och nå resultat. Allt gör vi förstås för att minska sjukfrånvaron och öka insatserna för att det ska genomföras saker innan sjukfrånvaron ens har uppkommit eller för att stödja arbetsgivarna när sjukfallet väl har skett genom att koordinera insatser.

Med den modell som ni ser på bilden har vi avskaffat det så kallade branschstödet, vilket betyder mindre pengar totalt sett, precis som Tomas Eneroth påpekade i sitt anförande. Men om de medel vi nu har avsatt, 30 miljoner för 2014, 50 miljoner för 2015 och 100 miljoner för 2016, faktiskt används till vad de är avsedda för innebär det en satsning, för då går det mer pengar till aktiva insatser än vad vi har i den modell vi har i dag. Jag vill därför rikta mig till er som kommer från företagshälsovården, för som vi sade på ett möte som vi hade här i veckan är vi mycket angelägna om att få er hjälp att använda de här pengarna tillsammans med arbetsgivarna. Ni har ett jätteviktigt uppdrag att möta den ökning som vi ser i kort sjukfrånvaro. Jag har förståelse för att det kan vara knepigt att göra den omställning som det kommer att innebära för er, men ni har ett jätteviktigt uppdrag att jobba tillsammans med oss för att minska den korta sjukfrånvaron.

Jag ska gå in lite mer i detalj på inriktningen för 2014. Det handlar alltså om att rikta stödet från företagshälsovården till arbetsgivarna. Vi är medvetna om att arbetsgivarnas intresse för att jobba med preventiva åtgärder och rehabilitering är olika. En del är duktigare än andra. En del tar väldigt stort ansvar medan andra tar mindre ansvar.

Medlen till arbetsgivarna kommer att utbetalas av Försäkringskassan. Jag tror säkert att Ulrika kommer att tala mer om det. Det kommer också att finnas pengar för en informationsinsats. Vi förstår som sagt att det här är en utmaning för er, för det är en snabb omställning.

Innan jag avslutar ska jag säga att något som också bekymrar oss är återväxten av läkare i företagshälsovården och den stora generationsväxling som vi står inför. Men jag har tyvärr inga fler besked att lämna i frågan för närvarande.

Avslutningsvis vill jag bara säga att vi jobbar mycket intensivt med den nya förordningen. Vi jobbar med den så att tangentborden glöder borta på Socialdepartementet för att vi ska kunna presentera den inom kort.

Ulrika Persson, verksamhetsområdeschef Försäkringskassan: Herr ordförande och fru ordförande! Jag vill börja med att tacka så mycket för inbjudan hit till dagens seminarium som handlar om företagshälsovårdens roll i rehabiliteringsarbetet.

Försäkringskassan har sedan 2010 ett uppdrag kopplat till företagshälsovården. Den första delen är att vi ansvarar för att godkänna de anordnare av företagshälsovård som finns. I dag har vi drygt 200 godkända anordnare.

Bland de bidrag som vi ska betala ut har vi grundbidraget. Enklast förklarat är det pengar som betalas ut i förhållande till antalet anställda anslutna. Grundbidraget betalas ut i förskott två gånger per år till företagshälsovården.

Vidare har vi tilläggsbidrag. De fungerar så att man får utbetalningen månadsvis i efterskott, såvida man inte vill ha utbetalningen lite mer sällan, som man kan välja.

Den här bilden visar besöken hos företagshälsovården. Det ska här röra sig om en sjukdom eller en skada som innebär en bedömning av arbetsförmåga. Här är det olika belopp som vi ska betala ut. För läkare och legitimerad psykolog utgår 350 kronor per besök. För legitimerad sjuksköterska och sjukgymnast utgår 175 kronor per besök.

Det som jag tänker mig kommer att vara ett av dagens ämnen är de koordinerande insatserna. De ska vara genomförda 45 dagar från första sjukdagen och redovisas till oss på Försäkringskassan inom 60 dagar från första sjukdagen.

Vad är det då vi vill ha in i redovisningen? Det är dels en utredning där det framgår vilka hinder och resurser som den anställde personen har, dels en funktionsutredning. Här gäller det vilken funktionsförmåga man har som anställd sjukskriven i förhållande till sina arbetsuppgifter. Slutligen ska också ett arbetsplatsbesök ha genomförts.

Det som vi också vill få in i redovisningen är att man har initierat diskussioner med arbetsgivaren om hur en sjukperiod för den sjukskrivne anställde kan förkortas och i bästa fall undvikas inför framtiden och om man har initierat och samordnat några insatser tillsammans med hälso- och sjukvården. De koordinerande insatserna ersätts med högst 5 600 kronor.

Den sista delen är ersättning för medicinsk service. Det är ett led i bedömningen av en anställds arbetsförmåga. Det gäller utredningar och analyser inom radiologi och också inom laboratoriemedicin.

Om statssekreteraren hade en kanske stökig bild säger jag att det här är en redogörelse för hur det ser ut när det gäller pengarna. På bilden ser vi väldigt många siffror. Sammanfattningsvis kan jag säga att det här styrker det resultat som statssekreteraren redogjorde för, det vill säga att i stort sett alla medlen har betalats ut, dock icke för de koordinerande insatserna.

Dagens seminarium handlar ju om företagshälsovårdens roll. Vår utgångspunkt på Försäkringskassan är att arbetsgivaren är den som ansvarar för åtgärder på arbetsplatsen. Det är arbetsgivaren som är ansvarig för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen så att en person kan återgå i arbete.

I sjukskrivningsprocessen är arbetsgivarna självklart otroligt centrala för arbetet i vår myndighet. Vi träffar arbetsgivare varje dag, och vi träffar många arbetsgivare som har hög kompetens och god kännedom om vilka skyldigheter man har och vilka insatser man behöver sätta in. Många jobbar både kortsiktigt förebyggande och långsiktigt med att ha en bra arbetsplats som främjar bra arbetshälsa.

Vi träffar också många arbetsgivare som behöver mer stöd och ökad kunskap och som tycker att detta med rehabilitering och förebyggande insatser inte är så väldigt enkelt.

Vi ser företagshälsovården och dess uppdrag och roll som ett stöd för arbetsgivaren.

Många av de insatser som företagshälsovården gör uppfattas som positiva. Det går snabbare, och vi ser att de leder till förbättringar. Men vi ser också att det här stödet i stort har använts av stora arbetsgivare och också av arbetsgivare som redan i dag har en kontakt med företagshälsovården.

Jag skulle vilja lyfta fram några möjliga utvecklingsområden. Som sagt anser vi att arbetsgivarna är viktiga och att de behöver komma in tidigt i sjukskrivningsprocessen.

När det gäller arbetsgivare som har stöd av företagshälsovården ser vi att det är otroligt viktigt att ha bra, snabba och effektiva samarbetsformer i syfte att kunna sätta in tidiga insatser. Det ser lite olika ut i vårt avlånga land. Utifrån de tankar som vi har och de utvecklingsområden som vi ser ställer vi oss frågan: Behöver arbetsgivarna bli bättre på att ställa krav på vad företagshälsovården ska erbjuda? Behöver företagshälsovården bli bättre på att ta fram produkter, alltså rätt verktyg och insatser med hög kvalitet, och kunna marknadsföra dem till arbetsgivare?

Slutligen tittar vi också på frågan: Hur ser balansen ut när det gäller insatser på kort sikt, det vill säga vilka insatser som sätts in när en person har blivit sjukskriven, ställt i relation till långsiktigt förebyggande arbete? Vad gör arbetsgivarna, och vad kan företagshälsovården erbjuda?

Med dessa avslutande utvecklingsområden vill jag tacka för mig.

Agneta Sunder, enhetschef Arbetsmiljöverket: Jag får tacka för att jag fått komma hit till det här seminariet och bidra med Arbetsmiljöverkets syn på företagshälsovård.

I arbetsmiljölagens kap. 3 § 2 b står det vad vi menar med företagshälsovård. Med företagshälsovård avses en oberoende expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering. Den ska ha kompetens att identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa. Det är ett väldigt komplicerat uppdrag – eller hur? Här behövs det ett teamarbete med olika kompetenser. Det är också så som vi anser att företagshälsovården bör arbeta för att kunna uppfylla det som står i arbetsmiljölagen.

I våra föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete är det tydligt, som Ulrika säger, att det är arbetsgivaren som är ansvarig för både arbetsmiljö och rehabilitering, men om man inte har tillräcklig kunskap bör man ta

hjälp av företagshälsovård eller annan. Det kan också inspektörerna på Arbetsmiljöverket ställa krav på när de går ut och inspekterar och ser att det systematiska arbetsmiljöarbetet inte fungerar.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter syftar ytterst till att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet och att uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö. Vi ser att det förebyggande arbetet och det rehabiliterande arbetet kompletterar varandra, så det är inte antingen eller. Om man jobbar med det förebyggande arbetet får man också kunskap att jobba med rehabilitering och tvärtom, det vill säga att om man jobbar med rehabilitering får man också kunskap att jobba effektivt med det förebyggande arbetet.

Naturligtvis är det också så som vi har talat om tidigare: Om man jobbar förebyggande kanske inte just rehabiliterande insatser behövs, för att vi då inte får sjukskrivna medarbetare.

Det vi på Arbetsmiljöverket ser som utmaningar i arbetslivet ser ni på skärmen. Herr ordföranden nämnde just det tudelade arbetslivet, det vill säga att en del som har tillfälliga anställningar kanske inte kommer i kontakt med företagshälsovården. Men det finns punkter där vi ser att företags-hälsovården kan göra en god insats.

Vi har nämnt de psykosociala frågorna. Här kan företagshälsovården hjälpa arbetsgivarna i de mer komplexa frågorna, som handlar till exempel om arbetsrelaterad stress, kränkande behandlingar och även hot och våld i arbetslivet. De är svåra att arbeta med som arbetsgivare.

Vi ser också den könsuppdelade arbetsmarknaden. Vi ser att kvinnor blir mer sjukskrivna än män. Här har vi på Arbetsmiljöverket helt nyligen tittat på en kunskapssammanställning där vi ser att kvinnor och män, fast de har samma arbete, får göra olika typer av sysslor. Vi kan också se att just kvinnors sysslor troligtvis bidrar till mer skador och sjukdomar. Här kan företagshälsovården göra en insats, ser vi, i att försöka att uppmärksamma arbetsgivaren på det könsuppdelade arbetslivet.

Som jag nämnde ser vi just föreskriften och arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet som väldigt väsentligt. Det är ju vår portalföreskrift som egentligen reglerar alla övriga sakföreskrifter vi har att jobba med i Arbetsmiljöverket. Det här innebär att man ska riskbedöma arbetsmiljön – titta på risker och brister, åtgärda och följa upp. Det handlar också om att analysera arbetet, och företagshälsovården kan bidra till arbetsgivarna i det arbetet.

Vi ser också – och vi vet – att vi behöver arbeta fler timmar. Här kan företagshälsovården hjälpa till, då vi ser att arbetsmiljöarbetet kan göra att fler människor kan jobba längre upp i åldrarna. Här är också företagshälsovården en viktig resurs. Vi har lyft fram ett gott exempel där vi har samverkat just med företagshälsovården och där vi ser goda resultat.

Ökningarna när det gäller sjukskrivning sker inom den psykosociala delen, men när vi tittar på vår statistik på Arbetsmiljöverket ser vi att belastningssjukdomarna fortfarande är det som ligger högst. Här behöver man jobba både med de tekniska förhållandena och med att titta på människan,

men också organisationen, för att hantera problemen. Man behöver även titta på bra modeller för att just bedöma riskerna inom de här tre områdena, för att se hur man ska jobba vidare och komma med förslag. Här ser vi att vi kan jobba väldigt bra, och jobbar väldigt gott, tillsammans med företagshälsovården för att föra ut riskbedömningsverktygen.

När vi tittar, tänker och ser på företagshälsovården ser vi olika utvecklingsområden. Vi ser att det är angeläget att just det förebyggande uppdraget blir tydligt och att det lyfts fram. Vi tror att det är viktigt att arbeta förebyggande för att jobba med en god arbetsmiljö men också med de korta sjukskrivningarna. Vi tror – och vi vet – att företagshälsovården kan utgöra en kompetent och aktiv resurs i det lokala arbetsmiljöarbetet och rehabiliteringsarbetet, det vill säga att man just i staden och i kommunen kan göra ett väldigt gott arbete. Det hänger också samman med att man känner till hur arbetsplatsen ser ut och får kunskap om det.

Som jag har nämnt tidigare är det viktigt att företagshälsovården utvecklar och kan ge stöd i det systematiska arbetsmiljöarbetet, vilket vi tror är väldigt viktigt när det gäller att jobba för en god arbetsmiljö. Vi tror också att det är viktigt att vara en oberoende expertresurs och att man faktiskt kan komplettera arbetsgivarna och få andra, nya perspektiv.

Vi tycker också från Arbetsmiljöverket att företagshälsovården är viktig. Det är en viktig bransch för oss på Arbetsmiljöverket att jobba tillsammans med. Ibland brukar vi säga att företagshälsovården är den förlängda armen för inspektörerna och att den just kan jobba i de förebyggande insatserna.

Vd Lars Hjalmarson, Sveriges Företagshälsor: Tack så mycket, och tack för att ni över huvud taget har det här seminariet! Det tycker vi är jättebra. Det är också fantastiskt att socialförsäkringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet har prioriterat detta tillsammans. Jag tackar naturligtvis också för att vi får komma och berätta om företagshälsovården.

Jag har alltså äran att företräda en bransch med kanske 150-talet företag och 4 000 specialister som dagligen hjälper bortåt två miljoner anställda i landet att behålla hälsan och vara på arbetet. Vi tror att vi kanske skulle kunna göra lite mer för att stärka arbetshälsan i landet.

Jag tänkte bara kort kommentera rubriken på det här seminariet, "Företagshälsovårdens roll i rehabiliteringsarbetet". Flera av de föregående föredragshållarna har varit inne lite grann på det. Det blir lätt att begreppet "rehabilitering" handlar om någonting man gör efter att något har gått snett. Jag tror att det är väldigt viktigt att ha ett större fokus på att se till att inget *går* snett och lyfta fram det förebyggande, främjande och mer proaktiva arbetet.

Vi har egentligen ett ganska allvarligt läge. Sjuktalet har ökat under ett antal år. Det är framför allt den psykiska ohälsan som ökar, och vi ser att det drabbar kvinnor i större utsträckning.

Vad som är värre är dock att det framför allt är den yngre delen av den arbetande befolkningen som i allt större utsträckning är frånvarande från arbetet på grund av sjukdom, jämfört med oss äldre – och särskilt då oss äldre gubbar. Problemet här är att vi lite äldre går i pension, medan de yngre går hem till sjuksängen. Det är det läge vi står inför. Vi har sett det här under några år, och vi ser att det snarare accelererar nu.

Det finns säkert flera orsaker till skillnaderna mellan män och kvinnor och mellan unga och äldre. Om vi bara tar det här med skillnaderna mellan yngre och äldre kan det finnas andra värderingar i den yngre arbetande delen av befolkningen, vilket kan påverka något. Men vi ser också att de yngre arbetande scorar sämre uppfattningar om arbetsmiljö, arbetstillfredsställelse och möjlighet att påverka jämfört med de äldre. Vi tror alltså att det också finns ett samband mellan hur det är på arbetet och varför man går hem.

Vi kan också se – i alla fall får vi ett antal sådana rapporter – att arbetstakten de sista åren har varit väldigt hög. När vi gick in i lågkonjunkturen 2008 och drog ned våldsamt – det var en väldig dipp – gick ekonomin, speciellt i Sverige, upp väldigt snabbt efter något år. Många företag har då varit lite rädda för att dra på sig anställningar i samma utsträckning, för man vet ju inte när nästa dipp kommer.

Det funkade ett tag att köra hjulen väldigt hårt, men förr eller senare tar det ut sin rätt. Vi får en del rapporter som pekar på just detta: Övertidsuttag har gjorts länge, och till slut händer det att man går in i väggen, blir slut och så vidare, och då kommer sjuktalen.

Vi ser dock också att det finns samband och organisatoriska smittoeffekter i arbetet. När vi till exempel i vår jobbhälsobarometer tittar på hur mycket frånvaro man själv har haft och ser hur det är i övrigt på arbetsplatsen ser vi att det är oerhört smittsamt. Vi tror då inte att det handlar om smittsamma sjukdomar, utan det är någonting på arbetet. Här tror vi att vi skulle kunna göra mycket mer, för detta är vårt område.

Det jag visar nu är en för er mycket känd kurva; den visar sjukfallslängden. Det som händer i dag är att den blå kurvan åker uppåt. Den börjar långt upp över taket. Om vi tittar på möjligheten till rehabilitering kan vi säga att den kurvan egentligen är spegelvänd – ju längre ifrån arbetet man är i tid och rum, desto svårare och längre är vägen tillbaka.

Vi tror att fokus behöver läggas på den vänstra sidan om stapeln i större utsträckning än vad som görs i dag. Att regeringen i det läget ganska våldsamt drar ned satsningarna på det här området är lite utmanande – vi har tidigare haft en budget på närmare 350 miljoner, och den blir nu 30. Det är inte så att vi är ute efter ett branschstöd. Vi har själva haft funderingar kring stödet och tagit fram förslag under ett par års tid för att få det här att fungera bättre.

Det är i och för sig sant att en del av det här inte har använts, men om vi tittar på det som har använts motsvarar det från årsskiftet ungefär 200 specialister som det inte finns finansiering till. Långsiktigt behöver vi göra

någotning åt det, men i det väldigt korta perspektivet saknar vi också finansiering för företagsläkarna. Jag vet att man på Socialdepartementet jobbar med en lösning när det gäller en sådan nyckelfråga som medicinsk service, det vill säga labb och röntgen. Den är inte påskriven än, så jag vill fortfarande flagga för det. De två är också kritiska, och de är kritiska här och nu.

Långsiktigt tror jag alltså att vi behöver satsa mer på den vänstra sidan, men innan vi går in på det tänkte jag bara visa en bild av ungefär hur det ser ut i dag. Om vi tittar lite grann åskådningsmässigt hur företagshälsovården ser ut har vi här landets anställda på den vågräta axeln. Det är bortåt fyra och en halv miljon. Den lodräta axeln symboliserar satsningen på företagshälsovård.

Vi ser alltså att vi har ett mindre antal anställda som arbetar där det finns ganska mycket och bra tillgång till företagshälsovård, och så tunnar det ut. Vi har några få, kanske en eller en och en halv miljon, som arbetar där det finns bra tillgång till företagshälsovård, och sedan har vi en försvinnande skala tills det bara blir på papperet – när vi frågar landets kommunanställda om de arbetar där det finns företagshälsovård svarar 28 procent nej, trots att vi vet att det på papperet är 100 procent. Sedan har vi längst till höger en och en halv till två miljoner som inte ens har företagshälsovård på papperet.

Om vi sedan tittar på hur statsbidraget och det här systemet har funnits kan man säga att det landar som en strimma längst ned på diagrammet. Det som har skett är i praktiken, skulle jag vilja säga, att branschens priser har sänkts.

När det gäller den stora insatsen – de koordinerade insatserna – landar de som små spikar längst till vänster, där det redan funkar. Men inte ens där det funkar bryr man sig alltid om att söka det här. När man säger att branschen inte har gjort de aktiva insatserna är det nämligen lite fel – det branschen inte har gjort är att söka bidrag.

Scania exempelvis, som framstår som lite av ett flaggskepp när det gäller företagshälsovård i landet, har inte brytt sig om att söka de koordinerande insatserna. Det handlar alltså inte om bidraget i sig.

Vi tror att det viktigaste för staten är att premiera att fler får tillgång till företagshälsovård, inte bara på papperet. Där tror vi att utgångspunkten ska vara.

Hur skulle det kunna se ut? Vi tror att det i princip är två huvudområden som är viktiga. Till att börja med behöver satsningen ligga på den vänstra sidan av en sådan här figur, alltså innan någonting har hänt. Det handlar både om organisatoriska frågor, att stödja arbetsgivare i arbetsmiljökartläggning som innefattar riskanalyser och åtgärdsförslag, men också om att medarbetare alltid ska kunna få tillgång till medicinsk och arbetsförmågerelaterad rådgivning och ha möjlighet till besök hos företagshälsan.

Det är naturligtvis viktigt att ha rehabiliteringsinsatser och att staten stöder det. Det gör staten, i väldigt stor omfattning: vi har en sjukskrivningsmiljard, vi har en kömiljard och vi har en rehabiliteringsgaranti. De koordinerande insatserna kanske kan vara bra, men jag tror att det är viktigare att lägga det till vänster. Sätten att göra det på kan naturligtvis vara olika utformade. Det skulle kunna finnas en poäng med att staten säger att de arbetsgivare som har avtal och kan göra arbetsmiljökartläggningar med riskanalyser och åtgärdsförslag och som ser till att medarbetare har möjlighet att få medicinsk och arbetsförmågerelaterad rådgivning och ett besök också kan befrias från den andra sjuklöneveckan. Det skulle, med ganska små offentliga medel, ge effekt när det gäller att minska ohälsan i landet.

Vi vill naturligtvis gärna fortsätta diskutera det här.

Företagsläkaren Karin Nord, Svenska Företagsläkarföreningen: Tack! Det är roligt att vara här. Nu kommer en praktiker från verkligheten. Jag har ett förflutet som allmänläkare i 7 år och som företagsläkare i 29 år. Jag älskar det här jobbet och jobbar både mot offentliga organisationer och privata företag. Den hälsa jag jobbar på har en 90-procentig täckning med företagshälsovård i kommunen. De köper; det är inga nollavtal som det ofta är i storstäder.

Jag jobbar 50 procent med förebyggande arbete och 50 procent med rehabilitering. Det är en bra blandning. I dag är jag här som representant för Svenska Företagsläkarföreningens styrelse.

Hur ser företagshälsovårdens uppdrag ut? Precis som Agneta från Arbetsmiljöverket sade ska vi vara fristående expertresurs inom områdena arbetsmiljö, organisation och hälsa. Vi ska ha speciell kunskap om hur de påverkar varandra. Vi ska stödja arbetsgivare att leva upp till arbetsmiljölagen och olika föreskrifter. Vi ska arbeta evidensbaserat, för att säkra hög kvalitet. Kom ihåg att vi av vårt rehabiliteringsarbete hela tiden – när vi fungerar bra – drar slutsatser om nödvändiga förebyggande åtgärder. För att det ska kunna bli bra ser jag de två som en förutsättning för varandra.

I och med att staten nu drar tillbaka ersättningen till oss är frågan om vi även fortsättningsvis har ett statligt styrt uppdrag. Som jag ser på det är det mycket svårare för staten att styra oss när ni inte ger oss bidrag.

Vad har vi för roll vid rehabilitering, och vilken betydelse har vi? All internationell och svensk forskning och regeringens egen utvärdering av rehabiliteringsgarantin genom Rehabiliteringsrådet, alltså Sveriges främsta experter på rehabområdet, har visat att arbetsplatsnära arbetslivsinriktade åtgärder behövs för effektiv rehabilitering. Rehabiliteringsrådet konstaterade också att avsaknad av sådana gör att alla miljoner som fortsättningsvis flödar ut via SKL inom rehabgarantin inte har minskat sjukskrivningarna. Jag tror inte att de har gjort det än. Vi hör ju att de ökar hela tiden.

Rehabrådet sade också att insatserna måste in tidigt, det vill säga inom två månader. Jag vill påstå att det bara är vi inom företagshälsovården som kan åstadkomma detta. Insatserna bör, enligt Rehabrådet, utföras av

enheter med specialistkompetens i arbetslivsinriktad rehabilitering. De fegade; den sista punkten är lika med företagshälsovård. Det finns ingen annan än vi som motsvarar den beskrivningen och inriktningen.

Har vi bra förutsättningar för effektiv rehabilitering i företagshälsovården? Jag vill svara ja på det. Vi har ett välutvecklat, mångårigt och brett teamarbete. Vi har företagsläkare, företagssköterskor, ergonomer, beteendevetare och psykologer. Och vi har någonting som nästan all annan sjukvård saknar, nämligen tillgång till teknisk kompetens. Det ger möjlighet till multiprofessionella bedömningar. Vi har kännedom om det aktuella företaget, och vi har ett uppbyggt förtroendekapital ute på det aktuella företaget. Det sista är väldigt viktigt. Det tar nämligen tid att bygga förtroende så att man har möjlighet att lyfta fram obekväma sanningar; det är inte alltid så att det vi kommer fram till är bekvämt. Det kostar ibland pengar. Det är bara vi som kan ha en rimlig chans att skapa nödvändigt förtroende.

Vi är den enda instans som har en rimlig chans i samhället att tidigt lyfta fram nytillkommen ohälsa. Primärvårdens läkare får *ett* fall som har råkat lista sig på vårdcentralen – eller hälsocentral som det kallas nu – medan jag får *tio* fall. Jag kan alltså reagera på nytillkommen ohälsa på ett annat sätt.

Vi är den enda instans i samhället som kan hantera företagets största problem sedan kanske drygt tio år tillbaka - korttidsfrånvaron. Jag tror att det är tolv år sedan vi började arbeta fram program för upprepad korttidsfrånvaro. Vi jobbar alltså med det här tidigt, långt innan patienterna blir långtidssjukskrivna. Vi har redan uppbyggda program och jobbar både förebyggande och efterhjälpande med missbruk.

Vem ska sköta arbetsrehabiliteringen i Sverige? I dag hänvisas i ökande omfattning de stora kostsamma samhällssjukdomarna, det vill säga värk – som fortfarande är bland de största – och lättare psykisk ohälsa, till primärvårdens läkare. Primärvården har ett politiskt klart, tydligt uttryckt mål att prioritera äldre multisjuka och barn. Primärvårdens läkare kommer att behöva ta ett mycket stort ansvar för det största problemet vi har i Sverige, liksom i hela västvärlden, nämligen att ta hand om den åldrande befolkningen på ett bra sätt. Min uppfattning är att det är helt vettlöst att i det läget be primärvårdens läkare ta hand om arbetsplatsinriktad rehabilitering.

Primärvården har redan i dag svårt att fylla utbildningstjänsterna. Vi har stora vakanser på primärvårdssidan. Det är inte bara hos mig uppe i Norrland som vi har vakanser; det är här i Stockholm också. Stafettläkare är ingen bra lösning.

Karolinska Institutet frågade 2004, 2008 och 2012 samtliga läkare i Sverige hur de upplever det att hantera sjukskrivningar. 56 procent av vårdcentralsläkarna anser att det är ett problem att hantera sjukskrivningar. 20 procent av företagsläkarna anser att det är ett problem.

Vad har vi företagsläkare för förutsättningar att hantera sjukskrivningar jämfört med andra läkarspecialister? Jo, vi företagsläkare hanterar sjukskrivning mer än en gång per vecka. Det kan alltså vara ända från två upp till tio–tjugo gånger per vecka. 69 procent av oss företagsläkare gör det medan 33 procent av vårdcentralsläkarna gör det.

När det gäller kontakt med arbetsgivare mer än en gång per vecka – det som RehaBrådet och all forskning säger avgör om det blir korta sjukskrivningar och om folk går tillbaka i jobb snabbt – så har 76 procent av företagsläkarna det. 1,5 procent av vårdcentralens läkare har kontakt med arbetsgivarna mer än en gång per vecka.

Karolinska Institutet ville knappt släppa dessa uppgifter eftersom de anser att skillnaderna är så uppenbart stora.

Kontakt med Försäkringskassan mer än en gång per vecka har 71 procent av företagsläkarna och 13 procent av vårdcentralsläkarna. Eftersom Försäkringskassan har stor del i att driva på arbetsåtergång är det otroligt viktigt att man har en god kontakt. Som företagsläkare har vi ett gott samarbete med Försäkringskassan.

I fråga om samarbete i team runt sjukskrivna har företagsläkare det till 66 procent medan vårdcentralsläkare har det till 25 procent.

35 procent av företagsläkarna anser att de har problem med att bedöma arbetsförmåga medan 79 procent av vårdcentralens läkare har det.

Att hantera sjukskrivningar är ett eget arbetsmiljöproblem för doktorn anser 18 procent av oss företagsläkare. Tre gånger så många, 52 procent, av vårdcentralens läkare anser det.

Med de siffrorna vill jag fastslå att det inte finns någon annan specialistläkarkategori i Sverige som på samma bra sätt har vettiga förutsättningar att bedriva arbetsplatsnära rehabilitering som företagsläkare.

Behövs specialistläkare för detta? Svenska Företagsläkarföreningen, som jag representerar i dag, organiserar drygt 600 företagsläkare. Totalt har vi 800 företagsläkare i landet. Av de 600 som är med hos oss är 85 procent specialister i företagshälsovård.

Företagsläkare är ingen namnskyddad titel. Specialist i företagshälsovård är en tvåårig tilläggspecialitet till en annan klinisk grundspecialitet, oftast allmänläkarkompetens. Den specialiteten upphör den 31 december 2013.

Så här förskräcklig ser vår ålderstrappa ut. Om fem år finns det 300 företagsläkare i Sverige. Om ni bara vill hålla antalet på dagens nivå och inte vill att vi ska jobba ännu mer med arbetsplatsnära rehabilitering behövs 50 – 60 nya specialister varje år.

Specialiteten arbetsmedicin, som är tänkt att ersätta den nuvarande specialiteten företagshälsovård, är en tvåårig tilläggstjänstgöring inom ST-reformen som Socialstyrelsen nu har stannat upp därför att de vill planera för vår specialitet tillsammans med alla andra. Ni vet att det saknas urologer och lungläkare i Sverige. Allting ligger på is. Det finns inga utbildningstjänster, för Socialstyrelsen tillåts stoppa upp. Det kan behövas en politisk insats.

Ett kursprogram finns utvecklat för arbetsmedicin. Det kommer att bli ökad kvalitet jämfört med min gamla utbildning, därför att det finns randning på arbetsmiljömedicinska kliniker.

Det saknas statlig landstingsfinansiering till ST inom arbetsmedicin. Vi är den enda läkarspecialitet som inte har statlig finansiering. Rättsmedicin har ST utanför landstingen. Det sköts av Rättsmedicinalverket genom statliga medel. Rättsmedicinska läkare är alltså en statlig angelägenhet. Rättsmedicinen handhar frågor rörande rättsväsendet. Det handlar om att fälla eller fria brottslingar. Det är alltså viktigare ur statens synpunkt att göra det på ett bra sätt än att ta hand om frågor rörande den arbetande befolkningens arbetsohälsa.

Behövs specialiteten arbetsmedicin? Ja, jag vill påstå att jag som företagsläkare har förmåga att se gruppens och organisationens betydelse för hälsa och sjukdom. Jag har också förmåga att se hur det påverkar företaget i stort, hur det går ekonomiskt för företaget. Det finns ingen annan läkarspecialitet som har den förmågan. Jag har förmåga att se sjukskrivningar ur ett mycket större perspektiv än det individorienterade, vilket är det som alla andra specialistläkare inriktar sig på. De tittar på individen, men jag tittar på helheten och företaget på ett annat sätt. Jag har kunskap att på ett korrekt sätt genomföra de medicinska lagstadgade hälsokontrollerna. Höghöjdsarbete är en jättevanlig fråga hos oss, inte minst nu när vi bygger alla vindkraftverk. Jag har också förmåga att förstå och praktisera det många gånger krångliga juridiska regelverket mellan parterna i förhållande till arbetstagaren. Det är ofta en väldigt svår roll.

I ett läge med skenande sjuktal och ett ökande antal arbetsplatsolyckor, som vi nu har fått höra presenterat, känns det för mig absurt att arbetsmedicin är den enda specialitet som staten tar sin hand ifrån. Arbetsplatsolyckorna i Sverige kräver 200 liv varje år. Det är i stort sett samma antal som i trafiken. I trafiken har vi lagt ned miljarder på mitträcken och har en nollvision för olyckor. Men i arbetslivet vågar vi inte sätta det målet. Är det vettigt? Jag bara ställer frågan.

Ersättningen till företagshälsovården ska i fortsättningen gå via arbetsgivarna. Det rör sig om 30 miljoner, om tre år 100 miljoner. Det kommer att ta tid att bygga upp det här och att få de arbetsgivare som verkligen behöver detta att söka. Det är min reflektion. Har vi den tiden? Kanske hade det gått att revidera nuvarande bidrag och sätta upp tydligare regler om vad bidraget fick användas till. Om staten på nytt tänker ersätta oss direkt i företagshälsovården för vår del i rehabiliteringsarbetet tycker jag att det måste innebära en tidig samplanering med branschen för bästa effekt och för att minimera risken för misstolkning av bidragets användning, vilket är anledningen till att det dras in nu.

Medicinsk service måste ingå. Jag gläder mig åt att den tydliga kommer att kvarstå. Annars slår det undan fötterna för mig som företagsläkare. Jag kan inte fungera som doktor om jag inte får tillgång till labb och röntgen på statens bekostnad. Ersättningen måste gå direkt till företagshälsovår-

den, inte via landstingen. Det kommer icke att fungera. Olika landsting gör olika. Det blir för krångligt. Jag har full respekt; landstingen har ett mycket svårt uppdrag att klara och kan inte behöva ta i det här. Det är för små summor för att vi ska belasta landstingen med detta.

Rutiner för en eventuell ersättning direkt till företagshälsovården finns uppbyggda hos Försäkringskassan. Använd dem! Skrota inte uppbyggda system! Och ta i det här med utbildning av specialister till arbetsmedicin!

Frågor från utskottens ledamöter

Ylva Johansson (S): Tack för intressanta föredragningar! Vi får här en bild av sambandet mellan fungerande rehabilitering och det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Min egen bild är att man på de arbetsplatser där man har ett systematiskt arbetsmiljöarbete också ofta har fungerande företagshälsovård. Det går alltså ofta hand i hand även organisatoriskt. Den bild vi får är också att de stora problemen inte finns där man har en fungerande företags-hälsovård, utan på alla de arbetsplatser där man inte har det. Om jag förstår regeringen rätt vill man nu med de här förändringarna åstadkomma en bättre styrning av de ställen där man har en fungerande företagshälsovård. Man stryper resurserna ned till 30 miljoner kronor, vilket är en dramatisk minskning. Min fråga till Karin Nord och Lars Hjalmarson är: På vilket sätt kommer den här förändringen att göra att företagshälsovården blir bättre?

Karin Nord: Jag tror att det tar för lång tid att få de arbetsgivare som inte har företagshälsovård och som bäst behöver det att utnyttja det. Vem ska informera om det här? Med de skenande olyckstalen och den skenande ohälsan så har vi inte den tiden.

Lars Hjalmarson: Vad gäller de koordinerande insatserna beror det lite grann på hur man räknar, men det handlar om 4 500–5 000 kronor. Problemet för landets arbetsgivare är inte att de skulle sakna 5 000 kronor för att hjälpa en medarbetare tillbaka i arbete. Det är inte där skon klämmer. Skon klämmer kring det förebyggande och främjande arbetet, för det hinner man inte med i vardagen. Man har fullt upp med att producera allt vad man nu ska producera. Vi har sett det själva: Där det funkar och det går att anpassa de koordinerande insatserna gör man dem och söker bidraget. Där det funkar men det inte går att anpassa dem skiter man ändå i det. Det gör alltså varken från eller till, om jag hårdrar det.

Finn Bengtsson (M): Herr ordförande! Jag tackar för bra och spännande information. Jag har två frågor, den första till branschorganisationen, den andra till Företagsläkarföreningen. Jag är glad att regeringen har inlett ett samtal med bägge två för att finna vägar framåt; det är som nämnts orimligt att man har resurser som inte utnyttjas i tillräcklig omfattning.

Lars Hjalmarson presenterade branschens förslag: att slopa den andra sjuklöneveckan för att finansiera det hela. Jag tror att det är tveksamt, för det slår nämligen i första hand mot de små företagen, framför allt de små privata företagen.

Jag vill ställa en fråga till Lars Hjalmarson. Det visar sig också av det som Karin Nord berättar att man har ett strukturellt fel. Primärvården överbelastas med sådant som är arbetsplatsrelaterad sjuklighet, och problemet är ofta att de inte vill ha frågan, medan ni vill ha den. Skulle man inte kunna vända på remissflödet, så att en överbelastad primärvård remitterar till företagshälsovården? Då skulle man kunna allokera pengar till företagshälsovården i statens ramanslag till landstingen.

Den andra frågan går till Karin Nord. Du nämnde problemet med rekrytering av nya företagsläkare. Företagsläkarrollen saknar institutionell hemvist. När ALI lades ned gjordes det på god grund, eftersom man slutade bedriva forskning. Men vad tror Karin Nord och Företagsläkarföreningen om möjligheten att ha en institutionell hemvist, till exempel inom ramen för Arbetsmiljöverket? Jag vet att generaldirektören för verket har sagt att han gärna tar på sig fler uppgifter. Jag förstår inte riktigt varför man i arbetsmiljölagen måste betona oberoendet. Det är likväl så att ni behöver ha statlig styrning och statligt stöd, och då måste ni ha en institutionell hemvist. Hur skulle det vara att vara en del av Arbetsmiljöverket?

Lars Hjalmarson: Som svar på frågan om att få ett bättre samspel mellan övrig hälso- och sjukvård och företagshälsovården kan jag säga att vi tillsammans med Företagsläkarföreningen och Distriktsläkarföreningen har tagit fram ett slags modell för hur det skulle funka. Det vi skulle önska är egentligen att det skulle vara en obligatorisk del i sjukskrivningsprocessen att när frågan om eventuell sjukskrivning uppkommer, varhelst det än sker inom hälso- och sjukvården, ska man ta ställning till om företagshälsovården behöver blandas in. Bakom den frågeställningen kan det ligga en risk att det blir långvarigt. Kan återgång i arbete bli ett problem? Behövs någon form av anpassning? Är arbetsförmågan svårbedömd i förhållande till nuvarande arbete? Är svaret ja på någon av de tre frågorna ska behandlande läkare rekommendera patientens arbetsgivare att hänvisa den anställde till företagshälsovården. Då vaskar vi ur det som kan ha någonting med arbetet att göra, oavsett om det orsakats av arbetet.

Karin Nord: Någonstans måste vi och vår utbildning höra hemma – varför inte på Arbetsmiljöverket? Gärna för mig. Det är ungefär som med rättsmedicinerna och Rättsmedicinalverket.

Jag har också en reflektion angående frågan till Lars Hjalmarson. Doktorerna i primärvården är tyvärr ofta stafettläkare. Vi får dem inte att remittera till oss, så det fungerar inte. Primärvården befolkas nu av stafettläkare i väldigt stor utsträckning. Egentligen vore det nästan bättre att ge oss i uppdrag att sköta sjukvården för de anställda på arbetsplatser. Jag

tror att staten skulle tjäna på det. I nuläget är det tyvärr ingen som är intresserad av att satsa pengar på detta. Jag tror alltså att det är svårt att få detta med remisser från primärvården att fungera. Men det är bättre än ingenting.

Gunvor G Ericson (MP): Jag har först frågor till statssekreterare Anna Pettersson Westerberg och sedan till Försäkringskassan.

Jag tycker att det är väldigt bra att vi har fått till den här hearingen i dag. Jag instämmer vad gäller vikten av det förebyggande arbetet. Men jag blir bekymrad när jag tittar på målområde 4 inom folkhälsoarbetet. Det handlar om hälsofrämjande arbetsplatser. Detta är det stycke där regeringen har gett minst antal uppdrag till Folkhälsoinstitutet. På vilket sätt skulle de åtgärder som regeringen nu föreslår säkerställa att människor får rehabilitering?

När det gäller psykisk ohälsa tycker jag att den rapport som Arbetsmiljöverket gjort om fördelningen av arbetsuppgifter på arbetsplatser inom olika yrken är väldigt intressant. Där ser man att kvinnor har de tyngsta jobben och får belastningsskador. På vilket sätt vill statssekreteraren lyfta fram det förebyggande arbetet? Vilka konkreta åtgärder finns det nu förslag om, eftersom man inte gjort något under de senaste sju åren?

Till Försäkringskassan är mina frågor: Har man anställt fler handläggare för att administrera stöd? Hur många fler tror man kommer att få tillgång till företagshälsovård med det här förslaget?

Anna Pettersson Westerberg: Jag tackar så mycket för de intressanta presentationer som hållits efter min. Jag har inte fått möjlighet att säga det tidigare.

Vi tycker att detta är en ganska substantiell förändring. Det är en ganska substantiell satsning att gå upp i nästan 100 miljoner kronor i aktiva åtgärder så småningom jämfört med de små pengar vi satsar i dag på aktiva åtgärder.

Jag känner inte till de satsningar som sker inom folkhälsoarbetet, eftersom det inte hör till vår portfölj. Man kan tycka vad man vill om Regeringskansliets arbete. Vi är ganska noga med att försöka hålla våra gemensamma linjer. Jag tror att det kanske är en mindre del än det som vi satsar på preventiva åtgärder.

Ulrika Persson: Tack för frågorna! När det gäller den första frågan sitter vi just nu och ser på vilka förberedelser vi behöver göra. Men i den del som vi har fått information om utifrån budgetpropositionen om nya bidrag ser vi att det här blir en del i det ordinarie arbete som den personliga handläggaren på Försäkringskassan har redan i dag.

Den andra frågan är naturligtvis intressant och är väl en del av kärnfrågan i dagens seminarium. Det är svårt att säga om det kommer att bli någon förändring. Det vi ser just i dag utifrån den kunskap vi har är att de som använder företagshälsovården är de stora arbetsgivarna och de som redan har en kontakt.

Solveig Zander: Tack så jättemycket! Det är oerhört intressant att lyssna på er, måste jag säga.

Jag har två frågor. Det första som väcker mitt intresse är naturligtvis det som Lars Hjalmarson pratade om: att den andra sjuklöneveckan skulle kunna övertas av företagshälsorna. Jag skulle verkligen vilja att Lars Hjalmarson kort utvecklar vad han menar med det.

Den andra frågan är till Försäkringskassans Ulrika Persson. Vi ser ju nu en oerhört tydlig uppdelning i två parallella verksamheter. En del handlar om att du får hjälp från företagshälsovården när det gäller ditt arbetsliv. Men den andra delen av ditt liv är det någon annan del av sjukvården som ska ta hand om. Då undrar jag: Hur ser du på att man delar upp verksamheterna på det här sättet? Har du något förslag på hur de skulle kunna funka ihop?

Lars Hjalmarson: Jag tror att det är två delar när vi pratar om den andra sjuklöneveckan. Den ena är att vi menar att staten skulle överta ansvaret för den andra sjuklöneveckan för de arbetsgivare som har infört en proaktiv arbetsmiljö, det vill säga arbetar systematiskt och ger sina anställda reell tillgång till företagshälsovård.

Jag tror att det är viktigt att definiera de här olika punkterna så att det inte blir någon sorts pappersprodukt och man inte på ett billigt sätt köper sig fri från den andra sjuklöneveckan. Det måste vara väl definierat. Jag tror att det går att göra det.

Man gör då frågan om den andra sjuklöneveckan till någonting som är lite frivilligt. Det kan vara upp till arbetsgivaren att välja antingen nuvarande system eller att gå in i ett proaktivt hälsoarbete för företaget och de anställda. I det senare fallet slipper arbetsgivaren denna vecka men måste då också visa det.

Den andra delen är det som Finn Bengtsson tangerade. Vi tror inte att företagshälsovården kan ikläda sig det arbetande folkets primärvård. Där emot tror vi att övrig hälso- och sjukvård kan vara med och så att säga spela in företagshälsovården när de bedömer att de har sämre möjligheter att hjälpa till. Det gäller de tre frågorna som jag nämnde förut. Då tror vi också att det är viktigt att man inte remitterar till företagshälsovården på sjukvårdsvis utan att man rekommenderar patientens arbetsgivare så att det går rätt väg.

Ulrika Persson: I den här frågan tänker vi så att vi har ett ansvar för hela individen. Vi brukar ibland prata om det här med arbetslivspåverkande hälsa, men vi ser att företagshälsovården är ett stöd till arbetsgivaren. Ju mer kunskap alla vi aktörer har som har uppdraget att ha personer kvar i arbetslivet så länge som möjligt, och ju fler av oss som tidigt kan samarbeta, desto mer främjar vi ökad hälsa.

Vi kommer att se över samarbetsformer, för vi vill naturligtvis vara ännu mer offensiva när det gäller det förebyggande arbetet. Här har ju Dan Eliasson i eftermiddag bjudit in våra samarbetspartner just för att diskutera hur vi i framtiden får ett hållbart arbetsliv för alla. Vi kommer att vilja vara mer offensiva i den här dialogen framöver.

Wiwi-Anne Johansson (V): Jag har en fråga till statssekreterare Anna Pettersson Westerberg. Det är ju så att det blir allt fler med korta anställningar och visstidsanställningar i alla möjliga olika former. Vi vet ju att de får möjlighet till rehabilitering i mycket lägre utsträckning än de som har tillsvidareanställningar.

Då undrar jag: Vad finns det i det arbete som pågår med företagshälsovården som förbättrar för korttidsanställda och försäkrar att även de ska få samma möjlighet till företagshälsovård? Som det är nu kan ju arbetsgivare lugnt avvakta 180 dagar om det är någon man inte är så intresserad av. Det gäller förstås även tillsvidareanställda. Min fråga är: Hur vill ni se till att korttidsanställda får samma möjligheter som andra?

Anna Pettersson Westerberg: Tack för frågan! Vi tycker självklart att det är viktigt att alla på arbetsmarknaden som har en arbetsgivare ska få ta del av det stöd företagshälsovården utgör – både visstidsanställda och de med långa anställningar. Vi är dock helt medvetna om att det kan vara så att de människorna får mer stöd från till exempel primärvård och andra. Där tycker vi att våra satsningar på rehabgarantin och sjukskrivningsmiljarden är viktiga. Vi vill till skillnad från er inte slopa till exempel sjukskrivningsmiljarden.

Vi tror också att det är viktigt att peka på att arbetsgivaren har ett ansvar i detta. En del arbetsgivare är duktigare än andra. En del arbetsgivare tar inte sitt ansvar. Men vi tror att det är viktigt att vara försiktig med att röra arbetsgivarperioden just nu. Det kan vara känsligt för den korta sjukfrånvaron, så vi är ganska noga med att hålla den under lupp och titta på den, inte slopa den som det finns förslag på från oppositionens sida.

Lars Gustafsson (KD): Tack så mycket! Jag har en konkret fråga till företagshälsovården. Ni kan väl låta lämpliga personer svara.

Vi har en ny arbetsmarknad. Många människor har flera olika arbetsgivare. Kan ni se någon effekt av detta i ert arbete på fältet? Hur påverkar det en eventuell möjlighet att man är mer frånvarande och tveksamheten om vem som har det huvudsakliga arbetsgivaransvaret? Pengarna ska ju gå från arbetsgivaren till företagshälsovården. Den kopplingen måste fungera så att det inte blir strul med uppdelningen när man väl ska få insatser från er sida.

Lars Hjalmarson: Man kan väl säga så här om förändringen av anslagen som sker: Det vi pratar om är alltså 30 miljoner. Arbetsgivaren ska stå för hälften. Säg att kostnaden ligger någonstans mellan 9 000 och 10 000. Det

är alltså 30 miljoner till 5 000. Det är 6 000 vi pratar om. Redan det är lite grann av ad hoc. Vi säger inte att det är fel, men vi tror att man skulle kunna få ut väldigt mycket mer om man satsade dem lite tidigare.

Det här med att man har flera anställningar, att anställningarna är lösa eller att man har underentreprenörer skapar om möjligt ännu fler ad-hoc-lösningar. Vill man med små medel från statens sida få en effekt bör man satsa så tidigt som möjligt – innan någonting har hänt.

Hans Backman (FP): Tack så mycket för intressanta föredragningar! Min fråga går till Ulrika Persson.

Mycket av det arbete som görs för att förebygga ohälsa sker ju på en arbetsplats. Nu kommer en satsning på ökat stöd till aktiva åtgärder, inte minst stöd till arbetsgivare. Ni på Försäkringskassan kommer att jobba för att skapa en dialog med arbetsgivare och på arbetsplatser.

Min fråga är: Bedömer ni att det här kan vara ett sätt att underlätta möjligheten att även få arbetsgivare att uppmärksamma hur de ska jobba med dem som har kort anställning och utveckla system för att förebygga sjukfrånvaro för både korttidsanställda och dem som jobbar längre?

Ulrika Persson: I dag är det ju så att vi på Försäkringskassan arbetar väldigt mycket i det förebyggande arbetet. Kopplat just till arbetsgivare har vi särskilt utsedda personer som jobbar i samverkansöverenskommelser med arbetsgivare. Vi har i dag över 500 överenskommelser med arbetsgivare som vi träffar. Också här diskuterar vi naturligtvis. Vi vill väcka dialogen för de här arbetsgivarna så att de får upp ögonen för vad de har för skyldigheter enligt lag. Här pratar vi både om att förebygga – vad arbetsgivaren kan göra när det gäller instrument som anpassning, arbetstider – och om vad arbetsgivaren kan göra när en anställd blir sjukskriven, både på kort sikt och när det blir en lång sjukskrivning.

Vi kommer att fortsätta vårt arbete att hålla ett större fokus på arbetsgivarna för att de ska kunna få stöd och för att koppla det till den utveckling vi ser i samhället.

Eva-Lena Jansson (S): Vi har nu fått höra att regeringen ska dra ned företagshälsovården till 30 miljoner. Man har redan i år betalat ut 123 miljoner, så min fråga till Anna Pettersson Westerberg är: Hur ska företagshälsovården nu fortsätta vara en oberoende expertresurs eftersom man i hög grad kommer att vara beroende av det här?

Fråga två: Riksdagen gjorde ett tillkännagivande om rätten till rehabilitering innan man blir utförsäkrad. Om nu den del som ska jobba med rehabilitering och förebyggande försvinner, hur ska man säkerställa att riksdagens tillkännagivande inte undandras?

Anna Pettersson Westerberg: Tack för frågan! Jag vill också säga att vi är på väg mot 100 miljoner. Skälet till att det ser ut som det gör är att det kommer att ta lite tid. Satsningen ligger på 100 miljoner kronor till aktiva åtgärder på den här sidan.

Jag är inte så orolig för oberoendet. Skälet är att jag vet att det finns en otroligt stark kultur i företagshälsovården att både stödja och kunna säga de obehagliga, jobbiga sakerna, som Karin Nord var inne på. Jag vet också att det finns en stark läkaretik att värna den som är sjukskriven. Jag tror att det kommer att vara helt centralt i det här arbetet.

Katarina Brännström (M): Tack för det! Jättebra information, måste jag säga.

Trots att det inte finns företagshälsovård överallt i Sverige – jag vet bland annat från mitt län att det i en stor stad som Växjö långa tider inte fanns riktig företagshälsovård ens för kommunens personal, och kommunen är ju en stor arbetsgivare – kan vi konstatera att ohälsotalet de senaste åren, sedan 2003, har blivit fantastiskt mycket lägre i Sverige. Jag tror att det är viktigt att vi konstaterar att det inte står och faller med företagshälsovården, även om den gör en jättebra insats.

Jag har en fråga, kanske till statssekreterare Anna Pettersson Westerberg och även till Arbetsmiljöverkets Agneta Sunder. Det är ju arbetsgivarens ansvar, och man säger nu att man ska ställa om till aktiva insatser, att det är det som är meningen. Då undrar jag om Arbetsmiljöverket kommer att få tydligare uppgifter framöver att så att säga vara med i det här arbetet.

Jag vet att det inte är Socialdepartementets avdelning, men man kan ändå fundera över det här med kunskapsspridning och det förebyggande arbetet. Det är det viktigaste i arbetsmiljölagen, som ju styr den här verksamheten. Kan man då tänka sig att ge tydligare uppgifter där? Jag tycker att vi måste nyansera bilden lite grann, för det ser faktiskt bättre ut än det låter ibland.

Anna Pettersson Westerberg: Tack för en intressant fråga! Om vi börjar med Arbetsmiljöverket så jobbar vi just nu med förordningen. Det är mycket möjligt att vi kommer att titta närmare på den här saken. Sedan ska man vara på det klara med att det finns en ganska tydlig reglering, som vi fick se i Arbetsmiljöverkets presentation, av vad uppdraget egentligen är. Jag tycker att det är en bra bas att stå på.

Sedan finns det också pengar för kunskapsspridning som ska ges till Försäkringskassan och även till andra aktörer som kan bli aktuella, just för att nå arbetsgivarna och få dem att faktiskt söka pengar till att köpa den här tjänsten av företagshälsovården för att få i gång aktiviteten och få ett mer preventivt arbete ute på arbetsmarknaden. Jag tror att det är där de stora insatserna kan göras och faktiskt görs också i dag – det är mycket som vi inte ser. Det är själva inriktningen.

Agneta Sunder: Tack för frågan! Redan i dag är det så att vi samverkar med Försäkringskassan. Vi tycker att det är väldigt viktigt just att samverka med Försäkringskassan i de här frågorna eftersom vi ser att vi kan komplettera varandra.

Vad det gäller information och kunskapsspridning har vi och Försäkringskassan ett gemensamt regeringsuppdrag att informera om vikten av förebyggande insatser, så vi jobbar just nu med den frågan.

Ordföranden: Tack för det! Då går det avslutande ordet till arbetsmarknadsutskottets ordförande Jessica Polfjärd.

Avslutning

Jessica Polfjärd (M): Tack för det! Det är aldrig lätt att sammanfatta en diskussion av den här karaktären. Det är mycket lättare att inleda, för då kan man ju säga precis vad som helst utan att behöva förhålla sig till det som är sagt.

Att komma överens är inte heller alltid lätt. Vi har ju lite olika ingångar till det här, och vi ser på saken ur flera perspektiv.

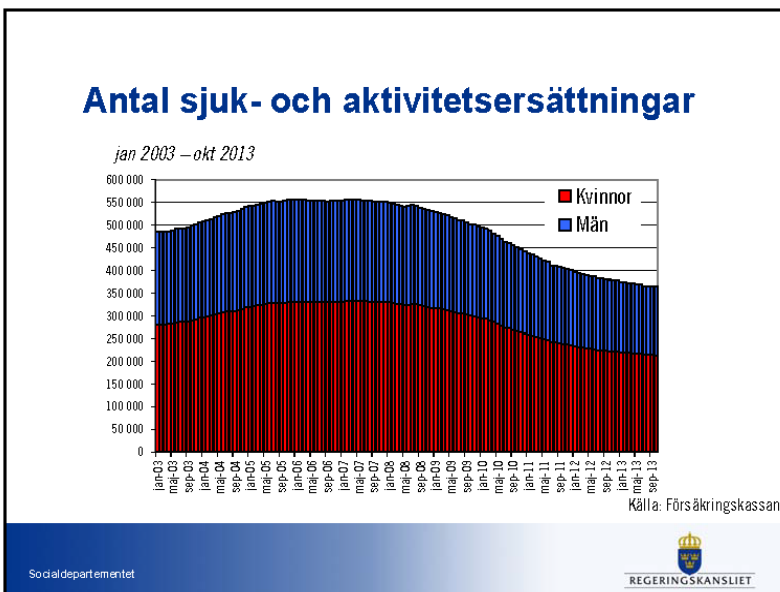
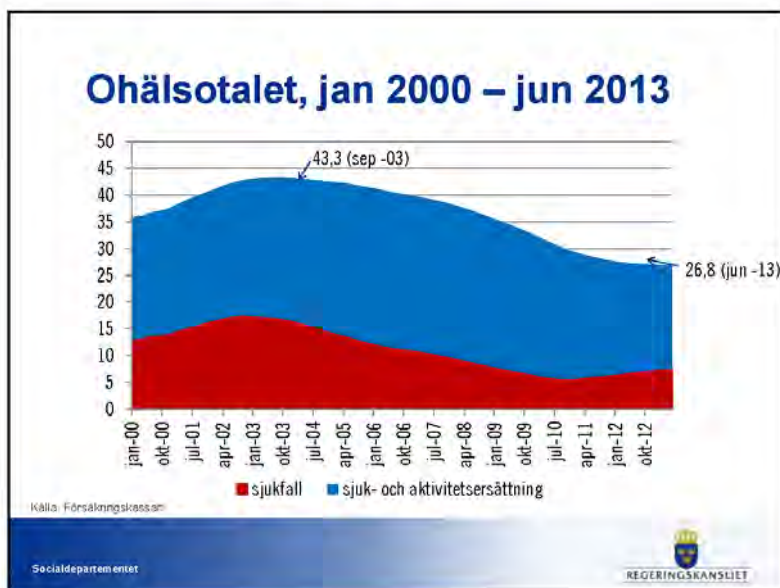
Jag tror att vi i alla fall har diskuterat det som var innebörden i dag, nämligen företagshälsovårdens roll. Vi vet att sjukskrivningarna fortsätter att minska, men trots detta finns det fortfarande människor som blir sjuka eftersom de inte har ett arbete och människor som blir sjuka eftersom de har ett arbete. Den stora uppgiften är naturligtvis att hjälpa arbetsgivaren att fortsatt hjälpa den som är sjukskriven att återkomma till arbetet så snart som möjligt, eftersom det är något som alla tjänar på.

Vi vill också tacka er för att ni kom hit, tog er tid och trotsade både tågproblem och väder för att delta i ett seminarium som jag tror är värt att följa upp många gånger för att se vad som händer i framtiden. Precis som statssekreteraren sade: I rätt läge, när det handlar om omställning, nya möjligheter och andra saker att förhålla sig till, kan det vara bra att diskutera det här. Vad jag har förstått har man en fortsatt nära dialog med departementet.

Vi är fortsatt överens om att två saker, samverkan och tidiga insatser, är det som är viktigt för ett fortsatt gott och hälsosamt arbetsliv. Stort tack, både till ledamöter och till föredragande! Ha en fortsatt bra dag!

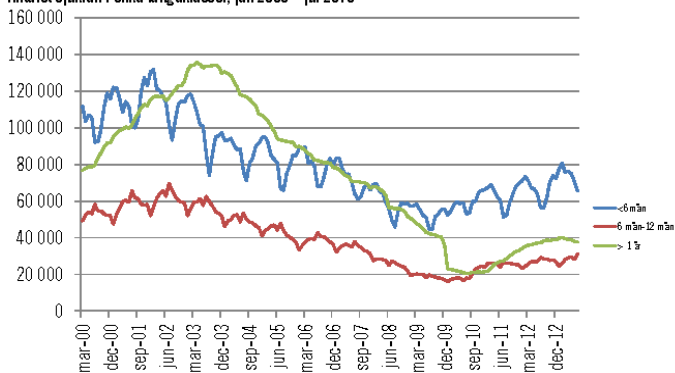
BILAGA 6

Bilder från seminariet

Antal pågående sjukfall – per fallängd

Antalet sjukfall i olika längdklasser, jan 2000 – jul 2013

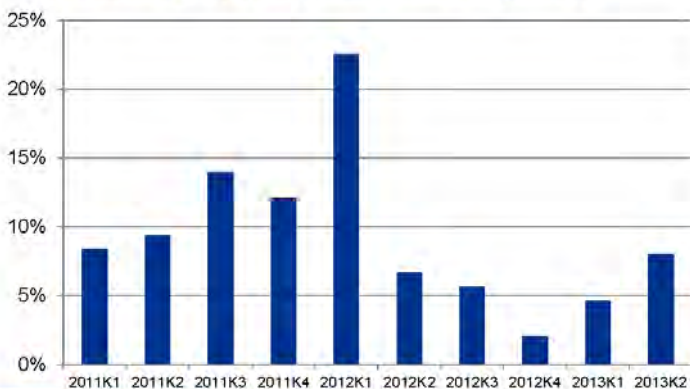
Källa: Försäkringskassan

Socialdepartementet

REGERINGSKANSLIET

Förändring av antal sjuklönedagar

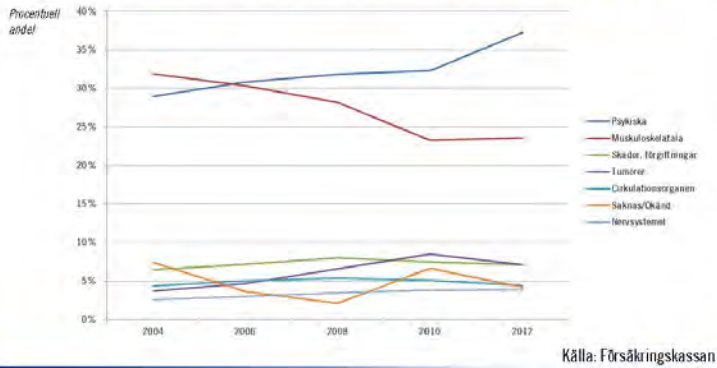
-per anställd jämfört med samma kvartal föregående år

Socialdepartementet

REGERINGSKANSLIET

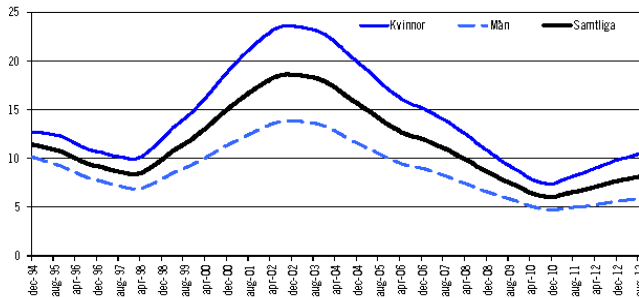
Vanligaste diagnoserna bland sjukfall

Socialdepartementet

Skillnaden mellan kvinnor och män ökar - sjukpenningtalet 1994 – 2013

Def. Antal utbetalda *nettodagar* med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning eller rehabiliteringspenning per registrerad försäkrad i åldrarna 16–64 år (exklusive försäkrade med hel SA).

Socialdepartementet

Två problem med stödet till FHV

- **Passivt branschstöd**
- **Pengarna gick inte åt**
  - Speciellt inte pengarna till aktiva insatser

Socialdepartementet

Över hälften av pengarna har inte gått åt

Företagshälsovårdsmedel

Budget och utbetalt per bidragsdel för åren 2010 - 2012, miljoner kronor

	2010			2011			2012			2013
	budget	utbet	Andel utbetall	budget	utbet	Andel utbetall	budget	utbet	Andel utbetall	budget
Stundbidrag	100	100	100%	100	100	100%	70	70	100%	60
Ersättning besök	100	59	59%	133	100	75%	70	70	100%	70
Koordinerande insatser	250	5,5	2%	181	11,6	6%	160	12	8%	159
Medicinska service	100	25,5	26%	65	45,5	70%	65	60	91%	65
Forskning o information							4,5			2,5
Totalt	550	190	35%	479	257,1	54%	359,5	202	60%	346,5
El-förbrukat		390			221,9			157,5		

Totalt ej förbrukat
2010-2012 740 mkr

Socialdepartementet

Från passiva till aktiva insatser

- **Ställa om från passiva bidrag till aktiva insatser**
- **Höjd ambition i de aktiva insatserna**
  - För att minska sjukfrånvaron - mer insatser innan sjukfrånvaron ens uppkommit
  - Och stöd när sjukfallet väl skett
- **Stöd till arbetsgivare**

Från passiva till aktiva insatser

Ny inriktning från 2014:

- **Stöd direkt till arbetsgivare när de köper stöd från företagshälsovården**
- **Ekonomisk kompensation för köp av insatser**
- **Administreras av FK**
- **Medel för kunskapsspridning om arbetsmiljö och arbetsliv**

Bidrag till anordnare av företagshälsovård

- Försäkringskassans uppgift är att godkänna anordnare av företagshälsovård och betala ut bidrag.
  - Drygt 200 godkända anordnare.
  - Grundbidrag.
  - Tilläggsbidrag för besök hos läkare, legitimerad psykolog, sjuksköterska och sjukgymnast.
  - Tilläggsbidrag för koordinerande insatser.
  - Ersättning för kostnader för medicinsk service.

2013-11-12 Sida 2

 Försäkringskassan

Bidrag till Företagshälsovård

2013 (346,5 mkr)	2012 (359,5 mkr)	2011 (480 mkr)	2010 (550 mkr)
<u>Grundbidrag:</u> 60 mkr (60 mkr)	<u>Grundbidrag:</u> 70 mkr (70 mkr).	<u>Grundbidrag:</u> 100 mkr (100 mkr)	<u>Grundbidrag:</u> 100 mkr (100 mkr)
<u>Koordinerande insatser (sep):</u> 12 mkr (159 mkr)	<u>Koordinerande insatser:</u> 12 mkr (160 mkr)	<u>Koordinerande insatser:</u> 11,6 mkr (215 mkr)	<u>Koordinerande insatser:</u> 5,5 mkr (250 mkr)
<u>Besök hos FHV:</u> 70 mkr (70 mkr)	<u>Besök hos FHV:</u> 70 mkr (70 mkr)	<u>Besök hos FHV:</u> 100 mkr (100 mkr)	<u>Besök hos FHV:</u> 59 mkr (100 mkr)
<u>Medicinsk service (sep):</u> 41 mkr (55 mkr)	<u>Medicinsk service:</u> 49 mkr (55 mkr)	<u>Medicinsk service:</u> 45,5 mkr (65 mkr)	<u>Medicinsk service:</u> 25,5 mkr (100 mkr)
<u>Utbetalt sep:</u> 183 mkr	<u>Utbetalt:</u> 201 mkr	<u>Utbetalt:</u> 257,1 mkr	<u>Utbetalt:</u> 190 mkr

2013-11-12 Sida 3

 Försäkringskassan

Företagshälsovårdens roll

- Arbetsgivaren har ansvar för åtgärder på arbetsplatsen. Företagshälsovårdens roll är att vara stöd till arbetsgivaren.
- Insatserna uppfattats som positiva. Insatser har gjorts snabbare och lett till förbättringar.
- Stödet har använts mest av större arbetsgivare samt de som redan tidigare nyttjat företagshälsovård.

2013-11-12:2013.1

 Försäkringskassan

Möjliga utvecklingsområden?

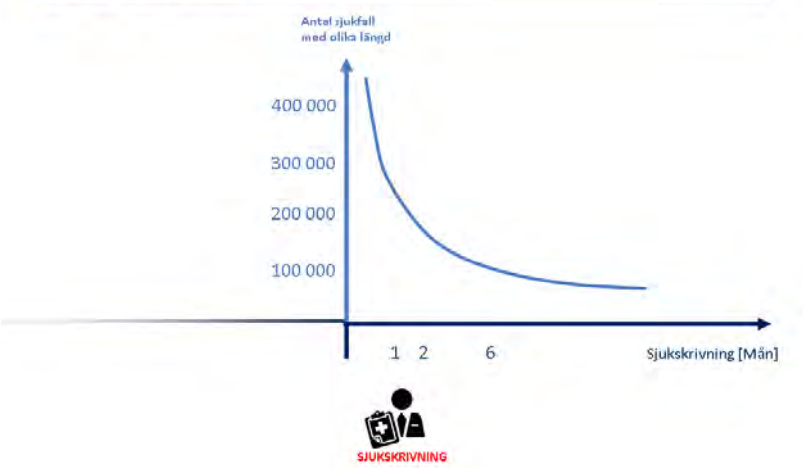
- Behöver arbetsgivare bli bättre på att ställa krav på vad företagshälsovården ska erbjuda?
- Behöver företagshälsovården bli bättre på att ta fram produkter och marknadsföra dessa till arbetsgivare?
- Hur är balansen mellan insatser på kort sikt och långsiktigt förebyggande arbete?

2013-11-12:2013.1

 Försäkringskassan

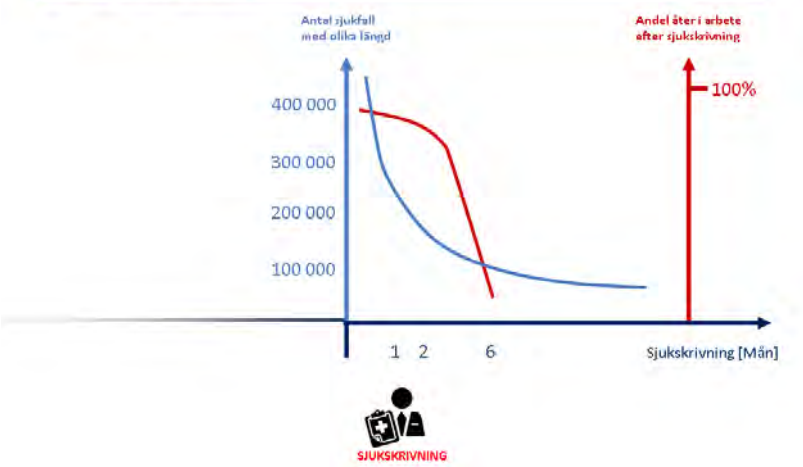
Möjlighet återgå i arbete faller snabbt

sveriges
företags
hälsor

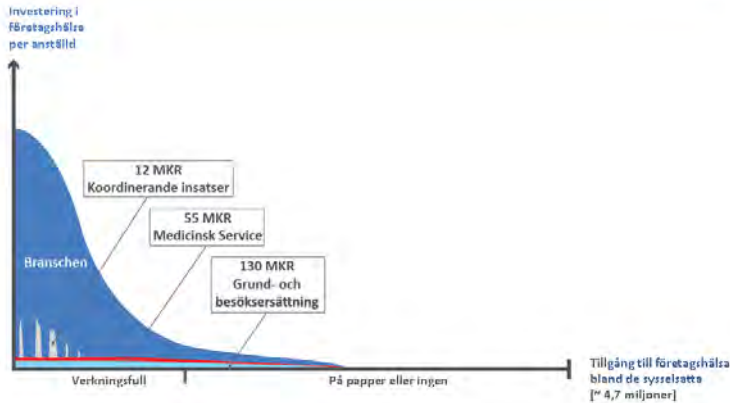
Möjlighet återgå i arbete faller snabbt

sveriges
företags
hälsor

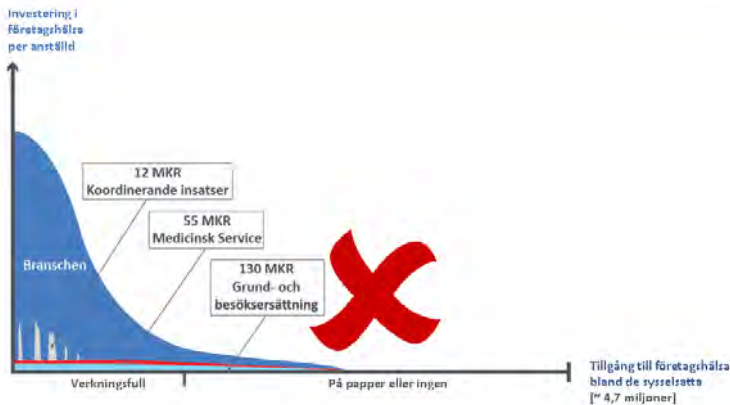
Många utanför. Öka tillgänglighet!

sv^{eriges}
företags
hälsor

Många utanför. Öka tillgänglighet!

sv^{eriges}
företags
hälsor

Tidiga insatser ger högst effekt

sveriges
företags
hälsor

Staten kan befrämja tidiga insatser

sveriges
företags
hälsor

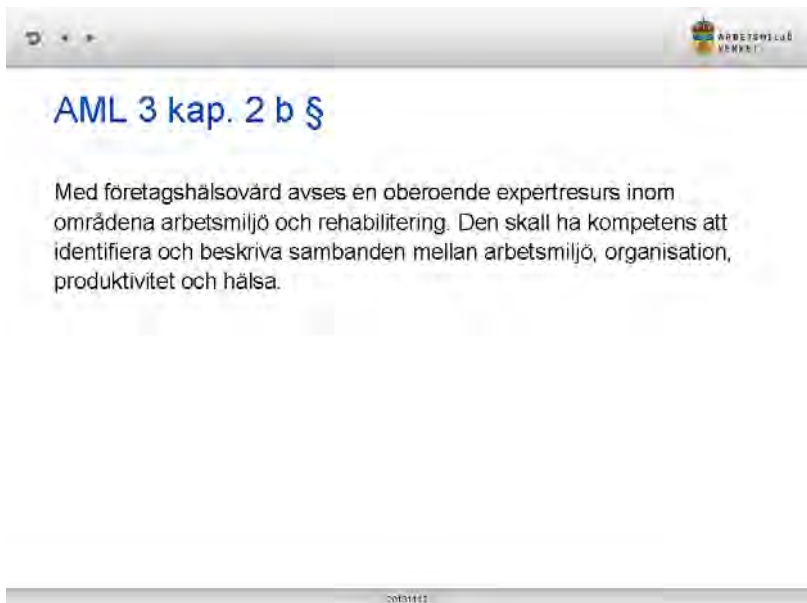

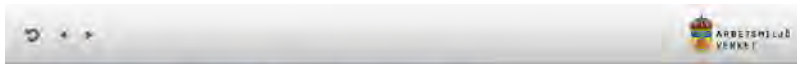
Satsa på tidiga insatser!

sveriges
företags
hälsor

För arbetsgivare med proaktiv företagshälsovård
kan staten överta ansvaret för den andra sjuklöneveckan

Ohälsa, olycksfall, rehabilitering

- Syftet med AML och Arbetsmiljöverkets regler är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet och att uppnå en tillfredställande arbetsmiljö.
- Förebyggande arbete och rehabilitering kompletterar varandra.
- Kunskap i det förebyggande arbetet ger kompetens och kunskap i rehabiliteringsarbetet. Och tvärtom.

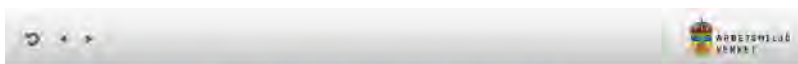
20131412

Nya utmaningar

- Tudelat arbetsliv
- Grå företag
- Psykosociala frågor
- Könsuppdelad arbetsmarknad
- Systematiskt arbetsmiljöarbete
- Arbetsmiljö som konkurrenskraft
- Fler arbetade timmar

20131412

Ett exempel – belastningsskador

- Belastningsskador – den främsta orsaken till sjukfrånvaro pga arbetssjukdom för både kvinnor och män
- Åtgärder ur ett helhetsperspektiv – måste beröra såväl arbetstagare, organisation och teknik
- Enkla metoder för bedömning av belastningsskador – behöver kommuniceras ut till olika branscher (särskilt småföretag)
- **Företagshälsovården är en viktig resurs i att införa modeller att bedöma risker för belastning.**

20131412

Önskvärd utveckling inom FHV ur en arbetsmiljösynpunkt

- Angeläget att dess förebyggande uppdrag tydligt lyfts fram
- Företagshälsovården kan utgöra en kompetent och aktiv resurs i det lokala arbetsmiljö- och rehabiliteringsarbetet
- Bör vara ett stöd för företagens systematiska arbetsmiljöarbete och rehabilitering. En kompetent oberoende expertresurs
- En viktig del av den svenska arbetsmiljömodellen

20131412

• FHV:s roll i rehabiliteringsprocessen

Karin Nord.
Sv. Företagsläkarföreningens styrelse

FHV:s UPPDRAG (?)

- "Fristående expertresurs inom området arbetsmiljö, organisation och hälsa, med kunskap om hur dessa påverkar varandra"
- Ska stödja arbetsgivaren leva upp till AML och olika föreskrifter
- Ska arbeta evidensbaserat
- Från vårt rehabiliteringsarbete drar vi slutsatser om nödvändiga förebyggande åtgärder!
- Har vi fortsättningsvis ett statligt styrt uppdrag?

FHV:s roll vid rehabilitering

- All forskning och även regeringens utvärdering av Rehabgarantin visar att arbetsplatsnära insatser behövs för effektiv rehabilitering
- Dessa insatser måste in tidigt, helst inom 2 månader
- Dessa insatser bör utföras av enheter med specialistkompetens i arbetslivsinriktad rehabilitering

FHV:s har bra förutsättningar för effektiv rehabilitering

- Välutvecklat brett teamarbete ger multiprofessionella bedömningar
- Kännedom om, samt uppbyggt förtroendekapital på, det aktuella företaget
- Enda instans som har rimlig chans att tidigt upptäcka nytillkommen ohälsa
- Enda instans som kan hantera företagens största problem idag dvs korttidsfrånvaron!

Vem skall då sköta arbetsrehabiliteringen?

- 56 % av Vårdcentralsläkarna anser att det är ett problem att hantera sjukskrivningar (KI 2012)
- 20% av Företagsläkarna anser att det är ett problem att hantera sjukskrivningar (KI 2012)
- Idag hänvisas i ökande omfattning de stora kostsamma samhällssjukdomarna, dvs värk och lättare psykisk ohälsa, till primärvården

Företagsläkarens förutsättning hantera sjukskrivningar jämfört andra läkarspecialister (Karolinska Institutet 2012 och 2008*)

	Företagsläkare	Samtliga läkare	VC-läkare
Hanterar sjukskrivning > 1 gång/vecka	69%	34%	33%
Kontakt med arbetsgivare > 1 gång/vecka*	76%	4%	1,5%
Kontakt med FK >1 gång/vecka	71%	9%	13%
Samarbete i team runt sjukskrivna*	66%	21%	25%
Problem att bedöma arbetsförmåga	35%	41%	79%
Att hantera sjukskrivningar-- eget arbetsmiljöproblem	18%	31%	52%

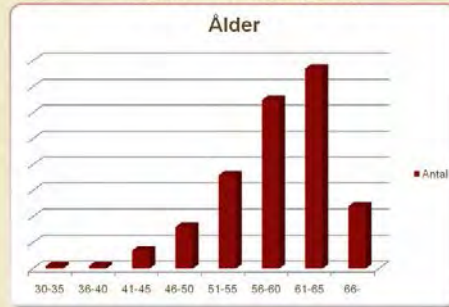

**SVENSKA
FÖRETAGSLÄKARFÖRENINGEN**

- Organiserar drygt 600 företagsläkare
  - Företagsläkare är dock inte en skyddad titel!
- 85% är specialister i Företagshälsovård
  - Detta är en 2-årig tilläggsspecialitet till annan klinisk grundspecialitet
  - Specialiteten upphör 31 dec 2013

Ålderstrappan- medför behov av 50-60 nya företagsläkare årligen

Medelålder 58 år
Pension inom 5 år för 50%

Specialiteten Arbetsmedicin - tänkt att ersätta nuvarande specialist i Företagshälsovård

- 2-årig tilläggstjänstgöring inom ST-reformen
- Kursprogram finns utvecklat
- Ökad integration med Arbets- och Miljömedicin – ger ökad kvalitet
- Finansiering för kurser och randning på AMM saknas!
  - Detta finns för landstingsfinansierad ST genom statliga medel

Behövs specialiteten Arbetsmedicin ?

- Förmåga att se gruppens och organisationens betydelse för hälsa och sjukdom
- Förmåga att se sjukskrivningar ur ett större perspektiv än det individorienterade
- Kunskap att genomföra korrekta medicinska kontroller för t.ex. asbest, hårdplast, höghöjdsarbete och vibrationer
- Förstå och praktisera det juridiska regelverket mellan parterna i förhållande till arbetstagaren
- Vara rådgivare till företagen i arbetsmedicinska frågor
- Det känns absurt att i ett läge av skenande sjuktal och ökande arbetsplatsolyckor är Arbetsmedicin den enda specialiteten som staten tar sin hand ifrån!

Ersättning

- Utformningen av en eventuell statlig ersättning för rehabilitering måste inbegripa tidig samplanering med branschen för bästa effekt
  - Minimerar risken för misstolkning av bidragets användning
  - Medicinsk service (laboratorieanalyser och röntgen) måste ingå
  - Ersättning direkt till FHV, inte via landstingen
  - Rutiner finns redan genom Försäkringskassan
- Bidrag måste, oberoende av ovannämnda eventuella ersättning, tillskapas för ST i Arbetsmedicin så denna kan ske på likvärdigt sätt som annan landstingsdriven ST-tjänstgöring